
3 1761 07459324 5

Hellig Olaf

Historisk Fortælling

af

Elisabeth Schøyen
(Fyrstinde Gonzaga)

Illustreret

ved

Th. Kittelsen

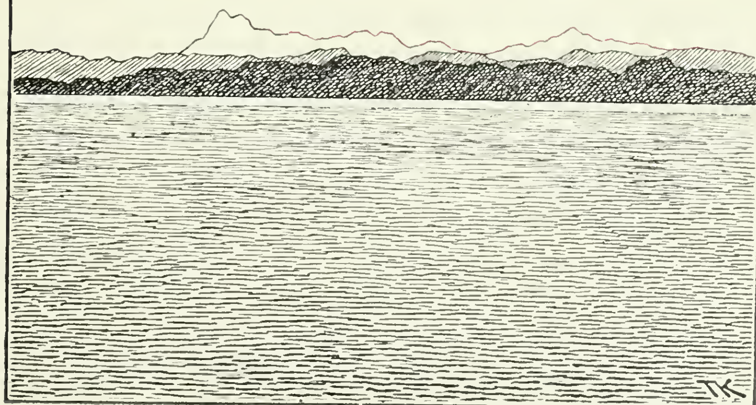

Christiania
J. M. Stenersen & Cos Forlag
1897

J. M. Stenersens Bogtrykkeri, Kristiania.

HELLIG OLAF

I.

Det var en lys Sommerkvæld Anno 995. Den gamle Gudbrand Kula sad paa en Sten ude paa Tunet paa sin Gaard paa Oplandene. Han var klædt i en brun, ulden Kjortel med sølvbeslagen Læderbelte og Knæbroger, og Skoene fastholdtes af mørkerøde Silkebaand, som omviklede de sorte Strømper helt op til Knæerne. Haar og Skjæg var langt og graat, og hans furede Ansigt havde et Udtryk, som om han tæredes af Græmmelse over en eller anden Uret, der var ham vederfaret. Pludselig afbrødes hans Grublen af en sexaarig Pige, der kom løbende ud og forkyndte: „Far, Aasta er meget syg! Nu dør hun for vist! Hun ynker sig saare.“ — „Kvinderne er vel hos hende?“ — spurgte han, men uden at gjøre Mine til at ville reise sig. — „Ja, Far!“ — „Gaa da flux ind og bliv hos Søster din!“ befol han. — Den lille Isrid vendte om og gik tilbage til Huset, medens hendes Far mumlede i Skjægget: „Det baaded Datter min bedre at skilles ved Livet end at leve her som en forskudt Hu-

stru! Nidding! maatte Hævnen slaa ham ned!" — og Gubben gjorde en Bevægelse med den høire Haand, som om han svang et Vaaben og vog en usynlig Avindsmand.

Men pludselig fik hans Tanker en anden Retning, idet Hestevrinsken og Hovslag lød paa Veien, og inden faa Øieblikke kom en middelaldrende Hærmand med nogle yngre Følgesvende ridende ind paa Gaarden. Den Fremmede havde sort Haar og Skjæg og et smukt formet Ansigt, hvis Udtryk var Kraft, Klogt og Godhed. Han var klædt i blaa, ulden Kjortel med gule Broger, en graa, bredskygget Hat, og ved hans Side hang en langskaftet Øxe. Hovedsmanden sprang ned, gav Hesten til sin Skosvend og nærmede sig derefter med udstrakt Haand til Gudbrand Kula, som stod op for at gaa ham i Møde.

„Hil og sæl paa min Grund, Rane Vidfarle!" — sagde Gudbrand Kula. „Hvad bringer dig paa disse Kanter? Jeg troede dig i Sviarige med din Fosterbroder." — „Derfra kommer jeg, — gjenmælte Rane, — og jeg skyndte mig nordefter for at forkynde Aasta den Tidende, at hendes Husbond er død." — „Død? — gjentog Gudbrand Kula overrasket. — Saa naaede jeg dog ikke at kræve Bod for Datter min! Nu ja, at Dragen er knust, det er Hovedsagen, hvo der saa end hug Hovedet af den. Men sig frem, hvorlunde gik det for sig?" — „Jo, Sigrid Storraade har baaret Ild og Vaaben paa Harald Grenske og paa en anden Frier, Kong Visevold fra Gardarike, der søgte hende i samme Ærende. Hun vilde vænne Smaakonger af med at komme til Sviavæld for at beile til

Side 1. Det var en lys Sommerkvæld Anno 995. Den gamle Gudbrand Kula sad paa en Sten ude paa Tunet.

hende, skal hun have sagt." — „Ha! ha!" lo Gudbrand Kula. — Et djærvt Kvindfolk denne svenske Dronning!" — „Som dig er vitterligt — fortsatte Rane Vidfarle — blev Harald Grenske og jeg opfostrede hos hendes Far Skaglar-Toste, og helt fra sin tidligste Tid bar Harald Elsk til sin Fostersoster. Men hun agtede lidet paa ham og valgte Sviakongen Erik Seirsæl. Da alt Haab om at faa Sigrid var sluknet, egtede Harald Datter din; men hans Hu stod stedse til Sigrid, og da han forrige Sommer horte, at hun var skilt fra Erik Sejrsæl, for han, som du drages til Minde, ofter for at hærje i Austerveg, men i Lon var det hans Agt at gjæste Sigrid for at bejle til hende paany." — „Derfor skikked han Aasta tilbage til mig?" — udbrod Gudbrand Kula med gnistrende Ojne. — „Ja, derfor! — sagde Rane — Men ikke kjendte jeg forud Maalet for hans Rejse. Havde det været mig vitterligt, da vilde jeg visseligen have varet dig ad itide. Da vi landede i Svithjod, skikked han Bud op i Landet og bad Sigrid gjæste sig ombord paa Skibet; hun kom ogsaa og blev hos os til Gilde. Og nu fornyede Harald sit Frieri; men hun svarte, at han var jo lykkeligt gift og havde en god Hustru, altsaa tyktes det hende bedst, at han slog slige Tanker af Hovedet. Men han mente, at Aasta var ædelsindet og gjæv nok; men da hun ikke var saa hojættet, sømmede det sig bedre for ham at egte Sigrid. Men hun lo bare og sagde: „Kan hænde det; men det bæres mig for, at nu gaar Aasta med det, som er til Lykke for Eder Begge." Der taltes ikke videre om Sagen, og efter nogle Timers Forlob red Dronningen

hjem med sin Hird. Jeg raadede nu Harald til at slaa disse Tanker bort og nøie sig med den Kone, han engang havde faaet, og som ikke fortjente den Tort at blive vraget; men han vilde ikke lyde og var som forgjort. Næste Kvæld tog han nogle Mænd med sig og fôr op i Landet for at gjæste hendes Gaard. Jeg blev tilbage paa Skibet; men udover Natten kom hans Skosvend løbende og fortalte, at Dronning Sigrid først havde beværtet de to Konger og deres Følge; men da de Alle var drukne af Mjød og Øl og sov i Herberget, havde hun stukket Ild paa Huset, og hver En, som vilde ud, blev hugget ned af Vagten. Skosvenden var tilfældigvis gaaet bort, inden Ufærden skete, og var saaledes kommen uskadt derfra. Men jeg styrede strax fra Land og fôr hjemover for at bringe Aasta Tidende om, hvad der var hændt." — „Hvad Sigrid Storraade der har øvet, turde være er ypperlig Daad — sagde Gudbrand Kula. Men derefter tilføiede han gram i Hu — Nu føder snart Aasta et Barn, Harald Grenskes Ætling! — Derefter stræbede han at ryste Harmen af sig, og sagde — Kom nu ind, Rane Vidfarle! Du er sagtens mødig efter den lange Fart og kan trænge til en styrkende Natverd".[1] De tvende Mænd tren ind i den store Bjelkehal, der var uden Loft, saa man kunde se Røstet og gjennem Røghullet skimte et Stykke af Himlen. Gulvet bestod af faststampet Jord, og i Midten stod en opmuret Grue.[2] Ved begge Langvægge var der efter Tidens Skik opstillet Bænke med Borde foran, og Husbonden satte sig i Høisædet mel-

[1] Natverd: Aftensmaaltid. [2] Grue: Ildsted.

lem de to svære Øndvegesuler.[1] Han bød Gjæsten Sæde ved sin højre Side. Langsmed den østlige Gavlvæg, ligeoverfor Indgangen, var der en Tverpalle, forbeholdt Kvinderne, men da Husmoderen var død, idet Jsrid kom til Verden, og denne opholdt sig inde i Soveskemmen hos Aasta, stod Pallen tom. En gammel Trælkvinde lagde Dug paa Bordet og bar derefter ind fra Ildhuset en Trædisk med kogt Fisk samt Træboller med Laag, hvori nysilet Melk.

„Du kom i beleilig Stund for at korte mig Ensomheden," sagde Gudbrand Kula, idet han bød sin Gjæst at tage for sig, hvilket denne ikke lod sig nøde til, da han var saare mødig og hungrig efter sit lange Ridt. Da de med Tollekniv og Fingre havde tømt Fiskefadet, kom Turen til Grødtrouget, som de spiste af paa hver deres Side med svære Hornskeer. Eftersom Gudbrand Kula nippede til det stærke Øl, blev han mere og mere aaben og tungerap.

„Du har vel hørt, hvad der er sket i Throndelagen — spurgte han — at Haakon Jarl har ladet sig dræbe af en Træl, og at Throndерne har hyldet en ny Konge? Han kalder sig Olaf Trygvesson og siger sig at være en Søn af Harald Haarfagers Sønnesøn Trygve."

„Jo — svarte Rane — jeg satte ikke Foden paa Land, før Nyheden mødte mig. Da jeg kom til Skiringssal, nærved Geirstad, traf jeg paa Svein Haakonsson, som laa der med tre Skibe for at sejle til Svithjod. Han fortalte mig om sin Fars Død og om Alt, hvad der

[1] Øndvegesuler: Træstolper, smykkede med Gudebilleder.

var foregaaet nordpaa, at Olaf Trygvesson var kommen hjem fra Anglen med Bisper og Klerke, at han havde brændt Jarlens Gaard, og at han omstyrtede alle Blôt-huse. Han skal have den Plan at ville rejse sin Stamfars Samlingsværk paany og tvinge Noregsmændene til at dyrke den hvide Gud, som han har lært at kjende i fremmed Land. Jarlesønnerne, Svein og Erik, er paa Flugten; thi Kongens Vælde er dem for stor. Det skorted dem paa Vaaben og Penge. Men sælsomt nok havde jeg netop, Dagen før jeg mødte Svein, drømt, at jeg saa Harald Haarfagres Farbror, Kong Olaf Gejrstada — Alf, som vinkede og viste Veien til sin Gravhoug paa Gejrstad. Her standsede han og pegte med sin Spydøxe[1] paa Hougen, som om han bød mig aabne den. Mit Syn fortalte jeg til Svein, og vi enedes om at følge Vinket. Vi gik derud ved Nattetid, grov op Hougen og fandt mangfoldige Kostbarheder, hvoraf Svein fik to Tredjedele og jeg en Tredjedel. Men de dyrebareste Klenodier bringer jeg til Aasta, et guldbeslaaet Belte, en diger Guldring samt Sværdet Bæsing. Hvis Aasta føder en Søn, varsler Vaabnet ham Held i Fremtiden." — „Ifald han voxer til og trænger det!" — ytrede Gudbrand Kula med et Udtryk, som om han tvivlte paa begge Dele. Men skyndsomt veg han bort fra Emnet og førte Talen tilbage paa de sidste Omvæltninger i Landsstyret. — „Saa han kommer som Harald Haarfager for at samle alle Fylker til et Rige? — udbrød han med Hovedrysten — Det gaar aldrig!

[1]) Spydøxe: Hellebard.

Det egner sig ikke for et Land, hvor høje Fjelde og øde Vidder rejser Skille mellem de forskjellige Folk. Jeg har ladet mig fortælle, at vi Noregsmænd er komne fra et fjærnt Land i Øster, et Sted i Gardarike, at vi drog frem i Hobe, vanligvis hundrede, og flere af disse Hobe sluttede sig sammen til fælles Støtte og Værn og kaldte sig et Folk, og de kaarede en fælles Drot. Efter Indvandringen søgte hvert Folk sit Stykke Jord, som kaldtes Fylke. Hver Ætfar tog Land som fri Odel[2]) for sig og Sine, han blev Eneherre over sin Jord, sit Hus og Tyende samt over alle Krigsfanger af fremmed Folkefærd og deres Afkom. Saadan Ordning har Fædrene lært os, og den burde vi holde fast ved. Ynglingeætten, som fôr herover for at rane vort Land, da den var fordrevet fra Upsala, bragte os kun Ufærd og Ulempe. Harald Haarfager var en vældig Høvding, men han satte sit eget Herredømmes Glans over Folkets Frihed og Lykke. Høvdingernes Myndighed skulde knækkes, han ene vilde tilegne sig al Odel i Landet. Hans Magtsyge og Voldsomhed drev en Skare af vore store Ætter over til Island og vakte Uvilje overalt; thi et Folks Synsmaader og Vaner lader sig ikke med engang rykke op med Roden. Efter at have styret i sytti Aar blev han tammere i Sindet og gik selv paa en Vis tilbage til Fylkeskongedømmet, idet han delte Riget mellem sine mange Sønner. Og trods deres stadige Kampe hjalp dog Delingen til at hæve den sunkne Folkefrihed; thi alle disse indbyrdes stridende Konger trængte til Bøndernes velvillige Bistand. Siden har der aldrig

[2]) Odel: Ejendom.

været Tale om noget Kongevælde, saaledes som Harald Haarfager havde havt for Øje. Søn hans, Erik Blodøxe, dræbte rigtignok den ene af sine Brødre efter den anden for selv at faa Enemagten; men istedetfor at naa sit Maal vakte han kun Folkets Uvilje og Foragt. Han maatte heldigvis rømme Landet, da hans yngste Broder, Haakon Adelstensfostre kom hjem fra Anglen og blev kaaret til Enekonge ved at love Bønderne deres Odel tilbage. Derved erkjendte han jo Folkets Ejendomsret til det Land, det beboede. Han fik Magten ikke som et Bytte ved Erobring, men som en Ret, der frivilligen overdroges ham. Det var et Forlig mellem Drot og Folk, og kun efterdi han agtede sine Løfter, kunde han styre i Fred. Men da Blodøxes Sønner kom tilbage og paany vilde krænke alle vore Rettigheder, gik det dem ilde, og siden fik vi liden Lykke. Danekongen tog Haand over Landet, og Haakon Jarl ligesom Kongerne i Viken og Oplandene maatte udrede Skat til fremmede Herrer. Men af flere Onder bør man vælge det mindste, og bedre at have Voldsherren paa Afstand og betale ham Afgift end at taale ham lige ind paa sig med ubillige Trusler og magtsygt Overgreb. Og ifald Olaf Trygvesson pønser paa at afkaste Danernes Overhøjhed for at tilvende sig den selv, da spaar jeg ham en sejg Modstand. Eriksønnerne og Haakon Adelstensfostre beholdt sin Gudstro for sig selv og paatvang den ikke; hvis Olaf Trygvesson endog vil styrte vore Blothuse og forbyde os at dyrke de høje Aser, da bør han ikke fremmes, det vil gaa ham ilde.“ — „Jeg deler ikke ganske dit Tankesæt — gjenmælte Rane — Ombord paa et

Fartøj gaar det altid bedst, naar én Vilje faar raade, og jeg tror, der vilde komme mere Ro over Landet, ifald vi Alle lystrede én Røst."

Deres Ordskifte afbrødes af en gammel Kvinde, der kom skyndsomt ind og hviskede Noget til Gudbrand. Denne stod ilsomt op: „Aasta har født en Søn! — sagde han — Lad os gaa ind til hende!" — Han gik foran Rane ud i Forstuen, hvorfra en lav Dør førte til Kvindernes Soverum.

En brændende Tyristik var stukket ind mellem Bjelkerne i Væggen og kastede sit rødlige Skjær over Sengebænken, hvori Husets Datter laa syg. Hun havde stort, rødgult Haar; hun var hvid i Huden, havde bredt Ansigt med smukke, blaa Øjne og saa ellers temmelig sværlemmet ud. Flere Trælkvinder stelte omkring, medens en ældre Kone viste det nyfødte Barn til de to indtrædende Mænd. Men Gudbrand Kula vendte Hovedet til den anden Side og gik hen til Datteren, strøg hende varsomt over den hede Pande og spurgte, hvordan hun havde det. — „Jo, tak, ganske godt!" — „Her er kommen Gjæster til dig — forkyndte han saa — Din Husbonds Fosterbror." — Rane tren nu hen til Sengen og rakte hende Haanden. — „Harald Grenske er død — fortsatte Gudbrand — Det er bedst, du faar vide det strax. Sigrid Storraade lod ham levende stege som Svar paa hans Frieri." — Aasta lukkede Øjnene og stønnede tungt. Men efter en Stunds Forløb spurgte hun lavt: „Sagde du, at Harald Grenske er død?" — „Ja — svarte Rane — jeg kommer fra Svithjod, hvor han fik sin Bane.

Sigrid beværtede ham først og brændt ham derefter inde sammen med en gerdisk Drot, der havde gjæstet hende i samme Ærende." — „Tanken paa Harald har klemt mig som et Ridt over Bringen — sagde hun — Nu puster jeg lettere." — Og da Barnet begyndte at skrige, sagde hun: „Far, vandøs ham og kald ham Olaf!" — „Nej, ikke huer det mig at røre ved Harald Grenskes Kjød og Blod! — svarte Gubben — Gjør det du, Rane!" — Denne tog da et Øsekar, og medens en af Kvinderne holdt Barnet over et Træspand, heldte han Vandet omhyggelig over det fra Hoved til Fodsaale. — „Olaf skal du kaldes! — sagde han — Og saa ønsker vi dig Mandemod og Kraft, Held og Fremgang i Livet!" — Den Lille blev derefter tørret, svøbt og lagt hen i Moderens Arm. Gudbrand Kula havde forladt Rummet, inden Vandøsningen skete; thi Harald Grenskes Afkom vakte hans Afsky; men Rane blev endnu en Stund hos Aasta, og hun tryglede ham saa inderlig: „Bliv her paa Gaarden og vaag over Søn min! Far er arg, og jeg kjender mig ikke sikker." — Rane maatte love hende dette, før fik han ikke gaa.

Og Moderens rædde Anelse viste sig at være vel grundet; thi den næste Eftermiddag bad Isrid Rane om at komme ind til Søsteren, og han fandt da Aasta liggende i voldsom Graad. — „Far har taget Barnet mit og sat det ud! — fortalte hun — Gamle Britta listede sig efter ham og saa ham bære det til et faldefærdigt Skur højt oppe i Uren. Der er ingen Dør. Det blæser og regner ind. Aa, Rane, vær miskundelig, gaa derop, tag den Lille og

bring ham bort til et sikkert Sted!" — „Ja, lid paa mig! — svarte Rane med rolig Mine. — Jeg skal bjerge Gutten, hvad der end times. Du skal siden faa høre fra mig. Men din Tjenestepige maa følge med og vise mig Stedet!"

En rynket Trælkvinde vinkede ad ham, og han gik efter hende ud af Sovestuen. De smog sig bort, bagom Gaarden til den tætte Granskog, opad en brat Skrænt, hvor Udmarken begyndte; men her standsede hun pludselig som skræmt af et stygt Syn, idet hun pegte paa en Mand, der sad fremoverbøjet paa en Træstub. Det var Gudbrand Kula selv, der havde taget Sæde ligeoverfor et usselt Skur i faa Skridts Afstand. Rane kigede varsomt bagover; thi det saa han grant, at det vilde være ugjørligt for nogen levende Sjæl at trænge ind i Huset og bære Barnet bort, saa længe den Gamle holdt Vagt. — Men da Natten var falden paa, og han vidste, at Gaardens Beboere sov, vandrede Rane derop paany. Da han fik Maalet i Sigte, standsede han og studsede; thi se, en Ring af smaa Lys hoppede uafladelig omkring Huset: „Dette maa varsle noget Stort! — tænkte han strax — Om jeg fik Sagen ordnet med det Gode? Et Barn har ialfald bedst af at opfødes hos sin Mor. Og inden jeg sætter det ud til Fremmede, burde jeg kanske prøve paa at stemme Gubben mildere til Sinds." — Men først vilde han være sikker paa, at Gutten virkelig laa der, og han nærmede sig Skuret, slog Ild med sit Fyrtøj og tren ind i det mørke Rum. Paa en Dynge Spaaner i Krogen laa der en Bylt, som kunde ligne et

Barn. Rane trak bort Tæppet, hvori det var indhyllet: det laa stille, som om det sov. Han bøjede sig ned og lyttede; jo, der var endnu Liv. Saa skyndte han sig ud igjen og fôr nedover til Gaarden, hvor han traadte ind i Hallen og gik hen til Gudbrand Kulas Soveskemme. Den Gamle vaagnede ved Lyden og rejste sig fra Bænken. Da sagde Rane: „Noget sker paa din Ejendom, som jeg ikke kunde bie med at fortælle dig. — Jeg laa søvnløs, hvorfor jeg steg op og gik ud gjennem Skogen henimod Uren. Her fik jeg Øje paa et lidet Skur, der stod omringet af Flammer, som en Række Fakler. Jeg tren ind gjennem Aabningen og fandt et levende Barn; det er forvist din egen Dattersøn. Men slig en Lysning om et Hus varsler stor Fremtid, og meget Ondt vilde du sikkerligen drage over dig, ifald du lod Gutten omkomme." — „En Niddingeplante bør knækkes i Spiren" — mente den Gamle haardsindet. — „Ubilligt er dit Had mod det nyfødte Barn — vovede Rane at paastaa — Drag dig til Minde, at dette er ingen Træl eller Slegfredsøn. Hans Farfars Far var en Søn af Harald Haarfager, og muligvis er han født til et Storværk. Og din stakkars Datter, hvor hun ynker sig for Barnet! Jeg hørte hendes Graad, da jeg kom ind gjennem Forstuen. Sligt gaar den stærkeste Mand til Hjærtet . . ." Gudbrand Kula pustede tungt, som om han brødes med onde Magter. Men endelig sagde han: „Ja, ja, Rane! kanske du alligevel har Ret. Gaa da op og hent Gutten! Men slægter han paa Far sin og volder Aasta Kvide, saa tag du Ansvaret!" — „Saa være det!" svarte Rane og skyndte sig ud. Han løb op gjennem

Side 11. — — en Ring af smaa Lys hoppede uafladelig omkring Huset.

Skogen, over Uren og ind i Skuret, hvor Bylten endnu laa paa samme Sted henne i Krogen. Han bar den nedover samme Vej tilbage og stod strax efter i Aastas Kammer og lagde den halvdøde Skabning i Moderens Arme. Her kom den Lille snart til Live, hvorefter Aasta rakte Haanden til Rane og takkede ham. „Men ikke maa du glemme, hvad du lovte mig igaar — sagde hun — at blive her paa Gaarden for at værge os Begge, thi aldrig vil jeg slippe Angsten for, at Fars onde Sind paany skal komme over ham.“ — Rane gjentog sit Løfte og gik derefter ud for at sove.

Tre Aar svandt hen i uforstyrret Ro, medens Aasta og Barnet var friske og trivedes vel. Da fik hun en Dag Besøg af en Konge fra Ringerike, som hed Sigurd Syr. Han var en forstandig, rig og fredsommelig Mand, som ogsaa nedstammede fra Harald Haarfager. Han havde flere Gange set Harald Grenskes Enke, til hvem han nu kom for at bejle, og Handelen blev snart sluttet. Gudbrand Kula fæstede sin Datter til ham, hvorefter hun og Sønnen flyttede op til Sigurd Syrs Gaard, medens hendes Far blev siddende tilbage med den yngste Datter Isrid, som endnu var Barn. En Dag kaldte han hende til sig og sagde: „Du ved jo, Isrid, at jeg ved Fødselen blev given til Odin. Han stod mig ogsaa bi i alle de farefulde Kampe, jeg har stridt gjennem mit lange Liv. Men den Lykke blev mig nægtet at dø paa Valen og bæres af Valkyrier til Odins Hal. Nu forrige Nat kom der en gammel Mand til mig i en bredskygget Hat, sid, blaa Kappe og med ét Øje. Han sagde de Ord:

„Ejnherjerne venter dig." — Jeg forstod strax, hvem Manden var, og hvad han mente, og derfor gaar jeg bort i Kvæld. Jeg skulde spares for den Skjændsel at do paa Sottefeng og synke ned i det gustne Hel!"

Morgenen efter fandtes Gudbrand Kula liggende i sin Sengebænk i fuld Rustning med gjennemboret Hjærte og den hojre Haand endnu fast omkring Sværdet. Han havde dræbt sig selv for ikke at gange Helvejen.

II.

Sigurd Syrs Gaard paa Ringerike bestod af mange store og smaa Bygninger. Først den svære Gildehal, paa venstre Side af denne en Stue til ringere Gjæster og tilhøjre Ildhuset, hvori al Kogning og Ølbrygning foregik. Paa den anden Side Pladsen var Mændenes Soveskemme og Dyngjen, forbeholdt Kvinderne, samt Maalstuen, der brugtes til lønlige Samtaler. Og endelig Badstuen og Jordhuset, hvori Husbonden og hans Husstand søgte Læ, naar de overfaldtes af Fiender. I nogen Afstand fra disse Huse laa de store Lader med Høgaard, Fjøs, Stald, Faaresti og Svinebol, og alle var de indgjærdede af en høj Skigard[1]).

Sigurd Syr var en fredsommelig og god Husholder, der selv saa til med Ager og Eng, førte sin Gaardsdrift og havde Tilsyn med Smede og andre Haandværkere. Aasta tyktes glemme sin Harme over Harald Grenskes Svig og blev med hver Dag mere glad og stærk. Hun bar stor Kjærlighed til sin Søn, der legte i Skog og Mark med

[1]) Skigard: Plankegjærde.

Moderens Søster Isrid, som kun var 6 Aar ældre end Olaf. Men Rane Vidfarle var fulgt med som hans Fosterfar, der med Tiden skulde lære ham alle de Idrætter, som sømmede sig en Høvdings Søn.

Aasta havde ikke været gift mere end et halvt Aar, da der blev stor Rørelse paa Gaarden. Den unge Kong Olaf Trygvesson, der havde underlagt sig og kristnet hele Throndelagen og Vesterlandet, og som nu opholdt sig i Viken, havde nemlig meldt sit snarlige Komme til Oplandene. Med et Følge paa 150 Vaabenmænd agtede han at tage ind hos Sigurd Syr, som ikke driftede sig til at vrage den Ære, som vistes ham. Derfor var der en Slagtning, Bagning og Ølbrygning fra aarle ved Daggry til silde paa Kvæld. Og endelig kom den frygtede Gjæst. Han var rank af Holdning, med lysende blaa Øjne, hvidgult Haar og et djervt, ærligt Ansigt, som vakte Tillid. „Se paa ham! — hviskede Aasta til liden Olaf, idet hun løftede ham højt paa Armen — Slig skal en Konge se ud!“ — Den unge Drot med sit glimrende Følge af Hærmænd, samt Hirdbispen Sigfrid med Klerke og Præster, gjorde ogsaa et voldsomt Indtryk paa Barnets Sind.

Den følgende Morgen holdtes der Thing paa en stor Vold, hvor alle Oplandenes Smaakonger og Bønder var stævnede til Møde, og staaende paa en høj Sten talte Olaf Trygvesson til Folket og bad det forlade de gamle Aser, som nu overalt havde vist sig magtesløse ligeoverfor den hvide Gud. Ved Trusler og Overtalelser vandt hans

Sag Sejr, og det endte med almindelig Døbning, som iværksattes paa aaben Mark af Bispen og hans Klerke.

Sigurd Syr med Husstand døbtes hjemme paa Gaarden af Sigfrid, som var klædt i violet Silke under den hvide Messehagel. Olaf Trygvesson stod selv Fadder til Aastas Søn, og Rane Vidfarle, som i sin Tid efter heden Skik havde vandøst ham, nævnte nu paany hans Navn. Derefter fik Alle et Lys i Haanden, som skulde brænde, medens Præsterne sang Slutningssalmen. Da Olaf Haraldssøn saa Flammen over sit Hoved, raabte han højt af Glæde: „Lys! Lys! Lys!" Men Rane mumlede i Skjægget: „Dette Udraab varsler hans Fremtid!"

Olaf Trygvessøns straalende Helteskikkelse fæstede sig dybt i Guttens Minde og blev under hans Opvæxt en stadig Spore til Efterligning. Tidlig vaagnede hans Lyst til Vikingelivet, og da blev det Rane Vidfarles Tid til at virke. Han maatte lære sin Fostersøn alskens Vaabenbrug, Bueskydning samt Spydkastning, og i disse Idrætter blev Olaf i uvanlig ung Alder rent et Særsyn.

Da Olaf Haraldssøn var otte Aar gammel, stod han en Formiddag inde hos sin Mor i Buret, som var fyldt med svære, jernbeslagne Kister, hvori opbevaredes Gildeklæder og andre Kostbarheder. Idet Aasta drog til Side en Silkekjortel, fik Gutten Øje paa noget Blinkende paa Bunden af en Kiste. Det var Sværdet Bæsing. „Mor, hvad er det?" spurgte han nysgjerrig. Hun skjøv et Tæppe over og vilde ikke lade ham se den dulgte Skat. Men han bøjede sig frem, strakte hurtig Armen ned og

greb om Hjaltet. Han loftede Sværdet og drog det ud af Slidren. Det var saare fint udarbejdet og skinte af Guld. „Hvis er dette?" spurgte han i stor Beundring. „Dit eget — svarte hun — Men jeg gjemmer det for dig, til du bliver ældre!" — „Er det mit? — udbrød han jublende. — Da gjemmer jeg det selv". Og inden hun fik Tid at rive det fra ham, var han ude af Doren og sprang ned i Karlenes Rum for at vise det til Rane.

Da Sigurd Syr kom hjem til Dagverd, fortalte Aasta ham, hvad der var sket, og efter Maaltidet kaldte han Gutten ind til sig. Olaf kom med sit kostelige Vaaben i Haanden, straalende, som om han havde vundet et Kongerige. „Ræk det hid, og lad mig faa se det!" bad Sigurd paa sin milde Maade. — „Nej!" svarte Gutten trodsig og rorte sig ikke af Flækken, medens han knugede sin Haand omkring Hjaltet. — Da blev hans Stiffar harm i Hu og sagde: „Jeg befaler dig at bringe Sværdet hid! Og du bor lystre, ellers gaar det dig ilde!" Men denne Trussel havde den modsatte Virkning af, hvad Sigurd havde ventet; thi Gutten fôr op i Raseri, rev Sværdet af Slidren og loftede det truende med begge Hænder, idet han udbrod: „Du faar det aldrig! Bæsing er mit! Mor har sagt, det er mit!" — Aasta, som begyndte at frygte for et uhyggeligt Optrin mellem Barnet og Stiffaderen, bad denne om at lade Olaf faa sin Vilje; tirre ham vilde kun sætte Ondt i Blodet, og hendes Husbond gav med sit fredsommelige Sindelag strax efter.

Naar Olaf frittede Aasta om sin egen Far, fik han

Side 18. Olaf truer Sigurd Syr med sit Sværd.

som oftest kun stutte Svar, og han forstod snart, at Moderen helst ikke vilde tale om sin første Husbond; men saa henvendte han sig til Rane Vidfarle, som tænkte, det var bedst, at Sandheden laa aaben for Dagen, og af ham fik han da Kundskab om, at Harald Grenske var bleven indebrændt af Sigrid Storraade, efter at han havde forskudt sin Kone. Skjønt denne Svig mod Moderen harmede Olaf, følte han dog Had imod den svenske Dronning, som paa en saa lumskelig Vis havde dræbt Faderen, og Tanken herpaa fyldte stadig hans Sind og tændte hans Lyst til Hævn.

„Nu er hun langt borte fra Svithjod — fortalte Rane ham — Du mindes nok, at Olaf Trygvesson var heroppe og døbte os Alle til Troesskifte? Strax derefter drog han til Rigsgrænsen for at møde Dronning Sigrid og fri til hende. Hun havde arvet store Rigdomme efter sin første Mand, Erik Sejrsæl, og da Danekongen, Sven Tjugeskjæg, var fordreven fra sit Land, raadede hun og Sønnen baade der og i Gautland. Derfor tyktes hun at være et godt Gifte for vor unge Konge. Men først forlangte han, at hun skulde tage ved Kristendommen, hvortil hun svarte nej. „Ikke agter jeg at vige fra den Tro, jeg selv og mine Fædre for mig har havt — sagde hun — Men ikke skal jeg lægge mig i det, at du dyrker din egen Gud." Da blev Olaf sint og drev til hende i Ansigtet med sin Staalhandske. — „Hvorfor skulde jeg vel ogsaa vilde have dig, du gamle, ramhedenske Kvinde!" sagde han med Haan. — „Det skal volde din Bane!" svarte hun ham rasende, og dermed skiltes de. Men hun

svor ham Hævn og fik snart hidset sin Søn, Olaf Skotkonge, til at sammensværge sig med Haakon Jarls fordrevne Sønner, Erik og Svein. Og da nu Danekongen, Svend Tjugeskjæg, paany var kommen i Besiddelse af sit Arveland, traadte ogsaa han ind i Forbundet. De overlistede Olaf med deres samlede Flaade, og han faldt som en Helt for syv Aar siden ved Svolder. Sigrid ægtede Danekongen, og de Sammensvorne delte Noregr[1] som Hærbytte. Nu sidder Jarlens Sønner som Herrer over Throndelagen og Vesterlandet, medens Sviakongen og Danekongen styrer forpaa og i Viken. Kun Fylkeskongerne her paa Oplandene har faaet beholde deres Riger, men maa udrede Skat til Danedrotten." — „Jeg vil gjøre som Olaf Trygvesson, jeg vil erobre hele Noregr! — udbrød Olaf — Men først vil jeg hævne Fars Drab!"

Fra nu af begyndte Olaf at trygle sin Mor om at gaa i Forbøn for sig hos Stiffaderen for at overtale denne til at give ham Mandskab og Skibe. Han var nu tolv Aar gammel, en Alder, hvori mange høibyrdige Ungguttar plejede at fare i Viking. Men den Fredens Mand Sigurd Syr vilde for det første ikke give noget Løfte. „Olaf er endnu for ung — svarte han — og rimeligvis vil han ogsaa komme til at lægge sig ind her om Vinteren med alle sine Folk. — Men denne Modstand ærgrede Olaf, som bare higede ud, og han blev mere og mere opsætsig imod sin Stiffar. En Dag raabte denne: „Kom hid, Olaf! Alle Karlene er i Marken, derfor maa du gaa ned i Stalden og sadle min Hest; jeg skal over

[1] Noregr: Norge.

til vor Grande!" — Olaf svarte Intet, men gik ned i Gjedehuset og lagde Sigurds Sadel paa den største Buk, som han derefter ledte ved Tommerne op foran Hallen. „Nu er Skydsen færdig!" raabte han ind ad Døren. — Da Sigurd kom ud, spurgte han overrasket: „Hvad skal dette betyde?" — „Jeg synes, du og Bukken passer bedst sammen — svarte Olaf — thi i Sammenligning med andre Konger er du lig Bukken ligeoverfor Stridshesten!" — „Overmodig er du! — sagde Sigurd Syr — Og det er let at se, at du lidet vil ændse mine Befalinger. Men Mor din finder det jo heller ikke sømmeligt, at du tvinges til Noget, som gaar imod dit Sindelag."

Olaf svarte kun med Latter, idet han snudde om og gik bort igjen med Bukken.

Nogen Tid senere sagde Sigurd til ham: „Jeg skal ride til Thinge og være borte tre Dage; men i den Tid maa du gaa rundt og indbyde de Grander, som jeg her opregner, samt give Karlene Bud om at slagte!" Og nu sagde han Sønnen, hvilke Grander, der skulde indbydes, og hvad Kvæg der skulde nedlægges. — Men da Sigurd kom hjem fra Thinget, havde Olaf indbudt dobbelt saa mange Gjæster og ladet slagte hele Gaardens Kvægbesætning.

Men da blev ogsaa Stiffaderen for Alvor vred: „Naar man gaar frem paa den Vis, skal man snart faa sat sit Løsøre overstyr!" udbrød han. — „Der bør vel ogsaa være Forskjel paa en Konge og en Kotbonde[1]" svarte Olaf og knejste stolt.

[1] Kotbonde: En, der lejer Jord af Andre.

Samme Kvæld tog Sigurd sin Hustru i Enerum og sagde: „Jeg mærker, at Søn din vokser mig over Hovedet, saa det bliver vist raadeligst at lade ham fare. Jeg er bestemt paa at opfylde hans Ønske og give ham de Skibe, han har bedt om saa tit."

Denne Sommer fik Olaf i Skjænk en velrustet Skejd[1] og en Skude samt udvalgt Mandskab for at fare i Viking. Rane Vidfarle, som var en erfaren Hærmand, skulde være den rette Fører, medens Besætningen efter gammel Hævd, naar højættede Høvdinger drog i Viking, hilste Olaf som deres Konge, uagtet han intet Land havde at raade for.

[1] Skejd: Krigsskib.

Side 22. Olaf drager i Viking.

III.

Det var tre Aar senere. I en liden Kystby i Skaane var der et livligt Røre. Søfolk og Vaabenmænd drog i Skarevis gjennem den lange Gade eller sad udenfor Skjænkeboderne og drak, medens Bønder og Bymænd kjørte og bar Sække og Kasser, fulde af alskens Levnetsmidler, nedover til Stranden. Her blev der kjøbslaaet, vejet og tuskhandlet, hvorefter Varerne førtes i Baade ud til den store Flaade, som laa til Ankers i ikke lang Afstand fra Land. Det var Jomsvikingehøvdingen Thorkell den Højes Hærskibe, hvoraf flere var kosteligen udstyrede og malede med stærkt brogede Farver; paa Masterne saaes udskaarne, flyvende Fugle, der viste Vindens Retning, eller Drager, som sprudede Ild, og lignende Figurer.

Ind mellem Flaaden skjød der pludselig en mindre Baad, som var sat ud fra nogle andre Skibe langt ude i Søen. Den blev roet af fire Mand, og ved Roret sad en ung Gut med kraftig Væxt, lange, lysebrune Lokker

og lidt brede Kinder. Hans blaa Øjne var klare og spillende, og Ansigtets Udtryk robede Djervhed og Snille. Han var klædt i en lyseblaa Pelkjortel[1] med Sølvbelte om Midjen, uden Harnisk og kun væbnet med et kort Saxsværd. Det var Olaf Haraldsson, som nu i tre Aar havde drevet omkring i Viking, og hvis Legemsstyrke derved havde faaet en saa rap Udvikling, at han, skjønt endnu kun femten Aar, saa ud som mindst atten. Hans Ledsager med det lange, graa Skjæg og det stærkt furede Ansigt, var Fosterfaderen, Rane Vidfarle. Baaden standsede ved et stort Langskib, og Olaf raabte op: „Er Eders Høvding tilstede?" — „Hvo sporger?" — „Venner!" svarte Olaf. — „Nej, Thorkell er i Land og handler med Birger Skalhoved i Gaden." — Paa denne Oplysning drejede Olaf Roret og styrede indover mod Stranden. Han befol sine Mænd at vente med Baaden og steg derefter i Land, kun fulgt af Rane. De gik frem gjennem den lange Gade mellem lave, usle Huse, indtil de standsede ved en efter Stedets Forholde anseelig Handelsbod, hvorover stod malet: „Birger Skalhoved". Her tren de ind i en lavloftet Stue, der var fuld af Hærfolk i alle Slags Dragter og Farver. Somme sad ved Skjænkeborde med Ølkrus, og somme kjobslog med to yngre Kræmmere, der stod bag Disken. Olaf bante sig Vej gjennem Trængslen og bad den ene Kræmmer om at faa Thorkell i Tale i et venskabeligt Ærende. Strax efter blev han fort ind i et mindre Kammer, hvis Bohave kun bestod af nogle Trækrakke, en gammel Kiste samt et firkantet Bord. Foran

[1] Pel: Klæde.

dette sad en ældre, skjægget Mand med Kjæmpebringe, mørke, funklende Øjne og smalle, fast tillukkede Læber. Ligeoverfor ham, i ærbødig Afstand, stod Kræmmeren, den hvidhaarede Birger.

„Hvo er I, og hvad vil I?" spurgte Thorkell de indtrædende Fremmede uden at rejse sig. — „Mit Navn er Olaf Haraldsson. Far min var Harald Grenske, der nævntes som en af de mægtigste Høvdinger under Haakon Jarl. Jeg er Stifsøn af Kong Sigurd Syr paa Ringerike og Ætling af Harald Haarfager." — „Ah, saa! — udbrød Thorkell og fæstede et venligt Blik paa den unge Fremmede, hvis Frimodighed strax tyktes at tiltale ham. — Lad os skifte Haandslag! — og han rakte ham sin svære Haand. — Men hvad gjælder dit Besøg her hos mig?" — „Om dine Bedrifter hørte jeg tit, — sagde Olaf, — og da jeg nu sejlede forbi Kysten og erfor, at hin mørke Stribe, jeg saa langt inde, var Thorkell den Højes Flaade, fik jeg stor Lyst til at møde denne vældige Stridsmand og tilbyde ham min Tjeneste. Der fortælles, at du ruster Dig for at fare til Anglen[1]; herpaa har ogsaa jeg længe havt Sigte; men om vore Skibe fulgtes ad, vilde vi Begge kunne udrette mere." — „Du vil være min Forbundsfælle? — udbrød Thorkell smilende — Velan, lad os tales ved! Bring flere Stole og en Kande Øl!" befalte han Kræmmeren, og strax efter sad Olaf og Rane ligeoverfor Jomsvikingehøvdingen i fortroligt Ordskifte.

Det tyktes Rane Vidfarle sømmeligt, at han som den

[1] Anglen: England.

ældste og som Kongsfostre burde begynde med i Korthed at udmale sin Fostersons Bedrifter, hvilket han gjorde saalunde: „Olaf Haraldsson var tolv Aar gammel, da han for trende Aar siden første Gang steg ombord paa et Hærskib. Efter hans Mors Begjæring gik jeg med som Baadmand og Raad, og vi satte Kursen lige mod Sjælland. Men mod Høsten sejlede vi øster til Svithjod[1] hvor vi tog os for at hærje Landet med Ild og Sværd, thi Olaf troede at burde fuldeligen lønne Sviarnes Fiendskab, der de havde taget hans Far af Dage. Og stor var Folkets Rædsel, da den unge Sjøkonge fôr over Landet. Den samme Høst holdt Olaf sit første Slag ved Sotaskjær i den svenske Skjærgaard. Der sloges han med Vikinger, hvis Formand Sote var. Olaf havde færre Folk, men større Skibe, og han ryddiggjorde snart Fiendens Flaade for Mandskab. Derefter styrede han ind i Mælaren og hærjede paa begge Sider af Landet. Ved Sigtun laa vi stille en Tid, men da det høstnedes, spurgte vi, at Olaf Sviakonge samlede en anseelig Hær og tillige, at han havde trukket Jernlænker for Stokkesund og der lagt Mandskab; thi Sviakongen tænkte vel, at Olaf Haraldsson monne bie her, til Frosten kom, og ændsede ikke stort til vor Hær, eftersom vi kun havde faa Folk. Da vi nu kom til Stokkesund, kunde vi ikke fare igjennem, eftersom der var et Kastel vester i Sundet, og Vaabenmænd laa søndenfor; men da vi spurgte, at Sviakongen var kommen did med en stor Magt, lod Olaf Haraldsson gjennemgrave Agnafete ud til Havet. Over

[1] Svithjod: Sverige.

hele Svithjod løber hvert rindende Vand i Mælaren; men den eneste Munding, som gaar ud i Havet, er saa smal, at mangen Aa er bredere, og naar der falder megen Regn eller Sne, styrter Vandet i et stærkt Fossefald ud i Stokkesund, og da stiger Mælaren højt op over Landet. Just nu regnede det heftig, og da Grøften var gravet lige ud til Søen, faldt Vandstrømmen i den. Olaf lod alle Ror tage af vore Skibe og hejste Sejlene lige til Toprærne. Der blæste en stærk Bør, og vi styrede med Aarene, saa Skibene fôr i en Fart over Grunden, og Alle kom uskadt ud i Havet." — „Det kan man kalde at have Lykken med sig! — udbrød Thorkell med et bifaldende Nik — Et dyrebart Manddomsværk har du der øvet, Olaf Konge." — Men Rane vedblev: „Om Høsten sejlede Kongen til Gotland og beredte sig til at hærje; men Indbyggerne samlede sig og sendte Mænd til os for at tilbyde Skat af Landet. Dette tækkedes Kongen, som tog Skat af dem og blev siddende der om Vinteren. Da det begyndte at vaares, fôr vi til Øsyssel, hvor vi fejdede og gjorde Landgang. Men Øsyssels Mænd kom ned til Stranden og holdt Slag med os. Der vandt Olaf Sejr, hvorefter vi forfulgte de flygtende og ødelagde Landet med Ød og Eg. Siden sejlede vi til Finland, gjorde Landgang og hærjede. Men alt Folket flygtede til Skogs og blottede hele Bygden for Gods. Vi gik langt op i Landet til store Skoge; men her drev Folk imod os fra alle Kanter, skjød paa os og gjorde et haardt Anfald. Kongen bød sine Mænd holde Skjoldene for sig; men forend vi kom ud af Skogen, var mange af

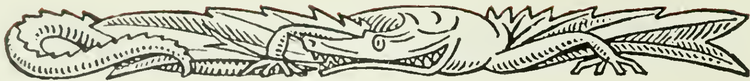
vore Mænd faldne og mange saarede. Først silde efter Solefald naaede vi tilbage til vore Skibe. Nu fremtrollede Finnerne et grueligt Vejr med Storm og Regn; men alligevel lod Kongen Ankeret lette, hejste Sejl og boutede udenfor Landet. Da formaaede, som ellers oftere, Kongens Held mere end Finnernes Troldom; thi det lykkedes os at boute Balagards-Siden forbi om Natten og derfra ud i Havet. Og hermed har jeg i Korthed meldt min Fostersøns Bedrifter i disse tre Aar, vi har faret i Viking — endte Rane Vidfarle — Men boldere Stridsmand findes der neppe i alle Nordlandene." — „Maatte dit Held følge med ogsaa til Anglen! — ønskede Thorkell, idet han hævede Blikhornet og drak. Vi har Behov af meget Mod og mange Mænd, og velkomne er I mig Begge! Som det tør være Eder kjendt, agter jeg mig vesterud for at hævne og kræve Bod for min Bror, Sigvalde Jarls, Drab. Der var jo hvisket Kong Ædhelred i Øret, at Danerne pønsede paa at dræbe ham selv og hele hans Husstand for at bemægtige sig hans Rige. Og da nu Anglerne var kjede af at udrede den store Daneskat, som vore Vikinger havde paatvunget dem, befol Kongen, at paa St. Briccius Dag skulde alle vore Landsmænd omkring i Anglen fældes. Denne Befaling modtoges med stor Glæde af Anglerne, som overfaldt og myrdede alle Daner, ja, endog deres Hustruer af anglisk Herkomst og de spæde Børn. Blandt de Dræbte var min Bror, Sigvalde Jarl, med mange af vore gjæveste Jomsvikinger. Blandt Ofrene var ogsaa Danekongen Sven Tjugeskjægs Søster med sin Mand, den mægtige Høvding Palme samt

deres unge Søn. Tvende Gange har nu Svend været derover for at hævne Søsterens Drab; første Gang overvandtes han og joges ud af Landet, men Aaret efter vendte han tilbage med tvefold Styrke og tvang Anglerne til at betale sig en Sum af 36,000 Pund Sølv. Paa den Vis har Danekongen taget Bod for sin Søsters Drab, medens jeg endnu Intet har udrettet for at hævne min Bror. Stridigheder i Jomsborg har holdt mig tilbage, og først nu fik jeg frie Hænder til at handle. Men det er kommen mig for Øre, hvorlunde Ædhelred skal have paabudt en almindelig Rustning af Skibe langsmed hele Kysten for at danne en Mur omring Landet. Det nytter altsaa lidet at sætte derover uden med en vældig Flaade. Og en saadan venter jeg snarligen at faa samlet. Jeg bier her paa min yngste Bror, Heming, som møder frem med femten prægtige Langskibe, senere bringer Thorgill Sprakaleggs Søn, Eilif, otte Fartøjer, hvilke sammen med mine Egne vorder en Flaade paa firtifem. Med slig en Vælde, tænker jeg, vi snart skal skræmme Anglerne i Land."

Olaf Haraldsson sad endnu længe hos den rygtbare Høvding og traf nærmere Aftale om Sejlladsen vesterud og om Fordelingen af Bytte, og derefter trykkede de hinandens Haand paa trofast Forbund og drog saa hver for sig tilbage til deres Fartøjer.

I Augusti Maaned nærmede Thorkell den Høje sig Anglens Kyst, og det var et fagert Skue, da alle de stolte Hærskibe, fulde af harniskklædte Folk, hvis Brynjer og Staalhuer glitrede i Solen, skjød frem over Havfladen.

Strax efter Thorkell sejlede Olaf Haraldsson ombord paa sin største Skejd. Han var klædt i skinnende Brystplade, Arme- og Benskinner, Staalhue paa Hovedet og Staalhandsker. Ved hans venstre Side hang Sværdet Bæsing; han bar et rundt, rødmalet Skjold og i højre Haand en langskaftet Øxe, kaldet Hel. Hans Fartøj, hvis firkantede Raasejl var stribet med blaa, grønne og røde Staver, var delt i fem Rum. Bagerst i Loftingen var Kongens Sted, lige foran dette havde Rane Vidfarle sit Tilhold sammen med Olafs bedste Mænd, Eimund, Ragnar Agnarson samt den kjæmpestærke Sote fra Agder. Midt i dette Rum stod ogsaa Højsædekisten til Vaabengjemme. Paa den anden Side Masten og Krapperummet, hvor Sejlet opbevaredes, var det store Øserum og foran dette Halsen, hvori Stavnboerne og Kongens Merkesmand, Thord Folesson, havde deres Sæde. Alle Mand var nu oppe og vaabenklædte ligesom deres unge Høvding. — Da Flaaden nærmede sig Kysten, maatte Sejlene tages ned; thi en tæt Skodde laa indover Land, hvilket hindrede Anglerne i at se Fiendens Ankomst. Men om Morgenen, da Skodden lettede, blev der stor Forfærdelse ombord paa Anglernes Skibe, hvor man ikke var forberedt paa dette pludselige Angreb. Thorkell befol, at hele Flaaden skulde lænkes sammen og lægge sig i Ring omkring Fienden, som saalunde blev indesluttet, inden den havde faaet Tid til noget kraftigt Modværge. Anglerne overgav sig uden Kamp, og talrige Fanger førtes i Lænker over til Sejrherrerne og blev lagte paa Bunden af deres Skibe, hvor Vagter opstilledes, medens Mandskabet drog i Land. I Kent skyndte

de skrækslagne Indbyggere sig med at kjøbe Fred for 3000 Pund Sølv, og berigede med dette Bytte fór Vikingerne frem med Ild og Sværd gjennem Sussex, Hampshire og Berkshire. Fra Londons Borg skikkede Kong Ædhelred Bud i alle Retninger, at Folket skulde holde Fienden Stangen; men Vikingerne raste som en Pestsot gjennem Landet og fyldte Sindene med navnløs Rædsel. Kongen maatte paabyde fuld Væbning og Udrykning i Wessex og Myrkeegnen; med Forræderen Streon, som var Myrkernes Ealdormand, solgte sine Landsmænds Liv til Thorkell den Høje. Belæssede med mangehaande Bytte søgte Vikingehæren udover Vinteren tilbage til deres Skibe og drog ved Paasketid videre til Østanglen. Ved Ipswich gjordes der Landgang, men her standsedes de pludselig af en talrig Hær under Ledelse af Kong Ædhelreds Svigersøn, Ulfkell Snilling. Paa begge Sider satte man sig strax i Slagorden, Pilene suste i tusendtal gjennem Luften, deriblandt Kastespyd og Stene, og siden nærmede de sig hinanden og brødes Flok imod Flok, Mand imod Mand med Sværd og Bile. Olaf fik Øje paa en vældig Kjæmpe i skinnende Rustning bag Anglerkongens Mærke. „Der er Ulfkell! — skreg en Røst — Fæld ham, saa har vi sejret!“ — Olaf trængte sig frem lig en rasende Berserk, ved hvert et Hug faldt der en Mand, indtil han stod overfor den glimrende Rustning; da svang han sit Sværd for at volde Ulfkells Bane; men denne drev til hans Arm med sin Lanse, saa Vaabnet faldt fra Olaf, og hans Arm hang slap ned. Men nu greb han med venstre Haand om Øxen og

hug i Ulfkells Ben, inden denne havde faaet løftet sin Lanse for at knuse sin ungdommelige Modstander. Anglernes Hærfører sank i Knæ, og Olaf hug ham i Hovedet, saa Hjelmen brast, og Bilen sad fast i hans Skalle. Da raabte Anglernes Mærkesmand: „Ulfkell Snilling er falden!" — Og dette gik som en Løbeild gjennem Slaget. Modet sank; Østanglerne, som havde staaet ham nærmest, tog pludselig Flugten, medens Mændene fra Cambridgeshire, paa venstre Fløj, endnu holdt Stand. Men deres Rækker tyndedes braat, og snart var ogsaa de paa Flugten. Ringmareheden, hvorpaa Slaget havde staaet, dampede af Blod, og Ligene laa i Dynger. Men om Natten listede nogle vendiske Mænd sig frem mellem de Døde og fandt Ulfkell Snilling. De ransagte hans Saar og troede, at der endnu var Haab om Liv. Derfor løftede de ham varsomt op og førte ham til et Herberge for at plejes.

Da September kom, laa Vikingeflaaden stille ved Øen Wight, medens Hovedhæren lejrede sig udenfor Bispestaden Canterbury. I tyve Dage havde de gjort forgjæves Angreb paa Byen, som havde forsvaret sig tappert; men Thorkell havde endnu ikke opgivet Haabet om dens Erobring. En Kvæld sad han i sit Telt og holdt Raad med de andre Høvdinger. Blandt disse var ogsaa hans yngre Bror, Heming, en svær, rødskjægget Jomsviking med et vildt Udtryk, dernæst den blege, skarpnæsede Eilef samt Olaf Haraldssøn og Rane Vidfarle. De havde Sæde omkring et aflangt Bord og drak stærkt af en sydlandsk Vin, som var ranet i Land. Thorkell

Side 32. Ulfkell Snilling findes paa Valpladsen af vendiske Mænd.

talte med Stolthed om deres fælles Bedrifter, og med et Stykke Kridt tegnede han paa Bordpladen den Vej, de havde faret: Fra Østanglen til Essex, Cambridgeshire, Herts, Bucks, Bedfordshire, Huntingdon, Northhampton, Kent, Sussex, Hastings, Surry, Berks, Hants og Wilts. „Overalt tog vi kosteligt Hærfang, og naar Ædhelreds Opbudsmænd var i Øster, var vi i Vester. Sogte de os i Sor, var vi i Nord. Nu vil Anglerkongens Witan indlede Forhandlinger og byder os baade Penge og Underhold for at faa Fred. Vi maa derfor enes om den Sum, der bor nævnes. Mig tykkes tyve tusend Pund Guld." — „For lidet! — udbrod hans unge, rodskjæggede Bror, idet han tomte sit Vinkrus — Det stod os jo frit for at tage hele Riget, om vi lystede. Jeg finder, den dobbelte Sum er ikke for stor." — „Endnu mere! — faldt Olaf Haraldsson ind — Lad os fore ud af Landet alt det Guld, det ejer!" Thorkell smilte. „Det gaar ikke, unge Ven! — sagde han — Tirres Vilddyret for længe, rejser det sig til Hævn selv i Dodsstunden." — „Firti otte, firti otte tusend! — udbrod Egil. — Det Tal bares mig for i Dromme sidste Nat. Jeg stemmer for firti otte tusend Pund Guld." — „Vel, lad os da svare firti otte tusend!" sagde Thorkell; men i det samme blev han afbrudt af Vagten, som forkyndte, at en anglisk Degn var kommen til Lejren og bad om at faa Flaadens Øverste i Tale. „Han bærer intet Vaaben under Kutten — sagde Manden — Jeg saa efter for Sikkerheds Skyld." — „Saa for ham ind, han være Slange eller Faar!" befol Thorkell.

Strax efter traadte en liden, mager og spidsnæset Degn ind i Teltet. Han hilste de forsamlede Hovdinger med et sky Blik og et listigt Smil om den smalle Rævemund. — „I vældige Stridsmænd har Intet at frygte af mig," sagde han. — „Nej, — svarte Thorkell leende. — I ser ikke ud til at kunne skræmme Nogen. Sig frem, hvad heder I, og hvad er Jert Ærende?" — „Mit Navn er Ælfmær, og jeg er Degn i Canterbury — forkyndte han — Men den gamle Erkebiskop Ælfheah har faret frem imod mig med Ubillighed og nu sidst tildomt mig en haard Bode for en Fejl, som jeg ingenlunde har gjort af ond Vilje, thi er jeg flygtet og kommer nu hid for at soge Værn. Min Bror er en af Befalingsmændene over Stadens Befæstning. Imorgen Nat har han Vagt, og paa et Vink fra mig aabner han Jer den store Port. Derfra kan jeg selv vise Eder Vejen til Domkirken, hvor Erkebispen imorgen læser Midnatsmessen til Ihukommelse af St. Patrick. Har I forst Erkebispen i Eders Vold, kan I med Lethed trænge ind i hans Bo, som er fyldt med Kostbarheder og rede Mynt. Jeg kræver kun en ringe Løn for Tjenesten; ti tusend Pund Solv er vel ikke for hojt beregnet?" — Da Degnen var færdig med sin Tale, raadslog Hovdingerne, og der bestemtes, at han skulde komme tilbage den næste Kvæld efterat have talt med sin Bror, hvem han ogsaa paa de Fremmedes Vegne skulde love en Sum Penge, ifald Planen lykkedes.

Da Canterburys Indvaanere den næste Nat var gaaede til Hvile og alle Lys slukkede i de lave Stenhuse,

Side 34. Strax efter traadte en liden, mager, spidsnæset Degn ind i Teltet. Han hilste de forsamlede Høvdinger.

hortes Lyden af et Horn, og strax aabnedes Stadens Hovedport, Vindelbroen hissedes ned, og væbnede Mænd listede sig ind i den sovende By. De delte sig i tre Skarer, hvoraf Thorkell den Høje og Olaf Haraldssøn førte den Ene, som drog opimod Bispens Kastel; den Anden, under den unge Jomsviking Egil, gik imod Øst gjennem den lange Hovedgade, hvor de rige Bymænd havde deres Sæde, medens den Tredje vandrede lige til Domkirken, ført af Thorkells Bror, den vilde Jarl Heming. Kirken var fuld af Andægtige, der bøjede deres Hoveder, medens den hvidhaarede Ælfheah i erkebiskoppeligt Skrud stod foran Alteret og løftede Monstransen i Vejret. Da brager de svære Malmdøre, og ind styrter en brølende Vaabenskare, hvis Anfører springer op til Alteret og lægger sin Jernhaand paa Oldingens Skulder, idet han river Monstransen ud af hans Haand. Et Skrig af Rædsel ryster Hvælvingen, Mængden vil frem for at værge Bispen; men Alle, som vover at nærme sig, slaaes til Jorden eller overmandes og bindes, Mænd og Kvinder, Voxne og Børn. „Forbandet hver den, som vover at lægge Haand paa Herrens Salvede!" lyder Erkebispens dybe Røst. Men Ingen bryder sig om hans Trusel, og strax efter føres han som Fange ud af Kirken. — Degnen, som havde sneget sig langsmed Væggen op til Alteret, gav nu et Tegn til Ransmændene, der i Hast bemægtigede sig alle Kirkens Skatte: Guldlysestagerne, Monstransen og Kalken, hvorefter de opbrød et Skab, hvori der gjemtes Relikvier, indfattede i Perler og Ædelstene.

Da hele Bispegaardens Besætning bivaante Midnats-

messen, havde det været en let Sag for Thorkell den Høje og Olaf Haraldsson at overrumple og plyndre Borgen, medens Byens Hovedgade samtidig gjenlød af Brol og Jammerskrig. Mellem Røg, Ild og Drab hærjede Vikingehæren lig en Flok løssluppne Varge. Mangfoldige Indbyggere førtes som Fanger til Skibene, og da Solen atter steg over Havranden, laa den ellers saa rolige Stad som en rygende Ruin.

Efter slige Sejre holdt Høvdingerne vanligen Fest, og efter Toget til Canterbury var der nu et stort Gilde ombord hos Heming Jarl. Efter Maaltidet, medens de øvrige Hærførere sad i lystigt Ordskifte omkring Drikkehornene, stod Olaf Haraldsson op og gik udover Skibet; thi han plagedes af den stærke Hede. Da hørte han en gammel, men endnu kraftig Røst synge en Salme nede i Rausnen.[1] Olaf gik videre og opdagede en hvidhaaret Mand, lænket til en Stolpe. Hans Fødder stod i Vand, og paa hans Ansigt og Hoved var der Mærker efter Slag. Han var i erkebiskoppeligt Skrud, kun Hovedet ubedækket. Olaf blev staaende, indtil Salmen var til Ende, og steg derefter ned i Rummet for at hilse paa den ærværdige Olding. Da flere af Vikingerne havde opholdt sig lange Tider ad Gangen i Anglen, havde de lært Folkets Tungemaal, og Olaf havde i ledige Stunder hentet Kundskab heri af en af sine Kammerater. Saaledes kunde han nu baade forstaa og udtrykke sig paa anglisk. — „Hvo er I, unge Mand? — spurgte Erkebispen — Kanske Jomsborgerjarlens Søn?“ — „Nei, — svarte Olaf — mit Navn er Olaf

[1] Rausnen: Øserummet.

Haraldssøn. Jeg er Noregsmand." — „Ah, saa! — udbrød Erkebispen og stirrede paa ham med sine klare Øine. I kommer fra min elskelige Søn Olaf Trygvessøns Land." — „Jer Søn?" spurgte Olaf. — „Ja, i aandelig Forstand, min Søn! — sagde Ælfheah — Ogsaa han kom i sin Ungdom hid til Anglen for at gjøre Strandhug og plyndre fredelige Borgere for deres Gods; da føjede Gud det i sin Visdom saadan, at vore Veje mødtes; jeg oplod hans Øjne for det Uværdige i hans hedenske Færd, og Olaf Trygvessøns herlige Sjæl blev vunden for et større Værk end det, han her øvede." Dette fangede strax Olaf Haraldssøns Sind, der fra Opvæxten af havde været fyldt med Olaf Trygvessøns Heltesaga. — „Min rygtbare Navne stod Fadder til mig — fortalte han med Stolthed — Det er nu femten Aar siden." — „I er døbt? — spurgte Ælfheah overrasket. — Da har I brødeligen svigtet Eders Daabspagt. Fra den Dag af, da Eders berømmelige Gudfar havde ladet sig konfirmere af mig, var han ogsaa sit Løfte ubrødelig tro. Som Kristen blev han en Guds Stridsmand imod Hedenskabet, hvis værste Udslag netop er Vikingelivets oprørende Vederstyggelighed, og senere tabte han aldrig det Maal af Sigte, som han havde lagt for sit Virke her paa Jorden. Hedenskabet har ogsaa havt mange Helte; men deres Navne vil lidt efter lidt blegne; Olaf Trygvessøns derimod vil altid lyse lig en Sol over Nordlandene. Hans Hæder vil vare evig, saa sandt som Kristi Rige er evigt." Den unge Mand blev sælsomt betagen af Ælfheahs ærværdige Skikkelse, hans stærke Ord og hans aan-

digt lysende Blik. Han gjenmælte: „I bor vide, at ogsaa jeg er af Ynglingeætten og stammer fra Harald Haarfager." — „Da burde Eders Maal ligge højere end at rane fremmed Ejendom, myrde værgeløse Borgere og plyndre Kvinder — sagde Erkebispen med Eftertryk. — Tænk, at fødes med Muligheden for at kunne herske over et helt Rige og at vinde dette Rige for Krist — i Sandhed en herlig Mission, hvis Løn vilde være Millioner Menneskesjæles Velsignelse paa Jorden og evig Salighed hisset — og saa foretrække at fare omkring som en Tyv og en Drabsmand!" — Olaf sprat i Vejret som stukken af en Braad i Hjærtet. Men det hændte, hvad der aldrig havde hændt ham forhen, en Andens Vilje bøjede hans; som Ilden bøjer Jernet, en lænket Fange tvang hans vilde Trods til Lydighed. Olaf Trygvesson, hans Sjæls Afgud, vilde have misagtet ham, det fornam han pludselig gjennem Erkebispens utilslørede Tale, og Olaf fik Længsel mod et ædlere Liv.

De andre Høvdinger begyndte tilsidst at savne den norrøne Sjøkonge, og hans Navn blev raabt over Dækket. Da kom han frem til Teltet, tren hen til Heming og ytrede: „Jeg har talt nogle Ord med din fornemste Fange Erkebiskop Ælfheah. Hvis jeg bad dig om at overlade ham til mig, hvad Erstatning vilde du saa kræve?" — „Ingen, min bolde Ven! — svarte Heming leende — Tvertimod vilde jeg være glad ved at løses fra Ansvaret. Han er vort dyrebareste Bytte, for hvem Fienden skal komme til at betale større Løsepenge, end for alle de andre Fanger tilsammen, og saafremt han ved en eller

Side 36. — Den fangne Bisp. Hans Fødder stod i Vand etc.

anden Snedighed skulde undslippe, vilde jeg blive Offer for alle vore Folks Raseri. Gjerne overdrager jeg Tilsynet med ham til en Anden, om du lyster at have det Besvær. Men kom i Hu, at dit eget Liv let kunde vorde afhængigt af hans; thi Bispens Person er saa god som en Tonde Guld!" Paa Hemings Befaling blev altsaa Fangen losnet fra Blokken og af to haandfaste Karle fort over paa Olafs Skejd. Men istedetfor at lade ham kaste ned i Rausnen eller i Stavnen, hvor Fangerne som tiest holdtes i Forvaring, sagde Olaf til Mandskabets Forbauselse, at Erkebispen skulde fores op i Loftingen til hans eget Rum. Da de sad her ligeoverfor hinanden, sagde Olaf Haraldsson: „Ærværdige Herre, det piner mig at skulle se Eder, en af Kirkens hojeste Mænd, og dertil Olaf Trygvessons Ven, i Lænker og behandlet voldeligen som en Ugjerningsmand. Derfor vilde jeg helst lade Eder gaa fri omkring paa Skibet, saafremt I vilde give mig det faste Lofte ikke at gjore noget Forsog paa Flugt." — „Jeg takker Eder for Eders Ædelsind — gjenmælte Ælfheah og rakte Olaf sin Haand. — I kan fuldeligen stole paa mit Ord. Jeg behover ikke at fly; thi Gud er mit Skjold og Værge, jeg frygter Ingen."

Fra nu af tyktes den unge Sjokonge at blive mere og mere fængslet af sin hojærværdige Fanges Person og Tale. Nye Tanker steg lig Morgenrodmen over hans Sjæl, men endnu skulde der hengaa nogen Tid, inden disse rene Tanker fodte Beslutninger og blev til Handling. Men i ikke ringe Mon foruroligedes hans trofaste Fosterfar af dette Venskab med den angliske Erkebisp: „Stærkt ræddes

jeg for, at dette Præstesnak skal vekgjøre dit Sind — sagde han en Dag til sin Herre — Lad ikke dit Forbund med Thorkell Jarl komme dig af Minde!" Disse Ord vakte Olafs Harme, og han spurgte med lynende Blikke: „Hvo er Førstemand ombord, du eller jeg?" — og Ranes Mund blev strax lukket.

Maaneder svandt hen, og Vikingeflaaden laa endnu stille ved Øen Wight. Men imidlertid fôr Sendemænd stadig frem og tilbage mellem Thorkell den Høje og Kong Ædhelred, og Forhandlingerne sluttede med, at Landets fornemste Witan, saavel gejstlige som verdslige, enedes om at udrede de Penge, som Landsfienden krævede. Strax efter Paaske lod Thorkell stevne hele Hæren til Thing ved Greenwich. Paa en aaben Vold mødtes Anførerne for de otti Skibe, fulgte af alle deres Mandskaber. En Mængde svære Stene var iforvejen baarne hen paa Stedet og opstillede i Ring til Sæde for Høvdingerne, og her satte Thorkell sig først med sin Bror Heming og dernæst Olaf Haraldssøn. Denne havde været nødt til at lade Biskoppen føre i Land tilligemed de andre Fanger, som nu stod i Hobevis, omringede af stærk Vagt. Men han havde befalet sine Mænd, Sote, Eimund og Ragnar, ikke at forlade Oldingens Side og vaage over, at der ikke tilføjedes ham nogen Mén. Nu fremtog Thorkell en stor Læderpose fuld af Guldpenge, hvilke skiftedes lige mellem Høvdingerne, kun fik Thorkell selv, efter Aftale, dobbelt saa meget som de Andre. Senere skulde hver Anfører paany dele med sine Mænd. „Her er altsaa den Løsningspenge, imod hvilken vi har lovet Anglerne at slutte

Forlig! — sagde Torkell. — Men for Erkebispen, af hvem vi havde haabet at erholde en vægtig Sum, er der endnu Intet betalt. Hverken har han selv villet love Noget, ej heller har han villet tillade Andre at yde det ringeste. Vi bør derfor raadslaa om, hvad der bør gjøres, hvad enten vi skal beholde ham som Gidsel, eller vi skal lade ham løbe." — Men denne Tidende vakte en gjængs Uvilje, og ikke en Eneste stemte for Ælfheahs Frigivelse undtagen Olaf Haraldssøn, hvis Røst øjeblikkelig blev overskreget. Høvdingernes Raseri smittede deres Hær, og da alle havde haabet paa en god Fortjeneste, steg Forbitrelsen til en Storm af Vrede. Olaf Haraldssøn stod op; men det var ugjørligt at trænge igjennem Mængden; han maatte se paa, hvordan den Gamle blev slaaet med Ben og Øxehorn, revet i det snehvide Haar, sparket under Trusler og vilde Hyl. Og Vagten vovede ikke at værge ham af Frygt for selv at blive sønderrevet. Olaf trak Sværdet af Slidren og slog omkring sig for at rydde Vej, men strax løftedes en Skog af Biler truende mod ham, og hvis ikke Sote og Eimund var styrtede frem og havde dækket ham med deres Skjolde, var han sikkert bleven fældet som et Offer for de ubændige Vikingers Raseri. I det samme sank Erkebispen om paa Jorden, og en af Olafs Mænd gav ham af Medynk et Dødsslag i Panden. Nu lagde Orkanen sig lidt efter lidt; men Olaf Haraldssøn vinkede til sit Mandskab og gik stille og sorgfuld nedover til Skibene.

Den næste Dag var Olaf ombord hos Thorkell den Høje, til hvem han talte saalunde: „Da jeg kom til dig

for trende Aar siden, forkyndte du mig, at du agtede dig vesterud for at hævne din Bror, Sigvalde Jarls Drab, og kræve Boder af Anglerne. Nu tykkes det mig, at du har faaet Hævn og Boder nok. Derfor lyster det mig at standse med Vikingefærden og søge Forbund med Anglens Drot, hvad ogsaa fordum Olaf Trygvessøn gjorde, idet han lod sig hverve til Landets Værn." — „Saa dette er din Plan? — udbrød Thorkell. — Besynderligt i Sandhed! thi vid, jeg har netop selv havt den samme Tanke! Ved Snille og Djervhed kan man visselig naa op til stor Magt i dette Land, hvor Befolkningen sidder lamslaaet af Skræk for de fremmede Hærmænd. Se paa Danemanden Ulfkell Snilling, der har faaet Kongsdatteren til Egte, og som i flere Aar har været Eneherre over Østeranglen, ligervis hin mægtige Palnig, som høstede Hæder og Guld i Ædhelreds Tjeneste. Ja, du er klogtig i Sind, Olaf Haraldssøn, og siden vi nu er komne over sammen, saa lad os følges ad videre til Londons Borg!" —

IV.

Londons pragtfulde Kongsborg var rigt oplyst, og mange hundrede Mennesker fyldte de store Sale. Til fastsat Tid lød nogle Slag paa en skingrende Metalplade, hvilket var Tegnet til, at Gjæsterne skulde begive sig til Spisesalen og tage Sæde omkring de lange Borde. Øverst sad den kongelige Vært, en ældre, mager og gusten Mand med indsunkne, sky Øine, smalle Læber og rystende Hænder. Hans graa Hoved var prydet med fyrstelig Krone, og over hans Purpurkjortel hang svære Kjæder af Diamanter, Kors og ædle Stene. Næst Kongen saaes Dronning Emma, hvis stærkt rynkede Ansigt røbede alskens Kummer og sjælelig Uro. Hun var en Søster af Hertug Richard af Normandiet og havde den romanske Races fine Træk, sorte Haar og røde Læber, fyldig og rund, men fint bygget, samt smaa Hænder, prydede med Diamanter. Paa Kongens venstre Side sad hans voxne Søn Edmund, der i Alt slægtede paa Moderen, og længere nede de to halvvoxne Sønner Edvard og Alfred. Derefter kom Ulfkell Snilling og hans Hustru, Kongens Datter. Ulfkell bar endnu Bind om Panden efter det

Saar, Olaf Haraldson havde givet ham under Slaget paa Ringmarehede. Han skottede ogsaa stundom med gnistrende Øjne op imod Rækken af de normanniske Vikinger, som indtog Hæderspladsene ligeoverfor Vært og Værtinde. Stemningen, som altid i Kong Ædhelreds Nærvær var dæmpet, steg dog i samme Mon, som Vinen oplivede Sindene. Nu gav Kongen et Vink til sin Mundskjænk, som atter slog paa Metalpladen for at paabyde Taushed, hvorefter Ædhelred rejste sig og sagde: „Jeg ønsker Eder velkommen ved mit Bord og mit Hjærte, Thorkell Jarl fra Jomsborg med alle Eders Fæller og Stridsmænd! I mangfoldige Aar har Eders Vaaben været en Svøbe for mit usalige Rige; maatte herefter Anglens Fiender komme til at føle den samme Rædsel for denne Hær, der fra nu af er vorden min, og som har svoret at ville værne vore Kyster!" — Efter disse Ord stødte han sit gyldne Bæger imod Thorkells og nikkede venskabeligen til ham, medens alle Vikingerne stod op med løftede Vinkrus og skreg Thorkells og Ædhelreds Navne. Ikkun Ulfkell Snilling rørte ikke sit Bæger; thi han frygtede, at Thorkell muligens fra nu af kunde faa større Magt over denne modfaldne og vaklende Fyrste, end han selv havde.

Olaf Haraldsson sad ved Thorkell den Højes Side. Han var klædt i en himmelblaa Silkekjortel med Bræmmer af Guld og omkring Midjen et Læderbelte, besat med funklende Ædelstene. Paa Armene bar han brede Ringe og om Hovedet et Guldbaand. Den attenaarige Søkonge med det frejdige Udtryk, de blaa, spillende Øjne og de lysebrune Krøller, der hang nedover Skuldrene, tiltrak sig

flere af Gjæsternes Opmærksomhed. En ung Kvinde, der sad Dronningen næst, krydsede flere Gange Blikke med den unge Fremmede. Hun havde en Svanes stolte Holdning, ravnsort Haar, hvorpaa et Diadem af Ædelstene, kloge, morke Ojne, kroget Næse og stærkt udviklet, fremskudt Hage. Naar hun smilte til sine Kjendinger, viste hun en Række hvide, regelmæssige Tænder. Paa hendes hvide Silkekjortel, der holdtes ind til Midjen ved et Solvbelte, var der en Brimmel af Perler og straalende Stene, og paa hendes Arme saaes brede Ringe, hvorpaa rode og gronne Insekter med Rubinojne. Olaf blev som foglet af hendes stolte Skjonhed: „Hun er farlig fager!" — tænkte han, medens hans Ojne fulgte enhver af hendes Rorelser.

Efter Maaltidet forte Ædhelred sin Dronning ved Haanden ind gjennem en Række af store og smaa Rum til den vældige Gildehal. I dens overste Ende stod en Forhojning, hvorpaa det fyrstelige Par tog Plads, omringet af deres Born og de fornemste Gjæster. Ædhelred opfordrede nu Thorkell den Hoje til at lade sine unge Hovdinger opfore en af de normanniske Danse. Strax gik der Bud ned i Borggaarden, hvor de Fremmedes Folge beværtedes med Vin og lækre Kjodretter, og her samledes en Bunke Sværd, som bares op i Hallen til Uddeling blandt de yngste Sjokonger. Disse sprang frem midt paa Gulvet, og idet de istemte en gammel Kjæmpevise, kastede de Sværdene hojt i Vejret og legte med flere af dem paa en Gang, uden at et eneste af dem faldt til Jorden. Men storst var Olaf Haraldssons Behændighed, han havde fire Vaaben samtidig i Luften, medens

han uſtanſeligen ſvang ſig i Ring i Takt med Sangen. Denne Sværddans havde en højſt ejendommelig Karakter; Kongen klappede i Hænderne, og hele Forſamlingen gav ſit Bifald tilkjende ved lydelige Raab. Kvinderne viftede med Silkeduge, og det gjorde ogſaa den morkøjede Skjønne, der havde ſiddet ligeover Olaf ved Bordet og nu mødte hans Blik med et Smil, ſom udtrykte Beundring for hans Smidighed. Men idet hun rejſte ſig, gled en af de brede Ringe ned fra hendes Arm og trillede henad Gulvet; det ſaa næſten ud, ſom om hun lod det ſke med Vilje. Og i ſamme Øjeblik var den norrøne Søkonge foran hende, bøjede Knæ og rakte Ringen op. Hun ſmilte paany og takkede. Derefter ſagde hun: „Hvilken ſælſom Dans! Slig danſer I altſaa i Jomsborg?“ — „Ja, ligeſom i mit Fosterland, Noregr!“ — ſvarte Olaf.“ — I er Noregsmand? — og hun lod ſine ſorte Ildøjne glide ned over hans ſkulderbrede Skikkelſe. Hun fortſatte — At dømme efter Eders Duelighed i Vaabenleg maa I være forfærdelig ſom Fiende, hvad vi jo desværre har maattet erfare altfor droveligen, men ogſaa herlig ſom Ven.“ — Paa dette gjenmælte Olaf: „Jeg haaber at kunne beviſe det! — Han blev ſtaaende ved hendes Side og vovede derefter at ſpørge: „I er kanſke en af Dronningens Terner?“ „Ja — ſvarte hun — min Far er Øverſte for Kongens Livvagt, og efter Mors Død ønſkede Dronning Emma at beholde mig i ſin Nærhed.“ — „Ædhelreds Huſtru har Ord for at være mild og god — ytrede Olaf. — „Ja, visſeligen! Men dog er ſtundom Hoffets Tvang lidt brydſom. Sjelden er her Feſter

i de senere Aar; thi Kongen er som oftest nedstemt og lidende." — „Hvad kunde I da ønske, som skulde være bedre?" — „For Exempel at være Mand — svarte hun leende — at være Sjøkonge ligesom I." — Olaf saa paa hendes fine, ranke Skikkelse og lo; men inden han fik svare, rejste Kongen og Dronningen sig, hilste til Forsamlingen og fjernede sig, efterfulgte af deres nærmeste Betjening, hvoriblandt ogsaa den mørke Skjønhed. Dette gav Tegn til Opbrud, og snart stod Slottets Festrum tomme, og Lysene slukkedes.

Da Freden mellem Ædhelred og Thorkell den Høje var sluttet og besvoren, drog Halvparten af Vikingerne hjem hver til sit, medens 45 Skibe med Besætning blev tilbage. Thorkell og Olaf Haraldsson skulde opholde sig i Londons Borg for at værge denne med deres Hærskarer, medens de tvende Høvdinger Heming og Ejlif skulde drage til den anden Vaabenplads, Slesswick i Nottinghamshire.

I det følgende Aar fór Olaf dels langsmed Kysterne for at holde Udkig over Sjøen, dels dvælte han i London, hvor han stedse blev vel set i Kongsborgen. Alfhild, saa hed den Mørkøjede, havde aabenbart fattet Godhed for ham, og han søgte enhver Leilighed til Ordskifte med hende, skjønt det sjelden hændte, at de var ene.

Kongen holdt en Dag Vildsvinejagt, hvori Dronningen med mange af Hoffets Kvinder deltog. Olaf Haraldsson var ogsaa med, og Alle beundrede hans store Sikkerhed i Bueskydning og hans Behændighed i at indhente Dyret. Alfhild var ved hans Side; hun red med en Mands Uforfærdethed, og de Tvende fjærnede sig et Øje-

blik fra det øvrige Følge. — „Ak, om jeg kunde storme saadan frem gjennem hele Verden paa en Hesteryg!" — udbrød hun med blussende Kinder og lysende Øjne. — „Ak, om jeg havde en slig Fylgje" — sagde Olaf og saa paa hende med tindrende Blik — „da lagde jeg snart Verden under mine Fødder!" — Hun blev bleg. — „Hvad bliver der af vort Følge?" — spurgte hun og drejede Hovedet for at se efter de Andre. — Da de vendte hjem fra Jagten og red ind i Slottets Borggaard, sprang Olaf ilsomt af Sadlen og nærmede sig Alfhild for at hjælpe hende ned. Hun lagde sine Hænder paa hans Skuldre og hoppede af Hesten let og behændig som en Hind. Men han tog hendes højre Haand og beholdt den, som om han vilde sige Noget, men fik det ikke frem, og saa blev det kun et: „Tak for idag!" — Hvorpaa hun lo og svarte: „Slip min Haand!" — Men der var fra nu af to stridende Magter i Olafs Sjæl. Medens han fordum ene havde higet efter Hæder og Gods, fyldtes han nu af en anden Længsel, stundom mild og lys lig en Solstraale, stundom flammende som en Skogild, forvirrende hans Sind og sættende hans Blod i Kog. Det var Længsel efter hende; thi hun stod ham for Sindet Dag og Nat. Og dog svandt Sommer og Vinter uden Tilnærmelse og uden nogensomhelst synbar Ændring i deres Forhold. Da hvinte pludselig nye Veraab gjennem Stad og Land. Danekongen Sven, der efter det sidste Nederlag havde holdt sig hjemme i flere Aar, nærmede sig paany med en mægtig Flaade. Jomsborgerjarlens store Fremgang havde lokket ham tilbage, og Rygtet bar frem, at han inden sin Af-

Side 47. Alfhild var ved hans Side; hun red med en Mands Uforfærdethed.

reise fra Danmark skulde have svoret med Magt eller List at underlægge sig Angelsaxernes haardt prøvede Land. Med Rædsel fornam Londons Borgere, at Svens Flaade var ankommen til Sandwich, og at han nu styrede videre til Humbermundingen og opad Trent til Gainsborough. Trods de strengeste Befalinger fra Kongen søgte det udmattede og fortvivlede Folk neppe engang at gjøre Fienden Modstand. Til Borgen kom der daglig nye Sorgebudskab: Northumberne, der for største Delen var af dansk og norrøn Herkomst, havde underkastet sig tilligemed deres Jarl Uhtred, ligedan Beboerne af Lindsey samt hele Landet nordenfor Wätlingasträt. Og endelig erfor man, at Sven havde efterladt sin Søn nordpaa med Flaaden og Gislerne, medens han selv rykkede ned gjennem Landet og nærmede sig Hovedstaden.

Olaf var idag hos Kongen, der vandrede omkring i sit Palads som en rystende Skygge. Da han kom ud fra hans Rum og gik gjennem den store Hal, traadte Alfhild pludselig frem fra en af Vinduesfordybningerne. „Det er en farefuld Tid, vi gaar i Møde — sagde hun, efterat have gjengjældt Olafs Hilsen — Kampen bliver forfærdelig, ikke sandt?“ — „Jeg har været med til det, som var værre — svarte Olaf — Men rigtignok har jeg aldrig faaet i Opdrag at skjærme en kosteligere Skat, end den, London nu gjemmer.“ — „I mener Kongen og hans Husstand?“ spurgte hun. „Jeg mener Eder — svarte han, og han knælte, greb hendes Haand og berørte den ærbødig med sine Læber — Kanhænde jeg ser Eder aldrig mere; men vender jeg tilbage med Sejr,

er I da villig til at skjænke mig en Belønning?" — I det samme hørtes Fodtrin, og inden hun havde faaet Tid til at svare, var der Vidner tilstede, og han stod hurtig op. Det var nogle unge Mænd af Hirden, som spurgte om Danernes Fremrykken, og Alfhild fjærnede sig stilt. Olaf maatte forlade Slottet uden at gjense hende, og snart skulde Borgens Forsvar optage alle hans Tanker.

Danerne var ved Nattetid rykkede frem til den store Handelsplads Sydvirke, ligeoverfor London. Mellem denne og Borgen var der Broer saa brede, at Vogne kunde kjøre hverandre forbi. Her havde Ædhelred efter Thorkell den Højes Raad ladet bygge Skandser, der forente en Række smaa Kasteller; men under Broen var der Pæle, som stak ned i Elvegrunden. Olaf forudsaa, at Danerne vilde rykke frem over Broerne for at nedrive Skandserne, og han holdt sig rede for at hindre Fienden i at naa frem til Londons Mure, som forsvaredes af Thorkell og hans Folk. Olaf lod gjøre store Flager af Flaadeved, sammenbundet med Vidjebast, og med dette Tag tækte han sin Flaade saavidt, at det rakte ud over Skibsborde. Under denne Skjærm lod han sætte saa høje og tykke Pæle, at der baade var Svingerum for Sværdene, og at de tillige var stærke nok mod de Stene, som blev kastede ned derpaa. Der blev arbejdet ustandselig den hele Nat, og da alt var færdigt, roede han opefter Elven. Da han kom Broerne nær, opdagede han ganske rigtig, at Danehæren var rykket frem for at storme Londons Porte, og idet Olaf nærmede sig, modtoges han af en Regn af Skud-

vaaben og Stene, imod hvilken ingen Skjolde eller Staalhuer kunde holde sig. Da knurrede enkelte af Hovdingerne og vilde vende; men Olaf raabte med Tordenrost: „Hvo, som flyer, er Forræder! Fremad! Efter mig! Op til Broerne! Slyng Eders Ankertauge omkring Pælene, og styr derefter ned ad Strommen! Ro, saa hart I kan, til Broerne ramler!" — Hans Ord ildnede paany deres Sind. Pælene omslyngedes, Broerne rystede under Vægten af den store Hær med dens tunge Stene og Vaaben, de rokkedes, de brast, og Alle de, der ikke havde bjerget sig ved Flugten, styrtede i Vandet. Da lod der et Jubelskrig fra de norrone Vikingeskibe, og Olaf raabte: „I Land! Efter dem!" — Skibene styrede ind til Strandbredden, Mandskabet stormede i Land, og snart var Resterne af Danernes Hær jaget paa Flugten.

Fra Muren paa Londons Borg havde Ædhelred selv været Vidne til den unge Sjokonges Heltebedrift, og samme Kvæld kaldtes han til Paladset og sad som Gjæst ved Kongens Bord. Men Dronning Emma var nedslagen af alle de voldsomme Sindsrystelser, og ingen af Hirdens Kvinder saaes derfor ved Maaltidet. Alfhilds Bifald vilde for ham været Sejrens fagreste Pris — nu maatte han noie sig med Kongens Guld.

Men Olafs Seir over Danehæren skulde alligevel vorde Landet til liden Baade; thi Sven havde kun havt Halvparten af sine Mænd med sig til Sydvirke, og den anden Halvpart indhentede ham strax efter. Med denne styrede han sin Gang vesterud, hvor de vestlige Shirers Thegner underkastede sig ham i Bath og stillede Gisler;

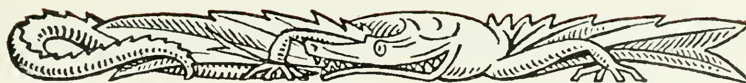

med disse for han nordover tilbage til sine Fartøjer og blev overalt modtaget som Konge. Da lod Ædhelred Olaf Haraldsson kalde ind i det Kammer, der brugtes til lønlige Forhandlinger, og sagde til ham:

„Danekongen har nu snart Haand over hele mit Rige, og jeg frygter det værste; thi Vikingerne indgyder mit Folk en saa uovervindelig Skræk, at En er nok til at jage ti Angelsaxere paa Flugten. Altsaa forudser jeg, at den Dag ikke er fjærn, da vi ogsaa maa opgive Londons Borg. Nu har I, Olaf Haraldsson, vist Eder saa duelig og klog, trods Eders unge Alder, at jeg har besluttet at overdrage i Eders Varetægt mit dyrebareste Eie, jeg mener min Hustru samt mine umyndige Børn. Det er mit Ønske, at I strax gjør Eder rede, saaledes at I alt imorgen ved Daggry kan ledsage Dronningen og mine Sønner til Hertug Richard af Normandiet. Og der dvæler I som hendes Livvagt, indtil Forholdene her hjemme er ændrede enten til det bedre eller værre. Selv bliver jeg tilbage i London med min ældste Søn, Edmund, for med Thorkell Jarls Bistand at vove det sidste Slag med Fienden.“

„Megen Tak skylder jeg Eder, Herre Konge, for den Tillid, I værdiges at vise mig ved at overlade Dronningens dyrebare Person i min Varetægt!“ svarte Olaf, medens han samtidig tænkte: „Mon Alfhild følger med?“ — „Dronningen farer paa sin egen Snekke, som er en Skjænk fra hendes Bror, Hertug Richard — sagde Ædhelred. Men ellers medtager I saa mange af Eders Fartøjer, som I finder fornødent i disse farefulde Tider!“ —

Ved Solopgang den næste Dag stod Olaf som

Hovedsmand ombord paa Dronningens Skib med Sejl af Purpursilke og gyldent Svanehoved i Forstavnen. Kongen ledsagede hende ned til Broen, og derefter kom hendes to smaa Sønner og en Del Terner, hvoriblandt Olaf til sin Glæde ogsaa opdagede den, han mest ønskede at ske. Da Kongen havde taget Afsked, steg Dronningen og hendes Følge ned i et rigt udsmykket Rum, hvor der var bløde Silkehynder, meget Guld og stor Farvepragt baade paa Tag og Vægge.

Skibet lettede strax Anker og styrede nedover Themsen. Efter nogle Timers Forløb fik de en frisk Bør, hvorfor Olaf gav Befaling til at lægge Aarerne op og heise Sejl. Medens han stod ved Roret i Løftingen, dukkede et Hoved op fra Dronningens Rum; det var Alfhild. Olaf hilste hende, og hun tren op gaaende langsomt henimod Masten, hvor hun blev staaende og saa udover Havet. Hun var klædt i en rød Klædeskjortel, hvorover en lang, hvid Kappe med Bræmmer af sort Pelsværk og Hætte af samme Farve paa Hovedet. Olaf gav Roret til en af sine Mænd, medens han nærmede sig Alfhild, der klamrede den høire Arm om Masten for at staude fast under Fartøiets gyngende Bevægelser. — „Ræddes I for Stormen?" — spurgte han. — „Nej, ikke naar I er Styrmand!" — svarte hun uden Betænkning. — „Ifald Dronningen ikke var ombord, vilde jeg fristes til at rane Eder!" — sagde han smilende. — Hun brast i Latter; men blev strax efter meget alvorlig. — „Ak ja, jeg vilde ønske, der fandtes et Land i Verden, hvor der var uafbrudt Fred! — ytrede hun — Denne evige Uro er forfærdelig.

I min Barndom gik Mor altid i Vaande for Far, som stadig stredes med Vikinger, der gjorde Strandhug paa vore Kyster. Mine tre Brødre faldt i ung Alder under Værge for Land og Konge, og jeg tror sikkerligen, at Mor tog sin Død deraf." —

„Et Land, hvor der er Fred! — gjenmælte Olaf — Did naar vi først gjennem Døden, naar vi kommer til den hvide Gud; men her paa Jorden findes det vel neppe." — „Aa nej — og hun slog over i en lettere Tone — Uden Strid vilde Livet vorde altfor ensformigt; og saa lærte man heller ikke at kjende Forskjel paa den Gjæve og den Udjærve. Jeg har hørt, at de hedenske Nordboer indbilder sig, at under Slaget rider der fagre Kvinder i Luften over dem, som kjæmper med og bærer de faldne Stridsmænd til en anden Verden." — „Ja, Valkyrierne!" — oplyste Olaf. — „Saa lyder nok Navnet — sagde hun — En Saadan skulde jeg ønske at være. Det maatte være herligt." — „Men vi kristne Noregsmænd tror ikke mere paa disse Væsner — sagde han — Det er Aander, som ikke længer har nogen Magt. Dog kunde det ogsaa for os være gavnligt, ifald en Kvinde gik med os i Kampen . . . . eller i det mindste fulgte os med sine gode Ønsker." — Hans blaa, lysende Øjne mødte hendes mørke og tindrende. Det var to Soler, der droges mod hinanden, længtende efter at smelte sammen til et Hav af Lys og Varme.

Bent foran dem laa de to Kongssønner og morede sig med at tælge Fliser af nogle Furutræer og kaste dem udover Sjøen for at se, hvor længe de kunde

vippe, indtil de opslugtes af Bølgerne. Folkene trak af og til i Tougene for at stramme eller løsne Sejlet; men Olaf og Alfhild stod der længe ved hinandens Side, kun vexlende sparsomme Ord; dog følte de Begge, at deres Tanker gjensidigen sysselsatte sig med den Anden.

Da det lakkede mod Kvæld, naaede Skibet en Havn i Normandiet, og der gik strax Ordsending til Hertugen for at faa Heste nedsendte til Stranden. En Time senere drog det fyrstelige Følge, omringet af stærk Vagt, op gjennem det bjergrige Landskab, gjennem tætte Skoge af Naaletræer. Ved Nattens Frembrud øjnede de en stærkt befæstet Borg med mange Taarne paa Toppen af en Klippe. Malmporten aabnedes med et tungt Drøn, og de red ind i en stor, firkantet Borggaard. Paa Stentrappen stod den hvidhaarede Hertug Richard, Dronning Emmas ældste Bror, og sluttede med Ømhed den ulykkelige Søster i sine Arme; de indelukkede sig sammen og havde en lang Samtale, medens Følget fordeltes omkring i forskjellige Kammere.

I den første Tid holdt Dronningen sig indestængt med sine Børn og Fruer, og Olaf spejdede forgjæves efter et Glimt af Alfhild. Men ellers var han strax vel set af Hertugen, der var stolt af at nedstamme i lige Linje fra Gange Rolf, der havde erobret Normandiet, og som igjen var en Søn af Noregsmanden Ragnvald Mørejarl hin Mægtige. Derfor havde alle Noregsmænd et Venneland i Normandiet, naarsomhelst de kunde ønske det. Men snart aabnedes Borgens Porte for en anden og mere talrig Vaabenskare; det var Angelsaxernes Drot, som fulgte

efter sin Dronning, overladende sit sønderhuggede Rige i Danernes Vold. Kong Sven havde besteget Anglerfyrstens Trone og udskrev overalt fuld Skat og Fortæring for sine Mænd. Thorkell den Høje var faren til Greenwich, hvor han hærjede og udsugede Folket, og det forhen saa mægtige Land var bragt til Fornedrelsens dybeste Trin.

Dronning Emma fandt, hun var skyldig at holde sin nedslagne Egtefælle med Selskab, og fra nu af deltog hun i Natverden, ledsaget af sine Terner. Efter Maaltidet traf de sig tilbage til den store Hal, hvis Vægge var prydede med glimrende Vaaben og Tæpper. Herfra førte lave Egetræsdøre ud til de smaa Taarne med aabne Altaner. Ædhelred, som nægtede at tage Del i Jagt eller Vaabenleg, tykte godt om at lytte til den unge Barde, der var Hertugens Gjæst og ledsaget af Harpespil sang sine Viser om Strid og Elskov. Saadan sad de en Kvæld, da Maanen kastede sit blaalige Lys ind gjennem de smaa Ruder, og Barden stemte sine Strenge; men Olaf havde set en slank Skikkelse glide ud gjennem den lave Dør til et af Taarnkamrene, og han gik efter. Fra Kammeret tren han ud paa den aabne Altan, der hang højt i Luften lig et Fuglerede over en brat Skrænt. Hun sad paa Marmorbænken og saa paa det pragtfulde Landskab med høie, skovbeklædte Klipper, hvis Træer kneiste lig sorte Spøgelser imod den dybblaa Himmel. Yderst ud glitrede en bred Stribe, Havets Sølverne Ryg, hvorover Maanen stod fuld og utilsløret.

Alfhild tyktes særlig bleg; muligens var det Maaneskinnet, som virkede det, og hun sagde: „Dette maa ligne

Side 56. Olaf havde set en slank Skikkelse glide ud gjennem den lave Dør til et af Taarnkamrene, og han gik efter.

Jert Fosterland. Ser det ikke saadan ud deroppe?" — „Jo, sandeligen, Ligheden er ikke ringe!" — svarte han, idet han saa udover Landskabet. — „Men længes I da aldrig hjem? — spurgte hun — I er jo af Ynglingeætten, har man sagt mig. Hvorfor drager I da ikke hjem for at tage Haand over Eders Arv?" — Olaf skvat i og stirrede paa hende med et lysende Blik: „Der rører I ved min mægtigste Tanke! — svarte han — Ser I, Alfhild, jeg er ung, kun 19 Aar, og har endnu ikke havt Fremtiden klar for mig. Men den ærværdige Erkebisp Ælfheah, som blev myrdet i Greenwich, pegte paa Maalet, og siden er det ikke kommen mig ud af Sinde. Men jeg maa først kjende Fiendens Styrke som min egen. —" En Stund senere sagde han: „Om jeg vorder Noregrs Drot, vil saa I vorde dets Dronning?" — og idet han talte saalunde, bøjede han Knæ og tog hendes ene Haand mellem sine. — Hun svarte: „Ja, Olaf Haraldssøn, det vil jeg!" — Længe lød Sang og Strengespil fra Hallen; men de Tvende hørte kun Hjærtets sælsomme Tale, og Timerne svandt hen som Minutter. —

Alfhilds Far, Breon, havde som Øverste for Kongens Livvagt fulgt denne til Normandiet og boede ogsaa i Slottet. Det var en høj, mager Mand med knejsende Holdning, kulsort Skjæg og et ubevægeligt Jernansigt. Olaf bad ham en Morgen om et Ordskifte i Enerum og modtoges i en firkantet Stue lige ved Trappeindgangen.

„Hvad ønsker I?" spurgte Breon og blev staaende opreist midt paa Gulvet. — „Jeg bejler til Eders Datters Haand!" forkyndte den unge Sjøkonge. — „I? —

spurgte Breon og saa forbauset paa ham. — „Ja, vi har faaet Godhed for hinanden, og jeg har hendes Løfte!" — Det nytter Jer lidet! — svarte Breon med uforstyrret Ro. Alt for tvende Aar siden har jeg lovet min Datter til en Ven, som for Tiden er paa Pilegrimsfart til det hellige Land. Han er en rig og mægtig Herre fra Sussex, og jeg agter ikke at bryde mit Ord." — Har Eders Datter gaaet ind paa den Handel?" spurgte Olaf overrasket og sorgfuld. — „Nej, Alfhild var Barn, da han fôr, og jeg har endnu ikke fundet det nødvendigt at tale til hende om denne Sag. Men jeg venter hendes Bejler i den nærmeste Fremtid, og naar min Datter om nogle Dage fylder atten Aar, er det tidsnok, at hun kjender mit Ønske. Til Vinteren fejrer hun Bryllup; og Tanken paa hende maa I ganske slaa ud af Eders Sind." — „Men om Eders Datter nægter at give sit Minde dertil?" — „Det vover hun aldrig! — sagde Breon — Alfhild er vant til Lydighed." — Han begyndte nu at tale om de bedrøvelige Forhold i Anglen og vilde ikke høre et Ord mere om Olafs Frieri.

Men fra den Dag af var Alhild under streng Opsigt, saa det var ugjørligt for Olaf at træffe hende ene. Om Kvælden, naar hun var gaaet til Sengs i sit Taarnkammer, i Nærheden af Dronningens, blev Nøglen dreiet om og taget ud af Døren, hvilket skete paa hendes Fars Befaling. Slottet var jo fuldt af Mænd, som sad i den store Borgstue og drak den halve Nat, og man kunde derfor aldrig være varsom nok, mente Breon. Men en Dag kom en ung Tjenestepige hen til Olaf og hviskede,

at hendes Herskerinde, ventede ham paa et bestemt Klokkeslet. Hendes Far var ude paa Jagt og Dronningen syg, thi kunde hun modtage ham nogle Øjeblikke i Dølgsmaal, medens Pigen holdt Vagt udenfor. Da Olaf traadte ind i Kammeret, sagde Alfhild: „Far har forkyndt mig, at I har bejlet til min Haand og faaet Afslag. Men han skal aldrig kunde tvinge mig til Egteskab med nogen Anden; hellere Døden, ja ti Gange Døden fremfor dette!“ — Da tog Olaf hende henrykt i sine Arme og udbrød: „Om det ikke skulde lykkes Jer at overtale Eders Far, saa flygter vi sammen paa mit Skib.“ — „Ja — svarte hun fast og stærkt — jeg har lovet at følge Eder gjennem Livet, og hvo der vil skille mig fra Eder, trodser jeg; thi for Mandevalg agter jeg selv at raade.“ —

Olaf sad hos hende længe; men i deres Lykke var der falden en Draabe Bitterhed; Stormen truede, og Fremtiden laa fuld af Farer. —

En Dag blev der en højlydt Larm over hele Slottet; Rygtet sprang ind og meldte, at Danekongen Sven var styrtet død af Hesten, medens han holdt Ting med sine Mænd i Gainsborough. Der fortaltes, at Anglernes Skytspatron, den hellige Edmund, var kommen ridende ind paa Thingvolden og havde jaget sin Landse gjennem Kongens Bringe. Denne Tidende bragte Blodet til at strømme friskt i Ædhelreds slappe Aarer. Paalidelige Mænd sendtes uafbrudt frem og tilbage mellem Anglen og Normandiet og bragte endelig den Hilsen til Ædhelred, at alle de mægtigste verdslige og gejstlige Herrer var mødtes i London og havde besluttet at bede ham om at vende tilbage til sit

Rige. Kongen skikkede da sin ældste Søn, Edmund, iforvejen med den Forsikring, at han skulde være sit Folk en huld Herre, bøde og bedre alt, hvad han hidtil havde gjort Uret, naar de blot vilde holde fast ved ham uden Svig.

Olaf Haraldsson maatte fare bort med Kongen uden at have taget Afsked med Alfhild, som blev tilbage hos Dronning Emma. Denne foretrak at dvæle nogen Tid endnu i sin Brors faste Borg, indtil der var bleven fulkommen Ro i London. Men hver Uge kom der Ordsending om Begivenhedernes Gang. Saadan erfôr de, at Kong Sven havde efterladt sin Søn Knut i Gainsborough, hvor alle Danerne havde samlet sig om ham; Ædhelred og Edmund havde angrebet ham, og Knut maattet fly til sin Flaade og var med denne styret øster til Danmark. Nu sad Ædhelred foreløbigen tryg i Londons Borg og sendte derfor Bud efter sin Dronning. Men til Alfhilds Skuffelse var det hendes Far og ikke Olaf Haraldsson, der bragte dem tilbage til London. Hun vovede intet Spørgsmaal om den nørrøne Sjødrot og ante lidet, at denne landede i Normandiet kun nogle faa Timer, efterat hun selv var sejlet afsted i Dronningens Følge.

Hertug Richard stod paa Stranden sammen med sin unge Barde, da Olaf tren fra Borde. — „Jeg tænkte, at I, som havde ført min Søster herover, ogsaa skulde have hentet hende — sagde Hertugen efter en venlig Hilsen — Hun reiste imorges, ledsaget af Øversten for Kongens Livvagt.“ — Olaf forstod strax, at Alfhilds Far havde hindret ham fra at hente Dronning Emma af Frygt for et Møde med Datteren; men han holdt sine Tanker for

sig selv og gjenmælte: "Kong Ædhelred har villet vise, at der ogsaa er gjæve Angler, til hvem han tor anbetro Dronningens dyrebare Person." — „Men nu lader jeg Eder ikke fare væk — sagde Hertugen, — Min Maag, Kong Ædhelred, har nu Fred, medens jeg har Strid. Jeg er kommen i Tvist med Hertug Odo af Chartres og havde netop tænkt at skikke Eder et Ord om at staa mig bi." —

Olaf, som var ledig, afslog ikke Hertugens Ønske. Han fulgte ham til Slottet og havde en lang Samtale med ham om Forholdene i Bretagne, som tilhorte Odo af Chartres. Derefter vendte han tilbage til sine Skibe og styrede ud langsmed Kysten. Da han lagde til Land, stimlede Bretonerne ned til Havnen; men da de erfôr, hvad Besøget gjaldt, flygtede de ind i Landet og holdt Raad om ved Nattetid at overrumple Fienden. Imidlertid robede en Forræder den hele Plan til Olaf, som strax tog sin Beslutning for at afværge Faren. I Skumringen sendte han sine Mænd op til den Slette, hvorover Bretonerne maate rykke frem. Her lod han overalt grave smaa Huller i Jorden, hvorefter han trak sig tilbage til Havnen og ventede. Ved Midjenat, da Bretonernes Ryttere kom farende nedover Sletten, snublede deres Heste i Hullerne, brækkede Benene og styrtede med Rytterne. Nu stormede Olaf frem og hug dem ned, hvorefter han drog videre op i Landet til Borgen Dol, som han odede og brændte med hele dens Besætning. Derefter red han tilbage til sin Flaade og sejlede opover Seinen til Rouen, hvor han havde sat Stævne med Hertug Richard. Denne

modtog ham med stor Hæder; thi Odo af Chartres blev nu nødt til at slutte Forlig.

Medens den unge Sjøhelt laa i Rouen, sendte han Rane Vidfarle til Anglen for at spejde. Efter nogle Ugers Forløb vendte hans Fosterfar tilbage og fortalte: „Ædhelred er død." — „Død?" — Olaf laa i Sengen, men sprang hurtig op ved dette Budskab. — „Nu falder vel Landet paany i Danernes Vold — mente Rane — Som du ved, rejste Knut hjem til Danmark efter Fadernes Død, og der siges, at han krævede, den ældre Bror, Harald, skulde dele Riget med ham. Men dette skal Harald have afslaaet. Derimod har han lovet ham mægtig Bistand til at erobre Anglen. Knut er derfor nu kommen tilbage med en vældig Flaade, og Torkell den Høje, som blev arg, fordi Angelsaxerne havde myrdet hans Bror, Hemming, har forenet sig med Knut imod Ædhelreds Sønner. Knut er ogsaa ledsaget af vor Landsmand, Erik Jarl, som paa Danekongens Befaling har opbudt Leding i Noregr. Han skal have delt Noregr mellem sin Bror, Svein Jarl, og sin Søn den 17aarige Haakon, og er nu selv i Anglen. Han har holdt flere Slag, han vog den mægtige Ulfkell Snilling og skal af Knut have faaet Løfte om Northumberland. Knut har næsten hele Landet inde; kun Londons Borg holder sig endnu. Her sidder Ædhelreds Sønner, omringede af Bymændene og de faa Høvdinger, som endnu er dem tro. Mig er det overdraget at bede dig komme op med dit Mandskab og hjælpe den betrængte Borg, som overalt er kringsat af Danerne." — Olaf lod sig ikke dette sige to Gange. Han klædte sig paa i al Hast, tog Afsked med

Hertugen og skyndte sig ned til sine Skibe. Inden faa Dage landede han i Angeln ved Jungsfurda, hvor mange Noregsmænd stævnede ham i Møde og tilbød ham deres Tjeneste. Men inden kort Tid erfôr man i London, at Olaf Haraldsson havde holdt Slag med Danerne, som anførtes af Knut, at de havde stridt haardnakket i tvende Dage, hvorefter Olaf havde maattet vige og var flygtet. En Uge senere var ogsaa Londons Borg i Danernes Vold, og der sluttedes et Forbund, hvorefter Edmund skulde have det sydlige, Knut det nordlige af Landet. Men strax efter døde Edmund, om det var af Gift eller Sygdom vidste Ingen, og dermed var Knut bleven Eneherre.

Olaf Haraldsson havde kjæmpet hist og her imod Danerne, nogle Gange tabt og andre Gange vundet, og da Efterretningen om Edmunds Død naaede ham, laa han paa sine Skibe i Themsen. Han var modig af sine Hærtog under fremmede Herrer, og da Erik Jarl, den ypperste af Noregrs Høvdinger, var borte, og med ham Kjærnen af den norrøne Ungdom, fandt han Tiden gunstig til at styre Kursen hjemover. Han vilde friste, hvad Olaf Trygvesson allerede før ham havde gjort, og hvad han selv siden Mødet med Erkebiskop Aelfheah ustandseligen havde drømt om. Men inden han fôr hjem, vilde han dog gjense Alfhild, og dette var Aarsagen til, at hans Skibe for Tiden laa stille i Themsen. Han vilde først sende Spejdere til London og valgte hertil de af sine Mænd, der havde Ord for at være særligen snu, nemlig Mærkesmanden Thord Folesson, Kjæmpen Sote og den uforfærdede Ejmund. I en

mindre Baad roede disse Trende, forklædte som Farmænd, opover til Londons Borg. Det varede nogle Dage, inden de kom tilbage; men da bragte de ogsaa klar Besked: Øversten for Kong Ædhelreds fordums Livvagt var nu i Kong Knuts Tjeneste og havde taget sin Datter bort fra Dronning Emma. Alfhild holdt Hus for Faderen, og de boede ikke langt fra det kongelige Palads. Hendes Brudgom skulde være falden paa Valpladsen, og der sagdes, at Danekongen selv havde kastet sine Øjne paa Alfhild. Den uforfærdede Mærkesmand, Thord Folesson, havde forklædt som Kjøbmand endog vovet sig ind i den Skjønnes Bur og kunde derfor bringe Olaf den Hilsen, at hun stod rede til at følge, naarsomhelst han kom. Som Tegn paa, at Thord virkelig havde talt med hende, overrakte han et lidet Guldkors, som Olaf engang havde skjænket hende.

Efterat have hørt dette gik Olaf ned i sit Rum og sad en Stund i dybe Tanker. Derefter kaldte han paany Thord Folesson til sig og sagde: „Du skal imorgen aarle atter engang klæde dig som Kjøbmand. Med en Skræppe i Haanden baner du dig Vej ind i Breons Hus, hvor du beder om at faa Datteren i Tale for at falbyde hende dine Varer. Naar hun kommer, hilser du hende fra mig og siger, at jeg samme Kvæld efter Solefald, eller bedre ved Midjenat, gaar i Land med nogle Mænd og venter hende udenfor hendes Port. Hun maa derfor se at slippe ud, og kommer hun ikke, da sprænger jeg Døren og fælder Vagten!" — „Paa mig kan min Herre og Drot lide," — svarte Thord Folesson og gik.

De store Kirkeklokker i London ringte tolv Slag,

og i Staden var der fuldkommen Ro. Men pludselig hørtes Trin af mange Hærmænd, som holdt stille ved et Hjørne, idet Høvdingen sagde: „Vent mig her; men hold Udkig med det Hus, foran hvilket jeg stander!" Hører I en Pibe, styrter I frem; hvis ikke, staar I rolige, indtil jeg kommer tilbage!" — Derefter vandrede han nedover Gaden, ledsaget af sin Mærkesmand, som førte ham hen til en lav Kobberdør og hviskede: „Dette er Bretons Bo." — Olaf ventede nogle Minutter, som forekom ham en Evighed. — „Du er vel sikker i din Sag? —" spurgte han sin Følgesvend. — „Ja, ganske sikker! — svarte Thord — Hun fortalte mig, at Far hendes skulde til stort Gilde og først kom hjem henad Morgenen. Portneren skulde blive beværtet med krydret Vin." — Men inden Thord havde talt ud, aabnedes Kobberdøren, og lydløst gled en tilsløret Kvindeskikkelse henimod Olaf. Han greb hendes Haand: „Alfhild, min Elskede, er det Eder?" — „Ja! — hviskede hun — Men lad os ile! Far kan hvert Øjeblik komme hjem!" — Olaf tog hende ved Haanden. Da de havde gaaet et Stykke, styrtede nogle Mænd frem fra en Sidegade og standsede dem. „Af Vejen!" — raabte Olaf og trak Sværdet; men inden han fik løftet det, blev han greben omkring Haandledet og Vaabnet vristet fra ham. Da peb Thord Folesson, og Olafs Følge kom springende til. De var flere end Angriberne og vilde snart have overvundet disse, ifald Olaf ikke havde raabt: „Efter ham! Grib Ransmanden! Slaa ham ned!" — Og de saa nu Alle, at en Kjæmpeskikkelse havde løftet Alfhild op paa sine Arme og løb nedover Gaden

med sit Bytte. Olafs Mænd vilde efter, men Vejen stængtes af deres ukjendte Fiender, indtil Flere laa saarede og døde. De Sidste tog Flugten, og først nu kunde Olaf trænge frem. Men Alfhilds Ransmand var allerede forsvunden i en smal Gade, og der hørtes kun Lyden af hans Fodslag i det Fjerne. — „Hvem kan det dog være?“ — spurgte Olaf. — „Hun sagde, at Danekongen var bleven hende besværlig, derfor vilde hun helst ud af Landet snarest gjørligt — sagde Thord Folesson. — „De talte dansk — sagde Olaf videre — Ja, jeg hørte ogsaa nørrøne Røster. Det kunde altsaa godt være Knuts Mænd, som paa hans Befaling nyttede hendes Fars Fravær til at rane hende. Men da vilde han have taget Vejen opover til Slottet, medens han nu fòr nedover mod Floden. Men del Jer! — raabte han til sine Mænd — Søg i forskjellige Gader!“ — Derefter løb han selv gjennem den trange Gyde, som førte til Stranden. Da han kom hid, spurgte han sin Baadvagt, om denne havde set en Mand komme bærende paa en Kvinde. — „Jo — svarte Manden — for ikke lang Tid siden fòr der noget Saadant her forbi. Han steg ned i en Baad og roede henimod et af Skibene derude. Nu er det vist sat ud; jeg ser intet mere til det.“ — „Drog du Kjændsel paa Skibet? — spurgte Olaf med urolig Iver — Tilhørte det Danekongen?“ — „Jeg saa det i Eftermiddag ligge derude; men det bar ikke Kongens Mærke. Det var vist en Skejd, tilhørende en eller anden Viking fra Noregr eller Jomsborg.“ — Olaf blev staaende fortvivlet og raadløs. Men da vovede Thord Folesson sig frem og sagde: „I hvert Fald er hun

Side 65. — en Kjæmpeskikkelse havde løftet Alfhild op paa sine Arme og løb nedover Gaden med sit Bytte.

ikke længere i London eller paa Landjorden, og vi har da intet Andet at gjøre end at gaa ombord igjen." — Det maatte ogsaa Olaf indrømme, og de steg derfor ned i Baaden og styrede ud til Skibene. Alt Mandskabet laa i dyb Søvn; men Vagten fortalte, at den havde lagt Mærke til et Fartøj, som havde roet forbi i det stille Vejr; dog havde Mørket hindret den i at se dets Farve og Størrelse. At indhente det vilde være umuligt, nu da en tæt Skodde strøg ind fra Havet og gradvis indhyllede alle Omgivelser i et graat Slør.

Da Rane Vidfarle saa sin Fostersøns blege, fortvivlede Aasyn, sagde han: „Olaf, reis dig op! Du har større Maal i Livet end at jage efter Kvinder. Lad os nu komme hjem til Noregr! Din farligste Modstander, Erik Jarl, er i Anglen; inden han er vendt tilbage, bør Riget være dit, nu eller aldrig!" — Disse Ord virkede. Hans Fostersøn strammede sig op og tog en afgjørende Beslutning. Men først kundgjorde han for sine Mænd, at hvo der kunde finde Alfhild, skulde faa en vældig Belønning. Flere lokkedes af dette Tilbud, og Spejdere drog ud i alle Retninger for at efterforske den Tabte.

Da Skodden næste Dag lettede, styrede Olaf med frisk Bør ud af Themsen og fòr opover til Northumberland. Her lagde han ind i en Havn, som hed Furuvold, hvor han var kjendt fra før, og hvor der boede adskillige Noregsmænd eller Folk, som nedstammede fra disse og nu var blandede med Angelsaxere. Olaf lod her sine Langskibe trække i Land og lægge under Nøst. Derefter kjøbte han to store Knarrer[1], hvorpaa han vilde

[1] Knarre: Handelsfartøi

fare østerud til Noregr; thi med disse uanselige Fartøjer haabede han at kunne nærme sig mere ubemærket og muligens overliste de to Jarler.

Dagen for Afrejsen gik han i Kirke i den lille Landsby ved Kysten, og da han efter endt Messe kom udenfor, traadte en gejstlig Mand, paa mellem tretti og firti Aar, hen til ham og fortalte ham i Norrønamaal: „Mit Navn er Grimkel — Jeg er af halv norrøn, halv anglisk Herkomst, og hilser dig derfor som Landsmand." — Olaf rakte ham Haanden og spurgte, hvad han ønskede. „Erkesædet i Canterbury — forklarte den Fremmede — har netop givet mig Vigslen og befalet mig at fare øster til Noregr for at virke som Hedningemissionær. Jeg gaar med Glæde til det Land, hvor min Morfar, Sigfrid Jon, har virket i saa mange Aar." — „Din Morfar? — udbrød Olaf forbauset — Det er vistnok den samme Sigfrid, der døbte mig selv og hele min Slægt, da han engang gjæstede Oplandene i Olaf Trygvessøns Tid." „Rigtigt maa det være! — svarte Grimkel — Min Morfar var Olaf Trygvessøns Hirdbisp; men efter Svolderslaget gik han til Gøtelandene og har nu taget fast Ophold ved Johanneskirken i Veksjø i Værend. Noregr er nu uden Bisp, og der skal endnu herske megen Hedendom. Storligen vilde jeg takke dig, om du vilde tillade mig at fare med paa dine Skibe". — „Med Glæde opfylder jeg dit Ønske! — svarte Olaf — Mig tykkes dette Møde at burde tydes som et godt Varsel." —

Olaf havde afskediget Størsteparten af sin Hær og havde kun beholdt 220 af sine bedste Mænd. Med disse steg han den følgende Dag ombord i de to Knarrer og satte ud i Nordsjøen, der hilste ham med en overhændig Storm.

V.

Men saasom Olaf havde et udsøgt Mandskab og sin Lykke ombord, formaaede ikke Havet at drage de to Fartøjer i Afgrunden. Vinden stilnede af, og Bølgerne faldt til Ro. Nu sad han i Løftingen og stirrede frem imod de blaanende Striber i Havranden. Fagre Drømme fyldte hans Sind; store Syner dæmrede i det Fjærne; han kom med Tanken paa et Kongsværk, og han kjendte Kræfter i sig til at øve det. — „Det maa være Noregr!" — udbrød han til Grimkel, der sad ligeoverfor ham, medens de øvrige Præster og Klerke stod fremme i Stavnen. Og den djærve Viking blev saa sælsomt væk i Sindet ved endelig efter otte Aars Forløb at gjense det Fædreland, han havde forladt som 12-aarig Gut. — „Stort er dit Mod — ytrede Grimkel — om du virkelig tror, du kan erobre et Rige med denne Haandfuld Mænd og to Kjøbmandsskibe." — „Jeg indsaa — svarte Olaf — at min Styrke ikke kunde overvinde Jarlernes Hær. Men derfor lod jeg ogsaa mine Langskibe ligge tilbage i Anglen. Jeg

havde jo heller ikke med dem kunnet lægge Landet under mig. Det er min Agt at tale fredeligen med Bonderne, lade dem vide, at det bor nævnes som en Skjændsel, at de vil staa som Lydfolk under Danekongen, af hvem Jarlerne har faaet deres Herredom. Jeg vil derefter godtgjore dem min Ret og love dem Frihed og gode Kaar, ifald de stotter min Sag. Og stoler jeg her mere paa List og Lempe end paa Vaabenhjælp — men fremfor Alt paa Guds Bistand." — Den unge Bisp med den kraftige Skikkelse og det strenge, aandige Aasyn, svarte: „Med en Sten fra sin Slynge nedlagde David Goliath og jagede Filisterne paa Flugt; saadan vil det ogsaa kunne gaa dig, ifald du kjæmper som Kristi Feltherre, tager din Kraft fra Ham og giver Ham Æren!" — „Naar jeg har naaet mit Maal — sagde Olaf — naar jeg sidder paa Harald Haarfagers Kongsstol, da skal du vorde min Hirdbisp, ligesom din Morbror, Sigfrid, var Olaf Tryggvessons." —

Snart blev de blaagraa Striber i Havranden bredere; morke Omrids dukkede op over Vandet — det var Fjelde med Gran og Furu, det var Lider med Birkens Lov, det var Tinder med Sne og Is, smilende imod den blaa Himmel; det var Noregrs Kyst, hans dejlige Fosterland. — De kom til en liden O, og Olaf raabte til sine Mænd og spurgte, om Nogen kjendte den. — „Ja — svarte en Rost fra en af Norbænkene — det er Sæla![1] Og Fjeldvæggen der lige bagud, er Stat." — „Sæla! — udbrod Kongen — Maatte Navnet varsle mig Fremgang!" — og han gav Tegn til Styrmanden at lægge ind til Stranden. Her

[1] Sæle betyder: lykkelig.

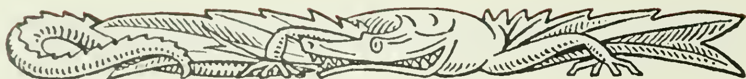

sprang Olaf selv den første i Land — Men Jorden var leret, og han gled med den ene Fod, medens han støttede sig paa Knæ med den anden. — „Nu faldt jeg," — sagde han. — Men Rane Vidfarle var strax sprungen efter ham, og han svarte: „Ikke faldt du, Konge; men nu fæster du Fod i Landet." — Olaf smilte over denne Udlægning og sagde: „Det maa saa vorde, om Gud vil!" — Han gik lidt indover Øen og saa paa den sammen med Rane. — „Er dette virkelig Sæla — sagde Rane — saa mener jeg, at den Kirke deroppe maa være bygget af Olaf Tryggvesøn. — „Heldigt at møde hans Værk som første Velkomsthilsen i Hjemmet! — sagde Olaf — Hans Styrke var ikke større end min, dengang han begyndte; faar se, om hans Lykke ogsaa vorder min." —

Efter en Times Forløb opsøgte de paany Skibene og sejlede forefter til Ulvesund. Her gik Olaf i Land med hele sit Mandskab for at høre Messen, som læstes af Grimkel i fuldt Skrud, medens de Alle knælte i dyb Andagt paa Stranden under den solblanke Himmel. — Derefter lod Olaf sit Telt bringe i Land og sætte op, og her spiste han Dagverd med nogle af de første Mænd. Efter Maaltidet gik de Fleste ombord for at hvile, Grimkel tog sig en Vandring for at se paa Egnen, og kun Kongen blev siddende tilbage i Teltet med Rane Vidfarle. Naar Olaf tænkte paa alvorlige Sager, maatte han helst have Noget at sysle med mellem Hænderne. Da var det, ligesom Tankerne blev klarere, og saaledes gav han sig ogsaa nu ifærd med at tælge et Spydskaft. Medens han sad med dette, kom der en gammel Bonde gaa-

ende nedover til Stranden, og da han fik Øje paa Teltet, kigede han ind gjennem Aabningen og spurgte: „Hvad er dit Navn? Hvor skal du hen?“ — „Jeg er Farmand og kommer med Kjøbmandsvarer fra fremmed Land,“ — svarte Olaf. — „Jo, jo! — sagde Bonden med et fult Smil — det skal du faa mig til at tro! Jeg kjender nok Olaf Trygvessøns Øjne og ved for vist, at du vil træffe sammen med Haakon Jarl og vinde en stor Seir.“ — „Hvis det gaar, som du siger, da skal du nyde godt deraf — lovte Olaf — og da maa du komme til mig. Men hvordan ved du, hvem jeg er?“ — „Mellem Noregr og Anglen er Vejen ikke lang — svarte Bonden — Vore Hærmænd farer jo jævnt frem og tilbage, og saalunde har Rygtet forkyndt, at en Ætling af Harald Haarfager var ventendes herover. Inden Erik Jarl drog vester til Kong Knut, holdt han et Ting, hvor han bad Bonderne at være paa deres Post, saafremt en ung Slægtning af Olaf Trygvessøn skulde finde paa at lande i Noregr. Men Søn hans, Haakon, ventede dig vist ikke saa snart: for han fôr netop forover med en Skejd og en Skude, som om der ingen Fare var paafærde.“ — „Ved du, hvor han agtede sig hen?“ — spurgte Olaf med spændt Opmærksomhed. — „Ja, der sagdes, han skulde til Saudungasundet at være tilstede ved Gilde hos en Slægtning!“ — Olaf trak en Guldring af sin Arm og rakte den til Bonden med disse Ord: „Tak, Gubbe! Du har vist mig en større Tjeneste, end du selv ved af.“ — Han rejste sig braat, tog en Lur og blæste stærkt udover til Skibene. Strax viste hele Mandskabet sig paa Dækket, og Thord

Folesson kom løbende ind paa Stranden for at høre, hvad Kongen befol. — „Lad alle vore Sager her samle sammen — sagde denne — Tag Teltet ned! Vi har føjelig Vind og sejler strax forpaa!“ — Grimkel var ogsaa kommen skyndsomt tilbage, da han hørte Luren, og strax efter jog de to Knarrer i fygende Fart nedover langsmed Kysten. Men Olaf sad stille i Løftingen og grublede paa, hvordan han skulde bære sig ad med at fange Jarlen. Og det varte ikke længe, for hans Plan var færdig. Han drejer ind mellem Atleøen og nogle smaa Skjær, hvor en af hans Mænd fortæller, at Saudungasundet begynder, og her lægger han sine Knarrer en paa hver Side af Sundet med et tykt Ankertoug imellem. De venter en god Stund, og se, endelig kommer der et prægtigt Langskib, efterfulgt af en mindre Skude. Begge bærer de Jarlens Mærke i Mastetoppen. Men Jarlen, der ikke tror at have nogen Grund til at frygte for to Kjøbmandsfartøier, sagtner ikke Farten og ror lige frem mellem de to Skibe. Da raaber Olaf: — „Stram Touget op ved Vindaasen!“ — og i det samme er Touget oppe under Kjølen paa Jarlens Langskib, saa dette standser i Farten og gaar med Agterenden i Vejret, medens Forstavnen stuper fremover. Søen trænger strax ind og fylder Fartøjet med Vand, saa det kantrer, og Mandskabet styrter ud. — „Brug Stene, Spyd og Bue!“ — brøler Olaf og sender selv en Række af Pile nedover de flygtende Svømmere. Somme drukner, somme redder sig i Land paa de omkringliggende Øer; men Andre fiskes op af Olafs Mænd og tages til Fange. Blandt disse

er der ogsaa en ung, særlig fager Yngling med gule Silkelokker, bundne sammen med et Guldlad. — „Hvo er du?“ — spørger Mærkesmanden, Thord Folesson, der har truffet ham op paa Dækket. — „Mit Navn er Haakon Eriksson Jarl“, — svarer Ynglingen. — „Ah saa! Da bør du vist følge mig op til Forrummet, hvor min Konge opholder sig.“ — Den unge Jarl, dryppende som et Sødyr, følger i Taushed og staar snart ligeover Olaf Haraldsson. — „Her bringer jeg dig Erik Jarls Søn“ — siger Tord Folesson, stolt over sin kostbare Fangst. — Olaf maaler ham med et prøvende Blik og siger derefter: „Ikke er det løjet om Eder Trøndere, at I er vakre Folk at se til; men forladte er I nu af Lykken.“ — Da gjenmæler Haakon Jarl: „Ej er dette nogen særegen Vandskjæbne; thi altid har det været saa, at Sejren er foranderlig. Saa er det gaaet baade dine og mine Frænder, at de skiftevis har havt den bedre Lod. Kun lidet er jeg kommen ud af Barnealderen — jeg er kun 17 Aar — og ikke kunde vi nu komme til at værge os, da vi ej vidste, at Ufred var ivente. Det kan og være, at det gaar mig bedre en anden Gang end nu.“ — Da siger Olaf: „Aner du ikke Jarl, at du herefter hverken monne faa Sejr eller Usejr?“ — Jarlen svarer: „Deri monne du raade dennesinde.“ — Olaf svarer: „Hvad vilde du vel byde mig Jarl, om jeg denne Gang lod dig fare, hvorhen du vilde, hel og uskadt?“ — Jarlen spørger: „Hvad kræver du?“ — Olaf siger: „Slet Intet, uden at du skal fare af Landet, opgive dit Rige og sværge den Ed, at du herefter aldrig skal holde Slag imod mig.“ — „Det sværger

jeg, Konge, at jeg aldrig skal slaas med dig og hverken angribe dig eller værge Noregr med Ufred imod dig." — Saa siger Olaf: „Da har du nu Lov at gaa ombord paa din Skude med samt dine Mænd og se at faa bjerget dit prægtige Langskib. Men jeg bliver liggende her, indtil du er ude af Syne." —

Medens Haakon sejlede vesterud til Anglen for at søge Tilhold hos sin Far, Erik Jarl, og sin Morbror, Kong Knut, styrede Olaf Haraldssøn forpaa, langsmed Leden, og drejede tilsidst op gjennem Viken. Hans Hu stod til at gjense Moderen, ligesom hans Klogt bød ham ved Stiffaderens Hjælp at vinde Tilhængere blandt de mange Smaakonger paa Oplandene, som endnu betalte Skat til Danerne. I Drammensfjorden lagde han sine Skibe paa Land, og flere af de Mænd, der i mange Aar havde fulgt ham i Viking, forlod ham nu her. Ejmund og Ragnar Agnarssøn drog til Gardarike for at øve nye Bedrifter, Rane og Sote gik til Vendland for at forene sig med Jomsvikingerne; men nogle af de Ældre vilde ikke skilles fra deres unge Herre, deriblandt hans Fosterfar Rane Vidfarle og den graahærdede Mærkesmand, Thord Folessøn. Med et Følge paa 120 satte Olaf sig nu til Hest og red opover til Ringerike. Om Natten slog de Lejr i en Skog; men strax Dagen gryede, kaldte Olaf en Unggut og befalte: „Rid skyndsomt iforveien, og meld min Mor, at jeg er ivente og kommer frem udover Dagen!" — Sendingen steg til Hest og sprengte afsted opover de stenede Veje, gjennem Lider og over Aase, spørgende sig for overalt, indtil han naaede Sigurd Syrs Gaard. En

Side 73. Han rejste sig braat; tog en Lur og blæste stærkt udover til Skibene.

Karl førte ham ind i Dyngjen, hvor Aasta sad og hos hende nogle Trælpiger, sysselsatte med Vævning.

„Jeg kommer for at forkynde dig — sagde Gutten — at din Søn, Olaf Haraldssøn, er paa Vejen hid og kan ventes om nogle faa Timer.“ — Aasta rejste sig, blussende af Glæde, og spurgte: „Er det muligt? Kommer Olaf hjem? Hvorfra kommer han? Har han Følge med sig?“ — „Ja — svarte Gutten — 120 Vaabenmænd! Han kommer fra Anglen og har sat sine Skibe under Nøst ved Drammensfjorden.“ —

„Saa lad Vævnaden ligge! Stand op og kom med for at ordne Huset til Fest!“ — sagde Aasta til sine Piger. — Selv gik hun foran ind i Buret og aabnede de svære Kister, der gjemte al den Pynt, som brugtes til Gilde. Hun rakte Pigerne Tjeld og Dækkener til at brede ud over Bænkene og hænge paa Væggene inde i Hallen. Og hun raabte til sine Karle: „Spred Halm over Gulvet! Slaa Bordene op, og sæt ind alle vore kosteligste Ølkrus og Drikkehorn!“ — Derefter gik hun til Ildhuset og gav Befaling til at hente Fisk og Kjød, koge og stege, og endelig hentede hun sin Husbonds Gildeklæder givende dem til tvende Karle, der skulde ride ud paa Marken for at opsøge Sigurd Syr. Andre Karle sendtes omkring i Bygden for at indbyde alle de gjæveste Grander i Anledning af hendes ældste Søns Hjemkomst. Da alt dette var besørget, klædte hun sig selv i en rød Kjortel med Sølvbelte om Livet og Bræmmer af Sølv, samt paa Hovedet en hvid Silkedug.

Aastas Sendinger fandt Sigurd Syr paa Ageren,

omringet af mange Folk. Somme skar Korn, somme bandt det sammen, somme agede det i Hus, og somme læsslede af i Stak eller Lade. Men Kongen og to Mænd med ham gik stundom paa Ageren, stundom der, hvor Kornet læssedes af. Da han saa Rytterne komme strygende i fuld Fart, ante han, at noget Uvanligt var paafærde og blev staaende for at høre deres Bud. Da sagde den Ene: „De Ord bød Aasta os at bringe dig, at din Stifson, Olaf Haraldsson, er ventendes hjem idag. Og meget laa det hende paa Hjærte, at du nu teede dig paa Stormands Sæt. Hun bad dig vise et Sindelag, der mere sømmede sig for Harald Haarfagers Æt end din Morfars, Rane Mjonefs eller Nereid Jarl hin Gamles, skjønt ogsaa de har været saare forstandige Mænd.“ — Kongen svarte: „Vigtig er den Tidende, som I bringer mig, og I bærer den frem i stor Heftighed. Allerede tilforn har Aasta paa kongelig Vis forstaaet at hædre somme Mænd, der var mindre skyldte til hende, og jeg ser nok, at hun endnu har samme Sindelag. Dette tager hun sig af med megen Varme. Naar hun blot kan lede sin Søn ud paa samme pragtfulde Maade, som hun fører ham ind.“ — Da Kongen havde talt, satte han sig ned og skiftede sit tunge Fodtøj med Korduans Sokker, hvorpaa han fæstede et Par gyldne Sporer. Derefter tog han af sig Kappe og Kjortel og iforte sig blaa Silkeklæder og en Skarlagens Overkappe. Han omgjordede sig med Sværd, satte en gylden Hjelm paa Hovedet og steg til Hest. Tretti af de bedst klædte Karle maatte følge efter ham hjem.

Da Sigurd Syr red ind paa Gaarden, saa han en stor Skare Vaabenmænd komme opover Vejen lige mod ham. Hovdingen red selv i Spidsen, ledsaget af en Geistlig. Olaf var ogsaa snart inde paa Tunet og sprang af Hesten. — „Velkommen hjem, min Son!“ — sagde Sigurd og rakte ham Haanden, hvorefter han hilste til hele Folget. Aasta stod ogsaa snart ved sin Sons Side, favnede og kyssede ham. — „Nu maa du blive hos os, Olaf min! — sagde hun — Alt det Gode, jeg kan gjore, skal staa til din Tjeneste!“ — Bag Aasta kom hendes yngre Soster Isrid, lyshaaret og fager, og dernæst alle Olafs Stifsodskende, den 13=aarige Guttorm, saa Gunhild, derefter de mindre Halfdan, Ingrid og Harald. Olaf favnede og kyssede dem Alle, og en Folelse af stor Glæde og Fred sænkede sig over ham. „Jeg er glad over at være her igjen“ — sagde han, idet han lod sig lede af Moderen ind i den smykkede Hal, hvor han fik Plads ved Siden af Faderens Hojsæde. Medens Gaardens Karle tog vare paa de Fremmedes Toj og Heste, bodes de langfarende Vaabenfolk ind i Hallen, hvor de bænkedes langsmed Bordene, og da Gildesmændene fra Bygden kom til, begyndte Gjæstebudet.

Da Olaf havde været hjemme nogle Dage, tog Biskop Grimkel Afsked. Han vilde strax rejse omkring for at granske Kirkens Tilstand, og han lovte i Ord og Daad at stotte Olafs Gjerning. Det samme Lofte gav ogsaa Olaf Grimkel, saafremt han rak op til Hæder og Magt.

Imidlertid blev Olaf hjemme hos sin Mor og sin Stiffar, med hvem han stundom havde lange Ordskifter, og deres særegne Syn paa Livet gjorde sig heri stærkt gjældende. Sigurd var en fredsommelig Mand, som fandt, det var hans Pligt at hævde, hvad der var overleveret ham fra Fædrene. Olaf derimod elskede Kampen og dens Spænding, og hans Sjæl kunde blot mættes af stærke Tanker og store Syner. I hans Hjærne stod tvende Maal indbrændte med Ildskrift: Kristendommens Befæstelse og Noregrs Samling til et Rige. Dag og Nat pønsede han paa Midler til at sætte sine Planer iværk, og endelig en Morgen sendte han en Træl afsted for at bede Aasta, Sigurd Syr og Rane Vidfarle om en Samtale i Maalstuen. De indfandt sig Alle til Stævnemødet, og Olaf satte sig paa Bænken ligeoverfor dem og begyndte saalunde:

„Det er nu saa, som Eder er bekjendt, at jeg er kommen hid til Lands efterat have været en lang Stund udenlands, og i al den Tid har jeg og mine Mænd alene havt det til Underholdning, som vi i Fejde har tilbyttet os, hvorved vi nogenlunde har sat baade Liv og Sjæl paa Spil, thi mange sagløse Mænd har for os maattet lade deres Gods, ja Somme Livet med. Men nu sidder udenlandske Mænd over de Ejendele, som Far min, hans Far og deres Forfædre i en lang Slægtrække har aat, og som jeg er odelsbaaren til. Derfor vil jeg nu oplukke for Eder, hvad jeg længe har dulgt i mit Sind, nemlig at jeg, saa snart som gjørligt, agter at hente min Fædrenearv. Men hverken vil jeg indfinde mig hos Da-

Side 79. Kong Olafs Hjemkomst til Sigurd Syr. (Olaf kommer hjem fra Viking.)

nekongen eller Sviakongen for at tigge end det Mindste af dem. Det er tvertimod min Agt at søge min Arv med Od og Eg og med mine Frænders og Venners Bistand. Og saalunde vil jeg lægge Haand paa dette mit Krav, at et af to skal ske, enten skal jeg lægge hele dette Rige under min Raadighed, eller skal jeg selv falde her paa min Fædrenejord. Nu venter jeg af dig, Sigurd Stiffar, saavelsom af andre Mænd her i Landet, der er odelsbaarne til Kongedom, at Intet monne være Eder saa magtpaaliggende, at I lader Eder afholde fra at afkaste den Skam for vor Slægt ej at ville af al Magt understøtte den Mand, der vil sætte sig i Spidsen for at hæve vor Æt. Men hvad enten I vil lægge nogen Manddom for Dagen eller ej, da kjender jeg Almuens Sindelag saa vel, at jeg ved, hvorlunde Alles Hu staar til at befries fra udenlandske Høvdingers Trældom, saa saare dertil gives Hjælp og Styrke. Og nu vil jeg høre dit Raad, hvad enten vi i al Stilhed bør tale derom med nogle Mænd eller strax aabenbare det for den menige Almue. Et vigtigt Slag har jeg allerede vundet, idet jeg tog Haakon Jarl til Fange. Han maatte i Hast rømme Landet, efter ved Ed at have givet mig den Del af Riget, som han tilforn havde styret. Langt lettere monne det falde os at have med Svein Jarl alene at gjøre, end om de Begge værgede Landet imod os". — Hermed standsede Olaf, og Sigurd Syr tog nogen Tid til Betænkning, inden han svarte. Han var en forstandig og vindskibelig Mand, som rogtede omhyggeligen Kvæg og Jordbrug; men han hadede af Naturen al Slags Lovespil og Kiv. Nu frygtede han,

at Stifsonnen vilde blive indviklet i lange og blodige Kampe og vilde derfor helst fraraade det Hele; men samtidig ante han, at selv om han afslog sin Bistand, vilde dette alligevel ikke kunne standse Olaf. Og ifald denne engang vandt frem til Sejr, vilde han jo kunne hæve hele sin Slægt, saaledes ogsaa Sigurd Syrs Børn. Efter nogen Betænkning svarte han derfor: „Det er et vovsomt Værk, du pønser paa, Olaf Haraldsson, og saavidt jeg kan skjønne, drives du snarere af Overmod end af Klogskab. Dog er det venteligt, at der er langt mellem min Ydmyghed og de høje Tanker, du monne have; thi allerede i Opvæxten var du stolt og ustyrlig, og dertil kommer nu, at du er prøvet i Strid og har dannet dig efter udenlandske Høvdingers Sæd. Derfor ved jeg vel, at det neppe vilde lykkes mig at raade dig fra det, du engang har sat dig i Hovedet, ligesom det og maa undskyldes, om det gaar dem til Hjærte, der har Mod i Bringen, at hele Harald hin Haarfagres Æt skal gaa til Grunde. Men ikke vil jeg binde mig ved noget Løfte, førend jeg kjender andre oplandske Kongers Agt og Mening. Dog har du visseligen gjort vel i, at du lod mig vide dit Forsæt, før du talte højt derom med Almuen. Jeg skal i Løndom tale med Kongerne og Høvdingerne; men ikke bærer jeg dette frem for Almuen, inden jeg har erfaret, om du har Haab om Fremgang; thi du kan let forestille dig, at det er et voveligt Værk at ville indlade dig i Kamp med Kong Olaf Sviakonge og med Knut, som nu efter sin ældre Brors Død styrer baade Danevælden og Anglen. Dog tykkes det mig ej urimeligt, at du

faar meget Folk; thi Ungdommen stunder altid til det, som er nyt". — Hermed standsede Sigurd Syr, og saa tog Aasta Ordet. — „Hvad mig angaar, Søn min, da er jeg vorden saare glad ved dit Komme; men desto gladere bliver jeg, jo mere din Hæder forfremmes. Dertil vil jeg Intet spare af, hvad der staar i min Magt, endskjønt der er kun liden Hjælp at vente af mig. Men hellere vilde jeg, at du skulde kaldes Overkonge i Noregr, om du end ej skulde leve længere i dit Kongedom end Olaf Trygvesson, end at du ej skulde være større Konge end Sigurd Syr og dø Alderdoms Død." — „Vel, saa lider jeg paa Eder Begge til Støtte for min Sag!" — sluttede hendes Søn.

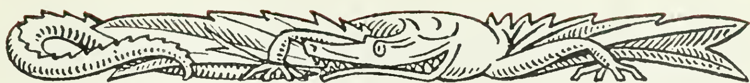
Olaf Haraldsson blev endnu en Tid hos sin Stiffar, som beværtede hans hele Mandskab ved sit Bord, hverandan Dag med Fisk og Melk og hverandan Dag med Kjød og Øl. Olaf vandrede ofte ene omkring i Egnen, eller han sad paa en Træstub ude paa Tunet, saa hen for sig og tænkte. Og mellem Planerne til Landets Erobring og Oprettelsen af sit Eneherredømme skimtede han stundom et blegt Kvindeaasyn, to sorte, brændende Øjne, en fin, kroget Næse og en stærk Hage under en rød Mund. „Hun skulde vorde Dronning, naar jeg blev Drot — sukkede han, medens hans Øjne duggedes — Og nu, hvor færdes hun nu? Kanske krænkes hun paa det skjændigste, lider og længes efter mig." — Og i hans ærgjærrige Drømme stod Kviden over hende lig en sort, uhyggelig Skygge. „Naar jeg bare vidste, til hvilken Kant af Verden Ildgjerningsmanden har ført hende! Men denne Uvished,

dette fuldstændige Mørke er værre end Døden. Hellere vilde jeg vide hende død end dette. Og denne hendes sælsomme Vanskjæbne er jeg Skyld i; thi var hun ikke kommen ud af Huset hin Nat til Stævne med mig, vilde Ransmanden jo ikke havt Leilighed til at bortføre hende." — Men denne sidste Tanke var saa grufuld, at Olaf knapt kunde sidde stille; han aarkede ikke at bære den, og han begyndte at røre sig ilsomt for at ryste Pinslen af sig.

En Dag sagde Sigurd Syr til sin Stifsøn: „Nu har jeg sendt Budstikke til alle Fylkeskongerne paa Oplandene og stævnet dem til Møde paa Hadeland iovermorgen. Jeg har ladet dem vide, at du er kommen hjem, og at du har et Forslag at stille dem. Men ellers faar vi nærmere udrede dem Sagen, naar vi mødes".

Paa aftalt Tid fòr Olaf og hans Stiffar frem til Kongen paa Hadeland. Denne sad i Høisædet i sin Maalstue, og om Bordet samledes de Øvrige, Kongerne fra Valders, Raumarike og Thoten, gamle Gudrød fra Gudbrandsdalen samt tilsidst de to Brødre Rørek og Ring, som raadede paa Hedemarken. Olaf var, selv Niende, den yngste i Laget. Da Alle var bænkede, stod Sigurd Syr op og bad om Ordet. Han aabenbarte sin Stifsøns Forsæt og bad om Kongernes Hjælp saavel af Folk som af Raad. „Det er nødvendigt, at vi snart afkaster det Aag — sagde han — som Daner og Sviar har lagt os under; og her staar den Mand, som har Mod til at gaa i Spidsen for Værket!" — Derefter opregnede han alle Olaf Haraldssøns lysende Bedrifter i de otte Aar, han havde

faret i Viking. — Da Sigurd var færdig, satte han sig, medens Noreк fra Hedemarken stod op. Han var uvanlig høj, og det spidse Ansigt med de smaa, listige Øjne lignede en Ræv.

„Sandt nok er det — svarte han med en tynd, pibende Røst — at Harald Haarfagers Rige er stærkt i Nedgang, da ingen af hans Ætmænd er Overkonge i Noregr. Dog har nu Folket her til Lands prøvet Adskilligt. Haakon Adelstensfostre var Konge, og dermed var Folket tilfreds; men da Gunhilds Sønner raadede for Riget, blev Alle saa kjede af deres Voldsomhed og Ubillighed, at de hellere vilde have udenlandske Mænd til Herrer over sig og være sig selv mere raadige; thi udenlanske Høvdinger var jævnligen borte og ændsede lidet Folkets Sædvaner, naar de kun fik slig Skat af Landet, som de paalagde. Men da der opkom Uenighed mellem Danekongen Harald og Haakon Jarl, gjorde Jomsvikingerne et Fejdetog til Noregr, og da rejste hele Almuen sig i Flokketal og rystede den Ufred af sig. Derefter opmuntrede Folket Haakon Jarl til at beholde Landet og værge det med Od og Eg mod Danekongen; men da han fuldkommen havde styrket sig i Riget ved Landsmænds Kraft, blev ogsaa han saa haard mod Landsfolket, at dette ikke længere vilde taale ham; thi fældede Thronderne ham eller tvang ham til Selvaflivelse. Derefter kaaredes Olaf Trygvessøn, som var odelsbaaren til Kongedom og i alle Dele velskikket til Høvding. Hele Landsalmuens Hu stod til at gjøre ham til Konge. Men da Olaf Trygvessøn tyktes sig selv at sidde fuldkommen fast i Højsædet, var ingen

Mand sig selv raadig for ham; men han fôr afsted med os Smaakonger med saa megen Frækhed, at han lagde under sig al den Skat og Skyld, som Harald Haarfager havde taget her i Landet, ja var endog i nogle Dele frækkere end ham. Tilsids blev det ej Nogen overladt at tro paa hvilken Gud, han vilde. Siden han blev Riget berøvet, har vi holdt Venskab med Danekongen og har af ham faaet Støtte i mange Dele, men har raadet os selv og levet roligen indenlands uden nogen Overlast. Saaledes er jeg, efter mit Sindelag, vel tilfreds med, at det bliver, som det er; thi ikke ved jeg, hvad bedre Ret jeg nyder, fordi min Frænde vorder Konge over Landet." — Dermed satte han sig og lod sin Bror, Kong Ring, tale. — „Mit Sindelag vil jeg og lægge for Dagen — sagde denne — Bedre tykkes det mig, om jeg end kun beholder samme Magt og Ejendele som nu, at min Frænde raader over Noregr end udenlandske Høvdinger, for at vor Æt kunde paany hæve sig her i Landet. Det er desuden min Tanke om denne Mand, Olaf Haraldsson, at hans Skjæbne og Lykke monne raade for, enten han skal faa Riget eller ikke; men om han vorder Eneherre, da vil den faa det bedst, som her mest har gjort sig fortjent til hans Venskab. Ingenlunde har han større Ret end nogen af os; vi er Alle odelsbaarne til Kongedom, og vi har Land at raade over, medens han har slet Intet; men dog vil vi yde ham vor Hjælp og unde ham den højeste Værdighed, ifald han senere vil staa os bi med al sin Styrke. Thi vil vi gjøre det Vovestykke, om jeg skal raade, at forbinde os i Venskab

med ham." — Derefter stod de Øvrige op og talte, den Ene efter den Anden, og det viste sig, at de Flestes Hu stod til at gaa i Forbund med Olaf Haraldsson. Tilsidst talte han ogsaa selv: „Jeg tilsiger Eder mit fuldkomne Venskab; jeg lover at holde og forbedre Landets Lov og Ret, om jeg vorder Enekonge i Noregr!" —

Da denne Raadslagning var til Ende, holdt Kongerne et vældigt Drikkelag, som varede den hele Dag, og den følgende Morgen red de Alle til Thinge. Her var fremmødt en talrig Skare af Bønder og Almue, og den unge Sjøhelt sprang nu op paa en høj Sten, hvorfra han talte til Mængden. Han skildrede i glødende Ord Selvstændighedens Ære, og hvilken Kraft der laa i Enigheden: „Splittede er vi svække som Siv og falder snarligen som Bytte i udenlandske Magters Hænder, samlede vorder vi vældige og uovervindelige. Samlede jager vi Danerne ud af vore Havne og trænger Sviarne tilbage over Kjølen!" — Han fremsatte sin Ret til Riget som Ætling af Harald Haarfager og begjærte derefter, at Bønderne skulde kaare ham til Konge. Til Gjengjæld lovte han at lade dem beholde deres gamle Love og tillige at værge Landet imod alle udenlandske Hære og Høvdinger. Om dette talte han længe og klogt og høstede megen Ros. — Derefter stod Kongerne op og talte, den Ene efter den Anden, for at understøtte hans Ærende hos Folket. Saaledes kom det tilsidst dertil, at Olaf blev given Kongsnavn og Riget tildømt ham efter oplandske Love.

Dette skete Anno 1015.

Olaf begyndte nu strax at rejse omkring paa

Kongsgaardene og drog saaledes fra Hadeland over til Gudbrandsdalen. Det viste sig ogsaa, at Sigurd Syr havde havt Ret, da han spaaede ham et stort Tilløb; thi der samlede sig saa mange omkring ham, at de tilsidst faldt ham til Besvær. Medens de forrige Konger aldrig havde havt større Følge end 100 Mand, havde Olaf snart mellem 3 og 400. Derfor slog den bestilte Gjæstebudskost heller ikke til, hvorfor han blev tvungen til at fare med Il, og sjelden kunde han dvæle mere end én Nat paa samme Sted.

VI.

Imidlertid kunde Olaf Haraldsson ikke anse sig som ret Enekonge, inden han var bleven kaaret af Throndерne. Men i Throndelagen opholdt Svein Jarl sig med alle sine Tilhængere, og Olaf kunde blot haabe at besejre ham ved Overrumpling. Dette var ogsaa ganske efter hans Smag og tilfredsstilte hans Lyst paa vovelige Eventyr. Saa skyndsomt, som gjørligt, drog han gjennem Gudbrandsdalen og Opdal og videre gjennem Skogen til Medaldal. Her lod han Bønderne stævne sammen til Thing og fortalte dem, hvad der var hændt paa Hadeland. Derefter krævede han, at de skulde hylde ham som Konge, idet han bød dem samme Ret og Lov, som Olaf Trygvesson havde budt dem. Bønderne, som ikke kjendte sig stærke nok til at gjøre Modstand, svor ham Troskabsed. Men da han kom ned i Orkedalen, overraskedes han ved uventet at staa ligeoverfor en talrig Bondehær. Olaf stillede sine faa, men kampvante, Mænd i Fylking og gjorde sig rede til Angreb. Da traadte Rane Vidfarle frem til ham og sagde: „Se over mod Fienden, hvilken Uorden og

Forvirring der hersker! Man skulde tro, at Bonderne endnu ikke var komne overens om, hvo der skal være deres Forer. Men da der synes at være mindst tre Gange saa meget Folk som her, vil jeg raade dig at soge en mindelig Overenskomst, hvilket vistnok vil være gavnligst for begge Parter". — „Aldrig bragte du mig Raad, som ikke var klogtige — svarte Olaf — thi vil jeg ogsaa nu lytte dertil. Gudbrand! — raabte han — Kom hid! — og en ung, svær Karl kom strax ilende til — Spring over til Bonderne og sig dem, at Olaf Konge gjor dem Fredstilbud, og bed dem sende mig tolv af deres bedste Mænd for at underhandle med mig!" — Gudbrand fôr afsted det forteste, han aarkede, og blev borte i flere Timer. Men endelig saaes han nærme sig, fulgt af tolv Mand. De standsede paa en Hoj midtvejs, og Kongen med Rane Vidfarle, Mærkesmanden, Thord Folessen, og flere Andre gik dem i Mode. Olaf hilste paa Bonderne og sagde: „Jeg takker Eder for Eders Fojelighed at ville underhandle med mig, for at vi kan jævne vor Tvist paa en fredelig Maade. Jeg vil da forst kundgjore Eder, at jeg er kommen hid til Throndelagen for at tage det Rige i Besiddelse, som Haakon Jarl under Ed har afstaaet mig." — Han skildrede derefter sit Mode med Haakon Jarl, og hans Mænd bevidnede Edens Aflæggelse. Og derpaa fortalte han, hvorlunde han nyligen paa Oplandene var bleven kaaret til Enekonge. „Jeg forelægger Eder nu tvende Vilkaar — sluttede han — enten frivilligen at gaa mig til Haande, idet jeg byder Eder slig Lov og Fred som Olaf Trygvesson forhen, eller og at holde

Slag med mig.“ — Da traadte Bondernes Fortaler frem og svarte: „Bonderne fra Medaldal skikkede Bud til Skaun, hvor Ejnar Tambarskelver bor, og denne lod strax Hærore opskjære og gaa til alle Kanter. Han bod Thegn og Træl at møde dig og værge Landet imod dig. Saalunde samledes vi her, vi Bonder fra Orkedal og Gauldal. Men dine Ord, Olaf Konge, skal vi overbringe, og efter vor Raadslagning skal du strax erholde vort Svar.“ — Dermed skiltes de, og hver Flok gik tilbage til sin Lejr. Men efter nogle Timers Forløb kom en langt talrigere Skare af Bønder over til Kongen og meldte: „Vi har nu raadslaaet og valgt dig, Olaf Haraldsson, til Konge.“ —

Efter denne Hindring fortsatte Olaf sin Rejse, og Bønderne gjorde overalt Gilde for ham. Da han naaede Fjordene, skaffede han sig uden Vanskelighed Skibe. En tyvesædet Skejd fik han af Gunnar paa Gelmin i Orkedalen, en lignende af Lodin paa Viggin, en tredje af Angre paa Næsset. Desuden fik han fem prægtige Skuder. Med denne Flaade styrede han indefter Fjorden til Steinker, hvor han haabede at overrumple Svein Jarl. Olaf naaede frem ved Daglysning og vandrede op til Jarlegaarden med alle sine Folk, men blev helt overrasket, da han opdagede, at alle Husene stod tomme. Et Par gamle Ægtefolk, som vilde flygte, blev grebne og førte frem for Kongen: „Ved I, hvor Jarlen er bleven af, saa tilstaa det, eller I er dødsens!“ — sagde Olaf. — „Mit Liv har ikke stort Værd — sagde den rystende Gubbe — men da Svein aldrig var mig nogen huld Herre, kan jeg ligesaa vel bistaa dig. Igaarkvæld kom her en Skude sejlende fra Nidaros.

Den sagdes at tilhøre Ejnar Thambarskelver, og den bragte nok Tidende om en overhængende Fare, som skulde true Jarlen. Denne havde et Langskib liggende sejlklart og tjeldet udenfor Byen, og til dette lod han bringe ned sit Løsøre, Klæder, Mad og Drikke, saa meget Fartøjet kunde rumme, og dermed fôr han væk i Nat". — „Saa er Fuglen alligevel fløjen! — udbrød Olaf ærgerlig — Men jeg naar ham vel et andet Sted. Send strax Budstikke til Indthronderne! — befol han Rane — Imorgen holder jeg Thing." —

Den følgende Dag fik Olaf ogsaa Indthronderne til at sværge sig Troskabsed; thi Alle var de nu mere eller mindre kjede af Jarlernes Herredom. Efter Thinget sejlede han videre og udefter Fjorden til Nidaros. Her havde Olaf Trygvesson lagt Grundvolden til en Kjøbstad og ladet bygge en Kongsgaard. Mange Huse var nedfaldne, og de, der stod tilbage, var saa godt som ubeboelige; thi Erik Jarl havde anvendt Alt paa Lade, hvor hans Far havde havt sit Hovedbol, men derimod vanrøgtet de Bygninger, Olaf Trygvesson havde opført. Men Olaf Haraldsson, som hædrede sin store Navnes Minde, vilde netop tage Ophold i den Gaard, der Helten havde boet, og derfor lod han strax Tømmer bringe op og satte en Mængde Folk i Arbeide. Derefter blev alt Løsøre baaret op fra Skibene, og Olaf forberedte sig til at sidde her Vinteren over.

En Dag, da Kongen sad i Højsædet i den store Bjelkehal, traadte en af hans ældste Mænd, Islændingen Thord, hen til ham. Denne havde i sine

yngre Dage tjent Jomsvikingen Sigvalde Jarl og senere hans Bror, Thorkell den Høje, indtil han endelig i Anglen var havnet hos den norske Sjøkonge. Han førte nu med sig en yngre, mørkhaaret og skjægløs Mand, som han fremstillede for Kongen, idet han sagde: „Dette er min Søn, Sighvat, som jeg beder dig, Herre og Konge, værdiges at modtage. Han er kommen til Nidaros ifølge med nogle islandske Kjøbmænd, som besværer sig over, at du afkræver dem Landøre, da de netop har betalt den til Svein Jarl.“ — „Jeg skal tænke over den Sag — lovte Kongen, medens han fæstede et prøvende Blik paa den unge Islænding. — Hvad er ellers din Bestilling“? — spurgte han. — „Jeg øver Skaldskab — svarte Sighvat — Om dig har jeg ogsaa digtet et Kvad, ifald du vil forunde mig at lyde paa det.“ — „Ikke vil jeg høre det; thi lidet forstaar jeg din Kunst“ — svarte Olaf smilende godmodig. — Men Sighvat trængte paa og sagde:

„Vidt berømte Knuser
Af Teltets mørkeblaa Hest [1]
Du maa lytte til min Sang;
Thi digte jeg forstaar.
En Skald maa du eje.
Skjønt du, o Konge, forsmaar
Alle Andres Sang,
Min synge skal evindelig din Ros“.

Kong Olaf tykte godt om dette Kvad og trak en Guldring af sin Arm. Den vejede en halv Mark, og

[1] Teltets Hest var Skibet, da dette var forsynet med Telte.

han rakte den til Sighvat som Bragelon, idet han sagde: „Du vorde min Hirdmand, Sighvat, og vorde mig tro, som din Far altid har været det!“ — Da kvad Sighvat videre:

„Og gjerne mod Sværdet jeg tog
Af dig, Slagenes Njord;[1]
Ej jeg laster det siden;
Jeg vil kun priseligt Værk,
Mand af Slangebrors Sæde![2]
Huskarlen fik du huld;
Og gode Drot jeg fik igjen;
Vel raaded vi os baade.“

Da Skalden var færdig, rakte Olaf ham Ølhornet hen over Ilden, og de drak sammen, og fra denne Dag af blev Sighvat hos Olaf for bestandig.

En Morgenstund gik Kongen frem og tilbage paa Tunet, hvor der laa høj Sne. Da kom tre unge Mænd vandrende op fra Elven, hvor de havde trukket deres Baad i Land, og de hilste ham med Ærefrygt. Han spurgte om deres Navn og Ærende, hvorpaa den Ældste, der saa ud til at være paa Kongens Alder, svarte: „Mit Navn er Kalf Arnesson fra Giske paa Søndmøre, og disse Tvende er mine Brødre Arne og Fin! — „Ja, Arnungeætten kjender jeg godt af Omtale — sagde Olaf — Det var jo Jer Stamfar, Finvid, som blev funden indsvøbt i Silkerev i en Ørnerede; han blev senere en navngjæten Høvding, en af Harald Haarfagers gjæveste Mænd.“ — „Sandt taler du! — svarte Kalf — dette var vor Ætfar. Og nu, da vi erfor, at en Ætling af Harald Haar-

[1] Helt. [2] Slangebror og Slangesæde ɔ: Guld, Gavmildhed.

fager var kommen herop for at kaares til Konge og havde samlet mange Tilhængere, besluttede vi at opsøge dig og gaa dig til Haande. Thi Svein Jarls Herredom er os forhadt, og hellere tjener vi Harald Haarfagers Æt, end vi bøjer os for Danekongens Lydjarl." — „Velkomne være I mig alle Tre! — sagde Olaf glad — Kom med, lad os drikke en Velkomstskaal!" — og han tren foran dem ind i Hallen og raabte til Drotseten, at Øllet skulde sættes frem og Bordet slaaes op. Olaf tog Plads i Højsædet og bød de trende Brødre sætte sig ligeoverfor ham ved Ilden, som den hele Dag knitrede paa Aaren. — „Hvor mange Søskende er I?" — spurgte Olaf. „Vi er syv Brødre — svarte Kalf — hvoraf den Ældste, Thorberg, bor paa vort Stamsæde, Giske, og er gift med Erling Skjalgssøns Datter, Aastrid den Aarbaarne. Desforuden er der tre andre Brødre, Aamunde, Kolbjørn og Arnbjørn, som stadig farer i Viking. Og saa har vi vor ældste Søster, som er gift med Haarek af Thoto." — Olaf sad en Stund taus og tænkte: „Dette var et heldigt Møde. Disse unge Mænd er altsaa nær beslægtede med to af Landets ypperste Ætter og tilhører selv en mægtig Høvdingeslægt. Godt om jeg kunde samle mange saadanne Støtter." Han talte derefter venlig til dem og spurgte: „Hvad Tidende bringer I mig om Svein Jarl? Han var borte, da jeg naaede Steinker; venteligen samler han nu Thronderne imod mig." — „Jarlen skal være oppe i Stjørdalen paa Vejtsler[1] hos Bønderne — svarte Kalf — Ejnar Tambarskelver er med

[1] Veitsler: Gilder.

ham, og han har stor Magt over Sindene her nordpaa. Der siges, at henved tre tusend Mand allerede skal være samlede, og at Hæren er paa Vejen gjennem Selbu til Gauldalen." — Da sprang Olaf op: „Vigtig er den Tidende, I bringer! — udbrod han. Og han raabte paa en af sine Svende: „Kald Bjorn Stallare herind!" En Stund efter tren en svær, fortskjægget Mand frem og hilste Kongen. Denne sagde: „Jeg erfarer, at Svein Jarl og Ejnar Tambarskelver har samlet en talrig Hær, og Hensigten turde vel være at overliste mig. Send derfor strax en Skare af vore mest paalidelige Mænd op paa Gaularaasen, og lad dem holde Udkig Dag og Nat. Ser de Nogen nærme sig, rider de skyndsomst hid og melder det!" — Bjorn Stallare, ogsaa kaldet den Digre, gik hurtig bort for at udføre sin Herres Befaling, men de tre Brødre Arnesson blev hos Kongen den hele Dag. Imidlertid skikkede Olaf sine Folk Ord om at holde sig i Beredskab med Vaaben og Klæder for at kunne drage bort i al Skynding, hvis saa krævedes. Om Natten, da Alle sov, kom ogsaa Heftvagten sprengende tilbage, vakte Kongen og forkyndte, at en vældig Hær saaes nærme sig ad Vejen til Nidaros. Da blev der blæst i Luren, og alle Mand fik Befaling at gaa ombord; thi med disse faa Hundreder kunde der ikke være Tale om at møde flere Tusender. Idet Jarlens Mænd under vilde Brøl stormede ind i Byen, roede Olaf udefter Aaen, og fra sit Skib kunde han se Flammerne stige tilvejrs og forstod, at Jarlen i Raseri havde sat Ild paa Husene, og at de sidste Rester af Olaf Trygvessons Stad sank i Aske.

Da Olaf var naaet ind til Orkedalen, forlod han sine Skibe, som blev trukne paa Land, hvorefter han fôr over Fjeldet ostenom til Gudbrandsdalen. —

Den øvrige Del af Vinteren tilbragte Olaf paa Oplandene, dels paa Veitsler, dels hos Sigurd Syr. De tre Arnessønner havde han sendt tilbage til Throndelagen og paalagt dem at holde et vaagent Øie med Svein Jarls Færd. Henimod Vaaren kom de atter til Kongen for at bringe ham vigtige Tidender. Olaf sad i Hallen og skar ud i Træ, saaledes som han pleiede til Tidsforte. Denne Gang var det et Mandehoved med Krone paa, der skulde pryde Stavnen paa det svære Langskib, han lod bygge ved Drammensfjorden. Kongen fortsatte sit Arbejde, medens han bød de tre Brødre at tage Plads og fortælle alt Nyt, de vidste fra Trondhjem. Kalf Arnessøn sagde: „Strax efter Jul samlede Svein Jarl alt sit Mandskab, udbød til Ledingsfærd og rustede sine Skibe. Der er, som du selv ved, en Mængde ætstore og mægtige Lendermænd i Throndelagen, hvoraf Mange endog nedstammer fra Jarler og Konger. Disse Lendermænd har stor Magt over Bønderne, og saa snart du var borte, glemte de deres Troskabsed til dig og forente sig paany med Jarlen. Hans Svoger, Einar Thambarskelver, har ogsaa bragt ham mange Folk. Da de var sejlklare, fôr de strax udefter Fjorden og styrede sørpaa langsmed Leden. Fra hvert Fylke skal de have draget Mandskab til sig. Vi erfor ogsaa, at Sendinger skal være komne fra Rygerkongen, den mægtige Erling Skjalgsson paa Sole. Han skal have lovet at møde Svein ved Rogaland og medføre en

Mængde Skibe og mange Lendermænd fra Vesterlandet." — Olaf blev meget betænksom ved at høre Kalfs Beretning og lod uden Ophør tilkalde Rane Vidfarle, Sigurd Syr og sin Stallare, Bjørn Digre. Der holdtes en lang Raadslagning, og Sigurd maatte love at samle saa mange Folk, som han evnede. Derefter sendtes i al Il Budstikken omkring til Konger og Høvdinger paa Oplandene med Befaling om at samle Mandskab og Forraad. Og nogle faa Uger senere drog Olaf Haraldsson, fulgt af flere tusend Mand, forover til Viken. Her kom han snart i Besiddelse af en stor Flaade, hvorpaa han gik ombord og sejlede videre til Tunsberg.

Lørdag før Palmesøndag fik Olaf nys om, at Svein Jarl skulde være i Nærheden. Han kaldte da Mærkesmanden, Thord Folessøn, hen til sig og befol: „Du løser en af vore Smaabaade og ror ud til Jarlens Flaade, som ligger ved Nesje! Du beder ham fra mig om at holde Fred paa den Helligdag, som nu er forhaanden, og udsætte vort Sammenstød til paa Mandag, eller helst til over Paasken!" — Thord Folessøn tog nogle Mænd med sig og roede afsted for at forrette Kongens Ærende. Efter flere Timers Forløb kom han tilbage og talte saalunde: „Svein Jarl vil ikke indlade sig paa dit Forslag. Han tror, du er ræd og søger Udflugter." — Da svarte Olaf gram i Hu: „Hvo der ikke vil holde Fred paa en Helligdag, faar heller ikke Sejren paa den Dag." —

Da det lysnede næste Morgen, stod Kong Olaf op, gik fraborde og lod blæse til hele Hærens Landgang. Derpaa steg han op paa en Sten og talte med høj Røst:

„Nu skal vi gjøre os rede — sagde han — thi Svein Jarl ligger nær os, og kort mon der nu være til vort Møde. Mit Folk væbne sig derfor, og Enhver gjøre sig færdig paa den Plads, som er ham forud bestemt, saa at Alle er rustede, naar jeg lader blæse til at lægge fra Land. Lad os derpaa ro afsted paa én Gang, saa at Ingen farer, førend hele Flaaden lægger ud. Ej heller blive Nogen tilbage, naar jeg sætter ud af Havnen; thi ikke kan vi vide, om vi træffer Jarlen der, han nu ligger, eller om han søger imod os. Men naar vort Møde sker, og Slaget begynder, da samle Folket alle vore Skibe og være færdige til at binde dem sammen. Lad os skaane os i Forstningen og tage vare paa vore Vaaben, at vi ej kaster dem i Havet eller bortskyder dem i Vinden. Men naar Kampen vorder hed, og Skibene er bundne sammen, da gjør vi det haardeste Anfald, og Enhver vise da ved Mandoms Mod, hvad han duer til!" — Derpaa steg Kongen ned og gav sin Hirdpræst Befaling til at læse Messe. Da denne var færdig, raabte han til Folket: „Nu ombord paa Skibene! Der tager I Mad og Drikke til Jer og væbner Eder Alle!"

Da Olaf havde nydt sin Dagverd, steg han op paa Dækket sammen med sine bedste Mænd: Rane Vidfarle, Sigurd Syr, Sighvat Skald, Ketil Ringnæs, Bjørn Stallare og Brødrene Arnessøn. Kongen var selv klædt i Ringbrynje og vælsk Gitterhjelm ligesom de 100 Mand, der stod ham næst. Han bar et rødt Skjold med forgyldt Kors, Sværd, Øxe og Bue. Det øvrige Folk var klædt i Brystplader med Arme og Benskinner og hvide Kors paa

Skjolde og Staalhuer. I Mastetoppen hang en hvid Silkedug med en sort Orm paa en gylden Stang, Vestfarernes Kongsmærke, det Kong Olaf nu havde gjort til sit Eget.

Luren gjaldede, og Skibene lagde ud. Da de nærmede sig den Havn, hvor Jarlen havde ligget, var denne ifærd med at sætte ud i Fjorden; men der han opdagede den fiendtlige Flaade, lod han Skibene binde sammen, satte op Mærket og gjorde sig rede til Strid. Da Olaf saa dette, skyndte han paa Roningen, styrede sit Langskib lige ind mod Jarlens, og Slaget ved Nesje begyndte. Svein Jarl gjorde et heftigt Angreb med Skudvaaben. Olaf havde derimod givet sine Mænd den Befaling kun at dække sig, men opsamle alle de Vaaben, der regnede ned over dem. Saalunde gik det i nogen Tid, indtil Jarlens Mænd havde udskudt hele sit Forraad. Da gav Olaf Tegn til Angreb, og Jarlens Mænd maatte nu tage imod de samme Spyd og Pile, som de selv havde sendt over til Olaf, foruden mange Andre. Det varede længe, inden man kunde opdage, hvorhen Sejren vilde vende sig; thi paa begge Sider skiftedes ramme Hug. Folket faldt i Mængdevis, og mange blev saarede. Endelig begynder det at tyndes ombord paa Jarlens Skib, og Olafs Mænd gjor sig rede til at entre. Kongens Mærke nærmer sig, og Jarlens Folk løber allerede overbord. Da raaber Svein: „Hug Tængslerne over! Gjør Skibene løse!“ — „Hold fast med Entrehager!“ — skriger Kong Olaf. — „Hug Stavnkolvene over! — brøler Svein — Lad ikke Entrehagerne faa gribe fat i vore Skibe!“ — Fra Ejnar Thambarskelvers Skib slynges et

Anker over paa Jarlens, og dette hales bagud, inden Olafs Mænd har faaet Tag i det, og nu bliver der roet af al Kraft til Flugt. Mange af Jarlens Tilhængere havde allerede bjerget sig ved Svømning og flygtede bort over Land.

Olaf lod Armene synke og blev staaende en Stund raadvild. Da traadte Sigurd Syr hen til ham og sagde: „Lad os angribe dem paany og øde dem fuldstændig! Thi jeg forudser, at du med din Karakter og Herskelyst kun; sent vil bringe det dertil, at du kan lide paa hine Storkarle, der er vante til at byde Høvdinger Trods.“ — Men i det samme saa de, hvorlunde Jarlens Flaade helt splittedes og i flere Retninger roede ud af Fjorden. Olaf styrede da mod Land og lod blæse til Hærsamle, og da han stod paa Stranden mellem sine Folk, sagde han: „Lad os takke hvide Krist for den Sejr, han har forundt os!“ — Han knælte selv Første ned med Hæren omkring sig, og med oploftede Arme fremsagde han en Takkesalme.

Derefter lod Kong Olaf ransage Valen og dvælte endnu nogle Dage for at dele Byttet, og Sigurd Syr, som alle de andre Høvdinger, der havde bistaaet ham, fik gode Skjænk ved Skilsmissen. Olaf lod spejde efter Jarlens Færd, og da han spurgte, at denne var faren af Landet, styrede han vesterud efter Viken, hvor meget Folk stimlede til ham. Da blev han paa Thingene kaaret til Konge.

Saaledes fôr Olaf helt til Lindesnæs, og da han spurgte, at Erling Skjalgsson havde samlet en stor Hær, tøvede han ikke paa Nordér-Agder, men sejlede med en

staaende Vor, det korteste han kunde, videre op til Throndhjem; thi først da vilde han kunne siges at have den største Magt i Landet, ifald han kunde vinde Thronderne, medens Jarlen fôr fredløs. I Throndhjem blev ingen Modstand gjort ham, og han tog derfor Sæde i Nidaros og samlede fornøden Vinterkost. Her blev han nu boende med mange Stridsfolk; thi han satte ingen Lid til Throndernes Troskab, om Jarlen kom tilbage til Landet. Vinter og Sommer gik stille hen; men næste Høst fik Olaf Besøg af nogle Mænd, som meldte ham, at Svein Jarl netop var død. De havde fulgt ham til Svithjod — sagde de — hvor han havde søgt Tilhold og Raad hos sin Maag, Olaf Skotkonge. Denne havde sagt, at Jarlen kunde blive hos ham, om han vilde det, og faa en Del af Riget at raade, eller vilde han yde ham Folkehjælp til igjen at tage Landet fra Olaf Haraldsson. Dette valgte Jarlen; thi dertil skyndede alle de blandt hans Mænd, som havde store Ejendomme i Noregr. Det blev nu aftalt, at de om Vinteren skulde fare Landevejen over Helsingeland og Jemteland og saa ned til Throndhjem. Dog besluttede Svein, at han først om Sommeren vilde fare frem paa Herjetog i Østerdalen for at samle Formue. Han styrede derfor med sin Magt øster til Gardarike, hvor de tilbragte Sommeren med at gjøre Strandhug; men i Høst vendte de med Skibene tilbage til Svithjod, og her faldt han i den Sygdom, som blev hans Bane. Efter Jarlens Død var alle hans Mænd dragne hver til Sit. — „Hvor har Jarlens Maag, Ejnar Thambarskelver taget Vejen?“ — spurgte Olaf. — „Ejnar

Thambarskelver samt den Skare, som ham fulgte, sidder endnu hos Sviakongen, hvor de nyder venlig Behandling" — svarte en af Mændene. — „Vel — sagde Olaf — tag disse Guldskaale til Tak for den vigtige Tidende, I bringer mig! Endnu idag skal I Alle aflægge Troskabseden og herefter blive hos mig."

Olaf lod strax Budstikken gaa omkring for at melde Jarlens Død, og da Throndernе spurgte for sandt, at Svein ikke mere kunde ventes til Noregr, bøjede hele Almuen sig i Lydighed for Olaf Haraldsson. Mange Folk kom farende langvejs fra for at hylde ham, Andre sendte Ord og Jertegn, at de vilde tjene ham. Derefter samlede han Bønderne til Thinge og blev i hvert Fylke kaaret til Konge.

VII.

Til Gauternes Jarlegaard i Skara kom der udover Høsten ridende to middelaldrende, svært væbnede Mænd med tolv Følgesvende. Det var Olaf Haraldssøns Stallare, Bjørn Digre, samt en graahærdet Islænding, Hjalte Skeggessøn, som tilforn havde bistaaet Olaf Trygvessøn med Kristendommens Indførelse paa Island. En af Gaardens Trælle løb ind og forkyndte sin Husbond, at der var Fremmede udenfor, og Ragnvald Jarl kom selv frem i Døraabningen for at se, hvad det betød. Han drog strax Kjendsel paa Bjørn Digre, der var en mangenlund navnkundig Mand, kjendt af Udseende for alle dem, som havde truffet Kong Olaf; thi paa hvert Thing stod Bjørn, som Kongens Stallare, op og talte sin Herres Ærende. Ragnvald gik ham derfor strax til Møde med fremrakt Haand, medens Husfruen, Ingeborg, traadte hen til Hjalte Skeggessøn og kyssede ham. „Jeg mindes dig godt fra den Tid, du var hos Bror min, Olaf Trygvessøn — sagde hun — og alle hans Venner vil altid forblive mine. Din Kone, Vilborg,

er jo ogsaa en Frænke til Kong Olaf." — „Saa er det! — svarte Hjalte — Og grant mindes jeg dig fra din fagre Ungdom, da du i Et og Alt lignede din bolde og herlige Bror." —

Medens Folgesvendene fortes til Herberget for her at vederkvæges efter det lange Ridt, tren Bjorn og Hjalte ind i Gildehallen ved Siden af Jarlen og hans Hustru. Ingeborg hidkaldte en lyshaaret Ungmo og sagde: „Dette er Olaf Sviakonges Datter, som er i Gjæstning hos os. Hun er opfostret hos Egil i Vestergoutland." — Svendene kom ind og slog Bordet op, dækkede og bar frem en rig Forsyning af Ol og Mad, hvoraf de Fremmede tog drabeligen til sig; thi lang og besværlig havde Rejsen været fra Viken, hvor Olaf Haraldsson opholdt sig, og hid til Gouternes Fylke.

„Usalig er den Fejde, som fores mellem min Herre og Sviakongen — sagde Bjorn under Maaltidet — Bonderne i Viken onsker Intet hellere, end at der maatte komme en vennesæl Forstaaelse mellem begge Lande" — „Saa gjor Bonderne i Goutland og — gjenmælte Jarlen — Men efterat Olaf Haraldsson har forbudt Vikverjingerne at udfore Sild og Salt til Goutland, er Misnojet med de to Kongers Ufred voxet end mere. Og Jer Herre var den, som tændte den forste Gnist. Da Olaf Sviakonge skikkede de to Brodre Thorgout Skarde og Asgout Foged over Kjolen til Værdalen for at kræve Skat, skal Olaf Haraldsson have svaret dem, at de kunde fare tilbage og melde, at han tidligt om Vaaren vilde gjore sig rede og drage ofter til den Landsgrændse, som tilforn skilte

Noregrs Rige fra Svithjod. Did kunde Sviakongen komme for at slutte Forlig. Men senere lod Olaf Haraldssøn en af Sendemændene bagbinde og hænge i Galge sammen med hele hans Følge paa 12 Mand. Dette har Olaf Svenske aldrig kunnet tilgive Jer Konge." — „Det ved jeg vel — svarte Olaf Digre — Men Jer Konge tog god Hævn, da han lod overrumple Olaf Haraldssøns Sendemand, Thrond Hvide, som kom til Jemteland for at hente Skat til sin Herre. Sviakongen rante Skatten, efterat 12 Mand var dræbte." — „Sandt nok! — mente Jarlen — Men mindes du saa, hvad Olaf Haraldssøn gjorde med den svenske Sysselmand Eilif Goutske i Ranrike? Da denne, uden at ane Svig, mødte frem paa Thinge for at underhandle om Grændsesporgsmaalet, lod Olaf Haraldssøn sin Gjæstehøvding,[1]) Thore Lange, styrte ind paa ham og hugge Hovedet af ham." — „Ja, trættende er hele denne Fejde! — forsikrede Bjørn Digre — Vore Konger fælder jævnligen hinandens Mænd og hærjer hinandens Bygder til lidet Gavn for nogen Anden." —

Længe sad de ved Drikkehornene og talte om deres Folk og Lande, og sent paa Kvæld fortes de Fremmede til Herberget for at overnatte.

Den næste Morgen bad Bjørn Digre om at faa tale i Enrum med Jarlen og Ingeborg; men Hjalte Skeggessøn var ogsaa tilstede. Døren i Maalstuen blev lukket, og nu sad de i fortrolig Raadslagning omkring Ilden. Bjørn Digre fremviste først en kostbar Ring: „Kong Olaf sender

[1]) „Kongens Gjæster" kaldtes det Vagthold, som forrettede Kongens Ærender rundt om i Landet. De var altid væbnede og havde en egen Anfører.

dig dette Jertegn," — sagde han. — „Ja, jeg gjenkjender Ringen! — svarte Ragnvald Jarl. — Da Olaf og jeg mødtes forrige Sommer ved Gøutelven, skjænkede jeg ham dette Pant paa mit Venskab, og jeg nærer ingen Tvivl om, at I virkeligen kommer i hans Ærende. Lad mig derfor høre, hvad Rejsen gjælder!" — „Jeg kommer for paa min Herres Vegne at søge Raad og Bistand med Hensyn til hans Forhold overfor Sviakongen — fortalte Bjørn Digre — Olaf Haraldssøn ønsker, at jeg skal fare til Svithjod for at melde Sviakongen, at han vil sætte Fred mellem de tvende Riger. De skal enes om det Landemærke, som Olaf Tryggvessøn før ham havde, og Enhver skal forpligte sig trofast til ej at overtræde dette. Men om det lidte Folketab bør Ingen tale, hvis der skal blive noget Forlig af; thi Sviakongen kan ej med Penge bøde den Mandeskade, som af Sviarne er os forvoldt." — Men Jarlen spurgte forbauset: „Hvad har du vel forbrudt, Bjørn, at Kongen vil din Død? Thi saa langt er det fra, at dette Ærende bringer dig Held, at jeg endog tænker, der findes ikke den Mand, som taler disse Ord for Sviakongen og kommer strafløs derfra. Sviarnes Drot er for stolt til, at Nogen skulde vove at tale til ham paa slig Vis." — Herpaa svarte Bjørn med uforstyrret Ro: „Intet er hændt mig, hvorfor Kong Olaf kunde lægge mig for Vrede; men mange af hans Raadslag, baade for mig og Andre, er saadan beskafne, at de Mænd, der ikke er desmere forvovne, kunde finde deres Udfald farligt. Men hidtil har alle hans Forsæt havt et godt Udfald, og samme Vej, tænker jeg og, dette vil gaa. Nu siger jeg

dig, Jarl, for sandt, at jeg agter at fare til Sviakongen og ej vende tilbage, forend jeg har ladet ham hore alle de Ord, som min Herre bod mig at bringe for hans Oren. Og Intet skal være mig hinderligt heri, hvad enten du vil lægge nogen eller ingen Hu til at stotte min Sag." — Men Ingeborg, som havde siddet taus og lyttet til Mændenes Ordskifte, lagde nu ogsaa sin Mening ind og sagde: „Jeg beder dig, Husbond, at du af al Kraft vil stotte Bjorn Stallares vanskelige Værk. Om det end virker Sviakongens Vrede eller os Tab af Magt og Ejendomme, vil jeg dog hellere gjore dette Bovestykke, end det skulde sporges, at du lægger Kong Olafs Bon under dit Hoved af Rædsel for Sviakongen. Du har den Byrd og Frændestyrke, at du vel her i Sviavældet frit og frelst tor tale din Sag, naar den er sommelig og tykkes værd at hore paa." — Jarlen betænkte sig en Stund og sagde derefter: „Ikke er det blindt for Nogen, hvorlunde du egger mig. Det kan være, at jeg efter dit Raad lover disse norrone Mænd at folge dem, saa de kan faa deres Ærende fremfort for Sviakongen, hvad enten han tykkes vel eller ilde derom. Dog vil jeg, at mine Raad skal folges med Hensyn til, hvorlunde alt skal gaa for sig; thi ikke lober jeg efter Bjorns eller andre fremmede Mænds Hidsighed i en saa vanskelig Sag som denne. Jeg vil, at I skal dvæle her hos mig saalænge, som mig tykkes tjenligt at være, for at denne Sag retteligen kan vorde fremmet." — Da rakte Bjorn ham Haanden og sagde: „Tak, Ragnvald Jarl! Jeg stoler

paa din Klogt og din Magt og lover, at dit Raad skal vorde fulgt.“ —

Bjorn og hans Folge blev paa Jarlegaarden udover Vinteren, og Ingeborg var overmaade venlig imod dem. Hun havde aldrig kunnet tilgive Olaf Svenske, at denne havde forenet sig med Danekongen samt de norrone Jarler og i Slaget ved Svolder givet hendes Bror hans Bane. Derfor var det hende nu en Glæde at kunne bistaa Olaf Haraldsson, der stræbte mod det samme Maal som hendes henfarne Bror. Naar de om Kvælden sad omkring Baalet i Gildehallen, faldt Talen stadig paa Olaf Haraldssons Liv, og da to af Bjorns Folge havde været med paa hans Vikingetog, kunde de fortælle om alle hans heltemodige Bedrifter og hans store Ædelsind. Med Undren lyttede Aastrid Kongsdatter til denne glimrende Saga, og hendes Sind fyldtes af en Række Billeder, hvis Midtpunkt altid var den norrone Hovding. Hun spurgte varsomt om Farven paa hans Haar og Ojne, om hans Vært og lignende. Hans Haar var langt, krollet og lysebrunt, Ojnene blaa. Han var skulderbred, men ikke hoj, stærk som en Bjorn, vennesæl og gavmild. Alt dette kunde hans Mænd berette, og snart tyktes hun, at hun kjendte ham, og altid var det hende en Fest at hore ham prises med stærke Lovord. Men Aastrid beholdt denne Glæde for sig selv; thi fortrykt fra Barndommen af, havde hun stedse været nodt til at lukke sine Tanker inde. Aastrids Mor, som hed Edle, havde været en Hovdingdatter fra Venden. Hun var bleven hærtagen og som Olaf Skotkonges Trælpige tvungen til at blive hans Frille. Hun fik en Datter og to Sonner,

men da Dronningen var haardsindet og stolt, mishandlede hun sine Stifborn. Det endte med, at Sonnerne maatte sendes til Venden for at opfostres hos deres Morfrænder, medens Aastrid efter Moderens Dod skikkedes til Egil, en rig Bonde i Vestergoutland. Han var en omvendt Hedning, som opdrog den lille Pige i kristen Lærdom og Tugt. Men enkelte Optrin med Stifmoderen havde prentet sig saa dybt i Aastrids Sjæl, at hun aldrig glemte dem. Hun kunde saaledes endnu faa Taarer i Ojet af Harme og Sorg, naar hun mindedes, at Dronningen engang havde revet fra hende et Legetoj og givet det til sin egen Datter, Ingegerd, idet hun havde sagt: „Det hover sig lidet, at Slegfredbarn faar kosteligere Gaver af sin Far end hans egtefodte Datter." — Den lille Ingegerd, som var et Par Aar yngre, var ogsaa tidligen bleven vant til at betragte sine Halvsodskende som underordnede i Rang og Fodsel, og Aastrids Hjærte havde tit blodt af Ydmygelse. Ved Hirden i Upsala levede et forældrelost Barn, hvis Far havde været en af Kongens mægtigste Hovedsmænd. Den lille Birgit fik Medynk med Aastrid, og de to unge Hjærter voxede sammen i Ensomheden. Birgit var fulgt med til Vestergoutland og havde siden Opvæxten aldrig forladt sin Veninde. Hun var ogsaa nu tilstede paa Jarlegaarden, og hun var mere mundkaad og livfuld end Aastrid. Fortrolig med sin Legesosters Væsen opdagede Birgit snart hendes uvanlige Glæde, naar Talen drejede sig om Noregrs unge Drot, og hun gjorde sig sine egne Tanker derom.

Men imidlertid sysselsatte Aastrids Moster — thi

skjønt Jarlen kun var Sødskendebarn af Olaf Svenske, — kaldte Aastrid dem alligevel Farbror og Moster — hun sysselsatte stadigen sit Sind med Bjørn Digres Ærende. Medens hendes Husbond drog paa Jagt med sine Gjæster, sad hun hjemme, og Tankerne arbejdede omkaps med Vævestol og Spinderok. En Dag, da Jarlen og Bjørn Digre tren ind i Kvindestuen, bød hun dem tage Sæde og sagde: „Et Raad har jeg fundet, som jeg nok tror vil faa Fremgang. Olaf Haraldsson er nu Eneherre over et stort Rige og maa kunne bejle selv til en mægtig Konges Datter. Kunde der tænkes noget bedre Forlig, end om han indgik Giftermaal med Ingegerd?" — Baade Jarlen og Bjørn brast i Latter; thi denne Tale tyktes dem altfor urimelig. — „Min Frænde giver aldrig sin Datter til Olaf Haraldsson — sagde Ragnvald bestemt. — Ej er det dig ubekjendt, at han hader Olaf slig, saa han neppe taaler at høre hans Navn nævne uden med Haansord." — „Handelen maatte gaa ad Bagdøre — mente Ingeborg — Først maatte Ingegerd vindes, og dernæst maatte hun selv vinde sin Far." — „Det bedste for begge Konger som for begge Lande vilde det være, om Forliget kunde sluttes ved Giftermaal — indrømmede Bjørn — men jeg tviler højligen paa, at det vilde være gjørligt at mildne Olaf Svenskes Sind saa vidt, at han gik ind paa Forslaget." —

Ingeborg talte ikke videre den Dag; men næste Gang tog hun Hjalte Skeggesson for sig i Løn og sagde ham det samme. Og Hjalte fandt, at det nok kunde være et Forsøg værd. — „Gjærne farer jeg selv til Upsala — sagde han — Jeg er ingen Noregsmand, og mig monne

Sviarne ikke saggive. Jeg har spurgt, at der hos Svia-kongen findes islandske Mænd, mine Kjendinger, som bliver vel behandlede, nemlig de tvende Skalde, Gissur Svarte og Ottar Svarte. Den Sidste er Sighvat Skalds Sosterson. Af dem skal jeg udfritte, hvad jeg kan erfare om Olaf Skotkonges Sindelag, om denne Sag er saa vanskelig, som den nu lader, eller om Fredsslutningen paa andet Sæt kan fremmes. Jeg skal finde et Ærende, som tykkes rimeligt." —

Da blev Ingeborg meget glad, og hun fik snart sin Husbond og Bjorn Digre til at give sit Minde til Hjaltes Afrejse. Selv overlod hun ham to gotiske Mænd, hvem hun befol at folge ham trofast, gaa ham til Haande i Alt, og tillige skulde de villigen fare, hvorhen Hjalte senere vilde sende dem med Bud. Dernæst skjænkede hun ham 20 Mærker vejet Solv i Rejsepenge og sendte Ord og Jertegn til Ingegerd Kongsdatter. Hun 'bad denne om at lægge sin Hu til Hjaltes Sag, hvorsomhelst han i Nodsfald kunde kræve hendes Bistand. Hjalte red afsted, strax han var færdig, og samme Dag sendte Bjorn en Mand til Sighvat Skald for at melde denne lonlige Raadslagning og bede ham forelægge Kong Olaf den hele Sag til Betænkning.

VIII.

Olaf Haraldsson havde lovet Vikverjingerne, at han skulde dvæle forpaa i Landet, indtil der var kommen en Afgjørelse mellem ham og Olaf Svenske. Nordenfor Sarpsfossen havde han derfor ladet en fremstikkende Pynt befæste ved en høj Jordvold, omringet af dybe Grave, og indenfor Befæstningen opført en Kongsgaard og bygget en Kirke, som blev vigslet til Jomfru Maria. Det var hans Hensigt at forbinde Befæstningen med en Kjøbstad, og derfor lod han afstikke Hustomter og uddele dem til Bebyggelse. En Vinterdag i Solskin morede Kongen sig med at gaa omkring i Borgen og se paa Arbejdet med alle de nye Huse, som dannede lange Gader. Da blev han opmærksom paa nogle Ryttere, hvis Dyr tyktes segnefærdige af Træthed som efter et langt Ridt. Han drog Kjendsel paa somme af de Svende, der havde fulgt Bjørn Stallare til Gautland, og gav dem et Vink om at standse: „Hvi kommer I saa uventet hjem og uden Bjørn Stallare?" spurgte han. „Bjørn sender mig med et vigtigt Bud — svarte den Ældste — Men hans Befaling lyder

paa, at jeg ene skal tale med Sighvat Skald." — „Sælsomt i Sandhed, at hvad der nærmest vedrører mig, først skal meldes min Skald! — udbrød Olaf — Men du gjør Ret i at være ordholden. Søg ham derfor og sig ham, det er min Vilje, at han snarest møder frem i Maalstuen!" —

Rytteren gav sin Hest til en af Gaardens Trælle, spurgte efter Skalden og anbetroede denne sit Ærende. Derefter maatte Sighvat lystre sin Herres Befaling og indfinde sig i Maalstuen.

„Din Stallare beder mig sige dig — begyndte Sighvat — at Ingeborg Trygvesdatter og hendes Husbond, Ragnvald Jarl, har lagt en Plan, hvortil de søger dit Minde." — „Er det til Fremgang for Freden mellem mig og Sviakongen, og kan det ske uden Afdrag paa min Hæder, saa gjør jeg det gjerne" — svarte Olaf. — „Planen er djærv — mente Sighvat — men ifald den lykkes, vil Sejren være des større. De tilraader dig at jævne Tvisten ved et Gifte med Olaf Skotkonges Datter, der skal være kjendt for Fagerhed og Klogt." — „Dette Forslag havde jeg aldrig ventet fra saa forstandige Mænd — svarte Olaf højligen forbauset — Ikke sendte jeg mine Tjenere ud for at fri. Derom tager jeg selv Bestemmelse." — „Men Fordelene ved denne Handel vilde muligens være langt større end dem, du kunde vinde ved et Hærtog — vovede Sighvat at ytre — Derved vilde du trygge dig mægtige Forbundsfæller ikke alene i Svithjod, men ogsaa i Danmark. Kong Knut, som nu efter Broderens Død er Herre over Daner og Angler, vilde som Olaf

Svenskes Halvbror, ogsaa vorde din nære Frænde." — „Nej — svarte Olaf bestemt — dette huer mig ikke! Vi taler ikke mere derom!" — Og hermed maatte Sighvat Skald lade sig nøje. Men imidlertid sendte han endnu ikke Kongens Svar til Svithjod, saa som han haabede paa, at Olaf muligens kunde ændre Sindelag. I dette Øjemed opsøgte Sighvat Kongens unge Hirdbisp, den viljestærke og for Kirkens Fremme saa nidkjære, Grimkel, til hvem han anbetroede det Hele.

Nogle Dage senere var Olaf til Skrifte i Mariækirken, og knælende udenfor Skriftestolen aabnede han sit Hjærte for Bispen: „Alfhild har jeg aldrig glemt — endte han, og skjønt det nu er fem Aar siden, hun blev ranet, saa nærer jeg endnu stadigen det faste Haab, at jeg paa en eller anden underbar Maade skal finde hende igjen." — Herpaa svarte Grimkel med Malmrøst inde fra Skriftestolen: „Stor Stilling kræver store Ofre. Som Krist lod sig korsfæste for os med ulidelige Smerter, saa maa ogsaa vi stundom følge hans Forbillede og til Opnaaelsen af ædle og høje Maal korsfæste vore egne Lyster og kjæreste Ønsker. Herren har hjulpet dig paa en underfuld Vis til at samle Magten i dine Hænder; men derfor kræver han ogsaa, at du altid først skal tænke paa Rigets Vel og Fremgang. Du har sat dig det herlige Maal at ville udrydde enhver Rest af Hedenskab blandt dit Folk og gjøre Krist til Landets eneste Gud. Vis da nu her, at du ogsaa selv bøjer dig for ham som for din øverste Høvding!" — „Kan du forsikre mig, Bisp, at dette er Guds Vilje?" — spurgte Olaf med dirrende Røst. — „Alt, hvad der

tjener til dit Riges Fred, er hans Vilje" — svarte Skriftefaderen uden Betænkning. — „Saa ske det da!" — sagde Olaf beslutsomt, men med et dæmpet Suk.

Den samme Dag forfattede Biskop Grimkel et Brev til Hjalte Skeggesson, og de Svende, der netop var komne hjem fra Skara, sendtes paany afsted, men dennegang til Upsala. Da de naaede frem til Sviakongens Hird, havde Hjalte Skeggesson allerede nydt en god Velkomst af de to helt unge Skalde, Gissur Svarte og Ottar Svarte. Disse havde fremstillet ham for Kongen som en af de Landsmænd, der var mest anset i deres Hjemland, hvorpaa Kongen havde hilst ham med Venlighed og spurgt ham om Forholdene paa Island. Om sit Kjendskab til Olaf Haraldsson og Gjæstningen hos Ragnvald Jarl, havde han ikke mælet et Ord. Men efterat have modtaget Bipens Brev besluttede han strax at gjøre et Forsøg med Sviakongen. En Kvæld sad Hjalte ved Drikkebordet i den store Gildehal og begge Skaldene ved hans Side. Olaf Svenske havde hyppigen ladet fylde sit svære Solvhorn med Øl og var kommen i et gladere Sindelag, end han pleiede at være. Hjalte havde derimod været sparsom med Drikken; thi han gik altid og speidede efter en Lejlighed til at berøre den Sag, hvorfor han var kommen hid. Som en ældre og sindig Mand havde han først villet forberede Jordbunden og være vis paa Kongens Venskab overfor ham selv. Nu tog han tilorde saalunde: „Mangfoldig Pragt og Herlighed kan jeg her skue, og med mine Øjne har jeg nu erkjendt, hvad jeg tit har hørt omtale, at ingen Drot i Nord-

landene er saa gjæv som du. Men derfor er det meget harmeligt, at vi for at gjæste dig har en Vej saa lang og saa ménfær, først formedelst det store Hav, og dernæst efterdi det er ufredeligt at fare over Noregr for hver den, som vil søge hid med Venskab. Men hvi er der Ingen, som bærer Forlig mellem dig og Olaf Haraldssøn? Meget hørte jeg i Noregr og i Vestergoutland om, at Alles Hu stod til, at denne Fred kom i Stand, og det blev sagt mig, at den norrøne Drot inderligen gjærne vilde forliges med dig. Grunden er vel den, at han indser, hvor meget mindre Magt han har end du. Der blev endog sagt, at han agtede at fri til Datter din, Ingegerd, og sligt maatte vel føre til et nyttigt Forlig; thi efter hvad jeg hørte sandfærdige Mænd sige, er han en højst udmærket Mand." — Da satte Kongen Drikkehornet haardt i Bordet og svarte: „Ikke maa du tale slig, Hjalte! Men jeg vil ikke regne dig disse dine Ord til Last; thi du som Islænding ved ej, hvad man her har at vogte sig for. Aldrig skal hin digre Mand kaldes Konge ved min Hird, og der er langt fra det Skøt[1] i ham, som Mange gjør saa meget Væsen af. Dernæst maa du selv sande mit Ord, at dette Giftermaal ej er hoveligt; thi jeg er den tiende Konge i Upsala, som Frænde efter Frænde har været Eneherre over Sviavælde samt over mange andre store Lande, og Alle har de været andre Kongers Overherrer i Nordlandene. Men Noregr er folkefattigt og Bygderne adspredte. Der har kun været Smaakonger, og endskjønt Harald hin Haarfagre var den største Konge der i Landet,

[1] Skøt: Dygtighed.

som stred mod Fylkeskongerne og lagde dem under sig, saa kjendte han dog saa vel sin Fordel, at han ej begjærte Sviakongens Vælde. Derfor lod Sviakongerne ham sidde i Fred, hvortil og kom, at der var Frændskab mellem dem. Medens derpaa Kong Adelstensfostre var i Noregr, havde han Ro, indtil han begyndte at fejde i Goutland og Danmark, hvorefter en Vaabenskare kom ham paa Halsen, og han tabte Land og Liv. Gunhilds Sønner blev og tagne af Dage, saa snare de blev Danekongen til Ulempe. Nu lagde Harald Gormsson Noregr til sit Land og gjorde sig det skattepligtigt, og dog tyktes os Harald mindre mægtig at være end Upsala-Kongen; thi vor Frænde Styrbjorn kuede ham, og Harald blev hans Mand. Dog steg Erik Seirsæl, Far min, over Styrbjorns Hoved, da de prøvede hinanden. Da nu Olaf Trygvesson kom til Noregr og blev kaaret til Konge, taalte vi ikke, at dette skete, men fór med Danekongen, Sven Tjugeskjæg, og tog ham af Dage. Nu har jeg tilegnet mig Noregr, og jeg er ikke kommen dertil med mindre Ret, end at jeg har vundet det i Slag og sejret over den Konge, som forhen raadede derover. Derfor kan du vel tænke, hvor langt det monne være fra, at jeg vil give Slip paa Noregrs Rige for denne digre Mand alene. Sælsomt er det, at han ikke mindes, hvorlunde han med Nød og Neppe slap ud af Mælaren, der vi holdt ham indestængt. Det burde lært ham, hvor lidet det baader ham at holde Strid med os Sviar. Men nu skal du, Hjalte, ikke tiere føre dette frem for mig!" — Hjalte mærkede nok, at han ej kunde gjøre sig Haab om, at Kongen vilde lyde hans Raad; thi

talte han ikke videre om den Sag. Men han opgav dog derfor ikke sit Ærende; thi Hjalte var en Mand, som aldrig havde kjendt til at vige. Han gik nu en Bagdør. Den næste Dag besøgte han Kongsdatteren i hendes Bo. Skaldene havde alt forhen indført ham, og hun havde modtaget ham med Venlighed og jævnligen underholdt sig med ham.

Ingegerd var høj og rank med Værdighed i Holdning og Lader. Haaret var mørkt, Øinene brune, og Trækkenes regelrette Finhed mindede om hendes Farmor, Sigrid Storraade. Som denne var hun selvraadig og stolt, men med mere Ærlighed og Hjærte end baade sin Farmor og sin Far. Da Hjalte denne Morgen tren ind i hendes Kammer, sad hun og flettede en Hestehaarsstreng til sin Armbue. Islændingen rakte hende et fint forarbeidet Guldkors: „Dette bad Ingeborg, Ragnvald Jarls Hustru, mig at bringe dig“ — sagde han. — Hun tog det i sin Haand og kjendte det strax. — „Min Frænke fik denne Skjænk af mig forleden Sommer — sagde hun — og paa dette Jertegn ser jeg, at Ingeborg ønsker, jeg skal have Tillid til dig. Hvad er det da, Sagen gjælder?“ — Hjalte lod hende vide sin Raadslagning med Kongen den foregaaende Kvæld og fortsatte derefter: „Jarlen og hans Hustru sagde, at jeg vilde faa venlig Trøst og Bistand hos dig, og at du vilde hjælpe mig til et Forlig mellem Olaf Haraldsson og Far din. Om du vilde indlægge et Ord for mig, saa kunde du muligens opnaa, hvad jeg ikke magter.“ — „Jeg tror, at Kongen lige saa lidt

vil lægge Øret til, hvad jeg siger — mente hun — Men tale derom skal jeg." —

Ingegerd stod op og kastede en Pelsværkskaabe om Axlerne samt dækkede sit Hoved med Hætten; thi udenfor var der bidende Frost. Hun vilde strax gaa over for at tale med Kongen. Men da hun kom ud paa Gaardspladsen, mødte hun ham her, gaaende frem og tilbage, mellem Karlene, som skuffede Sneen til Side. Hun tren lige hen til ham og saa, at han var munter, og derfor besluttede hun sig til at tale. Hun spurgte da først: „Hvad er din Agt angaaende Striden med Olaf Haraldsson? Der er Mange, som klager over denne Vaande-Sag. Somme siger, at de har mistet deres Gods, Somme deres Frænder formedelst Noregsmændene, men Alle deres Fred og Ro, saa ingen af vore Mænd tor komme hinsides Kjølen. Det var ilde betænkt, da du begjærte Noregrs Rige; thi dette Land er fattigt, slemt at overfare, og Folket utrygt, efterdi det hellere vil have enhver Anden til Konge end dig. Om jeg nu maa raade, da skal du lade dit Krav paa Noregr fare og ej begjære Olaf Haraldssons Arv, men snarere slaa til dig det Rige i Østerleden, som vor Frænde Styrbjørn nyligen underlagde sig." — Men over denne Tale blev hendes Far høiligen vred og svarte: „Jeg forstaar nok, det er dit Raad, at jeg skal give Slip paa Riget hinsides Kjølen og gifte dig med Olaf Digre. Men aldrig skal dette ske. Paa Upsale Thing i Vinter vil jeg tvertimod gjøre vitterligt for alle Sviar, hvorlunde Almuen skal samle sig til Leding, inden Isen gaar af Vandene. Da vil jeg fare til Noregr, øde Landet med Od og

Eg og betale Folket dets Utroskab." — Og dermed vendte han Ryggen til og gik bort i Vrede.

Men i lang Afstand havde Hjalte staaet, og medens han gav sig Mine af at se paa Trællene, som arbejdede med Sneskufningen, havde han af og til skottet hen paa Kongen og Ingegerd. Da hun stod ene tilbage, nærmede han sig og fulgte hende over Pladsen. — „Udfaldet blev, som jeg ventede — fortalte hun ham — Om denne Sag kan Ingen faa et Ord indført hos Kongen, og du bør vist heller opgive alt videre Forsøg." — „Maa jeg, Kongsdatter — spurgte Hjalte — have Lov til at sige dig, hvad der bor i mit Sind?" — „Ja, tal kun frit!" — svarte hun. — Da sagde Hjalte: „Hvad monne du svare, om Noregrs Konge sendte Mænd til dig i det Ærende at bejle til din Haand?" — Hun rødmede og sagde: „Ikke har jeg fæstet min Hu til Svar paa dette. Men ifald Olaf Haraldssøn er saa gild i alle Dele, som du siger, da kunde jeg ej forlange nogen anden Mand, med mindre du har forgyldt ham med Ros mere end tilbørligt." — „Det har jeg ikke — forsikrede Hjalte — Min Herre er ligesaa højagtet og elsket af sine Tilhængere som frygtet af sine Avindsmænd. Men nu skal du ogsaa vide, at dette er Ingeborg Tryggvesdatters Raad til dig, at du svarer ja paa Kong Olafs Frieri; thi gjennem mig frier han til dig. Og er din Hu nu mild imod ham, saa beder jeg dig endnu idag at skikke Bud til din Frænde, Ragnvald Jarl, og give ham Besked; thi han vil da af al Magt søge at fremme Sagen." — „Saa skal ske!" — svarte hun fast og gik derefter tilbage til Kvindeburet.

Ingegerd var selv skrivekyndig, hvad der var sjelden paa hin Tid, og hun stængte sig nu inde for at skrive til sin Frænke Ingeborg.

De to Gouter, som var givne Hjalte til Følge, red samme Eftermiddag afsted til Skara Jarlegaard med dette saare vigtige Brev.

En Uge senere kom der en Rytter til Kongsgaarden og meldte Ingegerd, at Ragnvald Jarl var paa Vejen opover med mange Mænd, og at han agtede at standse i Ullarager. Her ejede nemlig Ingegerd en Gaard, hvor hun stundom opholdt sig om Sommeren med sin egen Hird. Jarlen bad om at faa hende i Tale, og hun svarte, at hun næste Morgen vilde møde ham i Ullarager.

Om Kvælden, da Kongen, som vanligt skulde skilles fra sin Hird, traadte Hjalte Skeggesson hen foran ham og sagde: „Maatte du længe vedblive at sidde som den lykkeligste af alle Konger. Og er det med Sandhed, jeg siger, at jeg ingensteds er kommen, hvor jeg har set slig Herlighed, som hos dig, og det skal jeg ikke dølge, hvorsomhelst jeg siden monne komme. Nu vil jeg bede dig, Konge, at Du vil være min Ven!" — Kongen stirrede forbauset paa ham og spurgte: „Gjør du dig rede til at fare bort? Hvi har du sligt Hastværk?" — Derpaa svarte Hjalte: „Imorgen ved Daggry skal jeg fare til Ullarager med Datter din." — „Da siger jeg dig Farvel! — svarte Kongen — Forstandig Mand er du og vel skikket til at være blandt fornemme Folk." — Saalunde skiltes Hjalte Skeggesson og Sviakongen.

Næste Morgen red Islændingen bort sammen med Ingegerd og hendes Karle. I Ullarager mødtes hun med Ragnvald Jarl, der fulgtes af 60 Mand, hvilke Alle bødes ind i hendes Herberge. Nu blev der stellet istand til Gjestebud, og først den følgende Dag lod hun sin Frænde træde ind i Maalstuen, for at de her kunde udtale sig for hinanden. — „Efter min Mening — begyndte Ingegerd — er der intet Haab om fredeligt Forlig mellem Far min og Olaf Haraldsson.“ — „Det eneste Middel hertil vilde være Frændskab mellem de to Konger“ — sagde Jarlen. — „Far min raader over min Haand — svarte hun. — Men blandt alle mine Venner er du den, hvis Raad jeg helst vilde lyde i et vigtigt Tilfælde. Tykkes dig virkelig, at dette er forstandigt?“ — „Ja — gjenmælte Jarlen — for begge Folk og begge Konger vilde et saadant Giftermaal vorde heldbringende. Og gjævere Husbond kunde du ikke faa. Olafs Storsind, Mod og Klogt er viden berømmet. Jeg ved, at Hjalte Skeggesøn har berettet dig hans Ungdoms Bedrifter, og hvorlunde han nu har lagt hele Noregr under sin Haand. Selv den vældige Erling Skjalgsson paa Sole, der i mange Aar har raadet som Eneherre paa Vesterlandet, maatte forrige Høst bøje sig for Overmagten og vorde Olafs Lendermand. Og nu vil jeg ydermere fortælle om hans Fremfærd i disse Dage, hvilken er mig berettet af tvende troværdige Ojenvidner. „Ja, lad mig høre Alt!“ — sagde Ingegerd og lyttede med spændt Opmærksomhed til Jarlens Fortælling. — „Olaf Haraldsson har i Vinter gjæstet Oplandene, hvor han stævnede til sig alle Bygde-

mænd og fornemmeligen dem, som boede længst fra Hoved-bygden. Han ransagede, hvorlunde Kristendommen holdtes; og hvor en Bedring krævedes, lærte han dem de rette Sæder. Var der derimod Nogen, som ej vilde aflade fra den gamle Skik, da tog han sig dette saa ivrig, at han jog Somme ud af Landet, men Somme lod han lemlæste paa Hænder og Fødder eller stinge deres Øjne ud; Somme lod han hænge eller nedhugge; men Ingen lod han ustraffet, som ej vilde tjene hvide Krist. Saalunde fôr han gjennem hele Fylket uden at spare Mægtige eller Ringe. Han gav dem Lærere og satte disse saa tæt i Herrederne, som ham tyktes nødvendigt. Da Kongen i Raumarike spurgte dette, blev han betænksom; thi hver Dag kom der Folk, som kjærede sligt for ham. Han tog derfor den Beslutning at fare til Hedemarken til Kong Rørek for at raadslaa med denne. Disse Tvende sendte nu Bud til de andre Smaa-konger om at mødes paa Ringsaker. Her lagde de Raad op om at unddrage sig Olafs Aag ved at dræbe ham. Og nu holdt de sig sammen i længere Tid for at vente paa ham og overrumple ham. De stævnede til sig Lender-mænd og Bønder fra Ombygderne; men blandt disse var en Mand, som hed Ketil Ringnæss, der var Olaf meget hengiven. Denne fôr afsted ved Nattetid og meldte Kongen, hvad Fare der truede ham. Da red Kongen nordover med fire hundrede Stridsmænd. For det dagedes, kom han til Ringsaker, og Vagtmændene blev ikke Hæren var, inden den stod paa Gaarden. Ketil vidste nøje, i hvilket Her-berge Kongerne sov, og Olaf lod Huset kringsætte. Derefter blev alle Kongerne tagne til Fange og ledte hen foran Olaf.

Rorek, som var snu og stivsindet, turde Olaf ikke stole paa; thi lod han begge hans Øjne udstinge og beholdt ham hos sig. Af Gudrod lod han Tungen udskjære. Men af Ring og tvende Andre tog han den Ed, at de skulde fare af Landet og aldrig vende tilbage. Somme af de Bønder og Lendermænd, som bevisligen fandtes at have taget Del i dette svigefulde Anslag, blev lyste utlæg[1]. Somme lod han lemlæste; men med Andre indgik han Forlig. De Riger, som disse fem Konger havde raadet over, og hvoraf de forhen havde betalt Olaf Skat, underlagde han sig nu som fuldt Eje." — „Djærv og klog er Olaf Haraldsson!" — udbrød Ingegerd. — „Efterat han senere har begravet sin Stiffar, er han vendt tilbage til sin Borg ved Sarpsfossen — sluttede Jarlen — og her bier han paa Svar angaaende sit Frieri til dig." — Længe talte Kongsdatteren med Ragnvald om samme Sag, og de blev tilsidst fuldkommen enige. Vilde ikke Olaf Svenske føje sig med det Gode, saa skulde man prøve at tvinge ham ved andre Midler. Og til den Ende foresatte Jarlen sig at gjæste sin gamle Fosterfar, Sviarnes mægtigste Lagmand, Thorgnyr Thorgnyrsson, der som Bøndernes Fortaler havde meget at sige overfor Kongen.

Ingegerd blev siddende paa sin Gaard og ventede paa Bud fra Jarlen, om denne fik udvirket Noget hos sin Fosterfar. Og et Par Dage senere kom der ogsaa Ordsending, at Ragnvald Jarl havde opnaaet sit Ønske, og at Lagmanden havde lovet at møde frem

[1] utlæg: landsforvist.

paa Upsala-Thing for der af al Kraft at paavirke Kongen.

Paa en stor Vold udenfor Kjøbstaden holdtes Marked og Thing under aaben Himmel. Sviadrotten sad paa en ophøiet Stol, omringet af hele sin Hird, og ligeoverfor ham saaes Ragnvald Jarl ved Siden af Thorgnyr. Denne var den sværeste Mand i hele Svithjod. Hans hvide Skjæg var saa sidt, at det dækkede Bringen og rakte helt nedover Knæerne; derhos var han væn og gjæv. Bag Thorgnyr stod hans mange Husfolk og ved Jarlens Side hele hans Hird. En talrig Almue var mødt frem, hvoraf Somme havde taget Plads paa Bakker og Høje, for derfra at kunne høre Raadslagningerne. Da nu de Ærender, som vanligen frembares paa Thinge, var færdige, stod Bjørn Stallare op ved Jarlens Side og sagde højt: „Min Herre, Olaf Haraldssøn, har sendt mig hid for at tilbyde Sviakongen Forlig og den Landegrændse, som fra gammel Tid har været mellem Noregr og Svithjod." — Da Kongen hørte dette, raabte han med stærk Røst: „Den Mand skal tie! Her nytter ingen slig Tale." — Bjørn satte sig da paany; men Ragnvald Jarl rejste sig og sagde: „Dette Fredstilbud tykkes mig at komme saare belejligt; thi Vestgouternes Nød og Klage formedelst Ufreden er meget stor. Nu har Olaf Haraldssøn sendt Mænd hid for at fri til Ingegerd Kongsdatter for ved det Middel at bringe Striden til Ende." — Da gjenmælte Kongen ærgerlig: „At du, Jarl, har indgaaet fredeligt Forbund med denne digre Mand, er i Sandhed at regne som et Forræderi imod mig, hvor-

for du havde fortjent at blive jaget ud af Riget. Sligt har du din Kone, Ingeborgs, Opeggen at takke for; og det har været det ufklogeste Indfald, du kunde faa, at fange Lyst til slig en Kvinde." — Da Kongen havde sagt dette, hørtes i Begyndelsen ikke en Lyd. Men nu rejste Thorgnyr sig op og med ham alle Bønderne, der forhen havde siddet. De trængte sig frem fra alle Kanter for at lyde paa, hvad deres Lagmand sagde. I Førstningen var der et stærkt Gny; men da der var slaaet til Lyd, holdt Thorgnyr denne Tale:

„Anderlund er nu Sviakongens Sindelag, end det forhen har været. Thorgnyr, Farfar min, kunde vel mindes Upsala-Kongen, Erik Eymundssøn. Han sagde om ham, at medens han var i sin bedste Alder, fôr han hver Sommer i Leding til forskjellige Lande og underlagde sig Finland, Kirjaland, Kurland, Estland og Østerlandene vide omkring, og endnu kan de Jordborge og andet Storværk skues, som han rejste. Men derhos var han ej saa stolt, at han ikke vilde høre nogen Mand, som kunde have Noget med ham at tale. Thorgnyr, Far min, var i lang Tid hos Bjørn Konge og var vel kjendt med hans Væsen og Sæder. I Bjørns Levetid bestod hans Rige i stor Magt, og han var blid og omgjængelig mod sine Venner. Mindes kan ogsaa jeg Kong Erik Sejrsæl; jeg var med ham i mange Hærtog. Han øgede Sviariget og værgede det med Manddom; men ogsaa til ham turde vi meddele vore Raad. Men den Konge, som nu er, lader ingen Mand fordriste sig til at tale med sig uden om det, som han selv lyster at høre. Alene derpaa lægger

han al Vind, men lader iøvrigt sine Skatlande gaa fra sig af Magelighed og Vekhed. Han begjærer at holde Noregrs Vælde under sig og volder derved mangen Mands Uro. Nu er det vor Vilje, vi Bønder, at du Olaf Konge slutter Forlig med Noregrs Drot og gifter din Datter Ingegerd med ham. Vil du derimod igjen vinde under dig de Riger i Østerleden, som din Æt har havt; da vil vi Alle dertil være dig følgagtige. Men vil du ej gjøre det, vi kræver, da monne vi gribe dig og dræbe dig; thi vi taaler ej længere Ulov og Ufred af dig. Saalunde har hine vore Forfædre gjort, da de styrtede fem Konger i en Sump paa Mulething, og disse var forud opfyldte af samme overmodige Stolthed, som du mod os har vist. Thi sig nu i en Hast, hvad Beslutning du vil tage!" — Idet Thorgnyr standsede, hørtes et stærkt Vaabengny mellem Almuen og megen Skrig. Da rejste Kongen sig, hvid i Ansigtet, og svarte: „Jeg lader det forblive ved det, som Bønderne berammer. Saa har alle svenske Konger gjort, idet de i Alt har ladet Bønderne raade efter deres Vilje." — Ved disse Ord standsede Folkesurren, og Kongen talte rolig med Thorgnyr Lagmand samt med Jarlen og Bjørn Stallare om de Vilkaar, hvorpaa Olaf Haraldsson havde tilbudt Forlig. Derefter blev det paa Thinge fastslaaet, at Ingegerd skulde giftes med Olaf Haraldsson. Kongen overdrog Jarlen hendes Fæstemaal og gav ham Fuldmagt til at slutte den hele Handel, hvorefter de skiltes tilsyneladende som gode Venner.

Olaf Svenske red hjem til Kongsgaarden i Upsala, hvor han samme Kvæld fik Besøg af den fra Oplandene

forjagede Kong Ring og hans Søn Dag. Ring var nedslagen og yderst fortørnet, fordi Olaf Haraldsson havde drevet ham fra hans Ejendom, og han fik en venlig Modtagelse af Hirden i Upsala. Kongen sad længe ved Drikkebordet og lod sig fortælle Alt om sin Fjendes Færd i Norege. En Morgen lod Kong Olaf sin Gjæst kalde ind i Maalstuen for at tale med ham om en vigtig Sag. Da de sad for stængte Døre, sagde Sviakongen: „Jeg har berettet dig det Løfte, som Bondehoben aftvang mig; men angaaende Giftermaalet saa har det ikke et Øjeblik været min Agt at lade det komme istand.“ — „Ja, jeg maa indrømme — svarte Kong Ring — at for en Mand med din Stolthed maa det være haardt at give sit Bifald til dette Gifte, som virkelig maa kaldes højst ulige. Du er jo uimodsigeligen den største af Nordens Konger, idet du nedstammer i lige Linje fra Ragnar Lodbrok. Danedrotten roser sig vistnok af det samme; men der er dog i saa Henseende nogen Tvil.“ — „Saa meget er vist — svarte Olaf — at Sviakongerne helt siden Ragnar Lodbroks Dage har været Overkonger, og at vi endog til forskjellige Tider har hersket over Danmark, medens først i de sidste Par Aar Knut Sveinsson har hævet dette Land til nogen Anseelse. Noregr har derimod kun bestaaet af en Mængde Smaariger, som har været under Lodbrok-Ætlingernes Overherredømme. Harald Haarfager og hans Eftermænd er kun Oprørere. En Søn af Olaf Grenske, som Mor min ikke gjorde sig nogen Samvittighed af at indebrænde, da han faldt hende besværlig med sit Frieri, er ingen hovelig Hus-

bond for min egtefødte Datter." — „Visseligen — indrømmede Ring — er Olaf Haraldsson i Forhold til Ingegerd som Ler til Guld, som en Træl til en Høvding. Sit Overstyre i Noregr har han vundet ved alskens Ufærd, og han er i ingen Henseende bedre end nogen af os Smaakonger, hvem han har lemlæstet og fordrevet." — „Min Tanke er det nu — sagde Olaf — at skaffe mig af med denne Mand uden at ryge uklar med Almuen i Svithjod. Det letteste Middel hertil vilde være at volde ham Ulivssaar. Nu mente jeg, at du Kong Ring, hvis Bror følger Olaf som Fange, kunde lettest fælde ham, selv om du er paa Afstand. Jeg skulde isaafald sørge for, at du snarest kom i Besiddelse af dit tabte Rige." — Men herpaa svarte Ring uden Betænkning: „Jeg har under Ed lovet aldrig at gjøre noget Forsøg paa med Magt eller List at gjenerobre min Ejendom, og Ed binder ærlig Mand." — Herover blev Kongen heftig og vred. „Tvungen Ed binder ikke!" — „Hver har sin Samvittighed og maa lyde den! — sagde Ring uryggelig — Men derimod har jeg ikke svoret at ville hindre nogen anden Konge i at gjenvinde sin Ret, og muligens kunde Bror min have Lyst til Foretagendet. Han stemte altid imod, at vi hyldede Olaf Haraldsson og mente, det var bedre at udrede Skat til den Herre, som var langt borte, end til den, som altid boede i Landet." — „Norek er blindet af den digre Mand — sagde Kongen — og maa visseligen hade ham fuldt saa meget, som jeg gjør. Sig mig, Kong Ring, findes der i dit Følge en Karl, som du tør lide paa mere end paa alle de Andre?" — „Ja, jeg har en yngre Mand,

født paa Oplandene af finsk Æt — sagde Ring — Han er snu som en Ræv, saa fodrap, at ingen Hest kan tage ham i Løbet, en øvet Skiløber og Bueskytte. Han var ogsaa en lang Tid i min Brors Tjeneste og har stundom udført Ærender, hvortil der krævedes uryggelig Troskab. Jeg overlader ham gjerne i din Sold, Olaf Konge; men ikke vil jeg kjende, hvad Aftale her gjøres, og ikke raadsporge du mig om Noget!" — „Vel, jeg skal ikke besvære din omme Samvittighed — sagde Kongen med en haanende Latter — Men send mig Manden, at jeg strax kan tale med ham!"

Ring gik ud og sagde til sin Skosvend, at denne skulde kalde paa Fin Lille. Og kort efter tren en liden, fortsmusket Karl ind i Kongens Maalstue, hvor han forblev meget længe.

IX.

Olaf Haraldsson fôr omkring i Kjøbstæderne i Viken, og for Paaske kom han til Tunsberg. Her sad han en Dag i Kongsgaarden, da Bjørn Stallare og Hjalte Skeggesson meldte deres Ankomst. Kongen lod dem strax træde ind, og de hilste ham begge med glade Miner. — „Hil og sæl, høie Herre! — sagde Bjørn — Vort Hverv er lykkedes over Forventning.“ — „Sæt Eder! — bød Kongen — Og fortæl mig Alt!“ — Først talte nu Bjørn om sin Gjæstning hos Ragnvald Jarl, dernæst tog Hjalte Ordet og gjengav sine Raadslagninger med Ingegerd, og endelig var det Bjørn igjen, som skildrede, hvad der var hændt paa Thinget i Upsala. — „Eder Begge skylder jeg stor Tak! — sagde Kongen — Særligt Held har fulgt Eder, at I har kunnet røgte Eders Ærende under disse vanskelige Forhold. Saalunde er det da nu berammet, at jeg til Høsten møder frem i Konghelle, hvor Sviakongen vil bringe mig sin Datter?“ — „Derpaa lyder vor Aftale — svarte Bjørn — Og som Hilsen fra Ingegerd, din Fæstmø, bringer

jeg dig en guldbroderet Kaabe af Pell[1] med Silkeremme!"
Olaf smilte. „Venligt var dette af Ingegerd — sagde han, og derefter vedblev han, — Højligen værdsætter jeg den Ridkjærhed, hvormed I har fremmet min Sag. I siger, at hun er fager?" — „Ja, meget fager!" forsikrede de Begge.

Men Olaf syntes ikke mere at høre deres Svar; hans Tanker fløi langt bort, vester over Havet. Pludselig sukkede han tungt og holdt sig for Øjnene. Han mindedes hende, hvem han havde lovet at gjøre til Dronning i sit Rige. For at ryste Mindelsen af sig stod han braat op og bad Bjørn og Hjalte om at følge med til Havnen, hvorhen han netop havde tænkt at gaa, da han fik Bud om deres Komme.

Strax efter vandrede de Alle nedover mod Sjøen, hvor der var fuldt op af Kjøbmandsskibe baade fra England og Danmark, fra Viken og Nordlandene. Der var endnu Frost i Luften, men klar Himmel og Solskin. Olaf livedes op, eftersom de nærmede sig Stranden, og han gjorde end flere Spørgsmaal om Olaf Svenske. Her var meget Folk af Kongens Hær og Hird samt fremmede Farmænd og deres Karle. Flere vendte sig og saa efter en høj, lidt foroverbøiet Mand med spidse Træk, smalle Læber og et ræveagtigt Udtryk. Han var blind og ledede ved Haanden af en liden, fortsmudket Karl. — „Der er jo Kong Rørek! — udbrød Olaf — Hvorfra kommer du? Og hvad er det for en Følgesvend, du har fundet dig?"
„Ædle Konge og Frænde — svarte Rørek — min Sto-

[1] Pell: Klæde.

svend brugte uhoviske Ord, hvorfor jeg jagede ham, og saa var denne Fremmede saa god at ville ledsage mig hjem til Gaarden." — „Saa idag har du paany pryglet din Skosvend? — sagde Olaf — Dette er den Fjerde, og om dem Alle fortæller du, at de er uhoviske. Jeg har Mistanke om, at du selv bærer mest Skylden derfor." — Olaf vinkede i det samme til en ung, lysskjægget Hærmand, som stod i Nærheden: „Kom hid, Svein! Du er stærk og djærv og lader dig ikke gjennembanke af en Blind. Fra idag af følger du Kong Rørek som hans Skosvend og indestaar mig for ham med dit Liv!" — Den lyshaarede Karl svarte: „Jeg skal forrette Kongens Befaling." — Og han gik derefter bort med Fangen, medens den lille Sortsmudskede alt var forsvunden.

„Der har vi Thorarin Nevjulfsson, som lader sin Knarr!" — sagde Kongen videre, idet han standsede foran en islandsk Farmand, der var ivrig sysselsat med at tilse en Hoben Karle, som bar Sække ombord paa et Handelsfartøj. Thorarin Nevjulfsson var lav af Vært og uvanlig hæslig, men klog og veltalende. Olaf indlod sig i Ordskifte med ham og indbød ham til nogle Dages Ophold i Kongsgaarden, inden han fôr hjem.

Imidlertid havde Kong Rørek og hans Vogter gaaet langsomt op imod Gaarden. „Nu skete endeligen det, som jeg længe har begjæret — sagde Rørek — nemlig at faa dig til Skosvend. Du tjente mig for paa Oplandene, da jeg sad i Magt og Sundhed, og er dertil min Frænde. Derfor kan vi jo uden Fare lægge Raad op med hinanden. Hvad tykkes dig saa om den Mand, der har skilt mig ved

Side 133. Han var blind og ledede̅s ved Haanden af en liden, forrimusket Karl.

min Lykke og mit Rige og gjort mig til et Almisselem?" — Den unge Karl blev ræd for denne Roreks forvovne Tale. — „Tys, bare Ingen hører os! Det kunde blive os dyrt" — hviskede han, idet han snudde sig og saa sig varsomt omkring. — Men baade Kongsmændene og de Fremmede, som vrimlede omkring dem, var for optagne af deres egne Gjøremaal til at bryde sig om den blinde Fange, hvem de var vante til at se næsten dagstødt. — „Tungest af Alt — vedblev Rorek — er det, at du og mine andre Frænder, som fordum var mandhaftige nok, tykkes saa vanslægtede, at I ikke vil hævne den Skam og Skjændsel, som er tilføiet vor Æt." — Svein gjenmælte: „Overmagten er for stor og vore Midler for smaa." — Men Rorek drev paa: „Ikke ønsker jeg et langt Liv som lemlæstet Mand. Ligesaavel kan jeg angribe ham, som han overrumplede mig, da jeg sov. Lad os dræbe Olaf Haraldssøn! Jeg skal lægge Planen; men du, som kan se, skal bruge dine Hænder; du skal bære Vaaben paa Olaf, og naar han har faaet sin Bane, vorder jeg atter Konge, og du, Svein, min Jarl." — Saadan Tale førte Fangen hver Dag til sin Skosvend, og Giften begyndte at virke. Naar de gik langsmed Stranden, kom Fin Lille stundom efter dem og gav sig i Tale med Rorek, og under et eller andet Paaskud fik han da Svein til at fjærne sig for at kunne være ene med Fin. Denne levede stadig mellem alle de løse Folk, som fulgte Hæren. Han var væk et Par Uger ad Gangen og dukkede derefter op paany, hvad dog Ingen lagde synderlig Mærke til. Men efter nogen Tids Forløb kom han ogsaa op paa Kongs-

gaarden, indbudt af Rorek, som beværtede ham mellem de andre Tjenestemænd. Fin havde altid en Mængde svenske Penge, dem han uddelte i Dølgsmaal for at hværve Venner til Bistand i en farlig Sag.

Da Olaf en Dag kom hastig ud af sin Stue for at gaa til Aftensang, stod Roreks Skosvend ude i Svalen. Idet hans Blik mødte Kongens, blev han hvid i Ansigtet og ganske haandfalden. Olaf blev opmærksom derpaa og spurgte: „Hvad er det paafærde? Vil du svige mig?" — Da kastede Karlen sin Kappe og Saxsværdet, sank for sin Herres Fødder og stammede: „Alt i Guds og din Vold, Konge!" — „Ah saa, du var kjøbt til at fælde mig? — udbrød Kongen i opkogende Harme — Rorek er vel Ophavsmanden?" — „Ja, Konge, saa er det!" — „Grib ham! — raabte Olaf til sine Følgesvende — i Lænker og i god Forvaring! Men giv Bjarne Haakonssøn og Hvide Sten Befaling til at vaage over Kong Rorek og aldrig vige fra ham Dag eller Nat." — Dermed gik Kongen i Aftensang.

Rorek maatte fra nu af ikke sidde næst Kongen ved Bordet, men ligeoverfor ham; men ikke viste han noget Tegn paa Anger eller Skam. Stundom var han stur og ordknap, stundom igjen mundkaad og lystig; stundom drak han Intet, stundom drak han alle dem, der var om ham, under Bordet. Fin var bleven optagen blandt Kongens lavere Tjenestekarle, og han talte dagstødt nogle faa Ord med Rorek. En Kvæld kom denne meget silde ind i sit Kammer, hvor der sov mange af Kongens Hirdmænd. Han havde drukket stærkt og var meget lystig. Efter ham

fulgte Fin Lille med en svær Kande Mjød, hvori han i Londom havde blandet nogle Urter. — „Drik, mine Venner! — bød Rorek — Er Kanden tomt, findes der mere i Brygghuset!“ — Mændene lod sig ikke indbyde forsængt; men efter en Stunds Forløb laa de Alle, med Undtagelse af Roreks to Vogtere, sovende i hver deres Bænk. Fin var gaaet ud, og Rorek gjorde Mine til at ville lægge sig. Da hørtes der pludselig Larm udenfor, og man fornam grant Ordene: „Hug ham ned!“ — hvorefter der lød som et Hug og et tungt Fald. — „Se, hvad det er! — sagde Rorek til sine Vogtere — Her er Stridsmaal; gaa ud og skil dem ad!“ — Mændene tændte en Lygte og gik til Døren; men i det samme de satte Foden udenfor, blev de Begge gjennemborede af Sværd, medens Fin Lille sprang til og tog den Blinde under Armen. De skyndte sig nedover til Stranden, fulgte af en Skare væbnede Karle: „Vi er tolv Mand stærk — hviskede Fin til Rorek — Skuden ligger klar til at seile. Naar vi først ud af Fjorden for Dagningen, er vi bjergede.“ —

Kongen sov i et andet Herberge sammen med Sighvat Skald, Bjørn Stallare, de tre Brødre Arnesson, Mærkesmanden Thord Folesson samt den islandske Farmand Thorarin Nevjulfsson, der var hans Gjæst i disse Dage. Olaf laa i en Bænk ved den korteste Væg, og hans Mænd i lige Række ved Langvæggen. Henimod Midjenat vaagnede Sighvat Skald af en forvirret Støj ude paa Pladsen, hvorfor han reiste sig og gik ud. Men han kunde Intet opdage. Da han kom ind igjen, var hans Fødder ganske blodige, hvilket strax blev bemærket af hans

unge Skosvend, der ogsaa var vaagnet. „Dette maa betyde Noget“ — mente Sighvat, og han vækkede sin Sengekammerat, Thord Folesson, og hviskede til ham: „Følg med mig udenfor! Her er noget paafærde!“ — Han tændte en Lygte, og de to Mænd gik ud paa Gaardspladsen, hvor de opdagede Ligene af de to Vogtere. — „Gaa ind i Noreks Soveskemme og se efter, om han er der!“ — befol Sighvat sin Skosvend; men denne vendte snart tilbage, fulgt af flere Hirdmænd, som maatte bekjende, at Fuglen var fløjen. Da sagde Sighvat til Thord: „Hvad vil du helst, enten vække Kongen eller sige ham denne Tidende?“ — Herpaa svarte Thord: „Ingenlunde tør jeg vække ham, da vil jeg heller senere fortælle ham, hvad der er hændt.“ — „Det er endnu tidligt paa Natten — sagde Sighvat — og inden Dag kan Norek faa sig saa vel forstukket, at han ikke let findes. Men endnu kan de ikke være komne langt bort; thi Ligene er ganske varme. Derfor bør Kongen vide det snarest gjørligt. Gak op i Herberget, Thord Folesson, og bi mig der; jeg har en Plan.“ — Sighvat løb til Kirken og vækkede Klokkeren. — „Staa op — sagde han — og ring for de kongelige Hirdmænd, hvis Sjæle i Nat er farne heden!“ — Strax efter lød der en stærk Klokkeringen, som vækkede Kong Olaf, der satte sig op i Sengen og spurgte: „Er det allerede Ottesangstid?“ — Herpaa svarte hans Mærkesmand: „Konge, det er værre end som saa. Her er hændt noget Troveligt. Norek er romt, og to af dine Hirdmænd dræbte?“ — „Hvo vog dem? — spurgte Kongen, idet han sprang op — Og hvordan er Norek kommen ud!“ —

Thord Folesson fortalte da, hvad de havde opdaget, hvorefter Kongen raabte: „Blæs i Luren! Lad Hird og Gjæster samles! Send Bud i alle Retninger, til Lands og til Sjøs, for at lede efter Flygtningen!“ — Snart var alle Kongsgaardens Beboere paa Føde og i Vaaben.

Gjæstehovdingen Thorer Lange løb nedover til Stranden, fulgt af tretti Mand, og sprang ud i en Skude, som strax stødte fra Land. Da det lysnede ad Dag, fik de Øje paa to smaa Baade, som skyndede forud, og Thorer Lange raabte: „Hold i, Karle! Efter dem! Jeg kjender Rørek's grønne Kjortel.“ — Der blev roet, saa Neglene sprøjtede Blod; de Flygtende saa Forfølgerne og øgede Farten; men pludselig satte begge Baade ind mod Land. Mændene kastede Aarerne og sprang fraborde, medens den Blinde blev siddende ene tilbage i Loftingen. Alle hans Karle før til Skogs; men fra en liden forkmusket Skikkelse suste der en Pil, som ramte Thorer Lange i Bringen og gav ham Ulivssaar. Hans Mænd lod ham ligge urørt, medens de skyndede paa og naaede Baaden, hvori Rørek sad ene tilbage. De greb ham og skubbede ham over i Skuden, hvorefter de roede hjemover og førte Fangen samt Thorers Lig op til Kongsgaarden.

Heller ikke denne Gang tyktes Rørek at føle nogen Skam over sin Svig. „Hvi skulde jeg ikke gribe Friheden, naar den bødes mig? — sagde han med en ondskabsfuld Latter — Det samme vilde visst min unge Frænde, Olaf Haraldsson, have gjort.“ — Denne svarte Intet, men lod Vagten fordoble og tabte ham aldrig af Syne.

Kristi Himmelfartsdag var Mariækirken propfuld af Mennesker. Sidst kom Olaf med sin Hird, der i Porten blev modtagen af Grimkel i bispoppeligt Skrud. Han bod Kongen Haanden, og saaledes gik de langsomt omkring Kirken, efterfulgt af en Række Præster og Klerke, som svang Rogelseskar og sang Salmer. Da Toget kom tilbage til Hoveddoren, ledede Bispen Kong Olaf opover Gulvet til hans Sæde paa den nordre Side af Koret. Rorek var ogsaa tilstede og sad Kongen nærmest. Da Olaf havde sat sig, strog Rorek ham kattevenlig over Arlen og hviskede: „Fine Klæder bærer du idag, Frænde." — Hermed havde han forvisset sig om, at Olaf ikke bar Brynje under Kappen. — „Ja — svarte Olaf — thi idag er det en stor Hoitid til Minde om, at hvide Krist steg fra Jord til Himlen." — „Jeg forstaar ikke alt det, som I fortæller om denne hvide Gud — ytrede Rorek — Meget af hvad der siges, tykkes mig lidt utroligt, skjont mange underlige Ting kan have tildraget sig i gamle Tider." — Da Messen begyndte, stod Olaf op, lagde Hænderne foran Ansigtet og bojede sig i Andagt imod Alteret, medens Kappen gled ned fra hans Skuldre. I det samme fôr Rorek op og stak til Kongen med en Dolk; men Vaabnet blev siddende fast i Kappen og naaede ikke sit Maal. Kongen vendte sig og saa Knivsodden blinke, og anden Gang sigtede Rorek efter ham, men faafængt. Da skreg han: „Flyr du nu, Olaf Haraldsson? Er du ræd en blind Fange?" — Men Kongen befol sine Mænd: „Grib ham! Bring ham ud af Kirken! Lad os faa Stilhed til Messen!" — Den Blinde fortes strax

Side 140. Kongen vendte sig og saa Knivsodden blinke, og anden Gang sigtede han efter ham —

ud, og Grimkel, der stod foran Alteret, fortsatte sin Gjerning.

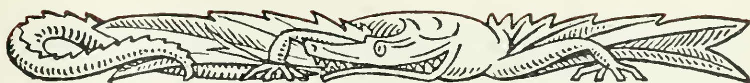
Da Olaf var kommen tilbage til Gaarden og sad omringet af sine Mænd, sagde Bjorn Stallare: „Du frister, o Konge, din Lykke altfor stærkt ved at beholde denne Forræder i din Nærhed. Dag og Nat ponser han kun paa at volde dig Ufred. Sender du ham bort, findes der neppe nogen Mand, som i Længden kan vogte paa ham. Og slipper han los, da samler han en Vaabenskare imod dig og vorder dig til Fald." — De andre Hirdmænd istemte Bjorns Tale; men Kongen svarte: — „Sandt siger I, at mangen En har faaet sin Død for mindre Brøde end Rœreks; men nødig vil jeg dog forspilde den Seir, som jeg fik over de oplandske Konger; og da de Alle er mine Frænder, bør jeg ikke vorde deres Banemand. Dog vil jeg finde Raad til at bringe ham i Sikkerhed langt herfra."

Men Olaf var dog urolig og sov ikke godt den Nat. Han vaagnede aarle den næste Morgen, og da der var lyst i Rummet, laa han en Stund og saa nedover Rækken af sine Mænd. Islændingen, Thorarin Nevjulfsson, havde i Søvne stukket en af Fødderne frem under Tæppet, og idet Olaf fik Øje paa den, begyndte han uvilkaarligen at smaale. Da vaagnede Thorarin, og Kongen sagde: „Jeg har ligget vaagen en Stund og set et Syn, som mig tykkes meget værd, og det er en Mands Fod, hvis Mage i Styghed ikke skal kunne findes her i Landet." — Thorarin forstod, at Talen var om ham selv, og da han var en ordsnil Mand, gjenmælte han: „Der er faa Ting, som man

let finder Mage til, og det gjælder da ogsaa her.“ — Men Olaf vedblev: „Heller vil jeg paastaa, at der ej findes en saa styg Fod, om jeg saa skulde vædde derpaa.“ — Da sagde Thorarin: „Jeg er villig til at vædde med dig paa, at jeg her i Kjøbstaden skal finde en Fod, som er endnu styggere.“ — Alle Hirdmændene brast i Latter; men Olaf gjenmælte: „Da skal den, som faar Ret, kunne forlange sig en Billighed tilstaaet af den Anden.“ — „Saa skal det være!“ — indrømmede Thorarin, hvorefter han trak den anden Fod ud af Sengklæderne. Denne var ikke bedre end den Første og havde desuden ingen Lilletaa. — „Se her, Konge, en Fod, som er endnu styggere; thi her er kun fire Tæer! Saalunde har jeg vundet Væddemaalet.“ — „Nej — sagde Kongen — den Første er dog den styggeste; thi den har fem fæle Tæer, medens denne kun har Fire. Thi har jeg vundet og har nu Ret til at begjære Noget af dig.“ — „Dyrebart er Drottens Ord — svarte Thorarin — Men hvad Begjæring har du at gjøre mig?“ — Olaf betænkte sig lidt; men fik derefter et godt Indfald: „Jo — sagde han — du skal føre Rørek med dig enten til Grønland eller Island og overlade ham i sikre Hænder, saaledes at du kan indestaa mig for, at han aldrig tiere sætter sin Fod i mit Rige.“

Thorarin kunde ikke vægre sig ved at opfylde Kongens Krav, og nogle Dage senere var Olaf for bestandig fri for sin besværlige Fange.

X.

fter Aftale drog Olaf om Høsten afsted til Konghelle for at modtage sin Fæstmø. Selv stod han fremmest paa sit Skib med det udskaarne Mandehoved i Stavnen, og hvis Sider over Vandfladen var malede røde med forgyldt Rand. Han var klædt i højrød Silkekjortel med Bremmer af Guld og brede Guldringe om Armene samt gylden Hjelm paa Hovedet. Ved hans Side stod Hirdbispen Grimkel og bag dem en Skare af de fornemste Hirdmænd. De var alle klædte i brogede Kjortler med Bræmmer af Guld og Sølv og fine, glimrende Vaaben. Efter Kongens Skib fulgte en herlig Flaade, hvor Metaller og Farver glitrede i Solens Straaler; det var Noregrs mægtigste Lendermænd, som her var mødte frem i pragtfulde Optog, ledsagede af deres mest udvalgte Mandskaber; thi Olaf havde paabudt, at Enhver skulde udfolde al den Herlighed, han formaaede, for at Noregrs Drot kunde optræde saa glansfuldt, som muligt. I stærk Spænding stirrede Alle imod Land, og sælsomt var det, at der inde paa Stranden ikke viste sig nogetsomhelst

uvanligt. Kjøbstaden laa rolig som ellers, kun nogle smaa Baade fôr ud og ind, Fiskerne syslede med deres Næt, Somme lossede Varer, men ingen Vimpler, ingen gildeklædte Hirdmænd.

Olaf gav Befaling til, at Aarerne skulde trækkes ind og Ankeret kastes: „Olaf Svenske er endnu ikke kommen — sagde han til Grimkel — Og det sømmer sig vel ogsaa bedst, at Brudgommen er først til Stævnet.“ — Men denne Dag gik, den Næste og flere til, og endnu viste der sig intet Tegn til Sviakongens Ankomst. Da skikkede Olaf nogle af sine Mænd i Land og lod dem ride indover Vejen til Upsala; men Spejderne kom tilbage og meldte: „Intet har vi set, og ingen af de Folk, vi mødte, havde hørt Tale om, at Sviakongen agtede sig til Konghelle.“ — Olaf blev urolig. Han gik til sit Rum og raadslog med Bjørn Stallare og Grimkel Bisp, og derefter kaldte han de tre unge Brødre, Kalf, Fin og Arne Arnesson ned til sig. — „I er mig oprigtigt hengivne — sagde han — Derfor vil jeg sende Eder til Gøutland i et vigtigt Ærinde. I skaffer Eder Heste og tager nogle paalidelige Karle med Jer, og saa rider I flux afsted til Jarlegaarden i Skara. I bringer Ragnvald Jarl denne Ring som Jertegn og spørger ham derefter fra mig, om han ved, hvorlunde det bær til, at Sviakongen ikke er kommen til det aftalte Stævnemøde. Men rappe Jer maa I; thi mig lyster ej at vente for længe.“ — „Vor Herre og Konge kan lide paa, at vi skal gjøre vort bedste!“ forsikrede Kalf, hvorefter Brødrene gik bort for at opfylde Kongens Bud.

Men Olaf var meget nedslagen og mælte knapt et Ord i de Dage, som fulgte. Skulde Svenskekongen virkelig vove at bryde sin Ed og svige ham? En slig Skjændighed vilde gjore Olaf Haraldsson i hoj Grad fortornet; han vilde komme til at staa som en Nar i sine egne som i Sviarnes Ojne. Men indtil det sidste haabede han paa, at der maatte være hændt Noget, som havde hindret hans Fæstmo fra at drage bort. Kalf Arnesson kom ene tilbage og traadte frem for Olaf: „Ragnvald Jarl svarte, at han ikke vidste Grunden til Kongens Udebliven. Men Jarlen tænkte, at mangehaande Forretninger opholdt ham paa Farten hidover, saaledes at Ankomsten forsinkes. Men nu har Jarlen sendt Mænd til Upsala for at granske det Hele, og mine Brodre er blevne tilbage i Skara for at vente paa en Forklaring. De bringer den hid, saasnart Jarlen selv har faaet Besked." —

Dagene svandt, og Flaaden laa endnu og ventede; men Ingen vovede at tale til Kongen, som tyktes meget ilde til Mode. Han ærgrede sig uophorligen over Sviakongens uhoviske Fremfærd. Endelig kom Arnessonnerne tilbage og steg ned i Kongens Rum. Fin, den Yngste, var kun atten Aar gammel, hoj, morkhaaret og med fine, kloge Træk. Han elskede Olaf over Alt paa Jorden, thi lynte hans Ojne af Harme over det Bud, han skulde være nodt til at bringe ham. Da han stod ligeoverfor sin Herre, sagde han: „Droveligt Svar melder jeg dig, Konge. Jarlens Mænd kom tilbage fra Svithjod og fortalte, at Sviakongen ikke havde gjort nogen Forfojning til Brudefærd, hvorfor Kongsdatteren den hele Sommer skal have

været syg i Sindet. En Morgen red Kongen aarle ud med sine Hunde og Falke og hans Mænd med ham. Da de slap Falkene, dræbte Kongens Falk i et Anfald to Aarhaner og derpaa i et nyt Anfald tre. Kongen løb efter, tog selv sit Vildt, gjorde sig meget til deraf og sagde: „Det vil vare længe, inden de fleste af Jer gjør saadan Jagt.“ — Dette maatte de sande. Derpaa red Kongen hjem og var overmaade oprømt. Ingegerd Kongsdatter gik just ud af sit Herberge, som hun saa Far sin komme ridende i Gaarden. Han viste hende Fuglene og sagde: „Kjender du Nogen, som i saa kort en Stund har gjort saa stor en Fangst?“ — Derpaa svarte hun: „En god Morgenjagt er dette, Herre, da du har opstøvet fem Aarfugle; men mere var det, da Olaf Haraldsson i en Morgenstund fangede fem Konger og underlagde sig deres Riger.“ — Da hendes Far hørte dette, sprang han af Hesten og sagde i alle sine Mænds Paahør: „Det skal du vide, Ingegerd, at saa stor Kjærlighed du end har til denne digre Mand, saa skal du aldrig faa ham. Jeg agter at gifte dig med en Høvding, som jeg kan holde Venskab med. Men aldrig slutter jeg Forbund med den Mand, som har hærjet mit Rige og tilføjet mig Skade baade ved Ran og Mandetab!“ — Ingegerd forstod nu, at Forliget var brudt og sendte Bud derom til sin Frænde Ragnvald Jarl. „Denne Svig skal Sviakongen bøde for!“ — udbrød Olaf Haraldsson med gnistrende Øjne. Lad Luren gjalde! — befol han — Og budsend alle Høvdingerne, at de om tvende Timer skal møde i Land til Thing!“ —

Arnessønnerne fnyste af Harme over den Tort, der

var tilføjet deres Herre. De sprang op paa Dækket og lod strax Kongens Ord løbe omkring til Skibene. To Timer senere saaes mangfoldige Baade at styre indover til Land, og alle Olafs Lendermænd modtog ham, idet han ledsaget af sin Stallare steg op paa Stranden. Olaf tog Plads paa en Sten, Bjørn Digre næst ham og Høvdingerne i en Halvbue lige foran dem. Bjørn slog til Lyd, og som Kongens Stallare tilkom det ham først at tage Ordet. Han fortalte om sin Reise til Gøutland forrige Vinter i den Agt at stifte Fred, om Løftet, som dengang var givet, og hvorlunde Olaf Svenske nu havde brudt sit Ord. — „Nu vil Kongen vide af Eder, sine gjæve Høvdinger — endte han — hvad Raad der her skal gribes til, om vi skal gange mod Svithjod og hærje det med det Mandskab, vi nu har, eller om noget Andet tykkes Eder fornuftigt?" — Lendermændene begyndte at tale sammen og skifte Meninger, og der hørtes mangen en haard Trusel imod Sviarne. Endelig rejste den Ældste sig og slog til Lyd: — „Jeg tror, ingen af os Høvdinger har synderlig Lyst paa Strid — sagde han — Vel er vi her temmelig mandstærke; men de fleste af os er blandt de mægtigste og mest ansete Mænd i Landet, der ej plejer at drage i Hærtog uden at være fulgt af mange andre yngre og ringere Mænd, der gaar foran dem og beskytter dem. Slige unge Karle, der gjerne vil vinde Gods og Hæder, skikker sig bedst til at drage i Leding, og den Fattige kjæmper ofte ligesaa godt som den Rige."

Der blev da besluttet, at der denne Gang ej skulde

foretages Noget; men at Kongen næste Sommer skulde udbyde Leding over hele Riget for at lade Sviakongen undgjælde for hans Troloshed. Derefter oplostes Thinget, og samme Dag saaes hele Flaaden at dele sig og fare bort i forskjellige Retninger. Men Kongen selv styrede opover Viken for at drage tilbage til Sarpsborg. Han var mork i Hu og neppe til at faa et Ord af. Helst vilde han strax have faret ind i Svithjod; thi Krænkelsen sad som en gloende Pil i hans Bringe, og han ponsede paa Hævn; men paa den anden Side var han klog nok til at indse, at han ikke kunde begynde nogen Fejde med de langt overmægtige Grander uden en stærk Stotte af sine Lendermænd, og altsaa var der her intet Andet at gjore end at vente. Men de af hans Hird, der var ham mest hengivne, tyngedes ved at se hans Ærgrelse: · „Jeg drog gjerne til Upsala — sagde den unge Fin Arnesson med flammende Blik — og fældte Forræderen!" — Sighvat Skald gik en Dag til Enetale med Kongen og sagde: „Der findes dem, som tror, at Ragnvald Jarl har spillet under Dække med Sviakongen. Men jeg er sikker paa, at han i alle Dele er din oprigtige Ven. Om du derfor samtykker, da farer jeg gjerne til Skara for at indhente Kundskab om, hvad Sviakongen nu tager sig for. Muligens kan der gjores et nyt Forsog paa Forlig. Min Sosterson, Ottar Skald, er vel anset hos Sviakongen, og jeg haaber, han vil lægge sin Evne til." — „Næst Hjalte Skeggeson, som desværre altfor tidlig fôr hjem til Island, har jeg intet klogtigere Hoved end dig — sagde Olaf — Og hvis du magter at fremme Sagen ved fredelig For-

handling, da er du stærkere end mine gjæveste Stridsmænd. Ifald det huer dig, saa rejs, naar du selv vil!"

Sighvat Skald red Dagen efter afsted til Goutland; men Olaf selv havde kun ringe Tro paa et heldigt Udfald af hans Sendefærd. Efter nogle Ugers Forløb kom han tilbage og lod sig strax melde hos Kongen: „Nu, hvad Tidende bringer du?" — spurgte denne. — „Baade Ondt og Godt, min Herre og Konge — svarte Sighvat — Først bør jeg forkynde dig, at du maa opgive ethvert Haab om Ingegerd. Jeg fik en venlig Modtagelse paa Jarlegaarden, og Sendemænd fôr jævnligen mellem Skara og Upsala. Saalunde fik vi vide, at Kong Jaroslav i Holmgard havde friet til Ingegerd Kongsdatter, og at hendes Far havde fæstet hende bort. Brylluppet skal være berammet, og selv tør hun ingen Modstand gjøre. Sviakongen skal ogsaa have lovet at bistaa Jaroslav imod hans Fiende Svjatopolk." — „Den Forræder!" — udbrød Olaf i Vrede. — Sighvat fortsatte: „Men Jarlen tænker kun paa dit Bedste, og Ingeborg Trygvesdatter, som hader Sviakongen, brænder af Begjær efter at trodse ham paa en eller anden Vis. Og sammen har vi nu udregnet en Plan, som kanske turde vinde min Herres Bifald." — „Hvad er det?" — spurgte Olaf. „Medens jeg var i Skara — gjenmælte Sighvat — kom Sviakongens anden Datter, Aastrid, did paa Gjæstning. Hun er lys og væn, snil i Tale og en from Kristen. Hun vinder alle Folks Berom, og nu lader Jarlen og hans Hustru spørge, om du skulde være tilsinds at egte Aastrid istedetfor Ingegerd; thi i saa Fald vilde Ragnvald Jarl føre hende

til dig uden at indhente Sviakongens Minde." — „Hun er et Frillebarn" — indvendte Olaf. — „Ja, men ingen Trælkvindes Barn; hendes Mor var en vendisk Høvdingedatter, der blev hærtagen af Sviakongen. Og hun staar i ingen Henseende tilbage for sin Stiffoster. Dertil vil jeg ikke dølge, hvad Ingeborg har fortroet mig, nemlig at den unge Kongsdatters Hjærte er opfyldt af Elskov til dig." — Olaf blev betænksom; men svarte endnu Intet. Og Sighvat tog igjen til Orde: „Jarlen lover at fæste Aastrid til dig paa samme Vilkaar og med samme Hejmanfylgja[1], som Ingegerd skulde have faaet; men saa maatte du, Olaf Konge, ogsaa skjænke Aastrid den samme Mund[2], som du havde bestemt til hendes Søster." — Olaf vendte Sagen til alle Sider, og saa svarte han endelig med et Smil: „Vennesæle Raad giver du mig, Sighvat! Neppe monne det komme i Sviakongens Tanke, at jeg vover at egte hans Datter mod hans Vilje. Og mig lyster at udføre dette, om ikke for Andet saa for at ærgre Forræderen."

Efter Julen fôr der Sendinger med Jertegn og lønlige Bud til Ragnvald Jarl og Ingeborg. Og strax efter lod Olaf indbyde alle Stormænd fra de nærmeste Herreder til Gjæstebud ved Kyndelmesse-Tid, men uden at lade Nogen vide, hvad der forestod. I Kongshallen blev Væggene tjeldede med Tæpper af den kosteligste Art, alle Bænke dækkedes med Silkepuder, og en Overflod af fint Sølvtøj sattes frem paa Bordene. Kongens Spillemænd blev fordoblede, og hans Hird fik Befaling til at smykke

[1] Hejmanfylgja: Medgift. [2] Mund: Brudgommens Gave til Bruden.

sig paa det bedste. Alle Gildesmændene var komne og fordelte i de store Herberger, da Ragnvald Jarl holdt sit Indtog. Han red selv Forste med Sviakongens Datter ved sin Side. Hun var indhyllet i Pelsværk, med det gyldne Haar tittende frem under Hætten, og hun tyktes Alle særdeles velvoren og fager. Dernæst kom Ingeborg med Jarlens forste Hirdmand, og efter hende fulgte Brudens Veninde, Birgit, med flere Terner samt en Skare paa mindst hundrede Mand, Hirdfolk og mægtige Bonder, der udfoldede al tænkelig Pragt i Klæder, Vaaben og Heste.

Olafs fornemste Mænd modtog Jarlen og hans Folge og bod dem ind i et nyt Herberge, hvor de skiftede Klæder. Derefter blev de viste ind i den store Hal, hvor Olaf stod, omringet af Hirden, og med Venlighed modtog sine Gjæster. Da hans Ojne faldt paa Aastrid, tænkte han: „Sighvat overdrev ikke; i Fagerhed mangler hun Intet." — Men ellers talte han mest med Ingeborg og da helst om hendes Bror, Olaf Trygvesson. Efter en Stunds Forlob indbod han Jarlen og hans to Kvinder til at gaa ind i Maalstuen, for at de her kunde raadslaa i Enrum. Da de sad bag lukkede Dore, sagde Olaf: — „Jeg har tænkt dybt over Eders Forslag, og ifald det vinder Aastrids Bifald, er vi enige." — „Ja — svarte Jarlen — min Frænke er bestemt. Er det ikke saa?" — „Jo — sagde Aastrid, blyg og rodmende — Jeg er kun ræd, at jeg ikke er værdig nok til at vorde en saa berommelig Herres Hustru." — „Du tykkes mig fager og klog nok til at kunne være Dronning i det mægtigste Rige." — gjenmælte Olaf

smilende. — Aastrid smilte ogsaa og saa op paa ham, ind i hans tindrende blaa Øjne og i hans Aasyn, hvori Herskersjælens Vilje og Kraft stod stærkt udpræget. Ja, saadan havde hun netop tænkt sig sit Hjærtes Helt!

„Som Sighvat Skald har forkyndt dig — sagde Jarlen — medbringer Aastrid den samme Hejmanfylgja, som hendes Søster vilde have gjort; thi Olaf Svenske har ikke været karrig i sine Gaver til Børnene.“ — „Og jeg lover Aastrid den samme Mund“ — svarte Olaf. — Da de havde talt lidt mere sammen, aabnede Kongen Døren og lod en af sine Svende kalde paa Hirdbispen samt Bjørn Stallare, Sighvat Skald, Brødrene Arnessøn og endnu to af de første Mænd i Hirden, og i disses Paahør gjentog Ragnvald Jarl som Giftingsmand og Olaf Haraldssøn som Brudgom de Vilkaar, hvorpaa Handelen skulde finde Sted. Derefter tog Jarlen sin unge Frænke ved Haanden og ledede hende hen til Kongen. „Hermed fæster jeg Aastrid Olafsdatter til Olaf Haraldssøn, Noregrs Konge, som hans egte og lovlige Hustru!“ — sagde han. — Olaf satte en Ring paa hendes Finger, idet han sagde: „Jeg hilser dig som min Viv og Noregrs Dronning!“ — og dermed var Handelen lovligen afsluttet.

Nu skiltes de Alle og gik hver til deres Rum; men om Kvælden mødtes de paany i Gildehallen. Kongen sad i Højsædet, klædt i skarlagenrød Silkekjortel med Guldbræmmer, Guldkrone paa Hovedet samt brede Guldarmebaand, og næst hos Kongen sad Ragnvald Jarl som den fornemste Gjæst, ellers var Bordet kun omringet af Mænd. Men Bruden sad paa Tværpallen ved den korte Væg

mellem alle de kvindelige Gjæster. Hun var klædt i himmelblaa Silkekjortel med et Solvbelte besat med funklende Stene, og det gule Haar hang udslaaet ned under det hvide Brudelin.

Svendene bar Solvskaaler med Vand omkring til Haandtvæt, hvorefter Natverden begyndte. Under Maaltidet lod Slaat fra Harper, Fedler og Giger, blandet med Piber og Bumba. Skaldene fremsagde Kvad til Brudeparrets Pris, og Lystigheden omkring Bordene blev gradvis mere stojende og vild.

Paa et Vink fra Drotseten[1] ryddede Svendene Bordene og slog dem sammen, hvorefter en Skare unge Hirdmænd traadte frem og stillede sig i Ring til Dans. Den Ene kvad en lang Kjæmpevise, og derefter drejede de sig omkring i Takt til Kvædet og kastede deres Spyd ivejret og greb det Ene, medens de ovrige svang i Luften. Brudgommen, som ellers var en smidig Danser, gjorde ingen Mine til at ville deltage. Men medens han saa paa sine Hirdmænd, blev han mere alvorlig; thi dette vakte levende Mindet om en Kvæld i Londons Borg, da to morke Ojne havde hvilet paa ham og et Smil lonnet ham, efterat han var færdig. Og nu forekom det ham pludselig, som om Alfhild maatte sidde ligeoverfor ham paa Kvindernes Tværpalle, og han vovede ikke at vende Hovedet for ikke at vaagne af Drommen.

Da Dansen var til Ende, stod Ragnvald Jarl op og gik hen og rakte Aastrid Haanden. Hun fulgte ham, medens Ingeborg og Birgit gik efter og bar Snippene

[1] Drotset: Mundskjænk, hoj Hofembedsmand.

paa hendes Brudelin. Jarlen førte hende til Kongen, som modtog hendes Haand, hvorefter Brudeparret hilste Gjæsterne og forsvandt.

Den næste Morgen fortsattes Gildet. Paa en stor Vold i nogen Afstand fra Kongsgaarden var der Bueskydning, Vaabenleg og Styrkeprøve af enhver Art mellem de unge Mænd, medens Kvinderne saa til og tilraabte Sejrherrerne deres Bifald. Om Kvælden var der Drikkelag med Dans og Strengelaat, og paa samme Vis vedvarede Gjæstebudet i sex hele Døgn. Den syvende Dags Morgen gjorde Ragnvald Jarl sig rede til at fare hjem. Ved Afskeden skjænkede Olaf baade ham og Ingeborg kostbare Gaver, og de skiltes som trofaste Venner.

Olaf Haraldssøn blev en Tid i Sarpsborg for at holde Øje med, hvad Sviakongen vilde foretage sig, naar han fik Kundskab om Datterens Bryllup. Efter Løfte sendte ogsaa Jarlen snart Bud om, hvad der nu gik for sig i Svithjod. Olaf Svenske var bleven i højeste Mon opbragt og havde kaldet det et Forræderi, hvorfor Ragnvald Jarl skulde undgjælde med Livet. Han havde nu ladet Ingegerd vide, at det var hans uryggelige Vilje, at hun skulde gifte sig med Kong Jaroslav. Hun havde ogsaa samtykket paa det Vilkaar, at Jaroslav som Livgeding vilde give hende Jarledømmet Aldegjeborg med tilliggende Herreder. Og derhos havde hun krævet at faa kaare en Mand af Sviavælde til at følge med sig, og skulde han ej have mindre Hædersnavn der øster end hjemme. Deri havde hendes Far og de gerdske Sendemænd samtykket og givet hende deres Haand derpaa. Og saa havde hun sagt: „Den

Mand, jeg kaarer, er min Frænde, Jarlen Ragnvald Ulfsson." — Kongen svarte: „Anderlund havde jeg tænkt at lønne Ragnvald Jarl hans Svig mod sin Herre, da han fór til Noregr med Datter min og gav hende til den Mand, som han vidste var min størſte Uven." — Da bad Ingegerd Faderen om at være det Løfte tro, som han ved Haandslag havde givet hende! Formedelst hendes Bøn kom det omsider dertil, at Kongen tillod Ragnvald Jarl at fare i Fred bort fra Sviavælde. Og derefter blev Ingegerd ført østerud til Gardarike og gift med Kong Jaroslav.

„Tungt har Ragnvald Jarl maattet bøde for sit Venskab til mig! — udbrød Olaf — Mit Ønske er, at jeg engang maatte kunne gjøre ham noget Godt igjen!" —

Olaf sendte stadig Speidere over Grændsen for at holde Udkig med Sviakongens Rørelser og se, om han rustede sig til Hærtog, og det næste, han erfor, var dette: „Gouterne og Sviarne var blevne mere og mere opbragte paa deres haarde og troløse Konge, og nu havde de gjort Oprør imod ham og tvunget ham til at dele Riget med sin unge Søn Jakob. Denne var af Bønderne bleven udraabt til Konge under Navn Aanund. Og dernæst havde de truet Olaf med at dræbe ham, ifald han ikke holdt sig i Ro og sluttede Forlig med Noregsmændene, til hvem Folket ikke nærede noget Had."

Ved denne Tidende blev Olaf Haraldsson meget glad, og da der senere kom Opfordring fra Sviakongen om at møde ham i Konghelle for at aftale Fredsvilkaarene, gjorde Olaf ingen Indvending; thi hans Ønske var kun

at have Fred med Udlandet for uforstyrret at kunne fæstne sit Herredom i Noregr.

Stævnet i Konghelle fandt Sted til fastsat Tid, hvorefter Olaf Haraldsson vendte tilbage til Sarpsborg. Det var en Formiddag i mildt Vejr og Solskin, og Kongen tyktes meget opromt, da han steg af Hesten og straks gik ind til sin Dronning. „Hil og sæl, Aastrid! — sagde han smilende, idet han favnede hendes fine Skikkelse — Jeg bringer dig Hilsen fra Far din.“ — „Tak — svarte hun med et fagert Smil — Hvorlunde gik saa Eders Forhandlinger?“ — „Jo, nu er vor Tvist jevnet! — fortalte hendes kongelige Husbond — Olaf Svenske var myg og føjelig; Bondernes Trusel holder ham i stramme Tøjler. Vi kom snart til Ening om det Meste; kun strædes vi om en Bygd i Hising, som snart har hørt til Noregr, snart til Goutland. Da gjorde vi den Aftale mellem os, at vi ved Tærninger skulde kaste Lod om denne Ejendom, og den skulde have Bygden, som gjorde det største Kast. Da kastede Olaf Svenske to Sexere og mente, at jeg ej behøvede at kaste. Men jeg svarte: „End er der to Sexere paa Tærningerne, og det er en ringe Sag for Gud, at lade dem vende op for mig.“ Derpaa kastede jeg og slog alle Sexere. Nu kastede Far din paany og gjorde samme Kast. Ligesaa kastede jeg paany, og der var sex paa den Ene; men den Anden gik midt over, saa der var syv Øjne paa den, og nu havde jeg Ret til at eje Bygden. Saa holdt vi Drikkelag et Par Dage, hvorefter vi skiltes i godt Venskab.“ — „Dit Forlig med Far min letter mit Sind — sagde Aastrid — Thi

saare har jeg ængstedes for Eder Begge." — „Ja, denne Fred er en stor Sag! — svarte Olaf med lysende Blik — Thi ikke alene raader jeg nu over hele det Rige, som Harald Haarfager engang sad inde med; men det er første Gang, at Noregrs Selvstændighed erkjendes af en fremmed Magt, og det er første Gang, at en Ætling af Harald Haarfager er bleven anerkjendt af Lodbrokætten som Ligemand og Overkonge over Noregr." — Aastrid havde aldrig tilforn set Olaf saa glad og sejrsstolt og hendes Hjærte fyldtes af Fryd. —

Nogle Uger senere gjorde Olaf sig færdig til Opbrud og drog med et Følge paa Trehundrede nordover til Throndhjem. Først red Kongen og Dronningen, derefter Birgit med de fornemste Terner, saa Hirden med Huskarle og Gjæster og tilsidst en Mængde Trælle og Trælkvinder. Og efter dem fulgte stedse en Skare af løse Folk fra alle Landets Kanter. Toget standsede ved Kongsgaardene i hvert Fylke, hvor der holdtes Gjæstebud. Og overalt vakte den unge Dronning venlige Følelser ved sit blide Væsen og sin store Gavmildhed, ligesom hendes lyse Fagerhed stadig var Gjenstand for Beundring.

XI.

Det var i Nidaros, hvor Olaf havde boet det sidste Aar efter sit Bryllup. En Morgen traadte han ind til Dronningen, som sad med et nyfødt Barn paa Skjødet. Hun smilte venlig til sin Husbond og tyktes lykkelig, da han tog Barnet i sine Arme og holdt det højt ivejret. — „Bedre havde det været, om det var Gut istedetfor Pige — sagde Faderen — thi da havde han kunnet bygge videre paa min Gjerning!“ — men derefter kyssede han sin lille Datter med Ømhed, inden han rakte hende tilbage til Moderen. — Aastrid sagde: „Lad os alligevel være Gud taknemlige for hende! Nytte og Glæde kan hun volde Andre, selv om hun ikke kan værge Riger og styre Lande.“ — „Klogtigt og sandt taler du altid!“ — gjenmælte Olaf med Mildhed, idet han satte sig ved Siden af den unge Mor, der vuggede sit Barn paa Armen, medens hun nynnede paa en Kjæmpevise. Hendes Husbond saa paa hende med Velbehag; thi endskjønt han ikke havde egtet Aastrid af Kjærlighed og ikke gjøglede en Elskov, som han

ikke kjendte, saa havde hendes fromme Sind, hendes ædle Tænkesæt og hendes Beundring for hans høje Livsmaal alligevel lidt efter lidt virket paa hans Hjærte. Naar han kom fra sine alvorlige Sysler og dvælte i hendes Nærhed, kjendte han altid en varm Luftning lig Solskin omkring sin Sjæl. Han sagde: „Imorgen er der Hestekamp paa Volden strax nordenfor Kjøbstaden. Did raader jeg dig at fare, ifald du føler dig stærk nok. Visselig vilde det glæde Folket at se dig, efterat du har holdt dig i Hus saa længe. For nogle Timer kan du vel overlade Ulfhild til en af dine Tjenestekvinder. — „Størst Glæde finder jeg i Hjemmet — svarte hun — Men er det min Herres Vilje, da skal det ske!" — „Det bliver vistnok et folksomt Stævne — mente Olaf — Foruden Throndene selv har vi for Tiden mange Fremmede i Nidaros, fornemmelig Orknøinger. Som du har hørt, blev Orknøernes Jarl, Sigurd Digre, tvungen af Olaf Trygvesson til at løse sit Liv ved at lade sig døbe og vorde hans Lendermand. Hans Søn Bruse er fredsommelig og retsindig, men de to Andre, Thorfin og Ejnar Vrangmund, er gridske og stridbare, saa de kan ikke enes om Delingen af Øerne. Derfor er Thorfins Fosterfar, Thorkell, sejlet herover for at æske min Voldgift mellem Brødrene. Denne Thorkell er en saare dygtig og forstandig Mand, med hvem jeg gjerne underholder mig. Thi har jeg buden ham som Gjæst imorgen. Her er ogsaa flere Høvdinger fra Orknøerne, som er flygtede fra sine Ejendomme, da de ikke længere vilde taale Ejnar Jarls Overmod og Haardhed. De agter at tage Land i

Noregr og vorde mine Mænd. De fleste af dem moder vel ogsaa til Festen, og jeg ønsker at optræde med al mulig Glans, for at disse Udflytninger kan faa et værdigt Indtryk af Noregrs Konge." — Saalunde talte han med Aastrid, og den unge Dronning var lykkelig ved hans Fortrolighed; thi han tyktes hende i Alt at staa over alle andre Mænd. —

Det var et prægtigt Følge, som næste Morgen satte afsted fra Kongsgaarden i Nidaros. Olaf selv red i Spidsen paa en sort Hest og paa en snehvid ved hans Side sad Dronningen. Efter dem fulgte Hirden i brogede Kjortler og skinnende Vaaben. Der var kun et kort Ridt til Legepladsen, som laa paa en Højslette, hvorfra var vidt Udsyn over Fjorden med dens talrige Holmer. Ved den øverste Ende af Volden var opstillet en Forhøjning med Bænke, og her steg det kongelige Følge af. Olaf ledede sin Dronning ved Haanden op til deres Pladse, og Hirden satte sig efter Rang, de Fornemste næst Kongen, de Laveste bag. Men ved sin venstre Side indbød han Hædersgjæsten, Thorkell Fostre, at tage Sæde. Thorkell var en ældre graaskjægget Mand, som med synlig Glæde mønstrede den hele Forsamling. Rundt om Volden stod der en Ring af en væbnet Vagt, og bagom denne saaes Mænd og Kvinder til Hest, medens Bakker og Høje var myldrende fulde af broget klædte Tilskuere fra alle Dele af Throndelagen.

Da Kongen havde sat sig, forkyndte Lurblaaserne, at Legen kunde begynde. Fin Arnesson tren først ind med en dansende Hingst uden Bidsel eller Tømme, og efter ham fulgte en anden Høvding med en

ligesaa vilter Hingst. Begge Dyr havde, som vanligt, gaaet længe løse i Hejen og lod sig vanskeligen ave. De to Ejere stillede sig med deres Dyr ligeoverfor hinanden paa hver sin Side af Indhegningen, og derefter førtes der frem en Hoppe, som blev sluppen løs. Da Hingstene fik Øje paa Hoppen, fôr de lige imod den, og nu begyndte der mellem de to Hingste en rasende Kamp om det skjønne Hundyr. Begge Bejlere havde store skarpe Tænder, og det varede ikke længe, forend de i Hidsighed bed hinanden, saa Kjødet viste sig, og Blodet silte i Strømme. Da Dyrene rejste sig paa Bagbenene, fôr Fin Arnesson frem og støttede sin Hest bagfra, medens den anden Fører drev sin fremad med Staven; thi Ingen vilde have den Skam, at hans Dyr først skulde falde eller overgive sig. Endelig segnede den sidst ankomne af Træthed, og nu lød der et Jubelbrøl, medens Fin Arnessons Navn raabtes fra tusende Munde. Blussende af Stolthed førte han sit trætte Dyr ud af Indhegningen. Faa Øjeblikke efter gjaldede Luren paany, og et andet Par Heste styrtede ind. Den ene Fører var Kongen bekjendt som hans Lendermand; den Anden var ham fremmed. — „Det er én af mine Landsmænd," oplyste Thorkell Fostre med et Nik ned til en Kjæmpeskikkelse med furet Ansigt, smalle Læber, firkantet Næse og lumske, vandige Øjne. — „Det er Gunnar fra Haaoj. Han er ogsaa bleven forurettet af Ejnar Jarl og er faret hid ofter for at fæste Land." — „Saa", svarte Kongen; men idet han hørte paa Thorkell, gled hans Blik over Gunnar til den Vej, han var kommen, og han saa en sorthaaret Kvinde i en lang, rød Kaabe, siddende paa en

sort Hest lige ved Indgangen. Kongen studsede, blev hvid i Ansigtet, og hans Øjne stirrede ufravendt i samme Retning som trukne af en Magnetnaal. Hans Røst var usikker, idet han spurgte Thorkell: „Kjender du hin Kvinde, som sidder paa den sorte Hest lige ved Indgangen? Hun er i rød Kappe, og hendes Ansigt er vendt imod os.“ — „Det er Gunnars Hustru — lød Thorkell Fostres Svar — Han fører hende altid med sig. Der siges, han er ræd for, at hun vil flygte fra ham, hvis han ikke stadig holder Øje med hende. Hun skal være en hærtagen Kvinde, som han engang førte med sig fra Østangelen. Han lod sig senere skille fra sin Hustru for at egte hende; men han er ligesaa vild, som hun er fin og fager, derfor gaar de neppe godt i Spand sammen.“ — Olaf spurgte ikke videre; nu vidste han, hvo hun var, og der gik voldsomme Ilinger igjennem hans Sjæl. Hans største Lyst var at springe op og fare hende i Møde; men Aastrid Dronning sad ved hans Side, og Alles Øjne laa paa ham. Men Kvinden stirrede vedvarende i samme Retning, som om ogsaa hun drog Kjendsel paa ham, og det var lig to Flammer, der bøjede sig imod hinanden gjennem Luften i Længsel efter Forening.

Imidlertid var Legen paa Kampvolden i fuld Gang. „Gunnar har kjøbt Dyret imorges,“ fortalte Thorkell; men Kongen hørte ikke hans Ord. Denne Brydning var end voldsommere end den Første, og det endte med, at de to Førere i deres Iver for at drive Folerne frem, selv ragede i Kamp med Skejdstængerne, fordi Gunnar paastod, at hans Modstander havde givet hans kostbare Dyr et Slag

Side 161. — — han saa en forthaaret Kvinde i en lang, rød Kaabe siddende paa en sort Hest.

i Øjet med den spidse Jernhage paa sin Stav. Spændingen steg, og blandt de talløse Tilskuere hørtes knapt en Lyd. Tilsidst laa Gunnar død paa Pladsen, medens Hestene tumlede sig over hinanden i en sidste, krampagtig Anstrængelse. Luren lød, Brydningen var endt, og Gunnar blev baaret ud, medens de udmattede Hingste maatte overlade Kamppladsen til et nyt Par. Rytterskeen paa den sorte Hest fulgte langsomt bagefter Liget, og Folkemængden lukkede sig efter dem, indtil Olaf tabte hende af Syne. Friske Dyr førtes atter frem, og Kampen fortsattes endnu i flere Timer.

Da Kongeparret red hjemover, undrede Aastrid sig paa, at Olaf ikke talte et Ord; men selv kjendte hun sig ogsaa mødig; thi det var første Gang efter Datterens Fødsel, at hun deltog i et større Stævne.

Olaf var tilluttet den hele Kvæld og laa vaagen Størsteparten af Natten. I hans Sjæl var der en hidsig Kamp mellem hans Lyst til at opsøge Alfhild og hans Forstand, der sagde ham, hvad Følgen kunde blive. Thi som en Ild, der længe har ligget gjemt under Asken, men som uforvarende afsløres af et stærkt Vindstød, saadan blussede hans gamle Elskov op i ham paany med mægtig Kraft.

Da Morgenen kom, havde han sejret over sig selv; nej, han vilde ikke gjense hende! Og han begyndte denne Dag som ellers, idet han stod aarle op, klædte sig paa og vaskede Ansigt og Hænder, hvorefter han gik til Klemenskirken for at høre Ottesang og Morgenmesse. Hjemkommen herfra nød han et let Maaltid sammen med Dronningen

samt Hirdens første Mænd og begav sig derefter til Maalstuen.

Her var han ventet af sin Stallare, Bjørn Digre, af Biskop Grimkel med de to Gejstlige, som paa Olafs Anmodning var komne over fra Northumberland, Rodulf og Bjarnvard Vilraadsson, med Tilnavnet den Bogvise, samt en talrig Skare af norrøne Præster og Klerke. Olaf hilste dem og tog Plads i Højsædet, hvorefter de Alle satte sig omkring det lange Bord. Foran Grimkel laa en svær Pergamentrulle, hvorover han holdt sine Hænder foldede, medens Kongen begyndte at tale: „Da jeg drog hjem fra fremmede Lande, gjorde jeg det Løfte, at ifald Krist og Mariæ naadigen vilde styrke min Arm, saa jeg med Vaaben indtog min Ætfars fordums Rige, da vilde jeg af al Kraft arbejde paa at vinde dette Folks Sjæle for Kristi sande Lære. Riget er nu mit. Jarlerne overvandt jeg, Vesterlandet tog jeg med Vaaben, Danerne maatte fly fra Sørlandet, og med Sviakongen har jeg sluttet fredeligt Forlig. Kun stykkevis har jeg under dette Erobringstog kunnet opdyrke Kristendommens Mark; men nu, da jeg sidder som Eneherre, er det min Agt at opfylde mit Løfte og med alle Midler bygge videre paa min store Frænde, Olaf Tryggvessøns, Kristendomsværk. Han kristnede Kystdistrikterne, Throndelagen og Haalogaland, medens Danerne indførte Læren sørpaa i Riget. Oplandene har indtil mit sidste Besøg for Størstedelen været hedensk, og hele Gudbrandsdalen dyrker endnu de gamle Aser. Men min Formand fik kun lagt Grundvolden til sin Bygning; thi for de faa Lærere, han medbragte, var det ugjørligt i

saa kort en Tid at undervise Alle i den nye Tro. Jarlerne Erik og Svein har godt overholdt Lov og Landsret; men hvad Kristendommen angik, lod de Enhver gjøre, som han vilde. Derfor er Tilstanden nu den, at paa de fleste Steder i Sjøbygderne, hvor Folk er døbte, er den kristelige Lov dem alligevel ukjendt. Der skal, efter hvad der siges mig, ske hyppige Tilbagefald til Hedenskabet. Men nu vil jeg ikke alene forfølge Hedendommens Levevis og ved passende Ændringer i Lovgivningen afskaffe hine Uskikke, saasom Blot af Mennesker og Dyr, Trolddom og anden Overtro; men jeg ønsker derhos at oprette en virkelig Statskirke, saadan som den findes i andre Lande, hvor der er faste Regler for Helligdagshold, for de kirkelige Embedsmænds Pligter og Rettigheder samt for Kirkernes Bygning og Vedligeholdelse. Min Hirdbisp, Grimkel, har bistaaet mig hermed, samt og flere af de her samlede lærde Mænd. Loven er nu færdig, og jeg beder Grimkel fremsige den!"

Bispen rejste sig, aabnede sin store Pergamentrulle og læste med stærk og rolig Røst den kristne Lov. Da han var færdig, gav Alle sit Bifald tilkjende; men Oplæseren bøjede sig fremover Bordet og lagde Pergamentet foran Kongen.

„Nu befaler jeg — sagde Olaf — at heraf tages Afskrifter til Oplæsning paa Thingene omkring i Landet. Rodulf og Bjarnvard Vilraadsson skal erholde hver sin Afskrift, hvormed I begiver Eder til mit Biland Island og oplæser Loven for Bønderne deroppe. Dernæst skal du, Grimkel, gaa ombord paa et af mine Skibe og fare

til Erkebisp Unwan i Hamburg-Bremen for paa mine Vegne at bede ham sende mig saa mange Lærere, som muligt, for at styrke vort raa Folk i Kristendommen!"

„Dette sidste vover jeg at fraraade — sagde Grimkel — det kunde let bringe din Kirke i et skjævt Forhold til Angelen, hvorfra baade jeg selv og flere af de her Tilstedeværende ligesom ogsaa Olaf Trygvessons Præster er udgaaede." — „Min Vilje staar urygglig! — svarte Olaf — Kong Knut ser vissselig med ublide Ojne paa min Erobring af hans fordums Lydlande, og jeg finder det derfor klogest at holde mig lidt paa Afstand fra enhver Magt, som har sin Rod i Angelen, hvad enten dette gjælder verdslige eller kirkelige Forholde." — Ingen vovede mere at modsige Kongen, og der taltes endnu en Stund, hvorefter Samlingen oploftes. Bispen forlod endnu samme Kvæld Nidaros, medens Rodulf og Bjarnvard ventede paa Skibslejlighed til Island. —

Under Stævnet med de gejstlige Raadgivere havde Olafs Tanker helt været sysselsatte med hans Arbejde; men da han gik ud af Maalstuen, steg Billedet af den blege, sorthaarede Rytterske paany op for ham og fulgte med, hvor han stod og gik. Fra Tunet i Kongsgaarden var der vidt Udsyn over Throndhjemsfjorden, og han blev staaende længe og stirrede ud over Vandet, som laa stille og solbelyst. Mon hvor hendes Skib laa for Anker? Nej, han rystede Tanken af sig og gav sig med overordentlig Viljeanstrengelse hen til alle sine mange Gjoremaal. Stadig kom der Folk, som onskede Kongen i Tale,

og han afslog aldrig at se Rogen. Men han vilde ikke opsøge hende og ønskede, at hendes Skib vilde sejle vesterud, skjønt dette, at hun havde været her i hans Nærhed og saa paany var borte, vilde fylde ham med navnløs Kvide. I tre Dage hørte han Intet. „Hun er vel rejst bort med sin Husbonds Lig — tænkte han — Nu har hun bragt i Erfaring, at jeg er gift, og saa dømmer hun mig som svigefuld . . . Var det kanske ikke bedre, om hun fik vide, hvorlunde alt dette er kommen til? . . . Nej — sluttede han alligevel — det er vist rigtigst, at vi ikke gjensees!“

Dagene svandt hen med mangehaande Arbejde, men om Nætterne laa Kongen søvnløs og kastede sig frem og tilbage paa Lejet. Den fjerde Dag kom han efter Sædvane ind til Dronningen efter Morgenmessen for at sidde en Stund hos hende. Ulfhild sov i Vuggen, og Moderen sad ved hendes Side. „Jeg har fæstet en fremmed Terne“ — fortalte Aastrid til Kongen. — „Har du kjøbt en ny Trælkvinde?“ — spurgte Olaf i en ligegyldig Tone. — „Nej, jeg havde Besøg af en ung Enke fra Orknøerne. Hun lod mig vide, at det var hendes Mand, der fik sit Ulivssaar forleden Dag paa Hestethinget. Ejnar Jarls Grumhed og Ubillighed havde fordrevet ham fra hans Ejendom, og nu var han faret hid for at fæste Land og vorde din haandgangne Mand. Efter hans Død staar Enken ganske ene uden synderlig Gods og uden Værge. Hun er af anglisk Herkomst, og hun bad, at jeg af Miskund vilde tillade hende at tjene mig.“ — „Saa det bad hun om? — sagde Olaf med tvungen Ro, medens det klemte ham for Bringen, saa han knapt kunde trække

Vejret — Det burde du have nægtet." — „Nægtet? Hvi! — spurgte Aastrid studsende — Terner har jeg visseligen ikke Behov af; men hendes Nød vakte min Medynk." — „Du er altid god — gjenmælte Olaf — Men ved jeg ret, saa er Gunnars Enke en højættet Kvinde og tør ikke behandles som en vanlig Terne." — „Det behøves heller ikke. Birgit er jo hos mig som en Veninde, og saadan agter jeg og at handle med denne ulykkelige Enke. Ukristeligt vilde det være at støde hende bort." — „Du raader selv i disse Sager — sagde Olaf — Gjør, som du vil!" — Men han sad hensunken i Tanker den hele Tid, og Besøget blev kortere end ellers. —

Dronningen mødte frem til Dagverden og sad efter vedtagen Skik ved Kongens venstre Side. Paa Tværpallen ved det andet Bord sad alle de andre Kvinder og blandt disse den Fremmede fra Orknøerne. Kongen tyktes ikke at lægge Mærke til hende, og Aastrid sagde: „Dernede sidder Gunnars Enke, som jeg talte med dig om." — „Er det hende?" — svarte Olaf, idet han kastede et flygtigt Blik paa det andet Bord, men fortsatte derefter at spise. Dog havde han daarlig Madlyst og rørte neppe sit Drikkehorn.

Om Eftermiddagen sendte Kongen en Svend over i Dyngjen for at melde, at han ønskede en Enetale med Gunnars Enke, og at han ventede i Maalstuen. Her stod han nu midt paa Gulvet, da Døren aabnedes og strax efter lukkedes igjen af den Svend, som havde fuldbyrdet hans Befaling og ført Enken ind. Et eneste Sekund stirrede de paa hinanden; men i det næste Sekund

saa Alfhild ved Olafs Bringe, og hun græd stærkt og længe. — „Alfhild, min Alfhild, hvor blev du dog af?“ — spurgte han bevæget. — „Gjennem Nattens Rædsler kommer jeg til dig — svarte hun — Gjennem Afgrunde har jeg vandret for at naa dig.“ — Han ledede hende, med Armen om hendes Liv, hen til en Bænk og satte sig ved hendes Side. — „Fortæl mig det!“ —bad han. — „Hin Nat for syv Aar siden — begyndte hun — da du skulde komme for at hente mig udenfor min Fars Hus i London, blev jeg overfaldt af en ukjendt Mand og i Morket baaret bort. Da jeg skreg om Hjælp, stak han et Torklæde i min Mund; jeg tabte Sansningen, og da jeg kom tilbage til mig selv, var jeg ombord paa et Skib, som styrede ud fra den angliske Kyst. Det var Gunnar, en orknoisk Viking, som tit havde set mig, uden at jeg ante det. Da han havde spurgt, at min Far hin Nat var i Drikkelag hos Kongen, havde han besluttet at bryde ind i vort Hus og rane mig. Mit Stævne med dig kom ham til Hjælp!“ — „Saa er det min Skyld, at han saa let fik Tag i sit Bytte“ — sagde Olaf. — Hun fortsatte: „I trende Aar fôr Gunnar omkring og hærjede paa fremmede Kyster, og i al denne Tid holdtes jeg som Fange ombord paa hans Skib. Ak, Olaf, om du vidste . . .; men nej, jeg kan ikke beskrive, hvad jeg har lidt. Og efter tre Aars Forlob kom vi til Haaoj, hans Hjemsted, hvor hans Far netop var dod, og Gunnar tog da fast Bo paa sit Arvegods. Her erfor jeg, at han var gift; men han forskjod sin Kone for at sætte mig paa hendes Plads. Alt dette var forfærdeligt, og forlængst

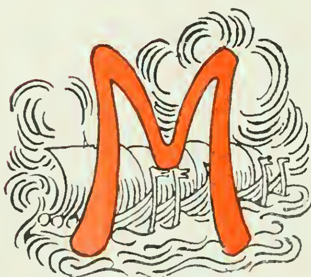
havde jeg endt mit Liv, om jeg ikke altid havde haabet at kunne finde en Lejlighed til at slippe bort fra Uhyret. Men han vaagede over mig Dag og Nat, som om han ante mit Forsæt. Og paa dig tænkte jeg stedse, derfor vedblev jeg at leve, altid haabende, at jeg engang maatte finde dig igjen." — „Stakkars Alfhild . . . ulykkelige Alfhild! — udbrød Olaf — Nu er Gunnar død . . . du er fri . . . men jeg er gift!" Ved dette Ord kom der en Rysten over hele hendes Legeme, som om en skarp Knivsod var stukken hende i Hjærtet. Hun stønnede dybt; men derefter sagde hun: „Olaf, du vil da vel ikke?" — Hun standsede og kunde ikke udtale Tanken. — „Jo — sagde han — du maa ikke blive her. Det er umuligt!" — „Du elsker mig da ikke mere?" — spurgte hun, som knust af Sorg. — Han sad længe taus. — „Jo! — svarte han tilsidst — Jeg vil ikke lyve om mine Følelser. Jeg elsker dig, Alfhild, min første og eneste Kjærlighed! Men netop derfor tør jeg ikke beholde dig . . . Ogsaa jeg gik og ventede i flere Aar. Jeg havde lovet en stor Sum Penge til den, der kunde opdage dig. Men jeg hørte Intet, og jeg ante Sandheden. Da bad mine Raadgivere mig om at egte Olaf Skotkonges Datter for ved det Middel at faa Forlig i Stand med Sviarne. Løftet var givet fra hans Side: men i sidste Stund svigtede han og udeblev. Jeg blev rasende over, at mine Mænd skulde se, at Sviakongen ikke ansaa mig for god nok til at egte hans Datter, og for at hævne denne Forsmedelse egtede jeg uden hans Minde hans Frillebarn, som nu er Noregrs Dronning. Ogsaa i dette

fulgte jeg Andres klogtige Raad; thi om jeg døde, maatte jeg efterlade en Søn, hvis ikke faldt Riget paany sammen og søndredes i mange Smaadele. Dyrt maa man stundom betale Magten og Hæderen; jeg ødte min Lykke for Fædrelandet. Lidet aner du, Alfhild, hvor saart det var, og hvor tit mine Tanker har kredset om dig!" — Disse Ord gav Ild til hendes Aand, og Blodet jog op i hendes Aarer. Hun saa paa ham med funklende Øjne og svarte: „Er dette Sandhed, er din Kjærlighed endnu den samme, da tør Intet paa Jorden mere skille os ad! Den dybeste Nedværdigelse har jeg taalt, altid med Tanken fremad paa dig, altid med Haabet om engang at faa se Lykken tændes som en Stjerne over mit Hoved. Med min bitre Kvide har jeg kjøbt Ret til at nyde en Draabe af Lykken nu . . . nu, naar den endelig kommer . . . skjønt i en anden Skikkelse, end jeg havde haabet. Lad Aastrid være dine Børns Mor; jeg vil være noget mere, dine Tankers Fortrolige, dit Hjærtes Viv. Hvor Faren truer, vil jeg staa dig nær; naar Døden kalder, følger jeg dig som Brud!" — Olaf stønnede. — „Nej, Alfhild, gaa heller fra mig! Gjør mig ikke væk . . . Du er stærkere end mig!" — „Jager du mig nu bort, da gaar jeg i Døden!" — svarte hun med et Alvor, som lod ham forstaa, at denne Trusel vilde blive udført. Der var en sælsom Magt i hendes Tale, og Olaf bøjede af. „Jage dig? Nej, bliv da her! — sagde han — Min egen Lykke kunde jeg forsmæste; men din Død vil jeg ingensinde volde!" —

XII.

Med fem store Langskibe og tre hundrede Mand styrede Olaf ud gjennem Throndhjemsfjorden. Han havde forud ved Sendemænd gjort vitterligt, at han agtede at fare til Haalogaland og helt nord til Landsenden. I Loftingen sad Aastrid Dronning med Birgit; men de sært formede, nogne Holmer og de høje, snedækte Fjeldtoppe tyktes trods al deres Kraft og Skjønhed ikke at gjøre noget Indtryk paa hende. Hendes Øjne fulgte uafladelig Kongen, som stod paa Midtdækket ved Siden af en slank, sorthaaret Kvinde i rød Kaabe. Det var Alfhild, som talte utvungent og smilende med Olaf, medens de Begge stirrede paa Kysten og Øerne, som om de gjorde deres Bemærkninger om den vilde, ejendommelige Natur. Dronningen var kommen sig hurtig efter Datterens Fødsel; men nu syntes hun paany at falde af, og efter den fremmede Enkes Ankomst til Nidaros var der stundom et ængsteligt og uroligt Udtryk i Dronningens Ansigt. Hun havde aldrig set Olaf vise nogen Opmærksomhed imod

Side 172. I Loftingen sad Dronning Astrid med Birgit.

hendes kvindelige Betjening; hans Tanker var altid syssel-
satte med Rigets Styre, og derfor kunde hans hyppige og
lange Samvær med Gunnars Enke ikke undlade at vække
baade Aastrids og mange Andres Undren.

Nu nærmede Kalf Arnesson sig Kongen, pegte paa en
Ø i det Fjærne og sagde: „Der ligger Thjoto, som ejes
af min Maag Haarek." — „Den tykkes mig stor, større
end jeg troede," — ytrede Kongen. — „Ja, den har og
forhen været delt mellem mange Smaabønder — fortalte
Kalf — Haareks Far, Eyvind Skaldespiller, var ikke
nogen rig Mand, skjønt ætstor og af højt Mod. Men
Sønnen Haarek fik i faa Aar skaffet alle Bønderne af
Vejen og ejer nu Øen alene. Han har selv bygget Hoved-
gaarden og er ligesaa forstandig som rig. Hans Hustru
er Søster min, og med hende har han tre Sønner og en
Datter." — „Haareks Farmor, Gunhild, var jo Datter
til Halfdan Jarl og Ingeborg, Harald Haarfagersdatter,
er det ikke saa?" — spurgte Olaf. — „Jo, saadan er
Frændskabet, og efter denne Ingeborg bærer min Søster-
datter Navn." — Kongen vedblev at tale med Kalf om
de mægtige Nordlandsætter, medens Alfhild blev staaende
taus ved hans Side og stirrede ud over det solblanke Hav.

Snart var de lige ved Øen, hvor en talrig Menneske-
sværm ventede paa Kongens Ankomst.

En gammel Høvding med langt, graat Skjæg og
regelmæssige Ansigtsdrag samt stolt Holdning traadte Olaf
i Møde og rakte ham Haanden. — „Hil og sæl, Olaf
Konge! — sagde han — Mit Navn er Haarek af Thjoto."
Bag ham stod hans Hustru, Ragnhild, meget ældre end

sine Brødre Arnessønnerne, men lig dem i fornemt Ydre. Og ved hendes Side saaes hendes fire Børn, tre Sønner, og en Datter, den 17-aarige Ingeborg, rank, lyslet, med blaa Øjne og Faderens rene Ansigtsdrag. Høvdingen førte sine Gjæster til Hovedgaarden, der laa ved Stranden, og anviste Kvinderne Herberge, medens han selv treu ind i Maalstuen og talte med Kongen. Derefter vandrede Olaf og Hirden til Thinge, hvor alle Omegnens Bønder var stævnede sammen. Olaf stod omringet af sine første Mænd samt flere yngre Præster, og omkring ham paa Stene og Høje saaes Skarer af Oboere og Landsfolk. Der sloges til Lyd, og Bjørn Stallare rejste sig først for at oplæse den nye Kristenlov. Folket fik Befaling til at overholde den, og hver Mand, som trodsede Loven, truedes paa Liv og Lemmer og med Ejendoms Tab. Olaf efterlod flere Præster for at døbe Enhver, som endnu ikke havde faaet den hellige Tvæt, ligesom han gav Befaling til at bygge en Kirke. Derefter traadte Haarek op og sagde: „Her i Vidners Nærvær sværger jeg, saasandt hjælpe mig Krist og Mariæ, at jeg vil tjene Olaf Konge som hans Lendermand og modtage de samme Forlehninger, som jeg har havt af de forrige Landshøvdinger. Ham vil jeg herefter svare Afgift og i Ufredstider bistaa ham med Skibe og udvalgt Mandskab!" — Han steg ned af Stenen, og nu blev der forhandlet om mange andre Forholde i Haalogaland, hvorefter Thinget oploftes.

Om Kvælden var der et prægtig Gjæstebud i Haareks Gildehal. Selv sad han i Højsædet mellem Kongen og Dronningen; men ellers var Bordet kun besat med Mænd,

medens Kvinderne var bænkede paa Tværpallen. Husfruen og hendes Datter gik omkring for sammen med Trælkvinderne at opvarte Gildesmændene og fylde Øl i Hornene, og der blev drukket den halve Nat.

Da Haarek næste Dag var ombord paa det kongelige Skib, sagde Aastrid til ham: „Jeg har en Bon til dig, Høvding: Min Veninde, Birgit, og Datter din føler Godhed for hinanden og nu beder Birgit, om hun maa faa tage Ingeborg med sig til Nidaros.“ — Haarek maatte først tale med sin Hustru om dette, og samme Kvæld gav han sit Jaord, at Ingeborg skulde faa Lov at følge med til Nidaros for at være der en Tid paa Kongsgaarden.

En Morgenstund i klart Vejr styrede Skibene nordpaa til næste Thingsted. Fjeldene blev mere nøgne og røde med underlige Former, og nu begyndte Fuglenes Verden. Talløse Flokke af Edderfugle sad paa Klipperne, hvor de havde deres Reder, og stirrede ganske roligen paa de Forbisejlende, medens hvide Maager kredsede i Skarevis omkring Masterne. Andre Vandfugle med lange, spidse Næb svømmede omkring Fartøjerne, som var de nysgjerrige efter at se Fremmede i disse lidet besøgte Egne.

Næste Gang, de steg i Land, gjalt Besøget en Gubbe, som engang havde været en navngjæten Hærmand. Han hed Grankel: han var meget rig og havde stor Indflydelse der paa Egnen. Her holdtes paany Thing, hvor Alt gik for sig som hos Haarek af Tjøtø. Ogsaa Grankel svor Kongen Troskab og holdt derefter Gjæstebud. Han havde en Søn, der i Vænhed, Styrke og Legemsfærdigheder nævntes som selve Olaf Tryggvessøns Jævning. Hans

Navn var Aasmund. Denne fik straks under Gildet Øje paa Dronningens Veninde, Birgit, og gik efter Natverden hen for at tale med hende. Han smilte, og hun lo: „Du kommer nok fra Sviavælde?" — sagde han. — „Ja, jeg fulgte Dronningen!" — „Saa er der fagrere Kvinder i Svithjod end her" — mente Aasmund. — Hun rødmede og lo. Naar hun saa op paa hans vældige Skikkelse, det lange gule Haar og de lyseblaa Øine, straalende af Godhed, det svære Skjæg, som hang i Bugtninger nedover hans brede Bringe, da tyktes det hende, som om hun stod overfor en Isbjørn, en slig Kraft og Sundhed var der over ham. Men naar han skuede ned paa denne spinkle Skabning med de brune, spillende Øjne og det lokkede Hoved, den røde Mund over hvide Perletænder, og de smaa, snehvide Hænder, da tyktes hun ham lig en fin Edderfugel, den han varsomt vilde lokke og fange. — Da Gildet var til Ende, sagde han: „Olaf Konge har bedt mig om at vorde hans Hirdmand; men lidet hver dette Far min, som nu er gammel af Aar. Sikkerligen vilde jeg heller aldrig have lydt Opfordringen, var den udgaaet fra en anden Konge og paa en anden Tid; men nu vil jeg ikke slaa saa megen Hæder fra mig." — Og han saa paa hende med et Udtryk, som hun tydede derhen, at han drog med for hendes Skyld, hvad han ikke vovede at sige saa bent ud. — Dagen efter bragte Grankel Kongen flere Gaver, og de skiltes i stor Venlighed; men Aasmund, Sønnen hans, gik ombord paa Kongens Langskib og fulgte med nordover.

Det sidste Stoppested var Bjarkø ved Landets yderste

Ende, og den mægtigste Mand i denne Egn hed Thorer Hund. Ogsaa han var ved Sendemænd bleven varslet om Olafs Besøg; men skjønt han tilforn havde været Lendermand under Olaf Trygvesson, huede det ham lidet at bøje Nakken for den unge Konge. Han var engang bleven tvungen til Daaben, men var endnu halvt Hedning. Han var netop bleven Enkemand og sad alene med en Søn, Sigurd, der bares paa Armen af en gammel Trælkvinde. Thorer Hunds Bror, som var død, havde boet paa Throndenæs og havde efterladt Enke og en ung Søn, Aasbjørn. Hun var en Søster af den mægtige Erling Skjalgsson paa Sole. Stolt og viljefast som sin Bror var det heller ikke efter Sigrids Hu, at Olaf Haraldsson fôr frem gjennem Landet som Overherre. Netop i disse Dage gjæstede Enken sin Maag, og de sad sammen og talte om Landets Fremtid under det nye Styre, da en Træl kom løbende ind og raabte: „Vølven kommer!" — Thorer Hund havde selv sendt Bud efter hende, og han stod derfor op for at gaa hende i Møde. Vølven kom henimod Gaarden fulgt af tolv vanføre Børn, Dværge og Krøblinge, sex Gutter og sex Piger. Selv var hun klædt i en gul Hegtekaabe, besat i Kanten med glitrende Stene. Hun havde Glasperler om Halsen, og paa Hovedet en hvid Lammeskindshætte foret med rødt Katteskind. Om Livet bar hun et Knuskebelte med en Skindpung, hvori hun gjemte sine forskjellige Hexeredskaber, Menneskehaar, Froskfødder, Negle af Folk og andet Lignende. I Haanden holdt hun en Stok med Messingknap. Paa Fødderne bar hun lodne Sko med lange Tvenger og Messingknapper.

Thorer Hund gik henimod hende og hilste: „Hil og sæl, Hejde! Tak, at du kom, skjønt din Tid vel er kostbar! Følg nu med, kast dine Øjne paa Fæ og Hus, og lad os faa vide, hvilke store Begivenheder der venter os!" — Hejde vandrede omkring paa Gaarden med sit Dværgefølge efter sig og saa paa Fjøs og Lade, men sagde lidet. Derefter bødes de ind i Hallen, hvor de trakteredes med Grød og Gjedemelk, men Volven alene fik en Ret, tillavet af Hjærterne af hvert Slags Dyr, som fandtes paa Stedet. Hun trak op af Posen en Messingske og en Kobberkniv med Skaft af Hvalrostand, hvormed hun spiste sin underlige Mad.

„Nu maa du sige mig, naar du venter at kunne faa Aabenbaring om det, som jeg nærmest ønsker at vide!" — sagde Thorer Hund, da Bordet var afdækket. — „Først maa du skaffe mig nogle Kvinder, som har Kjendskab til Sejdsangen — svarte hun — Derefter sover jeg en Nat under dit Tag, og saa skal jeg imorgen, ved Solopgang, forkynde dig, hvad jeg ser." — Tvende af Thorers Piger kjendte den omtalte Sang og blev kaldte ind i Hallen, hvis Dør stængtes, idet den natlige Sejd begyndte. Trælkvinderne sang først et langt Galdrekvad, under hvilket de vanføre Børn slog Ring omkring Hejde og dansede i vild Fart. Da dette havde varet en Time, bad Volven om at blive ført til sit Natteherberge, og den næste Morgen kunde hun endelig tale. Da sagde hun til Thorer Hund, med hvem hun nu sad ene: „Den, som volder dine Tanker Kvide, nærmer sig. Modtag ham vel, kjæl for Ormen, selv om den stikker, saa fanger du den! Han

Side 177. En Træl kom lobende ind og raabte: „Volven kommer!"

volder dine Nærmestes Bane, men du volder hans egen Bane." „Hys! — afbrød Thorer hende, bleg af Angst — Hine Ord var farlige!" — Hun talte videre i forblommede Udtryk, hvis Mening han ikke kunde tyde. Da Thorer var færdig, kom Sigrid ind, og til denne sagde hun: „En Blomst stander i din Urtegaard; Vinden knækker den, men du hævner dig paa Ugjerningsmanden. Solen, der nu stiger over det nye Rige, skal synke i Blod . . . . . ." — Men forend Vovlen var bleven færdig med sin Spaadom, lød en stærk Lur ude fra Vandet, og alle fôr ud. Det var Olafs Skibe, som nærmede sig. — „Skynd dig, pak sammen og rejs! — sagde Thorer Hund til Hejde — Olaf Konge truer paa Livet ikke alene enhver Sejdkvinde, men endog hver Mand, der modtager hende i sit Hus." — „Lad ham true! svarte Volven med en ondskabsfuld Latter — Jaget er jeg bleven fra Gaard til Gaard for hans Skyld; Ondt skal jeg føre paa ham til Gjengjæld, onde Ønskers Magt til at volde Skade." — Hun rejste sig og kaldte paa sit uhyggelige Følge, med hvilket hun strax efter forsvandt fra Gaarden. Men imidlertid sejlede Kongsflaaden ind mod Land, og Thorer Hund gik selv ned paa Stranden for at modtage sine Gjæster. Olaf spurgte først om Vejen til Thinge, hvor Bønderne ventede ham. Her blev Loven atter oplæst og Alle opfordrede til Daab og Troesskifte. Derpaa var der Gjæstebud hos Thorer Hund, der gik Kongen til Haande som hans Lendermand. Olaf og Thorer mødtes med gjensidig Venlighed; men Sigrid holdt sig tilbage og viste sig kun tvungen høvisk. Der blev drukket stærkt, og da Gjæsterne i den næsten dagklare

Nat vandrede tilbage til Skibene, var Kongen noget ør i Hovedet. Saaledes tog han Alfhild ved Haanden og gik foran med hende istedetfor med Dronningen. Denne var meget bleg og saa modig ud. Da Olaf vilde gaa ombord, fik han Øje paa en sælsom, gammel Kvinde i en gul Hegtekaabe og med hvid Lammeskindshætte over Hovedet. Hendes Ansigt var rynket og ondt, og hun lo stygt, idet hun mumlede Eder til en Flok brogetklædte Dværge. Da Kongen skred forbi, pegte hun paa Alfhild og skreg: „Hun drager dig i Afgrunden, der er Glæden og Skammen din, der er Spydsodden i Dronningens Hjærte! Skynd dig, drik Sødmen; Malurten lurer paa Bunden! Snart jages du selv, ligesom du nu jager Hejde! . . . . ." — „Hvad er dette for en Kvinde?" spurgte Olaf harmfuld, idet han pludselig blev ganske ædru. — „Det er Volven, som vi hørte om forpaa" — forklarte en af hans Hird. — „Grib hende, den lede Hex! — befol Kongen — For sine djævelske Kunster skal hun bøde med Livet!" — Men Ingen vovede at nærme sig denne uhyggelige Skabning, der efter Folketroen havde Magt til med et eneste Ord eller Tegn at forvandle hvo hun vilde til Dyr eller Plante. — Endelig traadte Thorer Hund frem og greb Volven om Haandledet. „Jeg skal gjøre det af med hende, Herre Konge!" lovte han og gav derefter et Vink til sine Trælle om at føre hende bort. Men Hejde lo; thi hun vidste nok, at Thorer Hund var hendes Ven, som vilde slippe hende saasnare Kongen var borte. Dronningen var bleven hvid som et Lagen og gik stille ned i sit Rum, kun fulgt af Birgit. Alfhild havde sluppet Kongens Haand,

og hun forsvandt i et andet Rum; men over Alle, der havde hørt Vølvens Ord, var der kommen en trykket Stemning.

Ved Daggry lettede Skibene Anker, heiste Sejl og styrede forpaa til Nidaros. Men naar Alfhild senere vilde nærme sig Dronningen, fornam denne ligesom Berøringen af noget Ondt, og hun bad altid Birgit eller Ingeborg Haarekşdatter om at sidde hende næst. Alfhild følte dette, og hun holdt sig tilbage; men saasnart hendes Øjne mødte Olafs, og hun hørte hans Røst, glemte hun alle Andre.

XIII.

fter Hjemkomsten fra Haalogaland tog Kongen paany Vintersæde i Nidaros. Fra sin Nordlandsfart havde han medbragt en Mængde Unggutter af de første Ætter, og hans Hird var vokset betydelig. Ogsaa fra andre Dele af Landet kom der stadigen flere, som bad om at faa gaa Olaf til Haande. En Dag kom de to Skalde, Ottar Svarte og Gissur Svarte, som i flere Aar havde levet i Upsala. De bragte Bud om, at Olaf Skotkonge netop var død og hans Søn, Aanund Jakob udnævnt til Enekonge. Ottar Svarte bad sin Morbror, Sighvat Skald, om at bringe Kong Olaf til at optage dem i sin Hird. Dette prøvede Sighvat; men da Olaf erfor Ottars Navn, blev han høiligen forbitret: „Er dette ikke den samme Skald, som engang skal have fordristet sig til at digte et Elskovsdraapa til Dronningen?"[1] — spurgte han. — Sighvat havde glemt dette, men svarte: — „Min Søstersøn var næsten som

[1] Det var paa hine Tider en Fornærmelse at digte Elskovskvad til en høibyrdig Kvinde, fordi saadanne Kvad næsten altid var uanstændige.

Barn at regne, da han kom til Sviakongens Hird, og fortryllet af Kongsdatterens Fagerhed har han ikke forstaaet at vælge sine Udtryk." — „Gissur er mig velkommen — sagde Kongen — men din Søsterson skal i Fængsel!" — Sighvat vovede ikke at modsige ham, og Kongen gav straks Befaling til Skaldens Paagribelse.

Samme Dag gik Sighvat hen i Fængslet for at besøge Fangen. Hans Søsterson var lav af Vært og uvanlig hæslig; men han var tungerap og uforfærdet. „Uklogt var det at vove sig hid — sagde han — Du, som kjender Kongens Sindelag, burde varet mig i Tide. Men nu faar du hjælpe mig ud!" — „At fly er umuligt — svarte Sighvat — thi Gaarden er Dag og Nat bevogtet af Kongens væbnede Gjæster. Nu maa der strides med Klogtens Vaaben. Derfor raader jeg dig til helst at formilde enkelte Udtryk i dit Kvad og udelukke nogle af de Vers, som kan vække Anstød. Dernæst bør du strax digte et Draapa om Kongen selv og skildre hans Bedrifter, hans Vennesælhed og Gavmildhed. Jeg skal da prøve at faa Kongen overtalt til at falde dig op for selv at dømme, hvad du har skrevet om hans Dronning, inden han kommer til Orde, bør du øieblikkelig fremsige Draapaet om ham selv for derved at formilde ham." — „Raadet lyder godt; men du maa bistaa mig! — sagde Ottar — thi ikke kjender jeg saa nøie Olaf Haraldssøns Liv." — „Det lover jeg!" — sagde Sighvat, og nu begyndte de strax at arbeide sammen og holdt paa med dette i mange Timer.

I de første Dage vovede ikke Sighvat at nævne Ot-

tars Navn; men da Kongen en Kvæld var særdeles op=romt efter Natverden, ytrede Skalden: „Min unge Søster=søns Vanskjæbne ligger mig tungt paa Hjærte. Han er ærlig og af god Byrd, og hvis Kongen bare vilde høre hans Kvad, da ved jeg, at du ikke vilde finde det saa slemt, som du synes at tro." — „Saa lad ham komme!" sagde Olaf med det godmodige Væsen, han altid havde, naar han ikke blev tirret. Aastrid sad Kongen nærmest og i hendes Nærhed Birgit og Alfhild med andre Terner samt en Skare unge Hirdmænd, Alle med svære Sølvhorn, som stadig fyldtes af Madsvendene.

Aasmund Grankelssøn havde ikke sine Øjne fra Bir=git; men hun morede sig med at drille ham ved at spøge og le med alle Andre, medens hun dog altid havde ham i Tankerne. Alfhild var vanligen taus, naar hun ikke sad i Kongens Nærhed.

Nu førtes Ottar ind og bøiede sig dybt for Olaf; men denne gjengjældte ikke hans Hilsen. — „Sig frem dit Kvad, for at Dronningen kan faa høre sin Ros!" — befol Kongen. — Ottar nærmede sig, satte sig ved Kon=gens Fødder og fremsagde Digtet, som nu var betydelig afkortet. Kongen rødmede alligevel af Vrede over de vo=vede Udtryk om Dronningens Fagerhed; men uden Stands=ning fortsatte Skalden sit Draapa om Kongen selv, saa=ledes at denne ikke fik Tid til at komme til Orde. — „Han haaner Kongen! — raabte en af Hirden — Grib ham! Slaa ham ned!" — og de Øvrige stemte i med. — Men Sighvat Skald rejste sig og sagde: „Lyder det ilde i Hirdens Øren at høre sin Konges Lov? Naar

Skalden er færdig, kan jo Kongen selv bestemme, hvad han finder for godt." — Men Olaf taug under Støjen, og endelig kunde Islændingen paany komme til Orde. Da han var færdig, havde hans fagre Tale dulmet Kongens Vrede og vundet hans Hjærte, og han sagde smilende: „Det er bedst, Ottar, at du faar dit Hoved i Løn for dit Draapa." — Da smilte ogsaa Skalden og sagde: „Gaven tykkes mig god, Herre Konge, skjønt Hovedet ej er fagert!" — Men Olaf trak en Guldring af sin Arm og rakte ham; dog, da Dronningen tog en Ring af sin Finger og lod den trille ned til ham, syntes Kongen, det blev for meget og spurgte: „Vil du endnu vedblive at skjænke Vennegaver til denne Vandreskald?" — „Ej fortænke du mig i at lønne min Ros, som du lønner din!" — svarte hun mildt. —

Ottar fik nu Lov at blive i Kongsgaarden og kom i Yndest hos Kongen. Denne begyndte snart at finde Behag i sine Skaldes Kvad, og om Kvælden morede han sig stundom med selv at digte skjemtsomme Vers for at svare dem. Dronningen derimod blev daglig mere stille og faamælt. Hun saa, hvorlunde Alfhild blev siddende til langt paa Nat ved Mændenes Drikkebord, og at Olaf underholdt sig med hende og spurgte hendes Raad i Alt. Imod Aastrid var han hovisk i Lader, men fra nu af fremmed og fjern — og dette tærede paa hendes Sjæl som en Sott. En Formiddag saa hun gjennem den aabne Dør Kongen ride ud sammen med Alfhild og et mindre Følge. De skulde paa Jagt; men Dronningen var ikke bleven anmodet om at være med. Hun sukkede og borttørrede en

Taare. I den senere Tid tænkte hun tit paa sin Barndom og paa den Haardhed og Haan, hvormed Skotkongens Dronning havde behandlet hendes Mor og hendes Søskende; men nu begyndte hun at forstaa sin Stifmors Væsen og dømme hende med mere Mildhed; thi skjønt det hos Hedningerne havde været lovlig tilladt og endnu blandt de nykristne Høvdinger ofte var Skik at have Medhustruer, som boede paa Gaarden sammen med den egteviede Hustru, saa var dog dette som oftest en svare Pinsel for denne Sidste. Aastrid havde vidst, at Olaf ikke havde egtet hende af Elskov; men i den første Tid havde hun troet, at hendes Beundring havde vundet ham — indtil denne Enke pludselig var dukket op og havde ændret Alt. Nu led hun, men søgte at skjule sin Fortvilelse. Hun saa ham sjelden uden ved Maaltiderne, og Olaf skyldte stedse paa sine mange Gjøremaal; thi skjønt der tilsyneladende var Fred i Landet, ulmede dog Gloden under Asken.

En Dag havde Kongen Besøg af en Indthrønder, som ved Drikkebordet fik Munden paa Gled: „Kornet slaar daarligt til iaar — sagde han — der hersker stor Nød nord i Landet. Et Held, at vi i lang Tid har havt gode Aaringer og derved kunnet samle store Kornbeholdninger, som nu kommer vel tilpas. Men mange er de, som tror, at denne Dyrtid er en Straf fra Guderne, som vredes over, at Haalogalænderne ligesom Fylkerne forpaa har vendt sig til Kristendommen. I Indthrøndelagen har der været folkerige Gjæstebud ved Vinternatstid, og der er bleven drukket tappert. Der blev blotet Kvæg

og Heste, og Mindehornet signedes til Aserne efter gammel Skik." — Olaf blev meget vred over, hvad her fortaltes og sagde: „Nævn mig den første Mand der i Fylket! Hvem forestaar Hovfesten for Aserne?" — „Det er Olve paa Egge — svarte Indthronderen uden Betænkning — saa kaldet efter den Gaard, hvorpaa han bor." — Olaf spurgte ikke videre; men næste Dag skikkede han Bud ind i det Throndhjemske og stævnede Olve paa Egge med flere af de første Bønder ud til Nidaros. De kom tolv Mand stærke og førtes ind til Kongen, som sad paa Høvdingesædet i den store Maalstue.

„Jeg har hørt — sagde Kongen i en streng Tone — at der skal have været samlet mange Mennesker paa Mære, og at I har blotet til Aserne for Fred og en god Vinter. Er dette Sandhed?" — Da traadte en lavvoxet, firskaaren Mand med graat Skjæg og en snu Mine, frem for Kongen. Det var Olve, Bøndernes Høvding. — „Beskyldningen er usand — svarte han med Djervhed — Vi holdt Julegilde vide om i Herrederne, og saa knapt laver Bønderne det ikke til Gjæstebud, Herre, at der jo ej bliver store Levninger, som Folk derefter længe tærer paa. En vældig Hovedgaard er der i Mære og et stort Hus, og der ligger en rig Bygd rundt omkring, og der er det Folk til stor Glæde at drikke mange sammen." — Kongen saa paa ham med et strengt Blik og sagde: „Engang skal jeg komme til Vished om, hvad I nu dølger. Men hvordan det nu end hermed forholder sig, saa raader jeg Eder til ikke tiere at forbryde Eder imod mine Love!" — Dermed stod han op og gav dem Vink til at gaa. Men

Olaf havde en stærk Fornemmelse af, at Bonderne havde bedraget ham, og han lovte sig selv, at han vilde undersoge Sagen paa en anden Maade. Nogen Tid efter sendte han Bud til Værdalen, at hans Aarmand, Thorald, der drev Kongsgaarden paa Haug, snarest skulde indfinde sig i Nidaros. Gubben gjorde sig ogsaa færdig og drog afsted til Byen. Kongen kaldte ham for sig under fire Ojne og spurgte: „Forholder det sig saadan, som det er bleven mig meldt, at Indthronderne endnu lever efter heden Skik og er vendte om til Ofringer? Jeg vil, at du siger mig Sagen, som den er, og hvad du ved sandest at være!" — Herpaa svarte Thorald: „Herre, det vil jeg forst sige dig, at jeg har fort hid til Byen min Kone og mine tvende Sonner samt alt mit Losore, og vil du nu vide Sandheden af mig, da skal det vistnok ske, som du befaler; men om jeg taler saalunde, da maa du sorge for Mit og Mine." Da svarte Kongen: „Jeg skal visseligen skjærme dig, saa at intet Ondt skal vederfares dig." — Og nu fortalte Thorald: „Tilstaa maa jeg, at inde i Throndhjem er næsten alt Folket hedensk i sin Tro, endskjondt mange af dem er dobte. Tillige er det deres Vedtægt at holde en Ofring om Hosten for at fagne Vinteren, en Anden Midtvinters og en Tredje om Sommeren. Heri deltager Eyner, Sparboer, Værdoler og Skeyner. Der er 12 Mand, som forestaar disse Blotfester. Denne Vaar er det Olve, som har at gjore med det, og nu er han stærkt i Arbeide paa Mære med at flytte did Alt, hvad der kræves."

Da Olaf havde faaet Kundskab om dette, lod han Thorald gaa og budsendte sin Gjæstehovding. Til denne

sagde han: „Fem af mine største Langskibe skal strax gaa paa Vand. Bring Aarer og Takkelads ombord. Læg Dæk i Skibene, lad dem tætte og tiltakle og holdes sejlrede ved Bryggen!“ — Derefter kaarede han Skibsstyrere, samt Hovdinger for Folkeskaren og befol, hvorlunde Mandskaberne skulde fordeles paa Skibene. Og et Par Uger senere sejlede han med 300 Mand indefter Fjorden for at overraske de ulydige Bonder.

En Mængde Mennesker fra Throndelagens forskjellige Fylker var stimlede sammen paa Mære, hvor Olve som Herse og Hovgode skulde forrette Ofringen til Aserne. Det hedenske Tempel, som Olaf Trygvesson engang havde ladet nedrive, men som Bonderne havde rejst paany, var mindst hundrede Fod langt og ferti Fod bredt. Indeni var det hvælvet og rundt, med Vinduer, og Væggene var dækkede med kostbare Tæpper. Thors Billede indtog den fornemste Plads; det var udskaaret i Træ og rigt prydet med Guld og Solv. Guden holdt Mjolner i Haanden og sad i en prægtig Kjærre, forspændt med to kunstigen udarbeidede Gjedebukke af Træ. Baade Kjærren og Bukkene stod paa Hjul, og om Dyrenes Horn var slynget en Solvkjæde hvormed man kunde trække det hele Billede. Ved hans hoire Side stod Odin med Hjelm paa Hovedet, Brynje, Skjold og Sværd, og ligeoverfor denne Frey med Frugtbarhedens Kjendetegn, dernæst kom Kjærlighedsgudinden Freya, Skaldeguden Braga, Hod, Vale og Balder, og Alle bar de broget farvede Klæder og rige Smykker.

Hovet var idag saa fuldt af Mennesker, som det kunde rumme. Efterat Doren i den nederste Ende var lukket,

tog Olve den tunge Guldring uden Sammenføjning, der laa paa Stenalteret midt i Rummet, og satte den paa sin Arm. Derefter fremsagde han en Bøn til de høje Aser, hvorunder hele Forsamlingen knælte med Ansigtet bøjet imod Gulvet, og saa greb Hovgoden sin lange Kniv for at begynde den højtidelige Handling. Samme Morgen havde han kastet Lod mellem sine Trælle, hvoraf han havde lovet den Ene til Thor, og Loddet var falden paa en Kvinde, som nu førtes frem. Hun blev lagt nøgen paa den store Sten og hendes Ryg knækket af Godens tvende Hjælpere, hvorefter denne stak Kniven igjennem Ryggen ind i hendes Hjærte. Derefter bares hun ud og blev kastet i Blodsumpen bag Templet. Det næste Offer var en ung Hest, derefter en Kvige og endelig et Faar. Paa Alteret, ved Siden af den evig brændende Ild, stod en svær Kobberbolle, hvori man lod Offerdyrenes Blod rinde af, inden disse bares ud, og under alt dette sang Forsamlingen sine Bønner til Aserne og fornemmelig til Thor: „Skjænk os, du vældige Gud, et godt Aar og Fred i Landet!" — Efter Ofringen traadte Olves Hustru hen til Blodbollen, greb Kosten og begyndte at stænke over alle de Tilstedeværende. Da dette var endt, aabnedes Døren til Disarsalen, hvor Ilden brændte langs Midten af Gulvet. Over den hang svære Kjædler, fyldte med Stykker af de ofrede Dyr. Folket tog Plads ved de lange Borde omkring Ilden og forlystede sig med Samtale, medens Kjødet kogte. Først blev Fedtet afskaaret, og Olves unge Hustru samt flere af de fornemste Kvinder gik tilbage til det Allerhelligste og indgned Gudernes Bil-

leder med Fedt, indtil de Alle skinnede som blankpudset Staal. Derefter begyndte Maaltidet. Kjødet bødes om paa Trædiske, og Enhver skar med sin Tollekniv og spiste med Fingrene. Olve stod op, løftede det fyldte Ølhorn til Thors Ære, bedende ham om godt Aar og Fred. Men hans Tale afbrødes af et stærkt Gny og vilde Skrig udenfor Hovet. Alle reiste sig; men ind stormede en væbnet Skare: „I Olaf Konges Navn, ned med Afgudsdyrkerne!“ — raabte de og slog for Føde. Olve fra Egge styrtede med gjennemboret Bringe, og mange var de, som her fik deres Bane. Olafs Mænd faldt over dem uforvarende lig et Uvejr, og Alle var døde eller fangne, inden de havde faaet Tid til at tænke paa Modværn. Kongen selv fôr med løftet Øxe ind i det Allerhelligste og knuste først Thor, dernæst Odin og saa alle de andre Aser, som snart laa i Stumper omkring paa Gulvet. — „Bring Bohave, Klæder og alle Kostbarheder ombord paa Skibene! — befol han — Byttet skal skiftes mellem mine Mænd. Stik derefter Ild paa Hovet! Paa Afgudstemplets Grund skal der rejses en Kirke!“ — Her var en Skrigen, Brag og Forvirring, som om Verden skulde forgaa, indtil endelig baade Fanger og Gods var vel forvarede ombord, og Hovet gik op i Flammer!

Gjæstebudskosten blev straks fortæret af de modige Stridsmænd, og derefter blev Indthrondelagens Bønder stævnede til Thing. Men da de erfor, at Olaf Konge havde alle deres mægtigste Mænd i Jern og Bolt, og at Olve med mange Andre var døde, vovede de ingen Modstand, men tilsagde Kongen Lydighed. Til gavnlig

Advarsel lod Olaf flere af Fangerne dræbe, somme lemlæste og somme jage ud af Landet; men Olve fra Egges Ejendomme lagde han med Lovens Ret under sin egen Haand. Saalunde tvang han alle Indthronderne til Troesskifte og ved sin Afrejse efterlod han flere Præster og gav Befaling til at bygge en Kirke. Efter dette styrede Kongen paany ud gjennem Fjorden, glad i Hu over det vellykkede Tog.

Fremmest i Stavnen stod Kalf Arnesson. — „Du ser modfalden ud — sagde Kongen og slog ham venlig paa Skulderen — Tog du ikke din rette Del af Byttet?" — „Jo! — svarte Kalf. — Men i denne Stund tænkte jeg paa noget Andet. — Olve paa Egges Enke er farlig vakker". — Olaf lo: „Tykkes hun dig fager, saa tag hende! — gjenmælte han — Det tilkommer nu mig at raade over hendes Haand, og jeg skjænker dig den til Tak for din provede Troskab." — „Mener du virkelig dette?" — spurgte Kalf helt overrasket. — „Ja! Og jeg vil dernæst give dig Olves Ejendomme; thi da han er falden ugild, er jeg hans lovlige Eftermaalsmand. Jeg gjor dig til min Lendermand i Indthrondelagen; thi jeg har Venner Behov blandt de mægtigste Mænd i Fylkerne." — „Min Herre er kongelig gavmild! — udbrod Kalf Arnesson. — Tjente jeg dig forhen tro, saa svigter jeg dig aldrig efter dette." — Hans Ojne lyste; thi Kalf var virkelig bleven vældig forelsket i den unge Enke. — „Hun er Soster af Thorer Hund paa Bjarko — sagde Olaf videre — Og det er heldigt, naar de gamle Ætter slutter Ring om Kongen. Hun har to

Sønner, opdrag dem til at lyde mig!" — „Det lover jeg! — forsikrede Kalf — Alt, hvad der vorder mit, skal findes rede til at tjene dig!"

Lidet ante Kalf Arnesson i denne Stund, hvor ilde han skulde komme til at holde det Løfte, som han her i fuld Oprigtighed gav sin Herre og Konge.

XIV.

lfhild sad i Kongens Enrum, og han fortalte: „Idag har jeg bilagt den orknoiske Strid. Jarlerne Torfin og Bruse, som indankede sin Sag for mig, har nu tilsvoret mig Troskabsed og er blevne mine Lendermænd. Under disse Forhandlinger har jeg lært begge Brodrene at kjende, og derfor har jeg vist Bruse den Tillid at give ham min Tredjedel af Oerne at styre. Men hans Son, Ragnvald, beholder jeg som Gisel." — „Ja, stor er du, min Olaf! — sagde hun — Hvad din Haand rorer ved, vinder du." — „Og nu staar Toget til Romsdalen og Gudbrandsdalen tilbage — fortsatte han — Men der bliver Kampen hed. Jeg vil byde dem Valget mellem at tage ved Kristendommen eller lide Doden; men der er mange haarde Pandeskaller i disse indre Egne af Landet." — „Saa stedes du selv i Fare! — udbrod hun — O, Olaf, tag mig med! Lad mig klæde mig i Pantser og Plade, sidde tilhest ved din Side, sejre eller do med dig!" — „Nei! — han rystede paa Hovedet. — Det vilde svække

min Kraft; thi hele Tiden vilde jeg tænke paa dig og uroes for dig istedetfor at virke helt for min Sag. Jeg er sindigere, naar jeg ved dig herhjemme i Tryghed og Fred.“ — „Fred? — gjentog hun vemodig smilende — Mener du, det er lykkeligt det Liv, jeg fører, medens du er væk? Er du nær mig, saa føler jeg kun dig; for din Styrke og Herlighed, min Olaf, forsvinder alt Andet. Men naar du er fjærn, og jeg gaar her ene, da kommer der over mig en Følelse af Forladthed og isnende Ensomhed ligesaa stor som den, jeg fornam, da jeg fôr i Viking med den forhadte Gunnar. Havstorm og Dødsrædsel er Intet mod at se Aastrid Dronnings blege Aasyn; det følger mig som en levende Anklage, netop stærkest efterdi hun ikke laster mig, aldrig klager. O, Olaf, min Elskede, lad mig følge dig i Hærklæder did, hvor Sværdene lyner, og Striden brænder hedest! Der hører jeg hjemme, der finder jeg Fred!“ Olaf var bleven alvorlig ved at lytte til hendes Ord; thi ogsaa i hans Samvittighed talte stundom en Røst stærkere, end han selv ønskede; men saa kom Lidenskaben og sænkede Skodde for hans Øjne, og hans Vilje var bunden.

Medens Kongen og Alfhild sad længe sammen i Enrum, og Dørvogteren vidste, at Ingen maatte afbryde dem, gik Nordlændingen, Aasmund Grankelsson, urolig op og ned paa Gaardspladsen. Her var altid en Vrimmel af Hirdmænd, Gjæster, Karle og Trælle, som fuldkommede hvert deres Yrke; men Aasmund havde ikke Lyst til at blande sig med Nogen. Han holdt stadig Udkig med Dyngjen, som om han ventede, at Nogen skulde

komme ud. Dronningen plejede dagstot at ride nogle Timer, ledsaget af Birgit og Ingeborg Haareksdatter; men idag lod det til, at der skulde ske en Ændring. Kanhænde det var formedelst den skyede Himmel og den friske Vind; Aastrid tyktes jo at blive mere og mere væk, som om hun gnoges af en dulgt Sott. Endelig tog han Mod til sig og gik ind i Forstuen til Dronningens egne Rum, hvor hendes Terner stundom plejede at opholde sig. Hans Mod lonnedes; thi ved Væverstolen sad Birgit og virkede ganske ene. Hun nynnede en Vise, idet Hænder og Fodder var i stadig Rorelse. Da han kom ind, smilte hun, men vedblev at arbejde. — „Goddag, Birgit! Jeg er vist djerv," — sagde han, idet han nærmede sig nolende. — „Ja, det er du; men for Djervhed har jo Aasmund Grankelsson faaet stort Berom!" — svarte hun og vedblev at smile. — „Helt siden forrige Sommer har jeg gaaet og villet fange en Solstraale — sagde han — men ikke faaet Tag i den." — „Nej, det undrer mig ikke — svarte hun leende — naar man sætter sig et saa faafængt Maal!" — „Men Birgit, jeg ender med at vorde affindig! Flaaden ligger nu sejlklar, og imorgen ved Daggry farer jeg bort med Kongen; men forinden maa jeg vide det. Det suger mig for Bringen," — og han pressede sin svære Haand for det vældige Bryst, som var halvt dækket af hans lyse Skjæg. — „Hvad onsker du at vide?" — spurgte hun, endskjont hun godt forstod, hvad han sigtede til; men naar hun saa Isbjornen staa der saa ræd og forlegen ligeoverfor hende, denne lille, spinkle Skikkelse, da forekom det hende saa komisk, at hun ikke kunde bare

sig for at le. — Nu kom der en Trælkvinde og meldte: „Aastrid Dronning ønsker dig i Tale“ — og Birgit rejste sig ilsomt. Men da blev Aasmund saa grændseløst fortvilet, at han bøiede Knæ for hende, greb Fligen af hendes lyseblaa Kjole og kyssede den. — „Gaa ikke! — bad han indtrængende — Sig mig først, om du vil vorde min Hustru?“ — „Det skal jeg svare paa, naar du kommer hjem igjen“ — sagde hun. — „Nej nu! — bad han — Kanhænde fanger jeg mit Ulivssaar derude; Ingens Liv er trygt i slig en Færd; og saa vilde det være saa let at dø, naar jeg vidste dette.“ — „Ja, jeg vil det!“ — sagde hun leende, men hoppede i det samme afsted lig en Fugl, der fløj ham ud af Haanden.

Da hun var borte, stod han op, og hele hans stærke Aasyn lyste lig en Sol. — „Mon hun mente det? — spurgte han sig selv — Aa, sankta Mariæ, hvor er jeg nu glad!“ — og dermed begyndte han at græde.

Ved Natverdsbordet mødte Dronningen med sine Terner og sad ved Kongens Side. Ligeoverfor ham saaes for første Gang en halvvoxen Gut med lange, lyse Krøller og et fint, ærligt Ansigt. Det var Jarlesønnen, Ragnvald Brusesson, som var bleven tilbage som Gisel ved Olafs Hird. Aasmund Grankelsson sad langt nede ved den anden Ende af Bordet; men han drak med Birgit og følte sig saa glad, at han syntes, det hverken kunde være dejligere i det gamle Valhal eller i den kristne Himmel. Efter Natverden gik Mændene til Hirdstuen og drak, og flere af Kvinderne, hvoriblandt Birgit, kom ogsaa derind. Da hviskede Aasmund, hed af Mjøden, til Birgit:

„Er du min Fæstmo, saa følg mig udenfor og giv mig et Kys!“ — „Er du gal!“ — svarte hun leende. — „Men naar vi bliver gifte, maa du vel give mig det?“ — sagde han. — „Nej, deri tager du Fejl!“ — svarte hun paany med samme gjækkende Mine. — Saa blev han rent fortvilet og sad der stur og ordknap den hele Kvæld. Men Birgit morede sig og lo med Alle, indtil Dronningen lod hende kalde.

Da Solen steg den næste Morgen, var Kongen og hans Mænd rede til at fare. Idet Aasmund stirrede paa Dyngjen, traadte Birgit ud i Døren, ledte efter ham med Øjnene, og da de fandt ham, nikkede hun; men da saa han tydelig, at de var fulde af Taarer, og at hun tyktes saare uglad. Nej, saa sød havde han da aldrig set sin lille Edderfugl, som han i Stilhed kaldte hende. Nu kunde han drage bort og stride med frejdigt Sind; thi han følte, at hendes Tanker fulgte ham.

I Gudbrandsdalen levede en gammel Høvding, som hed Gudbrand, og hvis Magt paa disse Kanter var ligesaa stor som den vældige Erling Skjalgssøns paa Vesterlandet. Da nu Gudbrand fik den Tidende, at Olaf kom farende ned fra Nidaros og tvang Folket til at tage ved Kristendommen, lod han Budstikke udgaa og stævnede alle Mænd i Dalene til Gaarden Hundthorp. Opraabet fulgtes, og Somme kom til Hest, Somme til Baads over Vandet Laugin, som laa i Nærheden af Gaarden. Da Bønderne var samlede, stod Gudbrand op og sagde: „Snart kommer hid en Mand, der heder Olaf Haraldssøn. Han vil paatvinge os en anden Tro, end vi før havde, og sønder=

bryde alle vore gamle Guder. Han siger, at han har en meget større og mægtigere Gud, og sælsomt er det, at Jorden ikke revner under ham, og at de høje Aser lader denne Mand gaa ustraffet, der vover at tale sligt. Det ved jeg vist, at om vi bærer Thor, der jævnligen har staaet os bi, ud af vort Hov, som stander paa denne Gaard, da vil Olafs Gud smelte hen, og han og hans Mænd blive til Intet, strax Thor ser paa dem!" — Da Gudbrand standsede, skreg en Røst: „Olaf Haraldssøn skal aldrig komme levende herfra!" — Men en Anden raabte endnu høiere: „Aldrig vover han sig hid! Det skal vorde hans Bane!" — „Ja, lid kun paa det! — sagde den gamle Gudbrand med et haanende Smil — Jeg stemmer paa, at vi sender en Hær af vore gjæveste Mænd nordefter for at udspejde hans Færd. Søn min kan gaa foran." — Dette Raad blev fundet klogt, og syv hundrede Mand blev strax valgte til at drage afsted og møde Olaf Konge. Gudbrand sad rolig hjemme og ventede i otte Dage; da kom hans attenaarige Søn alene tilbage; hele hans Skare var splittet og flygtet. — „Vi standsede ved Gaarden Hof — fortalte han — og her hørte vi om Kongen; thi meget Folk strømmede til os, som var flygtet fra Lesja, Loar og Vaage, fordi de ej vilde skifte Tro. Vi drog da ud for at møde Kongen; men hans Hær var vældigere end vor. Da Kongens Mænd afskjød deres Spyd, snudde mine Folk om og flyede, og kun faa stod tilbage. Jeg blev fangen og ført til Kongen, som var saare høvisk og mild. I fire Døgn var jeg hos ham og spiste i hans Telt, og saa

sagde han: „Nu kan du fare til Hundthorp og fortælle Far din, at jeg snart agter at gjæste ham!“ — Saa red jeg hjem. Men jeg raader dig til ikke at slaas med denne Mand; thi han er vældigere end alle dem, jeg hidtil saa.“ — Men da Gubben forstod, at Kongen ganske havde vundet Guttens Hjærte, blev han højligen opbragt. — „Det kan godt høres — sagde han — at alt dit Mod har forladt dig, og i en usalig Stund fôr du hjemmefra. Længe vil denne din Færd være i Folkets Minde, da du strax fæster Lid til den Galskab, som denne Mand farer med, der har gjort dig og dit Mandskab saa stor en Skam.“

Samme Nat drømte Gudbrand, at der kom en Mand, omgivet af et Skin, til ham, og som førte stor Rædsel med sig. Han sagde: „Sønnen din gjorde ikke nogen Hædersfærd imod Kong Olaf; men meget mindre Ære vil du indlægge dig, ifald du agter at holde Slag med ham. Du selv og al din Hær monne falde; Ulvene vil slæbe dig med alle dine bort, og Ravnene slide Eder.“ — Ved denne Drøm blev Gudbrand meget ræd, og den næste Morgen lod han Bønderne blæse sammen til Thing. Her stod han op paany, men mere spag end sidst, og sagde: — „Dybt har jeg grundet over alt dette! men nu er jeg kommen dertil, at jeg finder, det er klogest at holde Thing med denne Mand, som kommer nordfra med den nye Tro. Saa kan vi jo selv erfare, om han taler Sandhed eller Løgn.“ — Dette Raad blev fulgt, og Gudbrands Søn fôr nu atter afsted, denne Gang selv Tolvte, for at bede Olaf Konge om at indfinde sig paa

Bondernes Thing ved Hundthorp. Gutten kom tilbage og meldte, at inden otte Dage vilde Kongen være paa Stedet med hele sin Hær. Saalunde skete det ogsaa, at Olaf red ind paa Gaarden i stærk Regn, under Blæst og Torden. Men trods dette var Thinget sat. Næst Kongen sad Grimkel Bisp, der netop var kommen tilbage fra Hamburg-Bremen med en Skare unge Præster, der skulde hjælpe til Kristendommens Opbyggelse i Noregr. Grimkel havde mødt Olaf paa Opreisen til Nidaros og slaaet Følge med ham. Ved Siden af Bispen kom Bjørn Stallare, Sighvat Skald, Brødrene Arnesson samt Aasmund Grankelsson. Og ligeoverfor sad Gudbrand med de andre Høvdinger, omringede af en talrig, væbnet Bondealmue. Først stod Olaf op og begyndte: — „Jeg vil lade Eder vide, at Folket i Lesja, Loar og Vaage har taget ved Kristendommen, nedbrudt deres Blothuse og lovet mig at ville tro paa den sande Gud, som skabte Himmel og Jord og ved alle Ting. Det samme kræver jeg nu af Eder." — Derpaa satte Kongen sig, medens Gudbrand stod op og tog til Gjenmæle: „Ikke vide vi, om hvem du taler. Eller kalder du ham Gud, som hverken du selv ej heller nogen Anden kan se? Vi har en Gud, som altid kan sees, endskjønt han ikke er ude i Dag, efterdi Vejret er vaadt. Han vil tykkes dig forfærdelig og meget anseelig; thi venter jeg, at der vil komme dig en Angst i Blodet, om han viser sig paa Thinge. Men eftersom du siger, at din Gud er saa stor, da lad ham nu mage det saa, at Veiret vorder skyet imorgen, dog ikke Regn, og lad os da mødes igjen!" — „Det ske! —

svarte Kongen, idet han rejste sig — Men jeg kræver din Søn som Gisel, og i Bytte skjænker jeg dig en af mine gjæveste Mænd, Fin Arnesson." — Byttet blev gjort, og Olaf drog tilbage til det Herberge, som Gudbrand havde sat istand til hans Modtagelse. —

Om Kvælden, da Kongen sad ved Drikkebordet med sin Hird, kaldte han Gudbrands Søn hen til sig og sagde: „Fortæl mig nu, hvordan Eders Gud ser ud!" — Hvorpaa Gutten svarte: „Han heder Thor og bærer en Hammer i Haanden. Han er svær af Væxt, men hul indeni, og under ham er der en Fodstøtte paa fire Ben. Han stander paa denne, naar han er ude. Ikke fattes ham paa Guld ej heller paa Sølv, og hver Dag æder han fire Leiver Brød foruden Kjød." — Olaf frittede ikke videre, og strax efter gik Alle til Sengs. Men Kongen laa længe paa Knæ hin Nat og bad til den hvide Gud om imorgen at ville vise, at han var stærkere end de gamle Aser.

Ved Dagens Frembrud holdt Bispen Messe for Hæren, derefter gik de til Bords, og saa red de Alle afsted til Thinget. Vejret var da blevet, som Gudbrand havde ønsket. De første Mænd satte sig i tvende Rækker bent overfor hinanden ligesom den foregaaende Dag. Grimkel stod først op; han var klædt i Korkaabe, kløvet Mitra paa Hovedet og Stav i Haanden. Han holdt en lang Tale, hvori han fremlagde den kristne Lære, og da han var færdig, svarte en af Høvdingerne: „Mangt taler hin Hornmand, som holder Stav i Haanden. Men siden I paastaar, at Eders Gud kan gjøre saa mange Jertegn,

saa lade han det være klart Vejr og Solskin imorgen, da skal vi atter mødes her og gjøre et af to, enten slutte Forlig eller holde Slag. Derpaa gik de hver til Sit. Men om Eftermiddagen sagde Kongen til sin Mærkesmand, Thord Folesson: „Giv mine Folk den Befaling, at de i Nat skal gaa ned til Bondernes Skibe, bore Hul i dem og ride deres Heste bort fra de Gaarde, hvor de er indsatte!“ — Dernæst budsendte han en af sine stærkeste Mænd, Kolbejn fra Fjordene, som vanligen var udrustet med et stort Sværd og en Kølle, at han den næste Morgen skulde staa nærmest ved Kongen. Om Natten laa Olaf atter paa Knæ og bad: „Min Herre og Gud, løs mig af denne svare Vaande ved din Naade og Miskundhed!“

Næste Morgen efter Messen red Olaf og hans Mænd til Thinge. Da de rak frem, var mange af Bønderne allerede tilstede, medens en tredje Skare kom fremover, bærende paa et Mandebillede, der straalte af kostbare Metaller. Da dette bares ind paa Thingvolden, stod Bønderne og bøjede sig med Ærefrygt. Billedet blev sat ned midt mellem Kongens Række og Bønderne. Dale Gudbrand rejste sig nu først og sagde: „Hvor er nu din Gud, Konge? Jeg tænker, at han nu hellere bærer sit Hageskjæg lavt, og mig tykkes, at hverken du eller den Mand med Hornet, som I kalder Bisp, og som sidder der hos dig, er saa sto idag som Foredagen. Thi her er vor Gud kommen, som raader over Alt og ser paa Jer med hvasse Øjne, og nu mærker jeg nok, at I er skræmte. Lad derfor nu al Modsigelse fare og bøj Eder for den Gud, som har Eders Skjæbne i sin Haand!“ — Efter

denne Tale satte han sig og ventede paa Kongens Svar. — Men Olaf skyndte sig at hviske til Kolbejn af Fjordene: — „Ifald det bærer saa til, at Bonderne snur Ansigtet bort fra deres Gud, da slaa du ham saa hart, du kan, med din Klubbe!“ — Kolbejn nikkede, hvorefter Olaf stod op og sagde: — „Mangt har du, Gudbrand, talt til os denne Morgenstund, og du undrer dig storligen over, at du ej kan se vor Gud; men vi venter, at han braat monne komme til os. Du vil skræmme os med din Gud, som baade er blind og dov og hverken kan bjerge sig selv eller Andre, ja ingensteds kan komme, uden han bæres; men nu venter jeg, at der kun er kort til hans Fald; thi vender Eders Ojne mod Osten, hvor min Gud færdes med et stort Lys!“ — I det samme randt Solen op, og alle Bonderne snudde sig og stirrede did. I samme Ojeblik gav Kolbejns Kolle Billedet et saa voldsomt Slag, at det brast, og Mus, Ogler og Orme sivede ud. Da blev Bondealmuen saa forfærdet, at Mange lob til Vandet for at soge deres Baade; men disse var gjennemborede. Andre lob for at finde deres Heste, men de var Alle forsvundne. Olaf lod længe og vedholdende Luren blæse indtil Hovdinger og Almue paany samledes paa Volden, hvor han selv stod oprejst og smilte: „Ikke forstaar jeg, hvad al denne Larm og Loben monne betyde — sagde han. — Nu ser I selv, hvad Eders Gud magter, den, som I nylig pyntede med gyldne Smykker og bar Mad til. Se nu, hvilke Aander der har boet i ham, Mus, Orme, Ogle og Padder! Og ilde gjor Enhver, som vil tro paa sligt og ikke lade af fra denne Daarlighed.

Side 204. Gudebilledet knuses.

Tag nu op Eders Guld og Kostbarheder, som ligger strøede omkring paa Volden, og skjænk dem til Jeres Kvinder, men behæng ikke Stok og Sten dermed. Her er nu tvende Kaar mellem os at vælge, enten at I tager ved Kristendommen, eller at I holder Slag med mig endnu idag, og da vinder den Sejr, hvis Gud er stærkest!" — Efter en Stunds Forløb stod Gudbrand op og svarte: „Vi har nu faaet stor Skade paa vor Gud; men eftersom han ej vil værge os, da vil jeg herefter tro paa den Gud, som du tror paa." — Efter dette traadte Grimkel frem paa Volden, fulgt af Præster og Klærke, som bragte et Spand Vand, og Gudbrand og hans Søn blev strax døbte. Senere alle de Andre. Olaf lod nogle Præster blive tilbage, en Kirke skulde bygges, og nu var Freden grundet mellem ham og Bønderne.

Den hele Vinter fôr Kongen omkring i de forskjellige Fylker paa Oplandene, Hedemarken og nedover til Raumarike for at styrke Kristendommen, rejse Kirker og indsætte Lærere. Da Vaaren kom, var han naaet til Viken og tog sit Sæde i Tunsberg. Her laa Fjorden fuld af Skibe med Korn fra fremmede Lande, og en Mængde Udlændere vrimlede paa Bryggerne. Olaf tog til den samme Kongsgaard, hvor han havde boet for flere Aar siden, og en Dag fik han her Besøg af en middelaldrende, høj Mand, med lyst Haar og Skjæg, kloge Øjne og stolt Holdning. Ham medfulgte sex Andre. „Mit Navn er Ejnar Thambarskelver" — sagde den Fremmede, idet han hilste Olaf, som sad paa Høvdingestolen i sin Maalstue. — „Gift med Erik Jarls Søster og den unge Haakon Jarls Værge" —

sagde Kongen. — „Ja, saa er det, Olaf Konge!" — „Hvad ønsker du af mig?" — spurgte Olaf, som mindedes, at det var denne Høvding, der først havde været Svein Jarl ad og senere selv kjæmpet imod ham i Sjøslaget ved Nesje. — „Som dig vitterligt er, Konge — svarte Ejnar Thambarskelver — fôr jeg ud af Landet med min Maag, Svein Jarl, og efter hans Død har jeg dvælet hos Sviakongen. Jeg blev hans Mand og fik store Forlehninger i Sviavælde. Som du bør have faaet Melding om, er Olaf Svenske nys død, og hans Søn Aamund ved Styret. Der paakom mig nu en stor Lyst til at slutte Forlig med dig; men din Lendermand bør jeg ikke vorde; thi som Jarlernes Maag vilde dette være Forræderi mod egne Frænder. Men vil du lade mig bo i Fred paa de Ejendomme, som min Hustru fik i Mund af Far sin, Haakon Jarl, da lover jeg at udrede Skat og aldrig at uroe dig, eller at bruge Vaaben paa dig for at fordrive dig fra dit Rige." — Olaf vilde helst havt Ejnar Thambarskelver til Lendermand; men der var noget saa ærligt og tillidvækkende i hans Tale og Væsen, som strax vandt Kongens Hjærte, og han svarte: „Ikke kan jeg glemme, at du kjæmpede ved Olaf Trygvessøns Side i Slaget ved Svolder, thi tror jeg og, at ifald du ikke havde været gift med Jarlernes Søster, da vilde du været min Mand; thi den Kongstanke, der ildnede Olaf Trygvessøn, besjæler ogsaa mig!" — „Deri har du Ret!" — svarte Ejnar Thambarskelver. — Kongen vedblev: „Sværger du mig aldrig at volde mig Ulempe, saa drag til dine Ejendomme og lev i Ro." — Forliget blev sluttet, hvorefter

Ejnar var Kongens Gjæst i flere Dage, og derpaa skiltes de.

Da Ejnar Thambarskelver styrede ud efter Fjorden, saaes to prægtige Langskibe at komme sejlende opover. Det var den mægtigste Mand i de vestlige Fylker, Erling Skjalgsson, gift med Olaf Trygvessons Søster, og hvem Olaf Konge allerede havde ventet paa i længere Tid. Han lagde til Land og drog op til Kongsgaarden med to af sine Sønner samt et talrigt Følge efter sig. De førtes strax til Kongen, som modtog dem med Høviskhed og lod dem beværte ved sit Bord. Den gamle Høvding var høj, hvidhaaret, med rank Holdning og værdigt Væsen. Ikke med Glæde havde han fulgt Kongens Befaling til at møde frem; thi han kunde vanskeligen forsone sig med den Tanke, at nogen Eneherre skulde vove at foreskrive Landets gamle Ætter Love; men Klogten havde raadet ham til at lystre, der han indsaa, at Olafs Magt nu var bleven større end hans egen. Med tilsyneladende Venlighed mødtes derfor nu baade han selv og hans to ældste Sønner, Skjalg og Aaslak, med den unge Konge. Næste Morgen blev de kaldede til Maalstuen til Enetale med Olaf, og her begyndte denne:

„Saa er mig fortalt om dit Magtbegjær, Erling, at der er Ingen nord fra Sognsø til Lindesnæs, som kan have sin Frihed for dig, endskjønt der findes mange Mænd, som formener sig odelsbaarne at være. Jeg vil først nævne Aaslak Fitjaskalle, som er dit Næstsøskendebarn og følgelig vel saa højbyrdig som du selv. Ham satte jeg til min Sysselmand paa Søndhordeland og gav ham store Vejtsler.

Men du var ikke den, der taalte ham ved din Side, og tilsidst kom det saa vidt, at Aaslak maatte forlade sin Syssel, og han kom til mig og kjærede dine ubillige Anmasselser. Men endskjønt jeg nævner blot ham, saa er der dog mange Andre, som fører samme Klagemaal imod dig, baade blandt dem, der sidder i mine Sysler, og blandt Aarmænd, som har mit Gaardsbrug at rogte." — Erling havde ganske rolig hørt paa Kongen, og da denne var færdig, stod han op og tog til Gjenmæle: „Det være langt fra, at jeg lægger Aaslak Fitjaskalle eller nogen Anden for Had, fordi han er i din Tjeneste; men Sagen er kun den, at enhver af os Frænder gjærne vil være de Andres Overmand. Jeg erklærer ogsaa, at jeg villigen skal lyde dig, Olaf Konge; men at jeg derimod aldeles ikke vil finde mig i at bøje Halsen for din Aarmand, Thore Sell. Han er trælbaaren i alle Ætter." — Olaf blev hvid af Harme; men da lagde Begges Venner sig i Ordskiftet og bad, at de vilde forliges. Bjørn Stallare paastod: „Af Ingen vil du kunne have saa kraftig en Hjælp som af Erling, naar han bare maatte vorde din fuldkomne Ven." — Andre talte for Erling: „Holder du dig blot til Vens med Kongen, vil du des lettere kunne udrette mod alle Andre, hvad du ønsker." — Det endte med, at Erling og Olaf paany skiftede Ord, og Olaf lovte, at Erling skulde faa beholde sine Forlehninger, medens Erling paa sin Side skulde bøje sig for Kongens nye Love. Derefter skiltes Noregrs to mægtigste Mænd, medens Skjalg og Aaslak Erlingsson blev tilbage hos Kongen som Gisler.

Men deres Fientligheder skulde snart bryde løs paany og komme fra Erlings nærmeste Slægt. Hans Maag, Sigurd, der havde boet paa Throndenæs i Haalogaland, var altid optraadt med megen Pragt og Stadselighed. Han havde plejet at holde tre Gilder hvert Aar, og hans attenaarige Søn, Aasbjørn, fulgte nu samme Skik, som sin afdøde Far. Men efterat han havde modtaget sin Fædrenearv, begyndte Aarsærden at forværres, og Folkets Kornavl mislykkedes. Dog holdt Aasbjørn sine Gilder og havde Hjælp deraf, at der var gammelt Korn og gammelt Forraad af alt, hvad han trængte. Men da tvende Aar var ledne, og Kornavlen endnu ikke var bedre end tilforn, mente hans Mor, Sigrid, at nogle eller alle Gjæstebud burde afskaffes. Men det vilde Sønnen ikke høre Tale om; naar han ikke selv havde mere Korn, fór han omkring paa Gaardene og kjøbte hos Andre. Saalunde kunde han holde sine Gilder ogsaa den Vinter; men Vaaren efter fik Folket kun liden Sæd i Jorden, efterdi der intet Frøkorn var at faa kjøbt. Stor var Forfærdelsen, da det Rygte naaede frem, at Olaf Konge havde forbudt at udføre Korn, Malt og Mel fra det sydlige til det nordlige af Landet. Da mærkede Aasbjørn, at det vilde blive vanskeligt at skaffe, hvad der krævedes til hans Husholdning, og han besluttede at skyde paa Vand et stort Lastskib, det han havde arvet efter Faderen. Aasbjørn gjorde sig rejsefærdig, og med tyve Mand fór han om Sommeren sørefter og landede en Nat ved Augvaldsnæs i Karmtsund. Her laa en prægtig Kongsgaard, der styredes af Kongens Aarmand, Thore Sell. Denne var af ringe Byrd, men havde svunget sig ivejret som en

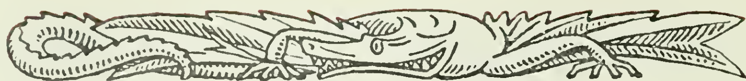
driftig Mand, derhos var han snil i Tale, stadselig i Klæder, ærgjerrig og veg ikke let tilbage for Andre. Her laa Aasbjorn stille om Natten; men næste Morgen kom Thore Sell ned til Stranden og frittede: „Hvo raader for dette Skib?“ — „Det er mit — svarte den unge Styrmand — Jeg er Søn af Sigurd paa Throndenæs, og Mor min er Erling Skjalgssons Søster.“ — Da Thore Sell erfor, at det var hans overmodige Fiendes Søstersøn, stirrede han hvast paa ham og spurgte: „Hvor langt gjælder din Reise, og hvad Ærende er dit?“ — „Jeg vil sørpaa for at kjøbe Korn og Mel — fortalte Aasbjorn — thi hjemme er der dyr Tid. Kanhænde du kan sælge mig Noget? Jeg ser, at her er store Kornstakke, og det vilde være os meget belejligt, om vi ej behøvede at rejse længere!“ — Men Thore svarte: „Jeg kan give dig den Besked, at du ej bør fare videre om her paa Rogaland; thi Kongen ventes at ville gjæste Vesterfylkerne, og for at her ikke skal vorde Mangel paa Føde for hans Hær, har han paa det strengeste forbudt, at Nogen fører Kornet bort. Far derfor tilbage, Haalogalænder, det er det bedste Raad, jeg kan give dig!“ — „Selv om det er, som du siger — svarte Aasbjorn — vil jeg ikke destomindre gjæste mine Frænder paa Sole!“ — „Far da vel, og kom hid igjen, naar du sejler tilbage!“ bad Thore Sell. — Dette lovte Aasbjorn, og de skiltes i Venlighed. Sejladsen fortsattes. Samme Kvæld kom han til Jæderen, hvor Erling Skjalgssøn boede. Med ti af sine Mænd vandrede Aasbjorn op til Gaarden og fik en venlig Modtagelse. Erling sad just ved Natverdsbordet og indbød sin unge

Frænde at tage Plads næst ved Høvdingesædet, medens Følget bænkedes længere nede.

„Kan jeg faa kjøbt Korn hos dig? — spurgte Aasbjørn — I mine Trakter er der dyre Tider, og Nøden voxer med hver Dag.“ — „Nej, det tør jeg ikke gjøre — svarte Erling — thi det gaar imod Kongens Bud, og jeg har vanskeligt nok for at gjøre ham tilpas, da Mange søger at forspilde vort Venskab.“ — Aasbjørn blev saare skuffet og sagde: „Sent spørges Sandheden. Mig er altid bleven lært, at Mor min var fribaaren gjennem hele sin Ættavle, og at Erling Skjalgssøn paa Sole var hendes gjæveste Frænde. Men nu erfarer jeg, at du ikke har saapas Frihed, at du kan raade over dit Korn, som du selv lyster.“ — Dette skar dybt i Erlings stolte Sjæl, og han svarte: „I Haalogalændere kjender mindre til Kongens Magt end vi Rygere. Men uræd monne du være i din Tale, og deri røber du dit Udspring. Lad os nu først drikke, og imorgen skal vi faa se, hvad der kan være at gjøre!“ — Dagen efter talte de to Frænder paany om samme Sag, og Erling ytrede: „Er det ikke dig det samme, hvo du kjøber Kornet af?“ — „Jo, aldrig ændser jeg, hvo jeg kjøber af, naar Salget bare bliver hjemlet!“ — svarte Søstersønnen. — Da vedblev Erling: „Mig tykkes rimeligt, at mine Trælle maa have fuldt saa meget Korn, som du kan have Behov, og de er ikke under Lov og Landsret som andre Mænd.“ —

Aasbjørn modtog med Glæde dette Forslag, og nu kjøbte han af Trællene baade Korn og Malt i

Overflodighed. Da Handelen var sluttet, fulgte Erling ham ned til Skibet, hvor de tog en kjærlig Afsked med hinanden.

Aasbjorn satte nu Sejl til, fór nordover med god Bor og landede om Kvælden ved Augvaldsnæs for at ligge stille om Natten. Thore Sell havde imidlertid havt Spejdere ude, som havde fortalt ham, at den unge Nordlændings Skib var synkladt, og at det nu laa nede ved Stranden. Da budsendte Thore sine Sambygdinger, og med et Følge paa Serti gik han ved Daggry ned til Skibet, netop som Aasbjorn var staaet op. — „Hil og sæl!" — sagde Aasbjorn med et Smil, idet Aarmanden steg ombord. — „Du kom tilbage med god Bor — sagde denne — Hvad Slags Varer fører du med?"

„Det er, hvad jeg havde Behov i Korn og Malt" — oplyste Aasbjorn uden at ræddes. — Da blev Thore alvorlig og udbrød: „Saa har Erling ogsaa denne Gang gjort, som han plejer: han slaar Kongens Ord i Vinden og trættes ej ved at trodse ham i Alt!" — „Dette Korn var ej Erlings; det tilhørte hans Trælle" — forklarte Aasbjorn. — „Hvad bryder jeg mig om de Kunster!" — gjenmælte Thore Sell i Hidsighed — Nu er der intet andet for, end at du gaar iland med dine Mænd, ellers kaster vi Eder overbord; thi vi vil ingen Trængsel have, medens vi losser Skibet." Da Aasbjorn indsaa, at han ikke var stærk nok til at modstaa Thore Sell, maatte han bøje Nakken, gaa i Land og se paa, at hele Ladningen blev flyttet ind paa Stranden og baaret væk. Da dette var gjort, sagde Aarmanden til en af sine Folk: „Haaloga=

lænderen har et godt Sejl. Tag det ned og byt det med det gamle derhenne paa mit Laststib! Det er godt nok for den, der sejler paa let Kjøl!" Sejlene blev strax skiftede, hvorefter Aasbjørn fik Lov til at fare afsted med sine Kammerater.

Da Aasbjørn kom hjem, fik Alle vide, hvad han havde oplevet, og han ærgrede sig saare ved at vorde Gjenstand for Haan og Latter. Især var det hans Farbror, Thorer Hund, som tirrede ham. Da besluttede Aasbjørn at hævne sig for den lidte Krænkelse. Han ejede et prægtigt Langskib paa 20 Rorbænke, og efter Kyndelsmesse trak han Snekken ud af Nøstet, lod den gaa paa Vand og tog alle Redskaberne frem. Derpaa stævnede han til sig alle Unggutter fra Grandelaget, og med 90 Mand gik han ombord og fôr forefter. Ved Paaskeftid kom han til Øen Karmt, som ud imod Havet var ganske ubebygget. Her landede han, opslog sine Telte og sagde til sine Mænd: „Dvæl her i Ro og vent paa mig! Jeg gaar indenover Øen, som er stærkt bebygget imod Land, og saa vil jeg se, hvad der foregaar." — Aasbjørn havde taget paa sig en sid, ussel Kappe for ikke at kjendes; han havde en bredbremmet Hat, en Fork i Haanden og var omgjordet med et Sværd. Han gik nu ilsomt indover Øen og op paa en høj Skrænt, hvorfra han kunde se over til Thore Sels Bo paa Augvaldsnæs. Her var der Folk i Mængdevis, og Flere kom til fra Land og Strand. Han forstod da, at noget Uvanligt maatte være paafærde, og han vandrede nu videre henimod Kongsgaarden. Paa Vejen traf han nogle

Trælkvinder, som fortalte ham, at Kongen var kommen sejlende, og at han netop var gaaet til Bords. Aasbjorn tog en rask Beslutning; han fortsatte sin Gang op til Gaarden og traadte ind i Forstuen. Doren til Gilde-hallen stod aaben, og her saa han Olaf i Hojsædet med sin Aarmand, Thore Sell, ligeoverfor. Denne var netop ifærd med at fortælle om sin Bedrift, da han narrede Kornet fra den unge Haalogalænder, og Kongen spurgte: „Hvorlunde bar Aasbjorn sig ad, da I lossede hans Skib?" — Hvorpaa Thore svarte: „Da vi lossede Skibet, bar han sig nogenlunde vel; men da jeg tog Sejlet fra ham, græd han," — Da Aasbjorn horte dette, kogte Blodet i hans Aarer; han kastede Kappen af sig, trak Sværdet, sprang ind i Hallen og hug af al Kraft til Thore Sell. Hugget ramte i Halsen, saa Hovedet faldt af og trillede henad Bordet foran Kongen. Olaf rejste sig, rod af Vrede: „Grib Drabsmanden! For ham ud!" — befol han med Tordenrost. Den unge Haalogalænder blev ogsaa strax greben og fort bort, medens Madsvendene skyndte sig frem for at bære Liget ud, tvætte Blodet af og skifte Dug.

Skjalg Erlingsson tren nu frem og sagde til Kongen: „Jeg vil udrede Bode for min Frænde, paa det han kan beholde Liv og Lemmer." — „Er det ikke Dodssag" — spurgte Olaf — naar man bryder Paaskefreden, og derhos i Kongens eget Herberge? Han gjor mine Fodder til sin Huggeblok, men dette tykkes muligens dig og Far din at være en ringe Sag?" — „Det er ilde" — svarte Skjalg, at Kongen er misnojet; men ellers var dette et godt

Stykke Arbejde. Dog, harmer det dig saa overmaade, og tykkes det dig af saa stor Betydning, at denne Trælfødte mistede Livet, saa haaber jeg, at min og min yngste Brors Tjeneste hos dig berettiger os til at fordre Meget, og Mange vil vist finde, at du godt kan være bekjendt af at tilstaa mig denne Bøn." — „Hvor meget end din Tjeneste kan være værd — sagde Kongen — saa agter jeg dog ikke at bryde Loven eller give Slip paa min kongelige Værdighed."

Skjalg Erlingsson og hans yngre Bror, Aaslak, gik ud af Hallen med de tolv Mænd, som havde fulgt dem til Olaf. Paa Gaardspladsen mødte Skjalg Islændingen Thorarin Nefjolfsson, der for flere Aar siden havde gjæstet Olaf i Tunsberg og som nu laa i Kjøbmandsfærd paa disse Kanter. Han var stedse i Yndest hos Kongen, og Skjalg sagde derfor til ham: „Saafremt du vil have vort Venskab, da læg al Vind paa, at Aasbjørn ej vorder dræbt før Søndag!" — Derefter gik Brødrene til Stranden, tog en Skude og roede sørefter, saa fort, de kunde. Da de naaede Jæderen, lagde de til Land og gik op til Gaarden, hvor Erling endnu sov. Skjalg løb saa hart imod Døren, at den brast ved Naglerne. Derved vaagnede Erling og hans to yngste Sønner, Sigurd og Thore, der laa i samme Rum som Faderen. Nu havde de en Samtale, hvorunder Erling Skjalgsson fik høre alt det, som var hændt med hans Søstersøn Aasbjørn.

Den næste Dag lydde Kongen Morgenmessen, hvorefter han gik til Thinge. Da han var færdig her, spurgte

han: „Er Drabsmanden hængt?“ — „Nej — svarte Thorarin Nefjolfsson — han sidder under Vagt. — Sidste Fredag talte Grimkel Bisp om hin Konge, der raadede over Alt og dog taalte Forhaanelser; ogsaa du vil dog vel hellere følge hans Forbillede end deres, der dømte ham til Døden og korsfæstede ham paa en Fredag. Det er nu ikke saa langt til imorgen, og derefter kommer Søndag.“ — Olaf saa noget forundret paa ham og sagde: „Jeg skal føje dig i at lade ham slippe for at dræbes idag; men saa skal du ogsaa selv tage imod ham og passe paa ham, saa han ikke slipper væk; thi sker det, da skal du undgjælde det med dit Liv!“ — Derpaa gik Kongen sin Vej; Men Thorarin opsøgte Aasbjørn, som sad i Bolt og Jern. Han tog Lænkerne af ham og fulgte ham til en liden Stue, hvor han gav ham Mad og Drikke. Derefter sagde han ham, hvad Kongen havde berammet, om Fangen løb bort — „Ræddes ei — svarte Aasbjørn — Med saa sort en Utak vilde jeg aldrig kunne lønne dig.“ — Den næste Dag sagde Kongen til en af sine Hovedsmænd: „Send nu Trællene hen for at dræbe Ugjerningsmanden!“ — Men Thorarin havde været snu nok til at betale to Ører Sølv til den Præst, der havde Kirken under Opsyn, for at denne skulde lade ringe til Helg, i det samme Kongens Bord blev afdækket. Idet Olaf gav sin Befaling, hørtes Kirkeklokken, og Thorarin vovede at ytre: „Helgenfred bør hver Mand have, selv om han har handlet ilde.“ — Da svarte Olaf: „Saa vogt paa ham, Thorarin, at han ikke undflyr!“ — Islændingen maatte nu selv sidde hos Fangen, medens Olaf gik i Aftensang. — Søndag

Side 214. Aasbjorn dræber Thore Sel.

Morgen gik Grimkel Bisp til Aasbjorn, skriftede ham og gav ham Lov til at bivaane Hojmessen. Han blev paany lagt i Lænker og fort til Kirken. Her stod han udenfor Doren, omringet af Vagt, medens Kongen skred forbi med sin Hird. Messen begyndte, og Evangeliet var just læst, da Erling Skalgsson og hans Sonner viste sig paa Pladsen, med en Skare paa 1800 Mand. Den gamle Rygerkonge gik hen til sin Sostersson, drog ham ind i sin Flok og loste Lænkerne af ham. Ved den Stoj og Guy, som herved foraarsagedes, lob alle de, som for stod udenfor, ind i Kirken, medens de, som var inde, pressede sig ud. Kun Kongen blev staaende rolig for at hore Messen til Ende. Erling og hans Sonner opstillede nu deres Mænd i tvende Rækker, en paa hver Side af den Vej, som forte fra Kirken til Kongsgaarden, og selv tog de Plads ved Indgangen til Gaarden. Da Messen var sunget, gik Kongen ud af Kirken og traadte frem paa den smale Vej mellem de væbnede Rækker uden at vise mindste Tegn til Frygt. Hans Hird fulgte efter, Mand for Mand. Da han havde naaet Indgangen til Kongsgaarden, traadte den gamle Erling frem for ham og hilste i al Hovisfhed. — „Hvad skal dette betyde? — spurgte Olaf — Vil du spærre mig Vejen?" — „Nej, Herre! — svarte Hovdingen — Jeg vil kun byde Forlig for min Sostersson Aasbjorn og betale, hvad Bode du selv berammer, naar han bare faar beholde Liv, Lemmer og Ophold her i Landet." — „Saavidt jeg kan skjonne af den Mængde Folk, du har draget sammen, agter du nok selv at raade her" — sagde Kongen. — „Nej — gjenmælte Erling — du skal raade,

men saalunde, at vi skilles forligte." — „Du skræmmer mig ingenlunde — sagde Olaf — hvor mandstærk du end er." — „Det er heller ikke min Agt" — svarte Hovdingen. — „Om saa var — sagde Olaf — vilde jeg dog ikke fly for dig." — „Du har ikke Behov at minde mig om — sagde Erling, blodrod i Ansigtet — at jeg hidtil, naar vi traf sammen, havde færre Folk end du: men nu vil jeg ej dolge, hvad jeg har isinde, nemlig at vi enten maa skilles ad forligte, eller ogsaa faar du ikke tiere se mig for dine Ojne." — Da traadte Bispen frem for at blande sig i Talen. „Jeg beder dig, Herre og Drot — sagde han — for den Lydighed, du skylder Gud, at du indgaar Forlig med Erling, saalunde som han byder, nemlig at Drabsmanden beholder Liv og Lemmer, medens du bestemmer de ovrige Vilkaar." — „Som I vil da!" svarte Kongen. — Grimkel vendte sig nu til Erling og sagde til denne: „Stil nu din Herre den Sikkerhed, han kræver, og lad Aasbjorn give sig i Kongens Vold for at faa Fred." — Erling overgav da Kongen paany sine Sonner som Gisler, hvorefter Aasbjorn tren frem og kyssede Olafs Haand. Men Erling Skjalgsson snudde sig uden at hilse og gik nedover til Sjoen med alle sine Mænd. Kongen derimod traadte ind i Hallen, fulgt af Aasbjorn, Erlingssonnerne og sin fornemste Hird. Her satte han sig i Hojsædet og sagde: „Det skal være forste Vilkaar for vor Fred, Aasbjorn, at du bojer dig for den Lov, som byder, at Enhver, der fælder en af Kongens haandgangne Mænd, skal paatage sig dennes Tjeneste, om Kongen saa vil. Nu onsker jeg, at du skal tage Thore

Sells Ombud og vorde min Aarmand her paa Augvaldsnæs. Men for Thores Drab, Lovbruddet, samt den Fornærmelse, du har tilføjet mig, fastsætter jeg en Pengebode. Opfylder du ej disse Vilkaar, er du lyst utlæg." — „Det skal være, som Kongen berammer! — svarte Aasbjørn — Dog maa jeg først fare hjem til Gaarden min og bringe mine Ting der i Orden." — Dermed var Kongen tilfreds, og de skiltes.

Aasbjørn gjorde sig nu rejsefærdig med sine Kammerater, der havde opholdt sig i en Lonbugt al den Tid, Aasbjørn var væk. De havde stadig havt Spejdere ude for at erfare, hvordan det gik ham, og vilde ikke drage bort, inden de havde faaet Vished herom. Aasbjørn hejste nu Sejl og fôr hjemover til Haalogaland. Da han kom til sin Gaard, var hans Farbror, Thorer Hund, netop paa Gjæstning hos Sigrid. Aasbjørn fortalte nøjagtigen, hvad han havde oplevet paa Rejsen; men herpaa svarte Thorer Hund med Spydighed! „Nu tykkes du kanske, du har udslettet den Skam, at du blev plyndret ifjor Høst?" — „Ja! — mente Aasbjørn frimodigen — Tykkes dig ikke det samme?" — „Nej — gjenmælte Thorer uden Betænkning — din første Færd var højst mislykket, dog kunde denne Skam nogenlunde aftvættes. Men denne sidste Færd er en Skjændsel baade for dig selv og alle dine Frænder. Nu er du vorden Kongens Træl og Thore Sells, en trællefødt Mands, Lige. Stram dig op og vis dig mandig! Sid hellere her paa dine egne Ejendomme, og vi Frænder skal støtte dig, saa du aldrig mere falder i slig en Vaande." — denne Tale stemte ogsaa med Sig-

rids Tankesæt, og hun var ikke sen i at opmuntre Sonnen til at følge sin Farbrors Raad. — „Ja — svarte Aasbjorn — jeg bliver siddende paa min Gaard og indfinder mig ikke hos Olaf Konge for at dyrke hans Jord og indkræve hans Skatter!“

XV.

En dejlig Solskinsdag kom den kongelige Flaade sejlende ind over Throndhjemsfjorden. Selv stod Olaf paa det første Skib og stirrede imod Land. Grimkel Bisp havde fortsat Rejsen østerud for at døbe, prædike og bygge Kirker; men ellers fulgtes Kongen tilbage af alle sine fornemste Mænd. Men det var med forskjellige Følelser, de nærmede sig Nidaros. Medens Aasmund Grankelssøn lyste af glad Forventning ved Tanken paa at skulle gjenfinde sin Fæstmø, den livlige Birgit, stod Skjalg Erlingssøn, mørk og misnøjet over at skulle følge Olaf som Gisel. Han var gift med Svein Jarls Datter, der nu opholdt sig paa Jæderen, og han havde kun Aarsag til Had imod den Mand, som havde fordrevet hans Svigerfar og avet hans Far. Men Skjalgs yngre Bror, Aaslak, havde derimod Intet imod at dvæle en Tid ved Olafs Hird. Da han engang, som atten-aarig Gut, havde faret til Haalogaland, havde han gjæstet Haarek af Thjotø. Skjønt denne Datter paa hin Tid kun var

femten Vintre gammel, havde han dog friet til hende. Ingeborg havde afvist ham; men Haarek, som Intet ønskede hellere end at faa sin Datter giftet ind i Rygerkongens mægtige Slægt, havde bedt Aaslak komme tilbage om et Par Aar, saa skulde han faa hende, ifald det ikke stod hendes Hu imod. To Aar var rundne siden hin Tid, og Aaslak havde just tænkt paa at fare til Haalogaland for at gjentage Frieriet, da han var bleven fastholdt som Gisel ved Kongens Hird. Thi var det med lønlig Fryd, han erfor, at Ingeborg Haareksdatter opholdt sig som Gjæst hos Dronningen i Nidaros. Aaslak var spinkel af Vært, med uregelmæssige Træk og rødt, stridt Haar; men trods sit Ydre faldt det ham ikke ind at tvile paa, at han jo nok med Lethed skulde faa Ingeborgs Minde til Giftermaalet. — Paa det sidste Skib stod Kalf Arnesson. Denne var netop bleven gift med Ølve paa Egges Enke, da han maatte afsted med Kongen, og nu higede han kun hjem til sin Kone. Ølve havde aldrig været nogen mild Egteherre, og Thorer Hunds stolte Søster tyktes derfor langt bedre om sin anden Mand. Da Flaaden lagde til Bryggen, traadte Kalf hen til Kongen og sagde Farvel, hvorpaa han styrede videre indefter Fjorden. Men Olaf steg til Hest for ledsaget af sine Mænd at ride op til Kongsgaarden. Da han standsede paa Tunet og steg af, undredes han over, at ingen af den kvindelige Husstand lod sig tilsyne. En gammel Karl, som havde været hjemme den hele Tid, forkyndte ham strax: „Aastrid Dronning er rejst til Hauk i Værdalen. Hun har taget sin Hird med sig.“ — Olaf saa forbauset paa ham. „Naar fôr Dron-

ningen?" — spurgte han. — „For trende Maaneder siden, og hun er ikke senere kommen tilbage." — Olaf grublede paa, hvad dette skulde betyde, men gjorde ingen flere Spørgsmaal. Nu var han nysgjerrig efter at faa vide Noget om Alfhild, og han søgte hende strax i hendes eget Kammer.

Hun stod oprejst midt paa Gulvet, som om hun ventede ham, og hun styrtede i hans Arme, idet hun udbrød: „Min Herre, min Drot, velkommen være du!" — Men da han fik se nøjere paa hende, begyndte han pludselig at ane, hvorfor Aastrid var rejst. — „Har der været noget Sammenstød mellem dig og Dronningen?" spurgte han. — „Nej, intet Ord blev skiftet mellem os i de sidste Maaneder — sagde Alfhild — Men hendes Blikke sagde mere, end de haardeste Bebrejdelser. Og endelig en Morgen rejste hun uden at sige mig Farvel." Olaf blev alvorlig, men vidste i Øjeblikket ikke, hvad han skulde gjøre med Aastrid. Om Kvælden drak han stærkt og gik tidlig tilsengs.

Samme Nat blev Alfhild meget syg, og hun vækkede nogle Koner, som sov i samme Rum. De stod op og løb ud efter en af Hirdpræsterne og Sighvat Skald, og strax efter fødte Alfhild en Søn.[1] I Forstningen saa det ud, som om Barnet var dødt; men da der endelig viste sig Livstegn, sagde Præsten til Sighvat Skald, at denne burde vække Kongen. — „Nej, det vover jeg ikke!" — svarte Sighvat — thi Kongen har strengt forbudt at afbryde hans Søvn, førend han vaagner." — „Nøden byder, at

[1] Den senere Kong Magnus den Gode.

dette Barn strax faar Daaben — sagde Præsten — thi mig synes, at der er kun lidet Liv i det." Sighvat sagde da: „Hellere tør jeg vove paa at lade dig døbe Barnet end at vække Kongen. Jeg vil paatage mig Ansvaret og give det Navn." — Dette blev ogsaa gjort, og Gutten blev døbt Magnus. Morgenen efter, da Kongen var paaklædt, kom hans Skosvend og fortalte ham, hvad der var hændt om Natten. Da lod Kongen Sighvat Skald kalde og sagde: „Hvordan turde du være saa djerv at lade mit Barn døbe, uden at jeg vidste det?" — „Jeg vilde hellere give Gud to Mennesker end Djævelen Et" — svarede Skalden. — Kongen spurgte, hvad han mente. „Jo — svarte Sighvat — Barnet var Døden nær, og ifald det døde udøbt, tilhørte det jo Djævelen, hvorimod det nu tilhører Gud. Derhos vidste jeg, at hvor vred du end maatte vorde paa mig, kunde jeg dog i det høieste ikke miste mere end Livet, og om du virkelig for den Sags Skyld berøvede mig mit Liv, vilde ogsaa jeg høre Gud til." — Da blev Kongen rolig. — „Sig mig — spurgte han nu — hvi kaldte du Barnet Magnus, et Navn, som ikke kjendes i vor Æt?" — Herpaa svarte Sighvat: „Jeg opkaldte ham efter Karl den store Magnus, fordi han er den berømmeligste af alle de Konger, jeg kjender i Frasagn." — Da smilte Olaf og sagde: „Du har i Sandhed Lykken med dig, Sighvat, og det er ikke underligt, at Lykken følger Forstanden." — Kongen gik derefter ind til Alfhild, kyssede hende og løftede Gutten ivejret: „Nu har Noregr en Arving — udbrød han — Og mit Rige er grundfæstet!" — Og Olaf var meget glad.

Ved Dagverden blev Rigsarvingens Fødsel forkyndt til den samlede Hird, og der blev drukket højt til hans Velkomst. Olaf havde da været Konge i ti Aar og stod paa Højden af sin Magt. Det forhen splittede Land var samlet under en Herre, Folket bøjede sig for den sande Gud, og Haarfagres Æt var trygget gjennem et nyt Skud.

Men ikke alle hans Hirdmænd var ligesaa tilfredse som deres Herre. Aaslak Erlingsson kjendte sig skuffet over ikke at træffe Ingeborg, som var rejst væk med Dronningen, og Aasmund Grankelsson var ikke mindre mørk i Hu over Birgits Fravær. Men da han efter nogen Tids Hengang mærkede, at Kongen ikke tænkte paa at kalde Dronningen tilbage, kunde Aasmund ikke længere holde Savnet ud. Han bad sin Herre om en Samtale under fire Øjne, og da dette blev indvilget, sagde Aasmund: „Jeg bør ikke længer dølge dig, Konge, at Birgit og jeg har givet hinanden Troskabsløfte, inden jeg drog med dig paa det sidste Tog, og nu længter jeg saare efter hende. Men det er mig vitterligt, at Retten til at fæste hende bort, ene er din, thi vover jeg at bede dig om at skjænke mig hende til Egtehustru.“ — „Ikke skal det være mig imod — svarte Kongen smilende — Tro har du tjent mig, siden vi første Gang mødtes i Haalogaland, og gjærne ser jeg dig lykkelig paa den Maade, du selv mener er den bedste.“ — „Maa jeg da nu fare til Værdalen for at gjense min Fæstmø? — spurgte Aasmund — og med dit Minde forny mit Frieri?“ — Olaf betænkte sig en Stund og sagde derefter: „Ja, det maa du! Og dette kommer mig meget belejligt; thi du

skal da med det samme bære Bud til Dronningen, at jeg ønsker, hun senest inden fjorten Dage kommer tilbage til Nidaros!" — Denne Ordsending var ikke nogen let Opgave for den unge Nordlænding; men han vovede ikke at undslaa sig af Frygt for at vække Kongens Misnøje. Derefter sagde Olaf: „Da Birgit er forældreløs og bortgiftes af mig, tilkommer det ogsaa mig at skjænke hende en passende Mund, og som saadan vil jeg give dig Halvdelen af den Syssel, som Haarek af Thjotø nu sidder inde med alene. For at grundfæste min Æts Overherredømme maa jeg holde de mægtige Høvdinger i Ave, hvilket bedst sker ved at formindske og udstykke deres Sysler. Ved de mest anmassende og herskesyge Lendermænds Side vil jeg indsætte Sysselmænd, som er mig trofast hengivne. Dette gjorde jeg ved Erling Skjalgsson, da jeg kaarede Aaslak Fitjaskalle til Sysselmand paa Hordaland, og det samme vil jeg nu gjøre ved Haarek af Thjotø." — „Tak skylder jeg dig, Drot, for den store Hæder, du lader vederfares mig — svarte Aasmund — og for din Tillid!" — „Jeg vil, at du strax efterat have talt med din Fæstmø skal fare nordpaa og tage ved din Syssel — fortsatte Kongen — Og medens du er deroppe, skal du ogsaa tildele den oprørske Aasbjørn Selsbane hans fortjente Straf. Som du nok mindes, skaante jeg Drabsmandens Liv kun paa det Vilkaar, at han skulde indgaa i samme Tjeneste som Thore Sell; men endnu er Aasbjørn ikke fremmødt, og paalidelige Folk har ladet mig vide, at han skryter af at ville bryde sin Ed og trodse mig. Men jeg agter at tøjle hans Selvraadighed, og ved Brud paa Ed er han hjemfalden

til den Straf, han først blev idømt. Hvorsomhelst du træffer ham, befaler jeg dig at give ham Banesaar. Naar dette er gjort, kan du komme tilbage og fejre Bryllup!" — Aasmund kyssede Kongens Haand, hvorefter han gjorde sig rejsefærdig og for til Værdalen.

Nogle Dage senere vendte han tilbage og traadte frem for Kongen. — „Jeg frembar dine Ord til Aastrid Dronning — fortalte han — men hun vægrer sig bestemt ved at lyde din Befaling. Hun lod mig sige, at naar Gunnars Enke er flyttet ud af Kongsgaarden, skal hun efterkomme dit Bud og selv flytte tilbage til Nidaros." — Olaf blev blodrød i Ansigtet ved at modtage dette Svar; men han maatte indrømme, at Aastrid havde skellig Grund til at blive borte, og han sagde kun: „Dit Ærende har du rogtet. Drag nu til Haalogaland og tag ved din Syssel!" —

Den næste Morgen satte Aasmund afsted paa sin Skude og et Følge paa tyve vel væbnede Karle. Han fôr med gunstig Bør lige til Thjotø og gik op til Haareks Gaard. Den gamle Høvding traadte Aasmund imøde med Venlighed og spurgte om hans Navn og Ærende. — „Jeg heder Aasmund Grankelssøn, og jeg kommer fra Kongen, som sender dig disse Jertegn" — svarte han. — „Kommer du fra Kongen, saa vær velkommen, og træd indenfor!" — bød Haarek, idet han førte den skulderbrede Haalegger hen til Bordet og lod ham sætte sig. — „Kongen vil, at du skal dele din Syssel med mig — fortalte Aasmund — Og jeg kan her vise dig hans Fuldmagt." — Den

gamle Høvding tyktes ikke godt om denne Hilsen; men han avede sin Vrede og svarte: „Kongen har Raadighed til at give Syslerne til hvo, han vil; men de forrige Konger plejede aldrig at mindske de Mænds Magt, der var ætbaarne til Riget, for at skjænke den til Bondesønner, som aldrig forhen har siddet inde med slig Myndighed.“ — Han fandt det imidlertid ikke klogt at trodse den vældige Overherre og gav derfor Aasmund Oplysning om den Del, han overlod ham, hvilket var det nordligste af Haalogaland. Efter dette sagde Aasmund farvel og sejlede videre op gjennem de øde Holmer, fulde af Edderfugle, indtil han naaede sin Fars Gaard. Her meldte han om sit forestaaende Bryllup og gjorde Alt istand til Brudens Ankomst. Og saa fôr han en Dag videre til Rigets yderste Grændse, Langøen, hvor der boede to Brødre, hvoraf den Ene hedte Gunstejn, den Anden Karle, og som Begge var meget rige og ansete Mænd. Gunstejn, den Ældste, førte Gaardsstellet og var meget sparsom og husholderisk. Karle havde derimod et vakrere Udseende og var prægtig i Klæder og Vaaben. Her fik Aasmund en god Modtagelse, og han samlede i Hast alle de kongelige Indtægter af Sysselet. Om Kvælden aabnede den ærelystne Karle sit Hjærte for den Fremmede og sagde: „Længe stod min Hu til et rigere Liv end det, som vi fører her ved Landsens Ende. Mit højeste Begjær er at faa indtræde i Kongens Hird og leve paa hans Kongsgaard.“ — „Det burde du gjøre — opmuntrede Aasmund — thi Olaf Konge trænger alle de Idrætsmænd, han kan faa, og storligen lønner han Enhvers Troskab. Om du sejler

nedover med mig, lover jeg at medvirke til at faa dit Ønske opfyldt.“

Medens Aasmund opholdt sig her, lod han granske, hvor Aasbjorn Selsbane færdedes. Endelig erfor han, at denne var rejst til Vaagestævnet, hvor der holdtes Marked og Thing, og hvor der var Samlingssted for Fiskere. Med denne Kundskab satte Aasmund paany sin Skude paa Vandet, og Karle fulgte med ham nedover. Det gik langsomt; thi Modboren var stærk den hele Tid, og stundom maatte de tage Sejlet ind og ro. Saadan strog de forbi nogle mindre Baade, af hvis Mandskab de hørte, at Aasbjorn kom farende opover paa sit prægtige Lastskib. En Dag, da Aasmund roede gjennem et Sund, sejlede et Fartøj imod dem. Det var let at kjende, da det havde en høj Skandsekklædning, var malet hvidt og og rødt og bar farvet Dug i Sejlet. Da sagde Karle til Aasmund: „Tit nok faa jeg Aasbjorns Skib, og helt umuligt vilde det være at tage fejl af det. — Og da det nærmede sig, fortsatte han — Jo, jeg havde Ret! Der sidder Aasbjorn Selsbane i blaa Kappe.“ — „Snart skal jeg gjøre Kappen rød!“ — svarte Aasmund, idet han greb et Spyd, som han kastede mod Aasbjorn. Vaabenet traf denne midt paa Bringen og fór igjennem ham, saa det stod fast i den øverste Del af Bagstavnen. Skibene fortsatte Sejladsen i hver sin Retning, og Aasbjorns gik bent frem til hans Hjem paa Throndenæs. Da Sønnens Lig bragtes i Hus, blev hans Mor først sønderknust af Drøvelse, men siden opildnet af Had imod den, der havde voldt Sønnens Bane. Hun skikkede Bud til Bjarkø efter sin

Maag, Thorer Hund, som rejste ned for at være tilstede ved Ligfærden. Efter denne uddelte Sigrid Gaver til alle Frænder og Venner. Sidst fulgte hun Thorer ned til hans Skib; men inden de skiltes, sagde hun: „Son min lod dit venlige Raad, men fik ej beholde Livet længe nok til at lønne dig derfor. Jeg har ikke hans Evne, men skal dog vise dig, at jeg har Vilje dertil. Her er en Skjænk, den jeg ønsker maa komme dig til Nytte! — Hun fremtog et ikke synderlig stort Maalespyd[1] med Guldbeslag — Det var dette Spyd, der stod igjennem min Søn, Aasbjørn, hvis Blod endnu klæber derved. Du vil derved bedre kunne mindes, at det passer til det Saar, du saa paa din Brorsøn. Nu var det en djerv Daad, om du skiltes ved dette Spyd, saalunde at det stod i Olaf Haraldssøns Bringe: og jeg erklærer dig for hver Mands Nidding, om du ikke hævner Søn min!" — Derpaa vendte hun sig og gik hjem.

Men Thorer blev saa vred over hendes Ord, at han glemte at tage til Gjenmæle. Hverken tænkte han paa at kaste Spydet fra sig, ej heller agtede han paa Bryggen, saa han sikkerlig vilde være falden i Vandet, saafremt ikke hans Hjemmefolk havde grebet fat i ham. Styrmanden stødte fra Land, Sejlet hejsedes, og Farten gik nordover til Bjarkø; men Thorer sad hensunken i Løftningen. Han mindedes saa grant, hvad Vølven havde udtalt hin Dag strax før Kong Olafs Ankomst til Bjarkø:

[1] Maalespyd ɔ: Spyd med Maal eller hemmelige Runer, som troedes at bringe Sejr.

Side 230. — „Det er dette Spyd, som stod gjennem min Søn Aasbjørn —"

„Han volder dine Nærmestes Bane; men du vorder engang hans Banemand . . . ." —

Medens Thorer Hund sejlede hjemad, fòr Aasmund videre til Nidaros. Her traadte han strax frem for Kongen og meldte, hvad der var hændt paa Rejsen hvorfor Olaf takkede ham. Derefter bad Aasmund om, at hans Ven, Karle, maatte faa Plads ved Hirden, hvortil Kongen gav sit Minde.

XVI.

lfhild var flyttet op paa en Gaard, som Olaf havde skjænket hende i Nærheden af Nidaros, og Dronningen sad paany næst ham ved Bordet. Men over dennes fine Ansigtsdrag var der kommen en sælsom Stivhed, hendes Blik var langt og fraværende, og skjønt hun viste sig høvisk indtil det yderste mod sin Husbond, var der dog i hendes Venlighed en Kulde, som han fornam. Men han fandt det bedst saadan og var glad, at hun ikke plagede ham med sin Iversyge. Naar hun saa ham ride opover Vejen, som førte til Alfhilds Gaard, lukkede Aastrid sig inde og græd bitterlig; men dette vidste han intet om. At hendes Medbejlerske skulde vugge det lille Kongsemne paa sit Fang, skar Aastrid i Hjærtet; hun blev misundelig paa denne Kvinde, som hun foragtede, ja, nu følte hun, at hun var begyndt at hade hende. Vel var hendes Datter, Ulfhild, til stor Glæde; men Barnets Kjærlighed kunde dog ikke

erstatte Faderens. Og i den Ensomhed, hvori hendes Husbond lod hende sidde, var hun uglad over ogsaa at skulle miste sin Barndoms Legekammerat, Birgit, hvis Bryllup nærmede sig. Men hun vilde intet gjøre, som kunde være hinderligt for Venindens Lykke, og hun var selv virksom i at arbejde paa hendes Udstyr af Linnedtøj og Klæder. Dagen oprandt med klar Himmel og Solskin, og efterat Kongen i Vidners Nærvær havde fæstet Bruden til Brudgommen, holdtes der Gjæstebud i en hel Uge.

Men endnu fagrere end Bruden tyktes Nogle, at Ingeborg Haarekskdatter monne være. Med det gule Haar hængende langt nedover den knejsende Nakke og ombundet med et bredt Guldbaand, med de rentskaarne Ansigtsdrag og den ranke Vært saa hun ud som en født Dronning. Den uanseelige Rødtop, Aaslak Erlingsson, gjorde sig saa elskværdig, som han evnede, for at aflokke hende lidt Venlighed; men alle hendes Lader røbede, at hans Frieri var temmelig haabløst. —

Kong Olaf havde ved Ordsendinger skaffet sig mange Venner paa Orknøerne, Grønland, Færøerne og Island. Befolkningen havde overalt ændret deres Love og indført den nye Kristenret. Men til Sikkerhed for, at de ikke paany skulde falde tilbage til de gamle Vaner, maatte mange af Øboernes Høvdingesønner opholde sig som Gisler ved Kongens Hird. Blandt disse var ogsaa de unge Islændinge Egil Sidu-Hallsson, Stein Skaftesson, Thormod Kolbrunarskald samt Thorodd Snorresson. Denne sidste var saare vaabenduelig og tillige navnkundig for sin Fagerhed. Han var høj, mørkhaaret, med tindrende, sorte

Øjne og kortklippet Skjæg. Hans Blik drog Ingeborgs til sig, og Aaslak Erlingsson kunde dirre af Harme ved at se, hvorlunde denne Fremmede vovede uafbrudt at tale med hende. I Anledning af Brylluppet var der megen Festlighed med Dans og Vaabenleg, og altid var den mørke Islænding blandt Sejrherrernes Tal, og han tyktes hende den ypperste Mand i Laget. Efter otte Dages Gilde fór Aasmund Grankelsson bort med sin Brud for at bosætte sig som Kongens Sysselmand i Haalogaland.

Derefter drog Olaf Konge sørpaa, fulgt af mange Mænd, medens Nogle blev tilbage i Nidaros som Vagt omkring Dronningen. Blandt disse var ogsaa Islændingen Thorodd Snorresson, medens Erlingssønnerne maatte ledsage Kongen. Men hovmodig af at være den mægtige Rygerhøvdings Søn haabede Aaslak, at han nok alligevel skulde gaa af med Sejren; thi saa snare det vaaredes, og Kongen kom tilbage til Nidaros, vilde Aaslak bede om Orlov til at gjæste Haarek og forny sit Frieri.

Idet Kongen fór ned gjennem Landet, holdt han Thing med Bønderne, og han standsede ikke, førend han naaede Sarpsborg, hvor han havde besluttet at tage Vintersæde. Her kaldte han en Dag Karle ind til sig. — „Du er vel kjendt i de nordlige Farvande — sagde han — thi har jeg besluttet, at du skal rejse til Bjarmeland for at kjøbe mig Pel, Graaværk og Zobelskind samt andre Sager, dem jeg har Behov af. Lad os gaa i Fællig og hver af os indskyde det halve af Omkostningerne imod at skifte Indtægterne lige!“ — Karle indvilgede heri og fór nogle Dage senere over Oplandene og Dovre til Nidaros,

hvor han af Kongens Fehirde[1] modtog de Penge, som Olaf skulde indskyde. Her fik han ogsaa et udmærket Skib med 25 Mands Besætning. Herpaa fortsattes Rejsen til Haalogaland, hvor Bror hans, Gunstejn, lagde sig i Følge med ham og medbragte sine egne Kjøbmandsvarer. Da Thorer Hund spurgte dette, skikkede han Bud til Brødrene, at det ogsaa var hans Agt at sejle til Bjarmeland. Han foreslog dem at slaa Følge og dele Byttet. Karle lod svare, at hvis Thorer vilde medtage 25 Mand, ligesom de havde, da vilde de gjærne dele Byttet undtagen de Kjøbmandsvarer, som de hver for sig kunde have. Da Thorers Sendebud kom tilbage, havde han sat et Langskib paa Vandet og ladet det tiltakle, og herpaa havde han 80 væbnede Huskarle. Da nu Thorer var sejlklar, stilte han nordefter langsmed Kysten og traf Karle i Sandvær. Siden fulgtes de ad med god Vind. Gunstejn sagde strax til sin Bror, da de traf sammen med Thorer, at denne efter hans Mening var vel mandstærk: „Mig tykkes — sagde han — at det er raadeligere, vi snur om og ikke farer saalunde, at vi er ganske i Thorers Vold; thi jeg tror ham ikke.“ — Nej, ikke vender jeg om! — svarte Karle — Men dog er det sandt, at om jeg hjemme paa Langø havde vidst, at Thorer Hund vilde indfinde sig til denne Rejse med saa stor en Skare, da monne vi have taget flere Folk med os.“ — Brødrene talte herom med Thorer og spurgte, hvad det betød, at han havde mange flere Folk med sig, end som var aftalt imellem dem. — „Jeg har et stort Skib — svarte han — det kræver større Mandskab, og desuden tykkes mig, der ej kan være

[1] Fehirde: Skatmester.

for mange gjæve Gutter til saa vovsom en Færd." — Dermed sejlede de afsted saa fort, de kunde. Naar der var svag Bor, gik Brødrene foran; men naar Vinden blev friskere, halte Thorer ind paa dem. Da de kom frem til Bjarmeland, lagde de strax til ved Kjøbstaden, hvor Handelen begyndte. Alle de, som havde Penge, fik fuldt op af Varer, der fornemmelig bestod i Graaværk, Bæver og Zobelskind. Da Markedet var forbi, sejlede de udefter Elven, og da var Freden med Indbyggerne endt. Thorer kaldte Sjøfolket sammen og spurgte, om de havde Lyst til at gaa paa Land og skaffe sig Bytte. De svarte Alle, at Lysten dertil var meget stor, ifald noget Bytte laa dem for Øjne. Thorer mente, at der visselig vilde være Noget at vinde, om Rejsen blev god; men at der efter al Rimelighed var Fare forbunden med denne Færd. — „I disse Trakter — fortalte Thorer — er det Skik, at naar rige Mænd dør, skal alt Løsøre skiftes mellem den Døde og Arvingerne. Han skal have Halvdelen eller stundom mindre, og dette Gods bæres ud i Skogen eller nedgraves i Høje, stundom bygges ogsaa Hus derover. Et sligt Sted maa vi se til at plyndre. Det er bedst, vi sætter os igang ved Afdagstide, og det maa være streng Aftale, at heller Ingen løber fra de Andre, og at heller Ingen bliver tilbage, naar Formanden siger, de skal gaa." — Da Kvælden kom, vandrede hele Mandskabet afsted med Undtagelse af de Faa, som maatte passe paa Skibene. Vejen bar frem over store Sletter, og derefter kom de ind i en tætvoxet Skog. Thorer gik først, de to Brødre bagerst. — „Lad os fare tyst! — bød Thorer — Og skræl noget Bark af

Træerne, saa vi med Lethed kan finde Vejen tilbage!" — Endelig naaede de en stor Rydningsplads, hvor der var en høj Skigard med et Led, som stod stængt i Laas. Sex af Landets Mænd holdt Vagt paa dette Sted hver Nat, To og To hver Tredjedel af Natten. Men tilfældigvis var nu den Vagt, der skulde afløses, gaaet hjem, og de, der skulde afløse den, endnu ikke komne. Thorer sprang derfor frem til Gjærdet, hagede sin Øxe fast øverst oppe og halte sig op efter Skaftet, saa han kom over paa den anden Side. Samtidigen klatrede Karle over paa et andet Sted, saa de Begge kom frem til Døren, tog Slagbommerne fra og lukkede op for det hele Følge. Nu sagde Thorer: „I denne Indhegning findes en Høj, der helt igjennem er rørt sammen af Guld, Sølv og Muld. Med den kan I give Eder ifærd. Men her staar ogsaa Bjarmernes Gud, der kaldes Jomala, og den maa ingen vove at plyndre." — Derpaa styrtede Mændene frem til Højen, tog saa mange Kostbarheder, de kunde finde, og stak dem ind under Klæderne. Da de var færdige hermed, gav Thorer Befaling til at drage bort. — „Karle og Gunstejn maa først gaa ud — sagde han — sidst gaar jeg." — Alle gik da ud af Porten; men imidlertid sneg Thorer sig tilbage til Jomala og greb en Sølvbolle med Penge, som stod paa Gudens Knæ. Pengene heldte han i Lommen og stak Armen i Hanken paa Bollen. Derpaa skyndte han sig efter de Øvrige, som allerede havde savnet ham. Karle var vendt om for at søge ham og mødte ham ved Porten, og da han saa Thorer med Sølvbollen, løb ogsaa han hen til Afgudsbilledet. Han saa,

at det var et svært Halsesmykke, og for at rane dette vilde han hugge Snoren over, hvormed det var fæstet om Nakken; men i Iveren hug han saa hart, at Hovedet rog af Billedet med et vældigt Brag. I det samme kom Vagtmændene frem paa Rydningen og blæste i Lur. Tegnet besvaredes fra alle Kanter, og Ransmændene skyndte sig, alt hvad de kunde, over Pladsen ind i Skogen. Thorer Hund gik bagefter sit Følge, og foran ham gik tvende Mænd, som bar en Sæk med Aske og Muld. Af dette tog Thorer og strøede det paa Stien for at udslette Fodsporene. Saaledes kom de gjennem Skogen og ud paa Volden; men de hørte bestandig Bjarmernes Raaben og en forfærdelig Gaulen. Da de naaede Skibene, gik Karle og hans Bror først ombord; de løste Landtaugene, hejste Sejl og satte ud i Sjøen. Men med Thorer gik det ikke saa fort; thi hans Skib var langt større og derfor vanskeligere at haandtere. Begge sejlede over Hvide Havet, og da Nætterne endnu var lyse, gik det fremad hele Døgnet igjennem. Endelig maatte Karle lægge ind til nogle Øer for at bie paa Strømfald, da der var en svær Sjøgang lige foran dem. Nu kom Thorer efter og lagde sig ogsaa for Anker. Derpaa satte han en Baad ud og roede hen til Karles Skib. Her steg han ombord og sagde til Brødrene: „Mig tykkes, at jeg har bedst fortjent Halsesmykket ligesom de andre Kostbarheder, der blev tagne af Billedet; thi mig kan I takke for, at I slap bort uden Mandetab, medens du Karle bragte os i stor Fare.“ — Men herpaa svarte Karle: „Kong Olaf ejer Hælvten af alt det Gods, som jeg samler paa Rejsen, og nu agter jeg at

skjænke ham Smykket. Far du ned til ham, om du vil; thi muligt er det, at han ej vil beholde det, efterdi det har hængt om et Afgudsbillede!" — Da holdt Thorer Hund fast ved, at de skulde gaa i Land paa Øen og skifte Byttet. Men Gunstejn paastod, det var paa Tide at sejle videre, da det nu var Strømskifte, hvorfor han lettede Anker. Thorer maatte altsaa ro tilbage til sit Skib. Brødrene sejlede stedse forud, indtil de naaede Gejrsvær, strax vestenfor Nordkap, der var den første Havn for Farmændene, som kom østerfra. Ved Afdagstid lagde de ind i Lejet, Thorer inderst og Karle længere ude. Da Thorers Skib var tjeldet, gik han fra Borde med et talrigt Følge og raabte ud til Brødrene, idet han bad dem komme i Land. De gjorde saa, og nogle faa Folk fulgte dem. Nu krævede Thorer paany, at de skulde skifte deres Hærfang. Men Brødrene mente, at dette ej trængtes, før de kom hjem til deres Bygd. Thorer indvendte, at det var gammel Skik at dele Byttet snarest gjørligt og ikke saa ganske lide paa Andres Ærlighed. Herom talte de en Stund uden at kunne enes, og Thorer fjernede sig. Men da han havde gaaet et lidet Stykke, snudde han om, befalende sit Følge at bie paa ham. Han raabte til Karle, at han vilde tale ene med ham, og da Karle vendte om og gik henimod ham, stødte Thorer et Spyd i hans Bringe, saa det stod tvers igjennem ham. — „Her Karle — sagde han — kan du lære en Bjarkøing at kjende! Jeg tænkte nok ogsaa, at du skulde faa føle Aasbjørn Selsbanes Spyd!" — Karle døde strax, medens Thorer Hund og hans Følge gik tilbage til Skibet. Da Gunstejn saa Brø-

deren falde, sprang han til, tog Liget, bar det ombord, slog Tjeldingerne ned, trak Bryggerne op, hejste Sejl og skyndte sig afsted. Da Thorer saa dette, lod ogsaa han Tjeldingerne kaste af og prøvede saa fort, som gjørligt, at komme efter; men idet han hejste Sejl, brast Staget, saa at Dugen faldt ned tvers over Skibet. Det varede længe, førend Sejlet kom op, hvad der sinkede ham saa meget, at Gunstejn allerede var kommen langt, inden Thorer Hunds Skib skjød Fart. Begge sejlede og roede de af alle Kræfter Dag og Nat, indtil de var komne forbi Kvænangen og drejede ind i Sundene. Her havde Gunstejns Skib lettere for at snu; men da halte Thorer endeligen ind paa ham, saa at da Gunstejn kom ud for Lengvik, strax østenfor Senjen, fandt han det raadeligst at lægge til Land og løbe op fra Fartøiet med sine Mænd. Strax efter lagde ogsaa Thorer til og sprang efter ham. Men det lykkedes Flygtningerne at faa dølge sig i en Fjeldhule, og Thorer vendte da tilbage og røvede alt det Gods, som fandtes paa Gunstejns Fartøi. Derefter lod han dette trække ud paa Fjorden, huggede Hul i det og sænkede det i Grund. Thorer Hund fôr nu hjemover til Bjarkø, medens Gunstejn og hans Mænd nødsagedes til at fortsætte Rejsen paa Smaabaade. De roede om Natten og laa stille om Dagen, indtil de kom udenfor Thorers Rækkevidde. Gunstejn forføjede sig først hjem til Langø og derefter videre til Tunsberg, hvor han traf Kong Olaf, til hvem han berettede Alt, hvad der paa Bjarmelandsfarten havde tildraget sig. Hans Herre var ikke tilfreds med Reisen: „Men nu kan du blive

Side 233. — og Ransmændene skyndte sig, alt hvad de kunde, over Pladsen ind i Skogen — —

her i min Hird — sagde han — og jeg lover at hjælpe paa din Sag, naar Lejlighed dertil gives. Ustraffet skal ingen af mine Sendinger vorde fældet eller ranet, det bor du være forvisset om."

Gunstejn gik derefter ud i Hirdstuen, hvor flere af Kongens Mænd havde lejret sig omkring Bordene. Der blev drukket og spillet Terninger. Gunstejn tren frem til Fin Arnesson og hilste: „Hil og sæl, Fin!" sagde han, idet han trykkede hans Haand. — Ved Siden af Fin og Arne sad deres trende Brodre, Kolbjorn, Arnbjorn og Aamunde, som nys var kommen hjem fra Hærtog og nu havde svoret Kong Olaf Troskab. Broderen Kalf var derimod iaar bleven siddende paa sin Gaard i Indthrondelagen. Gunstejn satte sig ned ligeoverfor Fin og begyndte at fortælle, hvorlunde Thorer Hund havde givet hans Bror Karle Banesaar og ranet alle deres Kostbarheder. — „Den lumske Ræv! — udbrod Fin Arnesson, medens hans sorte Ojne skjod Gnister — Jeg ved ej, hvorfor Kongen ikke revser ham; thi det er jo forlængst aabenbaret, at det var ham, som afholdt sin Brorsson, Aasbjorn Selsbane, fra at opfylde sin Ed og gaa i Kongens Tjeneste som Aarmand paa Augvaldsnæs." — „Thorer Hund er en af de mægtigste Hovdinger i Haalogaland — sagde en anden Hirdmand — thi handler Kongen klogt i at gaa frem med Lempe. De Misnoides Tal oges med hver Dag." — „Men ogsaa Vennernes Tal — mente Fin — To ætstore Frænder har han netop nu vundet ved at gifte sin Halvsoster, Gunhild, med Ketil Kalf af Ringenæs og sin Moster, Isrid, med Thord

paa Stejg. En stor Del af dennes Venner og Frænder i Gudbrandsdalen har derved fæstet sig ved Olafs Sag." — „Det kan trænges at rejse nye Stotter, naar de gamle rokkes — mælte en tredje Hirdmand — Mange er de, som ser skjævt til, at Lov og Ret skal overholdes uden Persons Anseelse, og at Kongen dommer lige for Hoj og Lav. I Forstningen, da Olaf Haraldsson kom til Landet, lob hele Mængden op og vilde ikke hore Andet, end at han skulde være Eneherre; men nu, naar man ikke tykkes at kunne raade sig selv for hans kraftige Styrelses Skyld, soger jo Flere og Flere ud af Landet." — En fjerde Hirdmand kastede sig ind i Ordskiftet og mælte: „Jeg taler dagstodt med Kjobmænd, som farer med Varer mellem Tunsberg og Anglen, og de har givet mig noksaa grej Oplysning om Forholdene derover. At Kong Knut egtede Ædhelreds Enke, Dronning Emma, var ikkun for at indsmigre sig hos det angliske Folk, siger de. Han har gjort Alt for at faa Anglerne til at glemme, at han var en fremmed Erobrer, hvilket ogsaa er lykkedes ham. Anglen er nu bleven Hovedlandet, og Danmark betragtes bare som et Biland. Men i begge Riger har han fuldkommen befæstet sit Herredom. Han tager Skat og Skyld af de rigeste Thjodlande i Norden. Han har god Fred, og der staar stort Ry af hans Gavmildhed. Og mangen en eventyrlysten Svend farer didover for at plukke de gyldne Spigre, som falder af gyldne Hjul. Der kan de skue langt storre Herlighed end hjemme, baade i Klædedragter og Herberger." — „At Noregsmænd farer til Kong Knut og modtager Vennegaver er lige med For-

ræderi! — udbrød Fin Arnesson i Heftighed — Og fra Anglerkongens Side er det Bestikkelse!" — Men den forrige Hirdmand fortsatte ganske rolig: „Mange tykkes, at Kong Knuts Krav paa Norregr er fuldt saa gyldigt som Olaf Haraldssons. Kong Knuts Far sad inde med den sydlige Landsende, medens Jarlerne Erik og Svejn maatte udrede ham Skat for det nordlige. Hans Maag, Erik Jarl, har vel fundet, at Sønnen Haakons Afsværgen af Riget burde være bindende og har tvunget Sønnen til at holde sin Ed; men nu, efterat Erik Jarl er død . . ." „Død? Er Erik Jarl død?" — spurgtes der fra alle Kanter. — „Ja, svarte Hirdmanden i en lavere Tone — Farmændene fortæller, at han er bragt af Vejen paa en lumsk Maade. Just som han kom hjem fra en Pilegrimsfart til Roma, skal han have ladet sin Drøbel skjære, hvilket voldte en Blodstyrtning, der endte hans Liv. Men der hviskes om at en af de Tilstedeværende skal have raadet Lægen til at skjære saa meget af, at det ikke tiere skulde trænges, og at Lægen derfor skar altfor dybt. Den, der gav Raadet, skal være Kong Knut selv eller ogsaa hin Mand, som i sin Tid var med Olaf Trygvesson paa Ormen hin Lange." — „Ejnar Thambarskelver? — spurgte Fin Arnesson forbauset — Nej, ikke tror jeg det om ham! Han var altid kjendt for sin Ærlighed og vilde aldrig ladet sig hverve til slig en Daad. Han havde jo netop gjort Pilegrimsfarten til Roma sammen med sin Maag og skal strax derefter være kommen hjem til Throndhjem, hvor han nu har fæstet Bo. Hvi skulde han ville dræbe Jarlen? Men Rygtet har

sagt mig, at Kong Knut selv stundom lønner sine Venner paa det Sæt, naar de falder ham til Besvær, og han ikke længer trænger dem. Det er jo kjendt, at Thorkell den Høje skal være fældet i Danmark ogsaa paa højere Bud." — „Et er vist — gjenmælte hin Hirdmand, der havde talt med Farmændene — nemlig at den unge Haakon Jarl ikke længer skal være tilsinds at agte den Ed, som han svor Olaf Haraldssøn. De flygtende Norregsmænds Klager skal finde et villigt Øre hos Jarlen. Naar de vredes over Olafs Forføjninger til Kristendommens Fremme, der i deres Øjne er en Krænkelse mod hævdvunden Frihed, da lytter Jarlen med synlig Glæde, og Haakon Jarl skal være i stor Yndest hos sin Morbror, den mægtige Kong Knut," — „Truer Fienden, des større Grund har vi til at staade tro omkring vor Drot" — mente Fin Arnessøn.

Medens dette Ordskifte fandt Sted i Hirdstuen, traadte Kongens Dørvogter ind til sin Herre og meldte; „Et vældigt Langskib er lagt til Bryggen. Det bærer Kong Knuts Mærke og medbringer Sendinger, som beder om at faa dig i Tale. De er prægtigen udstyrede og fører med sig Kong Knuts Brev og Segl." — Olaf blev ilde tilmode ved dette Bud; thi han ante strax, at Kong Knut ikke sendte Mænd til ham i noget Ærende, som kunde være ham gavnligt. — „Min Tid er optagen — svarte han — Jeg kan ikke modtage disse Udlændere." — Dørvogteren maatte overbringe Svaret, og skjønt Sendingerne gjentog deres Ansøgning, henløb der flere Dage, inden Kongen vilde se dem. Han følte nemlig grant,

at dette var Begyndelsen til langt andre Gjenvordigheder, end dem han hidtil havde havt at stride imod. Endelig besluttede han dog at lade dem komme for sig. Ind traadte da tolv Mand, alle klædte i kostelige Kjorteler af mangefarvet Silke og Fløjel, Silkestromper og Karduans Halvsko med Spænder, som blinkede af Perler og egte Stene. De bar hvide Fjerbuske i de bredbremmede Hatte, og Formanden, Sigurd, en Dane af Fødsel, var i Særdeleshed pragtfuld i Klæder og bar mange straalende Smykker. Han var lyshaaret med spidst Hageskjæg og fine Træk. Kong Olaf sad i sin Høvdingestol i Maalstuen, da Sendebudene førtes ind. Han hilste dem med hoviske Læder, idet han sagde: „I kommer fra Kong Knut, og jeg er rede til at høre Eders Budskab.“ — Sigurd tren da frem, og idet han bøjede Knæ for Kongen, overrakte han denne et stort Pergamentsbrev med Kong Knuts Segl. Derefter rejste han sig op og sagde: „Min Herre, Kong Knut, staar fast ved, at hele dit Rige tilkommer ham, da hans Forfædre for ham har ejet det. Men saasom Kong Knut helst vil holde Fred med alle Lande, ønsker han heller ikke, om det kan undgaaes, at drage med Hærskjold imod dig. Attraar derfor Olaf Haraldsson fremdeles at være Noregrs Drot, da bør han indfinde sig hos min Herre, tage Riget i Len af ham, vorde hans Mand og udrede ham samme Skat, som Jarlene fordum!“ — Olaf hørte med Ro paa denne Tale, og da Sigurd var færdig, aabnede han Brevet, som indeholdt det samme, og læste med stum Forbitrelse. Ligesom forhen, under Forhandlingerne med Olaf Svenske, saalunde

viste det sig ogsaa her, at Lodbrok-Ætlingerne fremdeles betragtede Harald Haarfagers Efterkommere som underordnede Fylkeskonger, der ikke var berettigede til at være Rigets uafhængige Herrer. Men Olaf lod sig ikke skræmme af nogensomhelst Trusel om fremmed Overgreb, og han svarte saalunde: „Jeg har hørt fortælle i gamle Frasagn, at Danekongen Gorm tyktes at være en gild Thjodkonge, skjønt han kun raadede over Danmark alene. De følgende Danekonger har dog ikke villet lade sig nøje dermed. Nu er det kommen saa vidt, at Knut styrer baade over Danevælde og Anglen, og dertil har han lagt under sig en stor Del af Skotland. Men endda kræver han mit Arverige, som jeg har taget i Besiddelse. Han skulde dog omsider vise nogen Maadehold i sin Begjærlighed. Eller mon han agter at raade over alle Nordlandene? Eller mon han vil æde al Kaal i Anglen? Dette skal han før orke, end at jeg lægger mit Hoved under ham eller viser ham eller nogen anden Hyldest. Bringer ham nu mit Svar: Jeg vil værge Noregr med Od og Eg, saalænge mig Levedage forundes, og ikke betaler jeg nogen Mand Skat af mit Rige." — Dermed rejste Kongen sig, hilste de Fremmede og gik ud af Stuen.

Det angliske Følge maatte fjerne sig og gik slukøret nedover til Stranden. Paa Vejen traf de Sighvat Skald, der kjendte Anføreren fra en Rejse i Anglen, og slog sig i Lag med ham. — „Hvorlunde løb Eders Ærende af? — spurgte Sighvat. — „Modtagelsen var ikke synderlig mild — svarte Sigurd i en misfornøjet Tone — Jeg forstaar ikke, at Olaf Haraldssøn tør vægre sig ved at

blive Kong Knuts Mand og begive sig til ham. Det var dog det klogeste, han kunde gjøre; thi min Herre er saa god, at ingen Høvding, hvor meget han end har forbrudt sig, ej faar hans fuldkomne Tilgivelse, naar han bare kommer til ham og falder ham til Fode. Nu for ganske kort Tid siden kom tvende Konger til ham fra Fife i Skotland. Han eftergav dem ganske sin Vrede, lod dem beholde alle de Besiddelser, de havde havt hidindtil, og skjænkede dem ovenikjøbet store Vennegaver." — Til dette smilte Sighvat Skald og svarte: „Om end alle Kongerne i Skotland lagde deres Hoved under Kong Knut, saa vilde dog aldrig den sejrrige Olaf Haraldssøn nedlade sig dertil." —

Da Anglernes Skib var sejlet væk, gik Sighvat Skald tilbage til Gaarden og opsøgte Kongen, hvem han fortalte sin Samtale med Sigurd. „Jeg havde ladet mine Skibe tiltakle for at fare til Nidaros — sagde Olaf — men efter dette Bud fra Kong Knut vil jeg dvæle nogen Tid her i Viken for at være paa min Post, om han alt nu skulde ville angribe mig." — „Ja, store Begivenheder forestaar visseligen!" — sagde Sighvat — Thi der gaar Ord om, at Knut ventes til Danmark isommer. Kjøbmandsskibenene, som ret nu er komne hjem fra Anglen, bringer ogsaa Efterretning om, at der samles en stor Hær." — „Jeg maa have Folk ude for at passe ham op og melde mig, naar han kommer til Danmark — ytrede Olaf, som i fuld Mon indsaa Farens Betydning — Men det er magtpaaliggende at jeg sikrer mig Sviakongens Venskab og Støtte; thi skal du strax tage en Skare med

dig og ride ofter til Svithjod til min Maag, Kong Aanund. Du skal lade ham vide Kong Knuts Brevsending og det Krav, han gjør paa mit Rige. Dertil skal du føje min Tanke, at om Knut underlægger sig Noregr, vil Aanund kun en stakket Stund faa beholde Sviariget i Fred. Derfor anser jeg det for raadeligst, at vi forener os til Modværge; thi da vil vi ikke mangle Styrke til at vove en Dyst med Kong Knut." — Kong Olaf talte endnu længe om sine Planer med den trofaste Skald, og næste Dag gjorde denne sig rejsefærdig. Men Sighvat blev længere borte, end Olaf havde forudseet, og da han endelig kom hjem, havde han vigtige Tidender at forkynde. Atter sad han i lønlig Raadslagning med sin Herre og mælte; „Jeg fandt det gavnligst for dig, at jeg dvælte en lang Tid i Upsala, for at Alt kunde blive klaret og aftalt. Kong Aanund tog vel imod mig og lod dig svare, at han gjerne vilde indgaa Fællesskab, saalunde at enhver af Eder skulde staa den Anden bi med hele sit Riges Magt. Til Høsten agter Sviakongen at fare til Vestergøutland, og om det tykkes dig belejligt, kunde I da mødes i Konghelle og pleje videre Raad." — Olaf svarte: „En klog Sending er du, Sighvat Skald — Men nu ved troligen ogsaa Aanund, at Kong Knut er kommen over til Danmark med en stor Styrke og har sat sig fast der?" — „Ja, det ved han! — forsikrede Sighvat — og det synes, som om Kong Knut har en Anelse om Eders Forbund; thi han har allerede prøvet, om han kunde vinde Aanund ved Smigerord og Gaver. Han har sendt Mænd til Upsala for at forestille

Aanund, at din Tvist med Kong Knut burde være Sviakongen uvedkommende, og at han derfor gjerne kunde sidde i Ro og se til. I saa Fald skulde Aanund og hans Rige faa være i fuldkommen Fred for Knut. Hans Sendinger medbragte saare kostbare Gaver. Først var det to svære Lysestager af pureste Guld. Sviakongen betragtede dem og sagde: „Vakkert Legetøj er dette; men ikke vil jeg for at faa dem, skilles fra Olaf." — Da rakte de ham et gyldent Bordkar, indlagt med funklende Ædelstene. „Dette er et herligt Klenodi — sagde Aanund — Men ikke sælger jeg Kong Olaf for et Bordkar." — Tilsidst kom de frem med to Guldringe. — „Kong Knut har visselig megen Omtanke; thi han ved, at jeg gjærne vil vinde Gods og skjønner lidet paa udenlandsk Skik; men Kong Olaf lærte jeg at kjende, da jeg var Unggut, og fattede saadan Kjærlighed til ham, at jeg ingenlunde vil skilles fra ham." — Sendebudene maatte drage hjem med uforrettet Sag og melde Kong Knut, at han ikke kunde vente noget Venskab fra den Kant." — Olaf lo over denne Fortælling; dog strax efter blev han alvorlig og sagde: „Des større Fiendskab kan vi vente os af Knut den Mægtige." —

Da det lakkede mod Høst, drog Olaf til Sarpsborg for at tage Vintersæde, og først næste Aar mødtes han i Konghelle med sin Maag, Aanund. De udsatte Mødet saa længe, fordi de først vilde se, hvad Kong Knut agtede at tage sig for. Men endnu gav han intet Tegn til Ufred. Da det vaaredes, gik han nemlig ombord paa sine Skibe og styrede vesterud. Sin ældste Søn, Hardeknut, havde

han ladt tilbage i Danmark under sin Maag, Ulf Jarls, Værgemaal. Strax efter kom Olafs Spejdere hjem og kunde berette, at Kong Knut havde tiltraadt sin længe paatænkte Pilegrimsfærd til Rom, hvor han visselig vilde dvæle til langt ind i det følgende Aar. Olaf drog da til Konghelle til Stævne med Aanund, og efterat de to Frænder havde lagt deres fælles Planer for Fremtiden, kom Olaf atter engang til Tunsberg. Her kaldte han en Dag Bjørn Stallare, Sighvat Skald, Fin Arnesson og flere andre af sine fornemste Raadgivere til sig og sagde: „Den Plan staar fast, at jeg i Vaar agter at opbyde hele Landet til Leding baade med Folk og Skibe for derefter at fare med min Hær imod Kong Knut; thi vitterligt er det, at han ingenlunde agter at behandle som Spøg den Fordring, han har gjort paa mit Rige. Nu befaler jeg dig, Fin Arnesson, at du skal fare til Haalogaland og udbyde Almuen til Ledingsfærd og stævne denne Hær mig i Møde i Agdanæs!“ — Han skikkede derhos Somme til Throndhjem og Somme søefter i samme Ærende, for at Budet samtidig kunde udgaa over det hele Land. Men inden Fin Arnesson fôr bort, havde han en Enetale med Kongen, som sagde ham, hvorlunde han skulde forholde sig, naar han mødtes med den snedige Thorer Hund. Kongen lod Gunstejn følge med ham, da denne var godt kjendt med Landskabet og Folket i Haalogaland.

Olaf gjorde sig derefter selv rede og styrede opefter Kysten til Nidaros. Og medens han sejlede nordover, rejste en Hærpil af Jern fra Lendermand til Lendermand

og gik paa et fuldt bemandet Fartøj ad den almindelige Led Dag og Nat. Men for hver Fjord, den kom ind i, sendtes en Træpil op i de indre Trakter, fra Gaard til Gaard, som vanlig Budstikke. Fra ethvert Hus, hvortil den kom, skulde Thegn og Træl inden fem Dage indfinde sig paa Skibet for der at faa høre Kongens Befaling om Rustningen samt Tiden, naar Alle skulde fremmøde.

XVII.

Fin Arnesson rejste afsted paa en Skude med 30 Mand. Da han kom til Haalogaland, stævnede han Bonderne til Thing og forrettede Kongens Ærende, idet han krævede Leding. Bonderne i de Herreder havde store, duelige Skibe, og saa snare de havde faaet Opbudet, rustede de sig Alle. Paa dette Sæt drog Fin fra Herred til Herred, dels holdt han Thing, dels sendte han sine Mænd omkring for at kræve Udbud. De kom ogsaa til Thorer Hund paa Bjarko, og han rustede strax det Skib, som han Sommeren forud havde brugt til Bjarmelandsfærden. Fin foreskrev, at alle Haaleygerne fra de nordligste Herreder skulde mode med deres Skibe i Vaagen. Her samledes da en stor Flaade, som biede paa Fin, og deriblandt var ogsaa Thorer Hunds Fartoj. Da nu Fin kom, lod han strax blæse til Thing for alle Ledingsfolkene. De maatte vise deres Vaaben, og det skulde ransages, om Udbudet fra hvert Skibrede var sket Fyldest. Da dette var gjort, henvendte Fin sig til Thorer Hund og sagde: „Dig bringer jeg en Hilsen fra Kong Olaf. Han sporger,

hvad du vil byde ham for det Drab, du begik paa hans Hirdsvend Karle, samt for dit Ran, da du tilvendte dig Kongens Gods der nord i Lengvik. Jeg har Kongens Befaling til at jævne denne Sag og kræver nu dit Svar." — Thorer saa sig om og opdagede, at han var kringsat af en Skare fuldtvæbnede Mænd, hvoriblandt ogsaa Gunstejn tilligemed en Mængde af Karles Frænder. Her kunde altsaa ikke være Tale om at sætte sig til Modværge. Thi svarte han: „Mit Tilbud er snart gjort, jeg overlader hele denne Sag i Kongens Vold." — Men hertil svarede Fin: „Du maa vente, at en mindre Ære forundes dig; thi du maa overlade Sagen til min Dom, om Forlig skal sluttes." — Thorer gjenmælte: „Ogsaa da tænker jeg, at det staar vel til med min Sag, og derfor vil jeg ikke unddrage mig." — Derefter tren Thorer frem og bekræftede Sagen med Haandslag, og Fin foresagde ham alle de Ord, han skulde sige. Nu afsagde Fin Forligsdommen; „Thorer Hund skal udrede Kongen 10 Mærker Guld og Gunstejn 10 Mærker. For Ran og Godsspilde skal du betale andre 10 Mærker, hvilket Alt skal ske strax." — Thorer Hund ynkede sig. — „Dette er en stor Pengebode!" — sukkede han. — „Ellers bliver der intet Forlig af!" — svarte Fin uden at lade sig røre. — „Du maa da i det mindste give mig Frist, indtil jeg kan søge Laan hos mit Følge" — ytrede Thorer. — „Nei — paastod Fin — du skal betale strax paa Stand, og derhos skal du lægge af dig det kostbare Smykke, som du tog fra Karle, da han var død!" — „Det Smykke er ikke i min Vold", — paastod Thorer. — „Jo — sagde Gunstejn,

som nu traadte frem og saa Thorer stivt i Øjnene — Karle havde Smykket om Halsen, da vi skiltes; men det var borte, da vi hentede hans Lig." — Jeg har ikke lagt Mærke til noget Smykke — forsikrede Thorer paany — Og om det findes, saa maa det ialfald ligge hjemme paa Bjarko." — Men da blev Fin rasende. Han greb sit Spyd og satte Odden for Thorers Bringe: „Læg Smykket fra dig, eller dine Øjeblikke er talte!" — skreg han. — Og nu var den Anden nødt til at trække Smykket frem og overlade det til Fin.

Alle Ledingsfolkene strømmede nu ned til Stranden, hvor Thorer steg ombord paa sit Skib. Men Fin fulgte ham i Hælene med mange Mænd. Han lukkede Lugerne op og kigede ned i Bunden. Tæt ved Masten, under Dækket, opdagede han to uhyre Tønder. „Hvad er der i disse?" — spurgte han. — „Drikkevarer" — svarte Thorer ganske rolig. — „Hvorfor giver du os da ikke Noget at drikke? — spurgte Fin — saa stort Forraad, som du har, — Thorer befol da sine Karle, at de skulde lade løbe af Tønden i en Bolle, hvorpaa der blev givet Fin og hans Folk Drikke, som var af den bedste Slags. Derefter forlangte Fin, at Thorer skulde udrede Pengene; men Thorer vedblev at gaa frem og tilbage paa Dækket og talte snart med den Ene og snart med den Anden. — „Bær frem Pengene" — raabte Fin paany med Tordenrøst. — Thorer bad ham gaa paa Land og sagde, at han der vilde udrede Bøderne, hvorfor Fin forlod Skibet. Thorer fulgte efter og begyndte ogsaa virkelig at udbetale Bøderne. Først kom han frem med en Pung, hvori

der var mange 10 Mærker vejede, derpaa med mange Knytter, af hvilke Somme indeholdt en Mark, Andre en Halv, ja Flere endog kun nogle Ører. — „Dette er Penge, som mine Venner har laant mig — sagde han — thi mine egne Rejsepenge er allerede for længst opbrugte.“ Han gik ombord paa Skibet igjen og vendte atter tilbage med en Del mindre Summer, dem han efterhaanden udbetalte i Smaat. Dette medtog lang Tid, og det lakkede allerede mod Kvæld. Thingfolket begyndte at drage bort; men endnu var ikke Tredjedelen af Pengene udbetalt — „Det gaar sent, Thorer — sagde Fin — Og det tykkes at volde dig megen Pine at skulle sone din Skyld. Jeg vil derfor lade dig slippe for denne Gang, saa kan du betale Resten til Kongen selv.“ — „Det er mig kjært, at vi skilles ad — svarte Thorer — Og jeg har den bedste Vilje til at betale min Gjæld, saaledes at hverken du eller Kongen skal synes at have faaet for lidet.

Fin gik nu ombord paa sit Skib og sejlede ud efter den øvrige Flaade; men det varede længe, før Thorer blev færdig. Han gik omkring og lo i Skjægget ved Tanken paa, hvorlunde det var lykkedes ham at narre Fin; thi han havde nemlig en Mængde Formue med sig, hvoriblandt ogsaa de Penge, som han og Karle havde ranet i Bjarmeland. I de store Tønder var der en Bund indenfor den ydre. Og denne inderste Bund var fyldt med Graaskind, Bæver og Sobelskind. Da Sejlene var hejste, styrede han frem over Vestfjorden og stak ud i Nordsjøen for at fare bent til Anglen og opsøge Olafs Fiende, Kong Knut.

Da Fin Arnesson ankom til Nidaros, var det silde paa Høsten. Han blev strax modtagen af Kongen, som havde tilbragt Sommeren i Ro paa sin Kongsgaard. Fin fortalte, hvad han havde oplevet paa Rejsen og endte saalunde: „Thorer Hund satte vesterud, og senere saa jeg Intet til ham, derfor formoder jeg, at han i Vrede er faren af Landet og over til Kong Knut den Mægtige. Og der mener jeg, at han vil være dig til ringe Gavn.“ — Men Olaf svarte rolig: „Jeg tviler ingenlunde paa, at Thorer nu er vorden min bitre Uven; men derfor tykkes det mig langt bedre, at han er fjærn end nær!“

Blandt de Haaleygere, som nu havde fulgt Fin nedover, var ogsaa Aasmund Grankelsson, hvem Kongen hilste med stor Hjærtelighed, idet han spurgte til hans Husliv og til hans Sysſel i Haalogaland. — „Lykſaligere end mig kan ingen være — svarte Aasmund — thi vænere Mø med større Ædelsind end min Birgit har aldrig nogen Mand ejet. Men ellers har jeg langtfra havt fredsomme Tider, og det er nu denne stormægtige Høvding, Haarek af Thoto, om hvem jeg gjerne vilde tale med dig, Olaf Konge.“ — „Kom hid, sid ned, og lad mig høre!“ — sagde Olaf. — Aasmund tog Plads ved Bordet ligeoverfor Kongen og fortalte: „Langt ude i Havet ligger et Vær, hvor der baade er Sælhund og Fuglefangst, Fiskeri og Egsamling. Dette har fra gammel Tid tilhørt den Gaard, som Far min nu ejer. Men en Dag begyndte Haarek af Thoto at gjøre Krav paa vor Ejendom. Det kom endog saa vidt, at han i flere Aar ved uretfærdig Vold fik al Gavn af Været. Men nu mente Far og jeg, at vi nok turde

vente Bistand af dig, Herre Konge, naar Retten var paa vor Side. Vi rejste da sammen ned til ham og truede med at kjære vor Sag for dig, ifald han ikke afstod fra sit ubillige Krav. Men han svarte os med Tværhed og Hovmod. „Du burde dog — sagde han til mig — lære at holde Maade, om du end nu tror at være en stor Mand, fordi du har Kongen i Ryggen. Dette kan nok ogsaa trænges, om det skal lykkes dig at dræbe Hovdinger og gjøre dem til Ubodemænd[1] og plyndre os, der hidindtil troede at kunne holde vore Jævnbaarne Stangen, endsige slige som dig, der ikke paa langt nær er vore Ligemænd, hvad Æt og Rigdom angaar." — „Det faar nok Mange at føle — svarte jeg ham — at du, Haarek, er frændestor og anmassende; thi Mange sidder skjævt for din Skyld; men til os nytter det lidet at komme med slig Ufærd og saadan Krænkelse af Lov og Ret som denne." — Dermed skiltes vi. Men kort Tid efter sendte Haarek 12 af sine Huskarle afsted med en stor Færge, hvormed de roede ud til Været og efter hans Befaling tog al den Vejdefang, de kunde faa. Men da de var færdige og for hjemover, kom jeg over dem med 30 Mand og bød dem give Slip paa Altsammen. Da de vægrede sig, angreb jeg dem, og da mærkedes Folkemonen. Haareks Karle blev dels bankede, dels saarede, dels kastede i Vandet; men al Fangsten lossede jeg over paa mit Fartøj. Jeg ved, at Haarek af Thoto er paa Vejen hid for at voldgive dig Sagen, hvad ogsaa jeg gjør, og nu kjender du den hele Sandhed." — „Dig, Aasmund, stoler jeg fast

[1] Ubodemand: for hvis Drab ingen Bode betales.

paa — svarte Kongen — men Vidner bør du bringe mig paa, at dette Vær har ligget til din Fars Eiendom."

Nogle Dage senere ankom ogsaa Haarek af Thoto med en tyvesædet Snekke, udrustet paa det ypperligste og bemandet med Vaabenkarle. Han traadte frem for Kongen med sit Kjæremaal; men da Aasmund kunde føre Vidner paa, at Været havde tilhørt hans Far, dømte Kongen saalunde, at Grankel skulde beholde sin Ejendom; men at ingen Bod skulde betales for Haareks Huskarle. — „Dette er et skakt Udfald — sagde Haarek — men dog anser jeg det ikke for nogen Skam at lyde Kongens Dom, hvordan det end siden gaar med Sagen." — Men skjønt hovisk i Lader var Haarek alligevel temmelig fiendtlig sindet, og da nu Mellemværendet med Aasmund Grankelsson var afgjort, sagde han: „Tillad mig, Konge, at fremsætte en Bøn! Datter min har nu i flere Aar været borte fra Hjemmet, hvor hun savnes haardt; thi foruden hende har vi kun Sønner. Min Kone har derfor bedt mig om at bringe hende hjem, hvad jeg haaber, du tillader." Olaf betænkte sig en Stund, men svarte derpaa: „At du savner Datter din, forstaar jeg, og at du har første Ret over hende, erkjender jeg. Men nu er Tilfældet saa-lunde, at Aastrid Dronning tykkes meget godt om Ingeborg, og især efter at hendes Barndomsveninde, Birgit, er gift, er din Datters Nærvær hende en Glæde. Jeg vil derfor stille dig det Forslag, at Ingeborg dvæler her paa Gaarden endnu Vinteren over. Til Vaaren drager du med mig i Leding, og naar vi kommer tilbage, kan du tage hende med dig hjem. Men savner din Hustru hende, saa bed

Ragnhild, at ogsaa hun forføjer sig hid og lever dette Aar som Gjæst hos Dronningen!" — „Det kan aldrig ske! — svarte Haarek bestemt — Min Kone holder hele Gaardsstellet under sig og kan nødigen forlade dette. Men er det dit Ønske, at Ingeborg bliver her endnu et Aar, saa bøjer jeg mig i Lydighed som din Lendermand." — Dermed hilste han og gik.

Da den gamle Høvding kom ud paa Gaardspladsen, vrimlede der af Træller, Hirdfolk og Gjæster, og han blev standset af den rødhaarede og fregnede Aaslak Erlingssøn, som sagde: „Hil og sæl, Haarek! Længe har min Hu staaet til at gjæste dig paa Thoto; men Kongen tillader ikke, at jeg fjærner mig fra Hirden." — „Nei, det tænkte jeg nok! — svarte Haarek — Erling Skjalgssøns Sønner er fornemme Gisler." — „Men nu vil jeg bede dig om det, hvorfor jeg agtede at opsøge dig — fortsatte Aaslak — nemlig om at tale min Sag hos Datter din." „Saa dit Sind hænger endnu fast ved hende?" — „Ja — svarte Aaslak — stærkere end nogensinde!" — „Jeg skal lægge et Ord ind for dig — lovte Haarek — Og mig skulde det ikke være imod." — Derefter gik den høje, statelige Gubbe med langsomme Skridt over imod Dyngjen, hvor han traadte ind for at søge sin Datter.

Ingeborg sad hos Dronningen og sømmede sammen med denne paa et Alterklæde. Den fireaarige Alfhild legte paa Gulvet, og naar Moderens Øjne hævede sig fra Yrket, strejfede de Barnet med grændseløs Ømhed. Den lille Kongsdatter havde lange, lyse Kroller og lignede af Træk og Øjne sin Mor, medens hun havde meget af Faderens trod-

sige Natur. Ingeborg fortalte Frasagn fra Haalogaland: „Farfar mødte silde en Maaneskinskvæld en Dværg, træk-kende et overmaade fint Saxsværd, hvis Hjalte var indlagt med Guld; men Bladet var beskrevet med Troldruner. Denne Dværg vidstes at bo i en svær Sten lige bag vort Fjos, og Farfar min sprang til og slang sin Bile mellem Dværgen og Stenen for at spærre ham Vejen til hans Bo. Saa tog han Vaabnet fra ham, og Dværgen hin-kede bort. Men dette Sværd volder alle deres Bane, som kommer i Berøring med det." — Og videre fortalte hun: „En Sommer fangede Farfar hver Morgen en abildgraa Hest, hvis Ejer Ingen kjendte. Han brugte den til Arbejde, og den kunde trække dobbelt saa meget som de andre Lastdyr. Men ved Solefald sled den sig af Seletøjet og løb sin Vej. En Dag fulgte de efter den og opdagede, at den sprang ud i et Fjeldvand, dukkede under og forsvandt. Da blev det forstaaet, at det var Nøkken. En af Huskarlene vilde en Kvæld holde fast paa den og sætte den i Stald, og da Dyret vilde ud, stak han den med en Spydsod. Men samme Nat døde Karlen, Hesten forsvandt for bestandig, og i lange Tider blev der Uaar . . . . ." Her afbrødes Ingeborg i sin Fortælling af en Trælpige, som traadte ind og meldte, at Haarek af Thoto gjærne vilde faa sin Datter i Tale, og denne bad nu Dronningen om Tilladelse til at fjærne sig. I Forstuen ventede hendes Far, som gik hende i Møde, favnede og kyssede hende. „Jeg kom hid for at æske Kongens Dom i en Sag — fortalte han — men Udfaldet er ikke bleven saa gunstigt, at jeg ønsker at dvæle her længere end nød-

vendigt. Derfor vil jeg bare hilse paa dig og høre, hvordan du har det." — „Tak, godt — svarte Ingeborg — Aastrid Dronning har mig fast altfor kjær og lader mig dagstødt høre, at jeg er hende til Glæde og Trøst, hvad der gjør godt at vide." — „Jeg har maattet give mit Minde til, at du sidder her endnu i Vinter — ytrede Haarek — Men naar jeg næste Aar kommer tilbage fra Hærtoget, tager jeg dig hjem til Thoto. Jeg føjer mig i Kongens Ønske med Hensyn til dit Ophold, efterdi jeg har erfaret, at du her kan faa nærmere Kjendskab til din vordende Fæstmand, Aaslak Erlingssøn." — „Min Fæstmand?" — gjentog Ingeborg, helt bleg af Rædsel; thi vel havde Forældrene stundom hentydet til dette Gifte; men i den senere Tid havde hendes Tanker været saa ganske opfyldte af den vakre Islænding, Thorodd Snorressøn, at Aaslak var bleven hende ganske imod. — „Ja, et mere hoveligt Gifte kunde du aldrig gjøre — forsikrede Haarek — Aaslaks Far er den mægtigste Høvding paa Vesterlandet, og hans Mor er en Søster af Olaf Trygvessøn. Vore to Slægter er jo alt forhen knyttede sammen gjennem din Morbror, Thorberg Arnessøns Giftermaal med Erling Skjalgssøns Datter; men Baandet mellem de mægtige Ætter kan aldrig blive stærkt nok i saa urolige Tider som disse. Der kan komme den Dag, da vore samlede Kræfter haves Behov imod Kongens voxende Overgreb." — „Umuligt kan jeg fæste min Hu ved denne stygge Aaslak" — svarte Ingeborg. — „Stygheden forsvinder i dagligt Samvær — mente Haarek — Han er ætstor, rig og djærv, hvilket er vigtige Vilkaar, tykkes mig.

Og naar jeg kommer tilbage næste Aar, agter jeg at tage dig hjem for at afgjøre Fæstmaalet." — „Det skal aldrig ske!" — tænkte Ingeborg; men hun vovede ikke mere at modsige Faderen, som var vant til blind Lydighed af sine Børn. Og langt mindre driftede hun sig til at nævne Thorodds Navn; thi ganske vist var den unge Islænding af fornem Byrd; men han kunde dog ikke tilnærmelsesvis stilles ved Siden af Rygerkongens Søn. Haarek talte nu en Stund med sin Datter om andre Ting; hun fortalte ham om sit Liv paa Kongsgaarden, og han meddelte hende Alt, hvad hun ønskede at vide fra Thoto, hvorefter de skiltes i stor Venlighed.

Haarek vandrede nedover til Stranden, ledsaget af Erlingssønnerne, og gik ombord paa sin Snekke for at fare hjemover. Adskillige Hirdmænd stod paa Bryggen og saa paa de talrige Baade og Skibe, og blandt disse var ogsaa et Par Islændinger. Aaslak Erlingssøn gav sig i Snak med dem, og da de vendte tilbage til Kongsgaarden, lagede han det saaledes, at han blev gaaende alene med sin Medbejler, Thorodd Snorressøn. Da ytrede Aaslak: „Meget vilde jeg ønske, at denne Vinter var over, og at vi var hjemkomne fra den Leding, som forestaar; thi jeg længes saare efter at sætte Bo og leve i Fred nogle Aar." „Sætte Bo? — gjenmælte Thorodd i en ligegyldig Tone — Tænker du paa at gifte dig?" — „Saa er min Agt — svarte Aaslak — Haarek af Thoto har lovet mig Datter sin. Vore Slægter er alt Frændfolk fra for af." — Medens han talte, skottede han med et Sideblik hen paa Thorodd og saa, at denne blev hvid som et Lig i Ansigtet.

Men Thorodd gjorde intet videre Spørgsmaal, vendte sig kun braat om og slog sig i Følge med de Andre.

Men den unge Islænding havde faaet et Stik i Hjærtet, og i de følgende Dage gik han hensunken og mælte ikke et Ord. Nu vidste Alle, at Kongen i denne Tid søgte efter Mænd, som vilde paatage sig at drage til Jemteland for at indkræve Skat. Efter at Thrond Hvide selv Tolvte var tagen af Dage, da de for ti Aar siden var dragne over Kjølen for at udrette dette Kongens Ærende, havde ingen Skatkræver vovet at forny e Forsøget. Men skjønt Olaf efter Forliget i Konghelle havde faaet Ret til disse Landskaber, vedblev dog Jemterne at paastaa, at Alt, hvad der laa østenfor Kjølen, skulde tilfalde den svenske Konge, og Besøget var derfor forbunden med stor Fare. Da meldte Thorodd sig og bad om at blive overdraget dette vovsomme Hverv. „Med Glæde modtager jeg dit Forslag — svarte Olaf — thi Jemteland og Herjeland ligger mig meget paa Hjærte, ikke alene formedelst Indkomsterne deraf, men fornemmelig for Kristendommens Skyld; thi Beboerne skal endnu leve i det forteste Hedenskab." — Han lod nu Thorodd vide, hvorlunde denne havde at gaa frem og lovte selv at kaare ham et Følge af elleve vaabenføre Mænd.

Dagen efterat denne Aftale havde fundet Sted, stod Thorodd i Gangen udenfor Gildehallen. Det regnede stærkt, og Himlen var uvejrstung; men midt paa Jordgulvet inde i Hallen knitrede lystig Aarens Baal af letblussende Birke og Furustammer, hvis flakkende Skjær faldt hen over de brogede Tæpper, hvormed Væggene var

kjældede. Nogle unge Svende tog bort de sidste Rester af Maaltidet og gik derefter ud; men pludselig viste Ingeborg Haareksdatter sig i den anden Ende af Rummet. Hun havde gaaet et Ærende for Dronningen og blev nu staaende et Øjeblik for at varme sine Hænder ved Stokilden. Hun vinkede paa Islændingen, som den sidste Tid havde undgaaet at tale med hende, stik imod hans Vane hele Aaret igjennem. — „Kongen fortalte igaar ved Natverden, at du skulde drage til Jemteland" — sagde hun. — „Ja!" — svarte Thorodd stut. — „Hvi har du tilbudt dig at gjøre, hvad ingen Anden har havt Lyst eller Mod til?" — spurgte hun. — „Fordi jeg er bleven kjed af mit tvungne Ophold som Gisel her ved Hirden, og det er mig det samme, hvad Fare jeg udsætter mig for, naar jeg bare kan komme væk, rigtig langt væk." — „Saalunde faldt ikke dine Ord tilforn" — sagde hun. — „Nej, men da vidste jeg heller ikke, at Ingeborg Haareksdatter kunde lege med en Mands Elskov" — svarte han med Bitterhed. — „Det har jeg heller ikke gjort." — „Du var dog fæstet til Aaslak Erlingsson." — „Nej; Far har rigtignok talt derom; men ikke er der skeet noget lovligt Fæstmaal, og dette skal heller aldrig ske, saa længe jeg endnu har Vilje og Forstand." — Dette sagde hun med en Rost saa fast, at det gav fuld Tiltro. Da begyndte det at klarne i Thorodds Sind, og han spurgte: „Hvorfor vilde du tale med mig, Ingeborg? Hvad har du at sige mig?" — „At jeg selv fæster mig til dig — svarte hun — enten med eller uden min Fars Bifald. Du har Mod, Thorodd; før mig med dig til Island!" — „Er det Alvor?" —

spurgte han, overvældet af Glæde. — „Ja, her har du min Haand paa det!" — Han greb hendes skjære Haand mellem begge sine og kyssede den med Ærefrygt. „Kommer du frelst fra Jemteland, da følger jeg med dig til dit fjærne Hjem, og nægter Kongen at lade dig fare, saa flyr vi sammen!" — „Men om jeg nu henter min Bane derover?" — „Da dør jeg her, og vore Sjæle gaar sammen til hvide Krist!" — svarte hun med Højtid i Røst og Mine. De stod nogle Sekunder og stirrede hinanden dybt ind i Øjnene, saa kom Svendene atter ind, og de skiltes.

VIII.

Da Thorodd Snorresson selv Tolvte kom øster til Jemteland, opsøgte han strax Lagmanden, der hed Thorer og havde mest at sige blandt sine Sambygdinger. De fik en god Modtagelse, og da de havde dvælet der en Stund, frembar de deres Ærende. Men herpaa svarte Thorer Lagmand: „I denne Sag raader jeg ikke i mindste Mon mere end Landets øvrige Mænd og Høvdinger. Dette maa frembæres paa Thinge." — Han sendte da Budstikke omkring og stævnede meget Folk sammen. Noregsmændene rejste ikke selv til Thinget, men blev hjemme hos Thorer, medens denne mødte op for at fremlægge Sagen for Almuen. Men da hylte de fra alle Kanter: „Vi betaler ingen Skat til Olaf Haraldsson! Hans Sendinger skal hænges! Nej, lad os blote dem til Guderne!" — Da der endelig kom lidt Stilhed, foreslog en af Høvdingerne: „Lad os hellere beholde dem og behandle dem vel, indtil Sviakongens Sysselmænd kommer herop. Lad os fordele dem To og To omkring paa Gaardene og love dem at inddrive Skatten, for at de ikke skal mærke Uraad." — Dette vandt

Bifald, og Thorodd Snorresson blev hos Lagmanden med en af sine Kammerater. Da Julen kom, blev der holdt stort Gjestebud og Sammenskudslag hos Thorer, og mange Bønder var samlede i hans Thorp.[1] Ikke langt derfra boede Thorers Maag, en rig og mægtig Mand. Det var gammel Vedtægt, at de to Frænder tilbragte hver sin halve Del af Julen i Gilde hos hinanden, og dette Aar skulde det Første staa hos Thorer, det Andet hos hans Maag. Ved Festen hos Thorer sad de Begge ligeoverfor hinanden, men Thorodd Snorresson ligeoverfor Maagens voxne Søn, og der blev drukket Kapdrikke. Under dette kom det til Ordstrid og Jævning mellem ansete Mænd, først mellem Sviar og Noregsmænd og dernæst mellem deres Konger, baade dem, som tilforn havde levet, og dem, der nu levede, samt om de forskjellige Manddrab og Ran, som havde været mellem Rigerne. Da sagde Bondesønnen: „Om vor Drot har mistet meget Folk, saa vil nok hans Sysselmænd, naar de kommer hid efter Julen, jævne det med 12 Mands Liv. Stakkels Eder, I aner nok ikke, hvortil I opholdes her!“ — Thorodd Snorresson mærkede sig disse Ord, og det undgik ham ikke, hvorlunde mange Andre ogsaa lo ad Noregsmændene og spottede deres Konge. Og eftersom Jemterne fortsatte at drikke, blev de mere og mere løsmundede og aabenbarte Mangt og Meget, som var Thorodd til stor Nytte. Dagen efter tog Olafs Sendinger deres Klæder og Vaaben og lagde dem paa rede Haand; men den følgende Nat, da de andre Gjæster sov, rømte de til Skogs. Da Jemterne Morgenen efter

[1] Thorp ɔ: stor Bondegaard.

blev var deres Undvigelse, satte de efter Flygtningerne med Sporhunde og fandt dem i Skogen, hvor de havde forstukket sig. De blev grebne, førte tilbage til Gaarden og stængte inde i en dyb Kjælder under et fritstaaende Hus. Thorer Lagmand drog nu til Gilde hos sin Maag, men satte sine Trælle til at vaage over Kjælderen, og dem var givet Overflødighed af Drikke; men de holdt ingen Maade, saa de strax om Kvælden blev øre i Hovedet. Da de var fulddrukne, enedes de om at give Fangerne Mad, for at de ingen Mangel skulde lide. Thorodd fornøjede dem til Gjengjæld med et islandsk Kvæde, og de tyktes saa godt derom, at de kaldte ham en ypperlig Skald og gav ham en lang, brændende Kjærte. Nu kom nogle andre Trælle fra Gaarden og bad dem gaa ud; men i Drukkenskaben glemte de at lukke baade Kjælder og Stue. Thorodd og hans Kammerat lod ikke Leiligheden til at undfly gaa unyttet. De skyndte sig at skjære deres Skindkapper i Strimler, som de knyttede sammen til et Slags Toug. Paa Enden slog de en Knude, som de kastede op paa Gulvet, hvor den fæstede sig omkring Foden paa en Kiste. Nu lod Thorodd Kammeraten stige op paa sine Skuldre og hjalp ham derved til at klatre op ad Touget igjennem Kjeldergluggen. I Stuen var der Reb nok, og et af disse blev sluppet ned til Thorodd, men uden at det lykkedes at hale ham op. Thorodd bad ham da kaste den ene Ende af Rebet over en Bjelke, slaa en Løkke paa den og binde saa meget Træ og Sten fast deri, at dette kunde veje ham op. Saa skete; Thorodd bandt sig fast i den ene Ende, og Vægten sank ned gjennem Gluggen, medens

Thorodd kom op. I Stuen fandtes en Del Klæder, af hvilke de forsynte sig med det Nødvendige, saa vel som med nogle Renskind, hvoraf de skar Kloverne, som de bandt bagvendt under deres Fødder. Derefter stak de Ild i en stor Kornlade paa Gaarden og løb bort i Vælmørket. Laden brandt op tilligemed mange andre Huse, medens Thorodd og hans Staldbrødre gik den hele Nat, indtil de naaede en øde Skov, hvor de gjemte sig om Dagen. Om Morgenen savnedes de paa Gaarden, og man ledte efter dem med Sporhunde; men Sporene førte Hundene tilbage til Gaarden, fordi Renkloverne, som Flygtningerne havde bundet under deres Fødder, viste den bagvendte Vej. Thorodd og hans Kammerat vankede imidlertid omkring i Ødeskogene, og ved Kvælden kom de til et lidet Hus, hvor de gik ind og fandt et Par gamle Folk, der sad ved Ilden. Manden kaldte sig Thore og sagde, at denne Hytte hørte ham til. For en Drabssag var han flyet fra Bygden og havde nedsat sig paa dette ensomme Sted. De to Fremmede blev godt modtagne af Egtefolket, der bad dem sætte sig ved Arnen og delte sin Mad med dem. Derefter blev der redt op for dem paa Bænkene, og de lagde sig til at sove, medens Ilden endnu steg i lys Lue. Men før Thorodd Snorresson faldt i Søvn, blev han overrasket ved at se en Kjæmpe træde ind i Hytten. Han bar Skarlagens Klæder, besatte med Guldfryndser, og var af et saare deiligt Udseende. Han hørte ham bebreide de Gamle, at de tog mod Gjæster, naar de knapt kunde bjerge sig selv. Men Konen svarte ham ganske rolig: „Vær ikke vred, Bror, dette hændes jo saa sjelden! Gjør

dem hellere selv noget til Gavn; thi dertil er du bedre skikket end vi!" — Thorodd forstod, at Konen maatte være Kjæmpens Søster, og da han hørte dem kalde ham Arnljot Gelline, vidste han strax, hvo han var; thi han havde tit hørt Arnljot nævne som den største Stimand og Ugjerningsmand. Thorodd og hans Kammerat, der var meget modige, sovnede nu ind; men ved Daggry kom Arnljot hen til dem, bød dem staa op og gjøre sig rede til at fare. De reiste sig strax, fik Mad og hver et Par Ski, og nu satte de i Vej med Arnljot i Spidsen. Neppe havde han stødt Skistaven mod Jorden, inden han var langt foran dem. Han biede da og raabte: „Paa den Vis kommer I ingen Vei! Staa op bag paa Skierne mine!" — De gjorde saa, idet Thorodd stillede sig nærmest og holdt i hans Belte; men den anden holdt sig igjen i Thorodd. Derpaa for Arnljot afsted ligesaa ilsomt, som om han gik alene. Ud paa Natten kom de til et aabent Herberge, hvor de tog ind, tændte Ild og spiste. Arnljot aad af en Sølvdisk, som han trak op af Lommen, og derefter lagde de sig Alle til at sove. Da det lysnede næste Morgen, stod de op og spiste deres Dagverd. Saasnart de havde faaet Mad, sagde Arnljot: „Nu monne vi skilles ad for denne Gang. I skal fare videre paa den nybrudte Vej bagom Herberget. Du Thorodd skal bringe Olaf Haraldssøn min Hilsen og sige ham, at han er den Mand, som jeg er mest nysgjerrig efter at træffe, endskjønt mit Venskab vil tykkes ham af liden Værd! — Derpaa tog han Sølvdisken, tørrede den af og sagde — Giv Kong Olaf denne Skjænk, og hils ham, at den er fra mig!" —

Siden gjorde de sig paa begge Sider færdige til Afreise og skiltes ad med stor Venlighed.

De tvende Kammerater fortsatte nu Skifarten over Fjeldet, indtil de naaede Nidaros. Her lod Thorodd sig strax melde hos Kongen, til hvem han fortalte om hele sin Færd og bragte Arnljots Hilsen med Solvdisken. „Det var ilde, at han ikke fulgte med dig hid! — sagde Olaf — Det er stor Skade, at en saa djærv Stridsmand skal lægge sig efter onde Gjerninger. Men paa Grund af de Farer, du har udstaaet for min Skyld, vil jeg gjerne opfylde et af dine Ønsker; sig derfor frem, hvad dig lyster!" — Thorodd betænkte sig ikke længe: „I over to Aar har jeg ikke set mine Frænder — sagde han — og jeg længes saare. Derfor vil jeg bede dig, Herre Konge, om at forunde mig Tilladelse til at fare hjem. Men nødigen vil jeg rejse uden at tage med mig en Anden, som er bleven mig kjær under mit Ophold her paa Stedet." — „Din Bøn skal opfyldes! — svarte Olaf — Baade skal du nu have Lov til at rejse hjem og tillige at tage med dig den Ven, du har vundet." — „Det er Haarek af Thotos Datter," — forkyndte Thorodd, idet han stirrede med ængstelig Spænding paa Kongen. — Og denne tyktes ogsaa at faa Betænkeligheder, da han hørte den mægtige Høvdings Navn. „Har hun givet dig Troskabsløfte?" — spurgte han. — „Ja, Konge! Hun har fæstet sin Hu til mig og vil finde sin Lykke i at vorde min Hustru. Men ikke vover hun nævne det til Faderen; thi han har bestemt hende for en Anden, og hans Vilje er urvggelig." — Olaf mindedes, hvorlunde han selv var bleven tvungen, ikke af

nogen bestemt Person, men af Omstændighedernes Magt, til at gifte sig imod sit Hjærtes Valg, og derfor havde han Medynk med det unge Par. — „Vel har Haarek selv første Ret over Datter sin — sagde han — men saa længe hun opholder sig ved Dronningens Hird, tilhører hun min Husstand, hvorover jeg har at befale efter Godtykke. Og har jeg givet dig mit Kongsord, skal det holdes!" — Thorodd kyssede Kongens Haand og takkede ham, hvorefter han gik ud for at opsøge Ingeborg.

Nogle Dage senere blev der stellet til Gilde i Kongsgaarden; men ingen af Hirden ante, at Kongen om Formiddagen i et Par Vidners Nærvær havde lagt Ingeborg Haareksdatters Haand i Thorodd Snorressøns og erklæret dem for Egtefolk at være. Ved Natverden, da hele Hirden var samlet i den store Hal, traadte Ingeborg ind i en pragtfuld hvid Silkekjortel, baldyret med Guld, og over Haaret det hvide Lin, som robede, at hun var Brud. Da blev Overraskelsen stor. Bruden fik Plads ved Dronningens venstre Side, medens Brudgommen, i hvide Silkeklæder, sad næst Kongen ved hans højre Haand. Under Maaltidet stod Olaf op og udbragte en Skaal for Brudeparret. Men den rødhaarede Aaslak Erlingssøn blev rasende af Vrede, og istedetfor at drikke af Mjødhornet slængte han det i Hovedet paa Brudgommen, idet han brølte: „Skoggangsmand, du har ranet en Andens Gods! Mig var hun først lovet. Jeg stævner dig til Holmgang imorgen, saasnart Solen rinder, og hver Mands Nidding være du, om du vægrer dig!" — „Jeg skal møde!" — svarte Thorodd, idet han sprang op; men i det samme

Side 269. — en Kjæmpe traadte ind i Hytten. Han bar Skarlagens Klæder.

var Aaslak Erlingsson ude af Hallen. — Festen havde faaet en uhyggelig Afbrydelse, og Bruden sad bleg og tankefuld ved Dronningens Side; men Kapdrikningen livede paany Sindene, og Natten gik ind med Sang og Dans.

Den næste Dag mødtes de tvende Medbejlere til Tvekamp. Denne skulde foregaa paa en flad Holme ude i Fjorden, og hid stævnede nu begge Parter med deres Venner og Frænder. Men Ingeborg sad hjemme hos Dronningen og ventede med Angst paa Udfaldet. Stridsmændene medbragte et stort Tæppe, sammet af hvide Renfelder. Det var fem Alen mellem Snippene, med Lokker i Hjornene, og gjennem disse Lokker sattes Trænagler ned i Jorden for at fastholde Tæppet. Rundt omkring blev der gravet tre Ringe, en Fod brede, og udenfor disse lagdes Stænger, saalunde at det Hele fik Udseende af en indhegnet Vold. Da Huskarlene var færdige med disse Forberedelser, steg Aaslak Erlingsson og Thorodd Snorresson op fra deres Baade, medens Folget gik efter og stillede sig udenfor Volden. Begge bar de Staalhuer paa Hovedet og var omgjordede med korte Sværd, og derhos medbragte de hver tre Skjolde. Islændingen Ottar Svarte bar Thorodds Skjold; men Skjalg Erlingsson bar sin Brors. Aaslak kvad forst en Vise, som endte med: „Den skal stedse bære Niddingsnavn, som viger udenfor den Ring, der er gravet om Holmgangsstedet.“ — Derefter traadte Begge ind paa Renfelden. Thorodd, som den Udfordrede, hug forst los imod Aaslak, der skjærmedes af Skjoldet. Denne hug igjen, og nu gik det los, Hug imod Hug, indtil alle tre Skjolde var klovede. Da traadte

Ottar Svarte og Skjalg Erlingssøn tilbage, udenfor Volden, og Tvekampen begyndte først for Alvor. De løb paa hinanden lig rasende Berserker, og dog magtede ikke den Ene at ramme den Anden. Aaslak veg baglænds for at faa Huggerum; men at træde med en Fod udenfor Ringen betød Flugt, og for ikke at komme did bøjede han pludselig af og sprang atter ind paa Volden. Thorodd efter, og nu rammede hans Sværdod Aaslaks højre Kind, saa Blodet piblede ud og rødnede Rensdyrpelsen. Da raabte hele Følget: „Tvekampen er endt! Aaslak Erlingssøn har tabt!" — Thorodd krævede Holmløsning, og Aaslak maatte love, at den skulde blive betalt ved Tilbagekomsten til Nidaros, hvorefter Begge roede bort med deres Følge.

Da Thorodd kom hjem til Kongsgaarden som Sejrherre, holdtes der Drikkelag til hans Ære, og samme Eftermiddag, ved opstigende Vind, gik han ombord paa en 30-sædet Snekke og fór med sin Brud til Island.

De to Erlingssønner forsvandt samme Dage fra Kongsgaarden. Man havde set dem sejle vesterud, og en Hirdmand paastod, han havde hørt den forskudte Frier sværge en drabelig Ed paa Hævn over Olaf Konge, som havde hjulpet Ingeborg til dette Forræderi.

XIX.

Kongen sad ved Ilden i Maalstuen og ligeoverfor ham Grimkel Bisp. Siden denne skiltes fra Olaf i Gudbrandsdalen, havde han uafladelig rejst omkring i Landet. Han havde tilset Kirker, biskoppet Børnene med den hellige Olje, ransaget Præsters og Klerkers Forhold og Menighedens sædelige Levnet. Nu var han paa Kongens Kaldelse kommen til Nidaros for at aflægge Beretning om sit Virke. Derefter havde Olaf fortalt ham, at han om faa Dage var rede til at drage ud i Spidsen for den Hær, som var bleven samlet i det sidste Aar. — „Med denne Rustning — sagde Kongen — er det ikke alene min Agt at modtage Kong Knut, men at forekomme ham og angribe ham, medens han endnu er langt borte. Det er nemlig kommen mig for Øre, at han er paa Pilegrimsfart til Rom.“ — „Det er ogsaa bleven mig fortalt af de hamburgske Præster, som kom herop fra Erkesædet — svarte Grimkel — at Kong Knut er draget fra Anglen som Pilegrim med Stav og Skræppe;

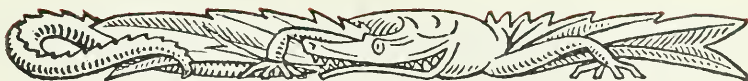
men han medforer mange Heste klovjede med Guld og Solv. Paa sin Rejse skal han have oprettet Hospitaler, givet Gods til hellige Stiftelser og underholdt alle dem, der trængte til Bistand, saa at de ej trænger til at tigge sig frem. Ingen Mand af den danske Tunge har faret med storre Anseelse til Rom. I Tyskland har han slaaet Folge med Kong Konrad II og er sammen med denne faret videre til Paven, som netop dar kronet Kong Konrad til romersk Kejser. Ved sin Indflydelse paa Pave Johan og Kejseren skal Kong Knut have skaffet saavel sine Erkebiskopper Nedsættelse i de uhyre Summer, de betaler for deres Pallium, som de andre Romafarere fra Anglen og Danmark Trygd og Fred for alle Ubehageligheder og Udsugelser ved Rejsen gjennem Alpepassene." — „Det gjælder at nytte Tiden, medens han er væk — sagde Olaf — og vil jeg nu her anbetro dig en Hemmelighed: Aanund Sviakonges og mit Tog til Danmark sker paa Ulf Jarls Opfordring; thi under de vanskelige Forhold her i mit Rige vilde jeg ellers ikke have begyndt nogen Fejde med fremmede Magter." — „Ulf Jarl? — udbrod Grimkel meget overrasket — Saa er Jarlen Forræder imod sin egen Maag?" — „Det ser ud til det — ytrede Olaf — Jeg har imidlertid paa egen Haand havt Spejdere ude baade i Anglen og i Danmark og gjennem disse erfaret, at Ulf Jarl sidste Host rejste over til Dronning Emma og aftalte den Plan, han senere udforte. Dronningen skal i Forening med Ulf have ladet et Brev opsætte i Kongens Navn til de fornemste Hovdinger i Danmark, hvori det hed, at Kong Knut bod dem tage hans

Søn, Hardeknut, til Konge paa Viborg Thing og sværge ham Troskabsed. Brevet skal være bleven forsynet med det kongelige Segl, hvilket Dronningen ved List skal have faaet fat paa. Da nu Knut fôr til Rom, skal Ulf have tilstævnet et Folkething i Viborg. Her paatalte han, hvor misligt det var for Danemænd at sidde uden Konger. Knut havde gjort Anglen til sit Hovedland, og Erobringen af dette, som havde kostet Danerne Blod og Liv, havde kun baaret den Frugt, at Danmark var Anglen underdanig og ikke omvendt. Kong Knut havde, som han foregav, erkjendt Rigtigheden heraf og derfor ved Afskeden givet ham sin Vilje tilkjende, at Hardeknut skulde tages til Konge over Danmark. Til yderligere Bekræftigelse herpaa lod Ulf oplæse det falske Brev, og som Følge heraf er nu Hardeknut tagen til Konge, medens hans ældre Frænde er den egentlige Styrer. Men naar Knut kommer tilbage fra Rom, sender han vel en Hær for at ødelægge Ulf. Derfor har denne tilbudt Aanund Svenske og mig at dele Riget lige med ham for at faa os til Forbundsfæller inden Knuts Ankomst." — „I Sandhed en snedig Plan! — udbrød Bispen — Men lad mig sige dig, Konge, at hvor stor din Duelighed end er, saa lykkes dig intet Værk, det være Landes Erobring eller Andet, ifald du svigter dit Forbund med ham, som du ved din første Landing her i Noregr kaldte din Høvding, jeg mener den Herre Krist." — „Ifald jeg svigter ham? — gjentog Olaf forbauset — Hvad mener du Bisp? Bygger jeg ikke Kirker, indsætter Lærere, giver kristne Love, ofrer Gods til Kirken, er ikke hele mit Herredom en Hyldning

af ham?" — „Det kan ingen bestride! — svarte Grimkel — Men der findes i dit Husliv en sort Plet, som kaster Skygge over Glansen af dit Kristendomsværk." — Olaf sprang op, hvid som Kalk; han forstod, at Bispen hentydede til Alfhild; men paa dette Punkt taalte han Intet. — Grimkel stod ogsaa op og vedblev uden at skræmmes af Kongens truende Mine: „Jo mere vi elsker Gud, des stærkere frister Satan os til Frafald; og den Onde iklæder sig alle Skikkelser; kommer han under Kjærlighedens og Skjønhedens Maske, er han bedst væbnet og farligst. Men netop da gjælder det at iføre sig Hellighedens stærke Rustning og forstaa, hvo Fienden er. Du har svoret Gud, at du vil kjæmpe den gode Strid; men, Konge, du har svigtet ham, og det vil gaa dig ilde!" — „Din Tale om denne Sag er gavnløs — svarte Olaf med en let Skjælven i Røsten — Hende elskede jeg som Unggut, hende elskede jeg først af Alt i Verden. En ondsindet Skjæbne tog hende fra mig; men da hun gjennem Farer og usigelig Kvide paany naaede frem til mig, kunde jeg umulig støde hende bort." — „Ikke var det Skjæbnen, som skilte Eder — svarte Bispen — det var Guds egen Haand, den, der binder og løser alle menneskelige Baand. I det Held, som ellers fulgte paa din Bane, skulde du have en Hindring at overvinde, en Prøve at bestaa, og Gud valgte hende, fordi hun var dig kjærest. Er du Kristi Stridsmand, saa følg ham efter! Ogsaa han lærte Lydighed af det, han led, han, som i Dødens Pinsel paa Korset gav os Prøven paa den mest blinde Lydighed under Guds Vilje. Gud vilde det, og Kristus

gjorde det; se her Forbilledet, som du skal stille op for dig, vil du kaldes en Kristen!“ — Kongen bøjede Hovedet som under haarde Slag, og Bispen fortsatte ufortrødent: „Hedningefyrster har her som i andre Lande holdt en eller flere Medhustruer; men Kristus har helliget Egteskabet og befalet Manden at være sin ene Hustru tro, og du kan ikke her samtidig følge heden og kristen Lov. I vor Kristenret har vi for denne Synd indsat Boder til Kirken, ja i værste Fald endog Tab af Løsøre og Fredløshed; men du, Konge, forbryder dig selv imod den Lov, hvorefter du tugter Andre.“ — Men nu blev Kongen vred; hans Øjne lynte, og han sagde: „Ti, Bisp! Jeg vil ingen Bebrejdelser høre. At skille mig fra Alfhild vilde være det samme som at kløve min Bringe og rive mig Hjertet ud af Kroppen. Min Elsk til hende skal ikke forspilde min Sjæl; thi selv har du lært mig, at ingen Synd er saa sort, at den ej kan sones, naar jeg som Pilegrim farer til Jorsal og tvætter mig i Jordans hellige Vand. Ingen Skyld er saa tung, at ikke Paven kan løse mig derfra.“ — „Du fejler! — svarte Grimkel med Overbevisningens Ild — Tvætter du dit Legeme i den hellige Flod, og begjærer du Pavens Aflad for en Synd, som du ved, at du senere ikke vil aflade fra, da sælger du din Sjæl til Helvede! — Over Bispens blege Aasyn, indrammet af det sorte Haar, laa der Højhed og Alvor — Her staar du ved Skillevejen — endte han — Enten Gud eller Satan!“ — dermed hilste han og lod Kongen ene. —

I de følgende Dage tyktes Kongen meget fortrykt og

talt lidet; men hans Hirdmænd tænkte, at hans Sind var sysselsat med Hærordningen, og at han var ængstelig for den svære Dyst, der snart forestod, og som muligens kunde koste ham hans Kongerige.

Paa den fastsatte Dag gik Olaf ombord paa et Langskib, som han havde ladet bygge i Vinterens Løb. Det hed Visunden efter hint stolte Visundehoved,[1] det han selv havde udskaaret, og som prydede Forstavnen. Paa Kongens Skib saaes Skaldene Gissur, Ottar Svarte og Thormod Kolbrunarskald samt de islandske Gisler Egil og Gelle, dernæst Mærkesmanden, Thord Folesson, med de bedste Mænd af Hirden. Paa aftalt Sted mødte hele den Ledingsstyrke, som Fin Arnesson havde samlet i Haalogaland. Her saaes alle de haaleygske Lendermænd og i Spidsen den gamle Kjæmpe, Haarek af Thoto, paa sin vældige Skejd. Vel knurrede hans Sind imod den unge Konge, der først havde givet hans Avindsmand Aasmund Grankelsson Ret og dernæst havde gjort sig skyldig i det utilbørlige Overgreb at bortgifte hans Datter uden hans Minde. Men efter grundig Overvejelse var Haarek alligevel kommen til den Slutning, at det var bedre at nedsvælge sin Ærgrelse og endnu en Tid at holde gode Miner; thi Olafs Magt var stor. Bag Haarek sejlede hans Fiende, Aasmund Grankelsson, for ogsaa at stride under Kongens Mærke. Derefter kom Brødrene Arnesson, først Kalf, som efter sit Giftermaal med en Søster af Thorer Hund var bleven paavirket af denne ligesom og af sin Søsters Mand, Haarek af Thoto, indtil ogsaa han

[1] Visunde ɔ: Bisonoxe.

Side 279. — „Her staar du ved Skillevejen — endte han — Enten Gud eller Satan." Dermed hilste han og lod Kongen ene.

nu i Stilhed var begyndt at knurre imod Kongens Stormægtighed. Men ogsaa han vilde afvente et gunstigere Øjeblik og bøjede sig derfor i Lydighed for Kongens Befaling. Alle hans Brødre fulgte efter, hver med sin prægtigt udstyrede Snekke. Paa Farten nedover voxede Hæren uafbrudt, idet Ledingsskibe kom sejlende ud fra Raumsdal og Søndmøre og Herøerne; men da de naaede til Hordaland, ventede de forgjæves paa Erling Skjalgsson fra Sole. Olaf skikkede Bud til Jæderen for at høre, hvad der blev af ham; men Sendingen vendte tilbage og meldte: „Erling Skjalgsson skal være dragen af Landet med mange Folk og fire eller fem Skibe, hvoriblandt den store Skejd, som han selv styrede. Han fulgtes af tre Tyvesesser, som styredes af hans Sønner, og de skal være rejst over til Anglen." — Kongens Aasyn formørkedes. „Det har jeg længe ventet!" — ytrede han. Men derefter tænkte han denne Gang det samme, som da han erfor om Thorer Hunds Afrejse: „Bedre at have sine Avindsmænd langt borte end i sin egen Hær." — Olaf havde mellem fire og fem hundrede Skibe, da han naaede Viken, hvor han laa stille for en Del af Sommeren, medens han udsendte Spejdere til Danmark og Anglen. Han vidste ikke, om Knut endnu var i Rom, eller om han muligens var kommen tilbage, og inden han fik Visshed herom, vilde han ikke begynde sit Hærtog. Da kom Spejderne tilbage og meldte til Olafs store Ærgrelse: „Kong Knut er atter i Anglen og har store Rustninger fore i den Agt at gaa med Vaaben imod Noregr." — Da Olaf ikke vidste, hvor han skulde møde Fienden, og

hans Hær var saa vældig, at det vilde volde ham Ulempe at dvæle paa ét Sted, beholdt han kun den mest udsøgte Del af Mandskabet og sendte de Andre foreløbig hjem. Med sexti store Skibe fôr han derefter til Sjælland, hvor han begyndte at hærje vidt og bredt. Det samme gjorde Kong Aanund i Skaane med en Flaade paa henved 500 Skibe. Da de to Konger mødtes paa den danske Kyst, lod de forkynde baade for deres egne Folk og for Danerne, at det var deres Agt at lægge Landet under sig. Til Danernes Forbauselse satte Ulf Jarl sig ikke til Modværge, men fôr med Hardeknut til Jylland og opbød der en Hær og Flaade, for, som han foregav, at skjærme dette Landskab mod de forbundne Konger, hvilke han imidlertid lod skalte og valte i Sjælland, som de vilde. Aabenlyst at forene sig med dem, vovede han ikke nu, siden Kong Knut var kommen tilbage til Anglen og hvert Øjeblik ventedes til Danmark. Han gav det Udseende af, at han tjente sin Maag, medens han endnu stadig tænkte paa at bruge Hæren til sin egen Fordel.

Medens Olaf hærjede paa Sjælland, tren to Spejdere en Morgen ind i hans Telt og bragte ham vigtige Tidender: „Kong Knut er kommen og ligger i Limfjorden med sin Flaade — sagde den Ene — Haakon Jarl følger ham som Medanfører, og derhos Erling Skjalgsson, Thorer Hund og flere andre Noregsmænd. Alle har de svære og saare prægtige Skibe. Paa Kongens er der sexti Rum, og det maa mindst medføre tusend Mand. Haakon Jarls er paa firti Rum med omtrent syv hundrede Mand. Alle Fartøjerne er malede over Vandgangen, og Sejlene er

stavede med blaat, rødt og grønt, og den hele Færd glimrende." — „Har Kong Knut og Ulf Jarl mødt hinanden?" — spurgte Olaf ivrig, medens han blev siddende ved det lille, firkantede Bord, og Spejderne stod i ærbødig Afstand. — „Nej, ikke da jeg forlod Stedet! — svarte den anden Spejder — Jarlen og Hardeknut laa ogsaa i Limfjorden, men inde ved Viborg, medens Knut landede ved Aalborg. Sendebud skal være kommen til Dronning Emma, som ledsager Kongen, for at faa udvirket gjennem hende, at Knut tilgiver sin umyndige Søn. Men Knut skal have svaret, at han vidste altfor vel, at det ej var et Barn som Hardeknut, til hvem han her havde at holde sig, og at han først og fremst krævede en ubetinget Underkastelse. Og ved Efterretningen om Knuts Ankomst flokkede hele den samlede Hær sig om ham, saa at Ulf og hans Tilhængere stod ene. Da øjnede Jarlen ingen anden Udvej end enten at overgive sig paa Naade og Unaade eller forlade Landet. Dette vilde han vel nødig, og han lod derfor Hardeknut fare ned til Faderen for at falde denne til Føde og bede om Tilgivelse. Med Hardeknut fulgte ogsaa Jarlens unge Søn, der tryglede Kongen om Naade for Far sin og tilbød sig selv som Gissel. Da Hardeknut havde kastet sig for Kongens Fødder og lagt det kongelige Segl paa hans Knæ som Tegn paa, at han frasagde sig Kongsnavnet, tilgav Faderen ham. Men Ulf Jarl lod han hilse, at han først skulde samle en Hær og bringe ham den, saa kunde de nærmere tale om Forlig. Hermed er Jarlen nu ifærd." — Med stigende Opmærksomhed havde Olaf lyttet til Spejderens

Fortælling. Nu kaldte han paa sin Féhirde,[1] bød denne at give de to Mænd en Sum Penge og befol dem derefter at vende tilbage til Jylland for at holde Øje med alle Fiendens Forføjninger. „Men Knut kommer vel ikke endnu — tænkte han — og inden hans Ankomst skal hele Sjælland være mit.“ —

Toget fortsattes, og Folket blev tvungen til at hylde de forenede Konger, betale Skat og stille Gisler. Ved Amager gik Olaf i Land og holdt Thing. Medens han fra en høj Sten talte til Danerne og lovte dem gode Vilkaar, om de vilde tjene ham, kom der en Mand løbende og raabte: „En Del store Skibe nærmer sig!“ — Men en Olding traadte op og sagde: „Det er kun Kjøbmandsskibe. Vi ventede dem hid idag.“ — Men strax efter kom et andet Bud med samme Melding om en stor Flaade. Da kaldte Olaf paa en af sine gjæveste Mænd og befol ham at ride ned til Stranden for at faa Oplysning om, hvad dette var. Manden kom springende tilbage og fortalte: „Det er en Hærflaade, som kommer sejlende! Det maa være Kong Knut selv.“ — Da blev Olaf urolig; thi han vidste, at Knuts Flaade var hans langt overmægtig, og han gav derfor strax Befaling til Opbrud. I Spidsen for sin Hær drog han nedover til Sjøen, hvor han indskibede sig paany, medens Kong Knut styrede ind i Kjøbenhavns Havn. De to Forbundsfæller mødtes ved Kysten og drog hærjende øster forbi Skaane for at naa den svenske Grændse. Da de kom til Helge-Aa, lagde de ind ved Elven, hvor de tøvede en Stund. Da de her

[1] Féhirde ɔ: Kongens Skatmester.

spurgte, at Kong Knut var efter dem, holdt de Raad, hvis Udfald blev, at Kong Olaf med sine Folk gik op paa Land, alt til Skogen ved det Vand, hvorfra Helge-Aaen falder ud. Ved Elvemundingen gjorde de en Dæmning af Tømmer og Torv og stemte op Vandet. Derpaa grov de et stort Dige, hvori de indlod flere Vande; men i Elveløbet lagde de store Tømmerstokke. Over dette Yrke var Olaf i flere Dage, og imidlertid maatte Kong Aanund alene styre Hær og Flaade.

En Kvæld saa Spejderne Kong Knut komme sejlende og nærme sig Elvemundingen, og de skyndte sig strax tilbage for at melde Fiendens Ankomst. Da lod Aanund blæse i Luren, hvorpaa hans Folk tog Teltene ned, iforte sig deres Vaaben, roede ud af Havnen og øster om Landet, bandt Skibene sammen og beredte sig til Slag. Samtidig sendte Sviakongen Bud til sin Maag med denne vigtige Tiende. Olaf lod da strax bryde op Dæmningen og Elven gaa sit Løb, hvorefter han om Natten fôr ned til sine Skibe.

Da Kong Knut kom ud af Havnen, saa han Fienden ligge slagfærdig. Men han syntes, det var for sent paa Dagen at begynde en Kamp, og da han opdagede, at Sviar og Noregsmænd havde romt Havnen, lagde han sig derind med saa mange Fartøjer, som kunde faa Rum. Dog laa Hovedstyrken udenfor Havnen. Om Morgenen, da det var bleven ganske lyst, var der en stor Del af Mandskabet paa Land; men de mærkede ikke Noget, forend Vandet kom styrtende ned over dem lig en Fos, hvormed fulgte store Træer. Disse drev ind paa deres Skibe og

foraarsagede svare Ødelæggelse, medens Vandet strømmede ud over alle Marker. Meget af Mandskabet, baade det, som var paa Land, og det, som var ombord paa Skibene, omkom i Flommen. Men Alle, som bare fik Leilighed dertil, kappede deres Ankertouge, saa Skibene blev løse og spredtes ad hid og did. Den store Drage, hvorpaa Kong Knut selv var ombord, drev med Strømmen helt hen til Fienden, hvor den omringedes og angrebes fra alle Kanter. Men saasom hans Skib var saa høit i Skroget som et Kastel og havde et ligesaa udvalgt som talrigt Mandskab, var det ikke let at overvinde. Efter en kort Tids Forløb viste Ulf Jarl sig, og først nu begyndte Slaget for Alvor, medens Kongens Skibe, hvoraf mange til Held for ham havde ligget udenfor Aaen, ogsaa lidt efter lidt samlede sig og kom ham til Undsætning.

Men da Forbundsfællerne mærkede, at der for Øieblikket intet Mere var at udrette ligeoverfor den mægtige Modstander, lod de Skibene sige tilbage, løsnede dem fra Knuts Flaade, og saalunde skiltes de to fiendtlige Magter. Nu lod Olaf og Aanund ransage deres Hær og fandt, at de ikke havde lidt noget Mandetab. Imidlertid indsaa de, at om de biede, indtil Kong Knut atter angreb dem, vilde Forskjellen paa Folkemon være saa stor, at der for dem levnedes lidet Haab om Seir, ligesom det og var aabenbart, at om Slaget fornyedes, vilde der blive et meget stort Mandefald; thi tog de den Beslutning at fare øster efter langs Landet. Og da de saa, at Kong Knut ei forfulgte dem, satte de Mastene op og heiste Seil. Ved Kveldens Frembrud lagde de ind i en Havn, som hed

Varvik, for at overnatte. Sviarne var imidlertid blevne kjede af den langvarige Leding, og en stor Del af dem sneg sig derfor bort i Skumringen for saa snart, som gjorligt, at komme hjem. Da det blev lyst om Morgenen, og Kong Aanund mærkede den store Afgang, lod han blæse til Thing, og hele Hæren gik paa Land. De tvende Konger sad ligeoverfor hinanden paa høje Stene, omringet af alle deres fornemste Hovdinger og Hærforere. Da stod den unge Sviadrot op fra Sædet og begyndte saalunde: „Vi har i Sommer været i Følge og hærjet viden om i Danmark. Bytte har vi faaet i Overflodighed, men intet Land. Jeg medførte halvfjerde hundrede Skibe; men ikke mere end Hundrede er levnet mig tilbage. Nu tykkes mig, at der liden Rimelighed er for, at vi med saa meget mindre Styrke skulde kunne udføre nogen Bedrift, hvorved vi vilde indlægge os Hæder. Lad os derfor hellere fare tilbage til mit Rige! Jeg byder dig, Olaf Konge, at tage Vinterophold hos mig, paa min Bekostning. Og lad os da, naar Vaaren kommer, beslutte, hvad som tjenligst kan være. Vil du derimod hellere vælge det Kaar at fare gjennem mit Land tilbage til dit Eget, da skal dette staa dig frit for." — Aanund satte sig efter denne Tale; men Olaf stod op og svarte: „Jeg takker dig, Aanund Konge, for det Vennebud, du har gjort mig! Men om jeg skal raade, da monne vi tage en anden Beslutning og holde sammen det Mandskab, som er tilbage. Først paa Sommeren havde jeg 350 Skibe; men da jeg fôr fra Landet, valgte jeg kun dem, som tyktes mig bedst at være, og disse har jeg endnu. Nu kor du indromme, at den Del

af din Styrke, som monne være løbet bort, er den udueligste. Endnu ser jeg jo her alle dine bedste Høvdinger og Hærførere, og det ved jeg, at Hirden stedse er bedst duelig til at føre Vaaben. Vi har her udvalgte Folk og ypperlige Skibe; thi kan vi vel ligge paa dem Vinteren over, som Sjøkongers Skik er. Ikke tror jeg, at Knut dvæler længe i Helge-Aa; thi der er ingen Havn for saa mangfoldige Skibe. Enten vil han forfølge os, i hvilket Tilfælde vi kan trække os øst efter og faa Forstærkning, eller han vil vende om og lægge sig i Havn, men ogsaa da vil hans Ledingsfolk snart længes hjem og adsprede sig. Om vi da angriber ham, vil vi have Udsigt til Sejr. Men lad os først udspeide, hvad Beslutning han tager!" — Saalunde endte Olaf Haraldssøn sin Tale, som vandt meget Bifald, og det Raad, han gav, blev fulgt. Spejdere fôr af til Kong Knuts Hær, medens begge Kongerne blev liggende stille for at vente. Efter nogle Ugers Forløb begyndte Spejderne at vende tilbage med sine Oplysninger, der lød saalunde: „Da Kong Knut havde set Fienden styre østerud langsmed Kysten, havde han ladet Mænd ride langvejs Dag og Nat for at følge Kongernes Seilads. Saasnart han spurgte, at en stor Del af Flaaden var sejlet fra Kongerne, var han vendt tilbage til Sjælland og havde lagt sig i Øresund, saa at en Del af Flaaden laa paa Skaanesiden og en Del ved Sjælland. Selv red han Dagen for Michaelsmesse til Roskilde, hvor hans Maag, Ulf Jarl, havde beredt ham et prægtigt Gilde. Jarlen var den omhyggeligste Vært; men Kongen var stille og tvær. Jarlen

talte ham til paa mange Sæt for at live ham op og bragte paa Bane, hvad han troede meſt kunde være ham til Glæde; men Kongen forblev ſtuds og faamælt. Tilſidſt bod Jarlen ham et Spil Skak, hvori Kongen ſamtykkede. Da de havde ſpillet en Stund, gjorde Kongen et ſtort Fejltræk, hvorved Jarlen fratog ham en Springer. Men han ſatte den igjen paa Tavlen og bad Jarlen gjøre et andet Træk. Herover blev denne vred, ſtødte Bordet overende, ſtod op og gik ſin Vei. Kongen ſagde: „Flyr du nu, Ulf ræddе?" — Jarlen ſnudde ſig i Døren og ſvarte: „Længere vilde du have flyet ved Helge-Aa, om du havde kunnet; og du kaldte mig ikke Ulf rædde, da jeg kom for at biſtaa dig, medens Sviarne bankede Eder ſom Hunde." — Derefter gik Jarlen ud og lagde ſig til Sengs. Kort efter gik ogſaa Kongen ind i ſit Sovekammer. Men Morgenen efter, da han klædte ſig paa, ſagde han til ſin Skoſvend: „Gak du hen til Ulf Jarl og dræb ham!" — Svenden maatte adlyde; han var borte en Stund og kom derpaa tilbage. Kongen ſpurgte: „Vog du Jarlen?" — „Ikke vog jeg ham — ſvarte Svenden — thi han var gaaet i Lucius Kirken." — Da kaldte Kongen ſin Herbergsmand, Ivar Hvide, og ſagde til ham: „Gak du hen og dræb Jarlen!" — Ivar gik da ſtrax til Kirken, ind i Koret, ſtak Sværdet gjennem Jarlen, og denne lod ſtrax ſit Liv. Derefter gik Ivar tilbage til Kongen og viſte ham ſit Sverd, rødnet i Jarlens Blod. Efterat Ulf var død, lod Munkene Kirken ſtænge i Laas. Da dette blev Kongen fortalt, ſendte han Bud til de hellige Brødre og bød dem lukke Kirken op

og synge Messe. De gjorde, som Kongen befol; men til Bod for Drabet skjødede Kong Knut meget Gods til Kirken, saa den er vorden et stort Herred. Derefter red Kong Knut ned til sine Skibe, hvorpaa han nu ligger stille med sin Hær."

Da Aanund og Olaf spurgte, at Kong Knut laa i Øresund, gik de paany i Land for at holde Thing. Her taltes længe om, hvad Raadslutning der burde tages. „Det er gaaet, som jeg gjættede — sagde Olaf — Knut er ikke bleven længe liggende i Helge-Aa. Nu kommer det, efter mit Skjøn, kun an paa at være udholdende og tilbringe Høsten ombord paa Skibene, for at ogsaa den anden Del af min Gjætning skal gaa i Opfyldelse, nemlig at Knuts Flaade vil opløse sig, og med faa Skibe kan han ikke senere udholde et Angreb af vore forenede Hære." — Men Olafs Ord mishagede Sviarne, som begyndte at snakke i Munden paa hverandre, og det var med Nød og Neppe, at en af deres fornemste Høvdinger kunde blive hørt: „Det er aabenbart — skreg han — at Noregsmændene ikke kjender vore Farvande. De ved ikke, hvilke Islag der kan danne sig her langs med Kysterne, saa ikke sjelden hele Havet fryser. Jeg holder det for ganske uraadeligt at bie her, til Frosten kommer." — Da Gnyet steg, vovede den unge Svenskekonge ikke andet end at give efter. Han tog derfor en hjertelig Afsked med sin Maag, gik ombord og sejlede væk.

Denne Nat laa Olaf længe vaagen. Han kjendte sig nedstemt og raadvild; thi hans Stilling var mislig nok. Han var langt borte fra sit Rige, hvor Stemningen ingen-

lunde var ham god, og hvortil Vejen var sperret for hans Flaade. Ligesom han selv stadig holdt Speidere i Fiendens Hær, saalunde ante han ogsaa, at Kong Knut maatte have Adskillige i hans, og han havde en Fornemmelse af, at flere af hans Mænd muligens var i Ledtog med Knut, uden at han kunde gribe dem i Forræderi. Dernæst laa Bispens Trudsel altid over ham lig et stygt Mareridt og kuede den Freidighed, der forhen havde bjerget ham gjennem enhver Fare.

Fra Olafs Flaade gik Mandskabet tidt i Land og streifede omkring i Trakten. Da hændte det stundom, at de traf paa Spejdere, som lovte dem Gaver og Venskab paa Kong Knuts Vegne. Mange lod sig deraf friste til at give Troskabsløfte til Kong Knut om at vorde hans Mænd og holde ham Landet til Haande, ifald han kom til Noregr. En Dag gik Haarek af Thoto og hans Maag, Kalf Arnessøn, opover Stranden, hvor de blev standsede af en fortsnuskeт Mand, der spurgte om Veien til nærmeste Kjøbstad. — „Hvad skal du did? — spurgte Kalf — Er du ikke en af vor egen Hær?" — Manden saa vist paa dem og frittede derefter: „Er dette ikke de to gjæve Hovdinger, Haarek af Thoto og Kalf Arnessøn, hvem jeg netop kommer for at søge?" — „Hvo sender dig? — spurgte da Haarek, som strax hørte, at det var en Haalegger. — „En Mand i Thorer Hunds Tjeneste" — svarte han og saa sig sky omkring som ræd for at blive overlistet af Andre. — Saa forstaar jeg, at du kommer fra Kong Knuts Hær" — sagde Kalf. — Manden nikkede

og bad dem følge med til et Krat, for at de kunde høre hans Ærende uden at blive belurede fra Skibene.

Nogle Dage senere holdt Olaf Stævne med sine fornemste Høvdinger. Her stod Kalf Arnesson frem og sagde: „Jeg raader til, at vi med første føjelige Vind skal sejle til Øresund, og saa videre til Noregr. Jeg tror neppe, at Danerne vil vove paa at angribe os efter deres Usejr ved Helge-Aa." — Da sprat Fin Arnesson ivejret og talte med hidsig Mine imod sin ældre Bror: „Jeg haaber, Olaf Konge er saa forstandig en Mand, at han anser dette for ugjørligt. Olaf Trygvesson fik Andet at vide, end at Danerne ej turde vove at slaas, da han med faa Folk lagde sig i Strid med en stor Hær." — Aasmund Grankelsson stod ogsaa op og støttede Fin Arnesson. — „Jeg skulde fristes til at tro, — sagde han — at de Mænd, der raader vor Konge sligt, monne være Knut huldere end ham." — Nu blev der en stærk Larm; men Olaf følte, at baade Fin og Aasmund var ham tro af Hjertet, og saa tog han en braat Beslutning. — „Nu kundgjør jeg Eder Alle — sagde han — at de Folk, som vil følge mig, skal gjøre sig rede til at fare Landevejen ovenom Goutland og videre til Noregr. Men vore Skibe samt al anden Tyngsel, som vi ikke kan tage med os, vil jeg skikke øster til Svithjod og forvare for os der." — Da stod Haarek af Thoto frem og tog til Gjenmæle: „Det er øjensynligt, at jeg ikke kan fare til Noregr til Fods; jeg er gammel og tungfør og for lidet vant med at gaa. Desuden vil jeg ugjerne lade mit Skib i Stikken; thi paa denne Skejd og dens Redskab har jeg havt saa

F.B.J. fot

Side 291. — „Saa forstaar jeg, at du kommer fra Kong Knuts Hær" — sagde Kalf. — Manden nikkede og bad dem følge med til et Krat. — —

meget Arbejde, at det vilde gjøre mig ondt at lægge det i mine Uvenners Hænder." — Men herpaa svarte Kongen: „Følg kun med os, Haarek! Vi skal bære dig, naar du ikke aarker at gaa." — Men Alt var faafængt. — „Jeg har nu engang bestemt mig til at fare til Vands — svarte han — og det gjør jeg, om end Knut ligger med nok saa mange Hærskibe i Øresund." — Da hævede Kongen Thinget og lod Gubben handle efter egen Vilje.

Olaf gjorde Alt istand til Afreise. Først sendte han sine Skibe ned til Kalmarnæs, hvor de blev trukne paa Land, og dernæst lod han Mandskabet kløve alle Klæder og andet Løsøre fast til Heste, som de skaffede sig i Egnen. Og saa begyndte Vandringen ind gjennem Smaaland til Vestergøutland. Olaf fôr stilt og fredeligen frem, og Landets Indbyggere ydede ham velvilligen al Hjælp paa Rejsen. I god Behold naaede han Viken og drog ind i sin befæstede Borg ved Sarpen, hvor han beredte sig til at tage Vintersæde. Her gav han de fleste af sine Høvdinger Hjemløv og beholdt kun de, som tyktes ham de vigtigste, og blandt disse var alle fyv Brødre Arnesson. Men Kalf Arnesson satte han ikke den samme Lid til som før hans Giftermaal med Thorer Hunds Søster.

Haarek af Thoto gjorde imidlertid, som han havde meldt. Han biede paa god Bør og sejlede saa nedover langsmed Skaanes Kyst. Da han kom til Øresund, lod han Sejlet, Masten og Vindfløjen tage ned og Skibet ovenfor Vandgangen indhylle i graa Tjeld. Han satte

somme af sine Mænd til at ro for og agter, medens de øvrige fik Befaling til at sætte sig saa lavt nede som gjørligt. Knuts Vagt, der saa dette mastløse, kun ved svær Roning fremdrevne og tilsyneladende fuldt ladte Skib, talte imellem sig om, hvad det monne være. De gjorde den Gisning, at det maatte være ladet med Sild eller Salt og ændsede det ikke. Men da Haarek var kommen forbi Flaaden, lod han Masten sætte op med forgyldt Fløj og heiste det snehvide Sejl med blaa og røde Staver. Da traadte en af Kong Knuts Mænd hen til ham og sagde: „Jeg frygter storligen, at det er Kong Olaf selv, som rømmer fra os derude.“ — Men Knut smilte paa et Sæt, som røbede, at han vidste noget Mere om dette. Dog svarte han kun ganske rolig: „Kong Olaf er altfor klog en Mand til at fare enskibs gjennem Fiendens Lejr. Jeg holder det for rimeligere, at det er Haarek af Thoto eller en anden af hans Lendermænd.“

Side 294. — Da lod han Masten sætte op med forgyldt Fløj og hejste det snehvide Sejl med blaa og røde Staver.

XX.

Det var om Kvælden i den store Hirdsal i Sarpsborg. Mange Mænd sad omkring mindre Borde ved Ildstedet, drak Øl, spillede Terninger eller fordybede sig i Samtaler, der stundom var hviskende, stundom altfor højrøstede. — „Hvad Nyt fra Fiendens Hule?“ — spurgte Islændingen Egil en svær Karl, der netop havde traadt ind og havde sat sig paa Bænken ligeoverfor ham. — „Kong Knut har hævet Ledingen — gjenmælte Karlen — Han har givet sine Mænd Tilladelse til at sprede sig i Vinterkvarterer, medens han selv er rejst til Anglen for at ruste sig end stærkere.“ — „Ved du Nyt om Erling Skjalgsson og Thorer Hund?“ — spurgte Islændingen videre. — „Jo, den Første er kommen hjem til Sole; men den Anden er endnu hos Kong Knut.“ — „Da spindes der Rænker imod os baade her og derover“ — mente Egil. — En anden af Hirdmændene blandede sig i Ordskiftet og sagde: „En af mine Frænder, som kom hid igaar, fortalte mig, at Erling havde medbragt Sendebud fra Kong Knut. De

medfører mange Penge og Kostbarheder og farer nu vide om Landet for at uddele de Gaver, som Kong Knut lovte Mange i Høst, for at de skulde staa ham bi. Saalunde sker det nu, at mangfoldige tilvender Kong Knut deres Venskab og lover at tjene ham." — Kalf Arnesson spillede Skak med en anden Hirdmand; men han lyttede paa, hvad der sagdes omkring ham, og nu blev han pludselig bleg og urolig. Ordskiftet fortsattes om samme Emne, og da der var en ustandselig Gaaen ud og ind af Gjæster og Madsvende, lagde de Talende ikke Mærke til, at Kongen var traadt ind og stod lige bag dem. Men idet Egil fik Øje paa ham, sprat han op fra Sædet og sagde: „Tys, det er Kongen!" — De taug Alle, rædde for de vovelige Ord og farlige Tidender; men Olaf, hvis Sind i den senere Tid var bleven fyldt med Uro, sagde i en barsk Tone: „Hver den, der skjuler Fiendens Rænker for mine Øren, er en Forræder!" — Derefter satte han sig imellem dem, og Enhver fortalte nu, hvad han vidste. Følgen heraf var, at Olaf blev mere og mere mistænksom og neppe vidste, om han turde tro sine Nærmeste. Endog Sighvat Skald, paa hvem han forhen havde stolet uryggeligen, blev udsat for denne Tvil. Da Kongen sad ved Dagverden, traadte Sighvat ind; men Olaf gjengjældte ikke hans Hilsen. Da bad Sighvat: „Gjæve Konge, din Stallare har med din Orlov faret i Kjøbfærd til Valland og Anglen og er nu hjemkommen. Thi beder jeg dig anvise mig Plads i Hallen!" — Da svarte Olaf: „Ikke ved jeg, om du agter at være min Stallare, eller om du er vorden Kong Knuts Mand." — Herpaa gjenmælte Sighvat:

„Da jeg kom gjennem Anglen, rustede Knut sig til Tog imod dig, og uden hans Minde turde ingen Snekke forlade Landet. Da han erfor, hvem jeg var, spurgte han mig, om jeg vilde række ham hjælpsom Haand imod hugprude Olaf. Men jeg sagde: „Ej sømmer det sig Nogen at tjene mere end en Herre." Da gav han Befaling, at jeg skulde følge med i hans Flaade til Danmark, hvorfra jeg nu kommer." — „Saa gaa til det Sæde, du før har havt!" — befol Kongen formildet.

Men Morgenen efter, da Olaf sad ene, traadte Sighvat Skald ind. Han gik hen og lagde sit Hoved paa Kongens Knæ, idet han græd bitterlig. „Hvi græder min Skald?" — spurgte Kongen. — „Det er Hjærtet, som græder Blod — svarte Sighvat — thi dybere er det saaret af din Mistro, end Sværdet kunde ramme mit Kjød." — Da var al Kongens Tvil forbi; han bøjede sig ned og kyssede Sighvat: „Venskab har du stedse vist mig, hvorhelst vi færdedes — sagde han — og du vil heller ikke nu staa mig imod." — Om Kvælden, da Kongen sad ved Drikkehornet med sine Mænd, stod Sighvat op og kvad:

Der gange Kongens Fiender
Med tunge, løse Punge,
Folk byde gyldne Malm
for usal[1] Konges Hoved.

Enhver sig ved fordømt
Med Ret til sorte Helved,
Om han sælger saa
For Guld sin Herre huld.

[1] Usal ɔ: som ej er tilsals.

Usjel Løn i Himmelen blev
For dem, som svege Drot;
De kom til dybe Hjem
For høje Lue-Ild.[1]

Syvende Dag Jul holdt Kongen et stort Gilde for alle Egnens Storfolk. Om Formiddagen gik Sighvat Skald, som nu hverken forlod ham Dag eller Nat, ind i det Hus, hvor Kongens dyrebare Kostbarheder forvaredes. Her havde denne samlet en Mængde Gaver, som det var hans Agt at uddele næste Kvæld, inden Gildesmændene fôr hjem. Her laa ogsaa et Sværd, hvis Haandfang var omvundet med Guld og Hjaltet guldbeslaget. Vaabnet var af stor Værdi og faldt strax Skalden i Øinene, og han beundrede det saare. Da sagde Kongen: „Dette skjænker jeg dig. Brug det til at værge din Drot, naar Faren truer ham!" — Sighvat blev meget glad; men da han viste dette kostelige Klenodie til de andre Skalde, blev de Alle mere eller mindre avindssyge. De begyndte at hviske om, at Sighvat nok ogsaa havde faaet Skjænk af Knut den Mægtige; men dette vovede de dog ikke at udtale i Kongens Nærhed.

Da Olaf havde mange Folk om sig, men ingen Indtægter kom til ham nord fra Landet, eftersom de Alle havde været anvendte til det forrige Aars Leding, blev det snart meget vanskeligt at skaffe de nødvendige Levnetsmidler. Paa nogen Rejse til de vestlige Kystfylker var der ej at tænke, da han dels manglede Skibe, dels havde faaet saa slemme Tidender om Vestfolkets Sindelag, at ingen synderlig Fred og Trygd der var at vente. Han

[1] Lue-Ild ɔ: Helvede.

besluttede derfor straks efter Julen at rejse til Oplandene, hvor hans Udspring var, og hvor Folket var forbleven ham mest hengivent. Da han kom derop, indbød Lendermændene og de rige Bønder ham som Gjæst for derved at lette ham hans Bekostninger.

Kalf Arnessøns Stifsøn, Thore Olvessøn, havde just nedsat sig paa Hedemarken, hvor han ved rigt Gifte havde erhvervet store Ejendomme. Han var netop fyldt 18 Aar, stor, stærk og fager, meget vennesæl og betragtedes allerede som en vordende Høvding. Ogsaa han indbød Kongen med hele Hirden, og Indbydelsen blev modtaget. Gildet var meget herligt, og paa Gaarden fandtes saa megen Pragt og Rigdom, at Hirden ikke vidste, hvad de mest skulde beundre, Bygninger eller Bohave, Bordtøj eller Drikkevarer eller Værten selv. Paa Rejsen opover havde flere unge Mænd søgt Ansættelse i Kongens Hird, deriblandt Dag Raudssøn, hvis Far, en indvandret Sviar, ogsaa havde holdt Gjæstebud for Kongen. Denne Dag angav som sin Færdighed, at han kunde se hver Mands Dyder og Laster. Kongen talte ofte med ham og spurgte ham om forskjellige Ting, og han havde flere Gange prøvet Sandheden af alt, hvad Dag sagde, hvad enten det allerede var sket eller skulde ske. Under Gjæstningen paa Thore Olvessøns Gaard kaldte Olaf en Morgen Dag ind til sig i Enrum og sagde: „Thore er en herlig Mand. Og ypperlig er den Modtagelse, han har beredt os." — Gjæstebudet har mere Herlighed end Værtens Karakter!" — svarte Dag kort. — „Hvad Sindelag og Lyder finder du hos Thore?" — spurgte Olaf nysgjerrig. — Derpaa

svarte Dag: „Skal jeg aabenbare Lyden, maa du ogsaa lade mig raade for Straffen.“ — „Nej, aldrig skyder jeg min Dom under anden Mand! — svarte Kongen — Men nu befaler jeg dig at tale!“ — Da sagde Dag: „Dyrebart er Drottens Ord! Men det Sindelag finder jeg hos Thore, som hos saa mange Andre, at han er altfor pengegridsk.“ — Kongen spurgte: „Er han da Ransmand?“ — „Ikke er han det.“ — „Hvad er han da?“ — „For at vinde Penge gjør han sig til Forræder mod sin Herre. Han har taget Guld af Knut den Mægtige for dit Hoved.“ — Kongen blev hed og spurgte: „Hvormed kan du bevise dette?“ — Dag sagde: „Han bærer paa den højre Arm over Albuen en tyk Guldring, som Kong Knut gav ham, og den lader han ingen se.“ — Dermed endte Samtalen. Men Kongen var meget fortørnet, skjønt han rigtignok maatte kunne vente, at Thore, hvis Far han havde ladet dræbe, og som dertil var en Søsterson af Thorer Hund og en nær Frænde af Aasbjørn Selsbane, ej kunde være ham god. Om Kvælden, da Alle sad ved Bordene og drak i stor Lystighed, medens Værten selv gik omkring og saa Gildesmændene til Gode, lod Kongen Thore kalde til sig. Denne gik op foran Bordet og lagde Hænderne derpaa. Kongen spurgte: „Hvor gammel er du, Thore?“ — „Atten Aar!“ — svarede han. — „En drabelig Mand er du til at være saa ung“ — sagde Kongen, idet han strøg sin højre Haand opover Thores Arm. — „Tag varsomt! — bad Thore — Thi jeg har en Byld paa Armen.“ — Olaf kjendte, at der var noget haardt under og spurgte: „Ved du da ikke, at jeg forstaar mig paa

Lægekunsten? Lad mig se Bylden!" — Da Thore mærkede, at det ikke længere vilde lykkes ham at skjule Ringen, tog han den af og lagde den paa Bordet. — „Har du kanhænde faaet den af Kong Knut?" — spurgte Olaf. — Thore kunde ikke nægte det, og Kongen lod ham derfor strax gribe og sætte i Jern. Nu traadte Kalf Arnesson frem og mælte: „Jeg ber dig, Herre Konge, om Naade for min Stifson, og jeg byder dig, hvad Pengebode du her vil beramme." — Der var stigende Gny i Hallen. Thores Hustru og Frænder trængte sig frem for at bonfalde Kongen om Skaansel; men Olaf var ubojelig og svarte haardt: „Forræderen skal faa den Dom, som han har beredt sig selv." — Da Kongen stod op fra Bordet, kaldte han paa Gjæstehovdingen og sagde: „Inden Morgendagens Sol staar paa Himlen, skal Thores Hoved være skilt fra Kroppen!" — Næste Dag erfor Alle, at Dommen var udfort, og stort blev Misnojet herover baade paa Oplandene og i det Nordlige.

Kort Tid efter traadte Aasmund Grankelsson ind til sin Herre og sagde: „Du bor vide, Konge, at Thores ældre Bror, Grjotgard, lusker omkring og soger Hævn for Broderens Drab. Han har en talrig Vaabenskare om sig og gjor Overfald trindt om paa dine Ejendomme. Nu jeg spurgt, at han har taget Natteherberge ikke langt herfra, og vi maa være beredte paa et Angreb." — „Lad os komme ham i Forkjobet!— sagde Kongen — Blæs mine Mænd sammen! Vi drager strax afsted." — Dette var ved Nattetide, og henad Dagningen kom Olaf til det Hus, hvor Grjotgard og hans Folge opholdt sig. Disse

vaagnede ved Gnyet og løb strax til deres Vaaben, medens deres Høvding sprang ud i Forstuen. — „Hvo angriber os?" — skreg han. — „Kong Olaf" — blev der svaret. — Grjotgard spurgte, om Kongen kunde høre hans Ord, hvorpaa Olaf, der stod ved Døren, svarte, at Grjotgard kunde tale, thi han hørte Alt. Grjotgard sagde: „Ikke ber jeg dig om Naade!" — og i det samme løb han ud med Skjoldet over Hovedet og draget Sværd i Haanden. Det var hans Agt at gjennembore Kongen; men da det endnu var Skumring, kunde han ikke se tydelig, og istedetfor Kongen traf han Arnbjørn Arnesson, som faldt død om paa Stedet. Men nu styrtede Olaf ind, vog Grjotgard og lod hele hans Følge dræbe.

Inden de forlod Gaarden, kaldte Olaf paa et Par kloge Mænd og gav dem Ordre til lønligen at vaage over Kalf Arnesson; thi efter Drabet paa dennes anden Stifson, frygtede han, at Kalf ved første Lejlighed vilde forene sig med hans Fiender.

Efter dette drog Olaf tilbage til Viken.

XXI.

Kongen sad i Tunsberg og talte med Bjorn Stallare og Sighvat Skald. — „Da jeg var ombord paa Kong Knuts Flaade — ytrede Sighvat — lagdes der intet Dolgsmaal paa, at han kun vilde hjem til Anglen for at gjore nye Rustninger, medens hans faste Hær blev tilbage i Danmark og fordeltes i Vinterkvarterer. Nu er han atter kommen did, og hans Styrke skal udgjore omkring 1400 Fartoier, hvoraf 50 vældige Langskibe. Med denne Magt er han faret fra Limfjorden opover til Agder." — „Jeg frygter, at Knut underlægger sig Noregr uden Sværdslag — sagde Bjorn Stallare — thi godt har han opplojet Jordbunden med sine Bestikkelser. Opsætsigheden mod Landets Drot vorder mere og mere aabenbar; thi skjont Olaf Konge forlængst har udbudt Leding, har kun Folket fra de nærmeste Herreder indfundet sig." — Olaf sad med nedslagne Ojne og et kvidefuldt Udtryk og lydde til sine Raadgiveres Tale. Han spurgte: „Er de Mænd, jeg skikkede til Goutland for at hente mine

Skibe, som jeg lagde op, endnu ikke vendte hjem?" — „Jo — svarte Bjorn Stallare — de er netop komne! Men deres Færd har været langsom; thi saa længe Fienden laa i Øresund, vovede de sig ikke op. Mange af dine Skibe var haardt skamferede af Frost og Fugtighed, og de tog kun de bedste med sig samt alt Gods og alle Redskaber. Men vor Styrke er liden imod Kong Knuts; thi hvad Ledingsfolket har bragt hid, er kun Bondefartojer." — Deres Raadslagning afbrodes af en Svend, der meldte, at en Rytter var kommen sprængende ind paa Gaarden og bad om strax at blive fort frem for Kongen. „Han heder Jokel." „Ah, saa! — udbrod Kongen — For ham ind!" — Jokel var en af Olafs Spejdere, som havde tjent ham i flere Aar og altid var kommen uskadt fra Faren. Han traadte ind og skyndte sig at fortælle:

„Kong Knut er kommen til Agder og er gaaet iland fra sine Skibe, som er prægtigere at skue, end Sagn kan fortælle. Her sammenkaldte han Thing, og Bonderne kom ned ovenfra Landet og hyldede ham som Konge. Han satte Mænd over Syslerne og tog Gisler af Bonderne, uden at Nogen modsagde ham. Thorer Hund stod hos ham og talte paa hans Vegne, ligesom han sagde Ondt om dig, Herre, fordi du kuede Landets stormægtige Ætter og tvang Alle at boje sig for samme Love uden Stands Anseelse. Derefter fôr Kong Knut videre til Eikundasund, hvor Erling Skjalgsson kom til ham med en stor Skare Folk, og det spurgtes, at deres Venskab er befæstet paany. Knut skal have lovet at forlene ham med alle Fylker mellem Stadt og Rygjarbit." — „Altsaa hele Gulathings-

Side 302. Grjotgard sagde: „Ikke ber jeg dig om Naade!" — og i det samme løb han ud med Skoldet over Hovedet.

lagen paa Søndmøre nær! — udbrød Olaf — Dette er mere, end Erling sad inde med selv under Olaf Trygvesson." — „Din Avindsmand er gavmild med store Løfter — sagde Bjørn Stallare — Fed Madding lokker stor Fangst." — Kongen lod Spejderen gaa og sad længe i Raadslagning med sine to trofaste Mænd. Men Alle kom til den Slutning, at det med Olafs 12 Skibe vilde være ugjørligt at give sig i Kamp med Kong Knuts 1400, og at det var klogest at forholde sig i Ro, indtil Kong Knut var faret ud af Landet. — „Han rejser vel videre til Throndelagen — mente Olaf — og kanske indsætter han her sin Søsterson, Haakon Jarl, til Landets Styrer under sin Overhøjhed." — „Ja, saa vil det gaa!" — istemte baade Sighvat og Bjørn. — „Ikke vil han undlade at bemægtige sig mine nærmeste Frænder, ifald det kunde lykkes ham — sagde Olaf — Derfor befaler jeg dig, Sighvat, at du strax skal tage med dig saa mange Vaabenmænd, som dig tykkes nødvendigt, og ride afsted til Nidaros. Her deler du dit Følge i tvende Skarer, hvoraf den Ene skal føre Aastrid Dronning og min Datter nedover til Mor min paa Oplandene; men den Anden giver du Alfhild Gunnarsenke og min Søn Magnus, dem jeg ønsker skal drage til Kongsgaarden paa Hedemarken. Jeg skal skikke Bud til min Aarmand deroppe om at tage vel imod dem og af al Magt at værge om min Søn, den jeg haaber engang skal vorde Noregrs Drot."

Dagen efter denne Samtale før Sighvat afsted med et større Følge af væbnede Karle og fortsatte uden Ophold over Fjeldene til Nidaros. Idet han red nedover

til Byen, mødte han en bleg, sorthaaret Mand i gejstlig Dragt, fulgt af nogle Klerke og Svende. Det var Grimkel, som kom tilbage fra en Kirkeindvielse i Indthrondelagen. Han standsede sin Hest, hilste Sighvat Skald og gav sig i Følge med ham nedover Vejen. Sighvat fortalte, i hvilket Ærende han kom, og herpaa svarte Bispen: „Gak du til Dronningen og bring sende Kongens Bud, saa skal jeg tale med Gunnars Enke; thi nu eller aldrig maa Baandet briste." — „Heldigst vilde det være for Kongens Forhold til hans Egtehustru, om han kunde løses fra andre Lænker — gjenmælte Sighvat — men ringe Haab nærer jeg i saa Henseende. Og aldrig turde jeg vove at give ham et sligt Raad: thi Alle ved jo, hvor hans Hjærte hænger fast." — „Hvad du ikke magter, kunde muligens ske ved en Andens Haand, ved hendes egen" — mente Bispen. — „Tor du bære Ansvaret, saa frist Forsøget!" — sagde Sighvat. — Grimkel, som under sine Ophold i Nidaros boede paa Kongsgaarden, skiltes ved Indgangen fra Sighvat og fra sine Klerke og red videre efterat have lovet Skalden, at han snarest muligt vilde melde ham Udfaldet af sit Møde med Alfhild. Opover Vejen hilsedes han overalt af Folkets Ærefrygt og de Frommes Velsignelse.

Han naaede snart sit Maal og holdt stille paa Tunet udenfor Alfhilds Gaard, hvor han steg af Hesten, den han overlod til en af sine Svende. Derefter traadte han ind i Hallen og spurgte efter Husfruen; men denne lod bie paa sig; thi hun var ikke vant til Besøg af den strenge Bisp og frygtede strax, at han bragte hende onde Tidender. Da hun endelig tren ind, var hun meget bleg, og de

sorte, ellers saa funklende Øjne var tilslørede og modige. — „Stor Overraskelse volder det mig at modtage den nidkjære Bisp her under mit Tag — sagde hun og blev staaende oprejst ligeoverfor ham — Bringer du Bud fra Kongen, saa kvæl mig ikke; men sig det strax! Er Olaf død?“ — „Nej!“ svarte Grimkel med rolig Røst og streng Mine — Men Kong Knuts Fremgang i Landet er stor, og Olaf Haraldssøn strider i denne Tid sin sidste, afgjørende Kamp for Noregrs Rige.“ — „Kommer Danekongen til Nidaros?“ — spurgte hun. — „Ja, det tror jeg vist! Og derfor gjælder det, at Alle, der har sin Drot kjær og ikke bare hænger ved ham af Egennytte, rækker ham en hjælpsom Haand, hver efter sin Evne.“ — „O, maatte hans Venner staa fast i Farens Stund!“ — udbrød hun med Angst og Varme. — „Størst kunde du virke — sagde Bispen, idet han saa paa hende med et klart og gjennemborende Blik — Du kunde nu vise, hvor sand din Elskov er.“ — „Jeg? Jeg? — gjentog hun forbauset — Tviler Kong Olaf paa mig? Gjerne klædte jeg mig i Brynje og Vaaben for at stride under hans Mærke; det sagde jeg ham saa tit, derom bad jeg ham saa meget!“ — „Sligt kræves ikke her. Og lidet kunde vel de svage Kvindehænder udrette imod vilde Stridsmænd — svarte Grimkel — Men er din Elskov sand, da vis det paa et andet Sæt!“ — „Peg paa Maalet! — svarte hun med Glød — Og jeg sætter over Afgrunde for at bjerge ham.“ — „Jeg vil prøve, om du taler Sandhed — sagde Bispen! — Saa hør da, hvad Bevis jeg kræver paa din Uegennytte. Mange undres over, at Olaf Haraldssøn i

denne sin svare Vaande ikke fik nogen Haandsrækning fra sin Maag hinsides Kjølen. Men nu aner jeg Grunden. En anglisk Missionær, som netop er kommen hid fra Upsala, hvor han har været Gjæst hos Kong Aanund, har fortalt mig, at denne en Dag geraadede i heftigt Oprør, da han erfor, at hans Søster var skudt til Side for en Anden. Og da man nævnte ham, at Olaf skulde have ytret som sin Agt, naar han nu kom tilbage fra Leding, at lade sig skille fra Dronningen for at sætte sin Søns Mor i hendes Sted, lagde Aanund Haanden paa sit Sværdhjalte og svor, at en slig Krænkelse imod hans høje Æt skulde volde Olaf Haraldssøns Bane." — Alfhild var bleven mere og mere bleg, idet hun lyttede til Grimkels Tale, og nu spurgte hun: „Kravet, du stiller, hvad Navn ar hdet?" — „Frivillig Skilsmisse fra Kongen" — svarte Bispen uden Betænkning — Ene du er Skyld i hans Nedfald; ene du kan muligens frelse ham i Nødens yderste Stund." — Hun slog begge Hænder om sit Hoved og pressede paa Hjærnen, som om hun frygtede, den skulde sprænges. — „Nej — svarte hun ophidset — nej, jeg kan ikke dette! Du, Bisp, har aldrig elsket og ved ikke, hvad du her kræver. Den Elskede er min Luft, mit Liv; jeg kunde dø for ham, men aldrig skilles fra ham. Men om jeg nu døde, da voldte jeg ham Kvide; thi Olaf elsker mig, som jeg ham." — „Din Selvaflivelse vilde være en Brøde, som væltede endnu tungere Syndeskyld over hans Hoved — svarte Bispen. — Da Olaf Haraldssøn kom hid til Landet med Sindet opfyldt af sin guddommelige Idé, at samle Noregr til et Rige og lægge dette for sin

Herre og Frelsers Fødder, da var hans Sjæl ren. Han havde Fremgang i Alt og overvandt med rivende Fart alle sine Modstandere. Derefter virkede han i flere Aar med samme Held paa at opbygge Kristi Kirke i Landet som i Folkets Hjærte. Den første Tid af hans Egteskab med Aastrid Olafsdatter tyktes ogsaa at være lykkelig. Men saa kom den onde Frister i en fager Kvindes Skikkelse, og usalig var den Stund, da I mødtes paany. Kongen havde ikke Kraft til at modstaa denne Fristelse — og fra den Dag af begyndte Skyerne at samle sig om hans Hoved. I disse sidste fem Aar har Uheld forfulgt ham fra alle Hold. Ser du ikke Guds Finger i dette, Herrens Vrede og Straf? Du er Skylden, du binder Kongens Sjæl til Satan. Selv er han for storsindet til at ville bryde den Ed, du har aftvunget ham; men elsker du ham, da løs ham ud og giv ham fri!" — Grimkel havde talt med Ild og Kraft, og Alfhild sank ned paa en Bænk, skjulte sit Ansigt i Hænderne, medens hun skalv over hele Legemet. — Grimkel fortsatte: „Om Sviakongen formildes, yder han kanhænde sin Svoger Bistand imod Knut den Mægtige; — alene kan Olaf Haraldsson ikke modstaa den angliske Vælde. Og skulde din Kjærlighed ikke være stærk nok til at give dig Kraft til dette Offer, saa tænk dog paa din Søns Fremtid!" — Disse sidste Ord slog Lyn i hendes Tanker og staalsatte hendes Vilje: „Min Søn . . . ikke vil jeg være ham hinderlig! Kan da min Bortgang bjerge Riget for ham?" spurgte hun spændt. — „Ja — forsikrede Grimkel — Jeg gjentager, at Sviadrotten muligens kunde ændre Sindelag, om Olafs For-

hold til Dronningen bedredes, og kun ved Aanunds Støtte vil Riget kunne bevares for Olafs Arving. Vær derfor sindig, hvis du elsker din Søn!" — Hun vaklede ikke mere. — „Ikke vil jeg hænge som en Tyngsel ved deres Liv, som jeg elsker! — mælte hun — Naar maa det ske? Og hvorhen raader du mig at fare?" — „Min Frænke er Abbedisse i Klostret i Malmsbury — fortalte Grimkel — Hun er Søster af Biskop Sigfrid, som fulgte Olaf Trygvesson til Norege. Drag over til hende og søg Fred ved Tanken om, at du her har øvet en god Gjerning. Jeg skal give dig et Brev med, som forklarer hende det Hele. I Havnen ligger netop en anglisk Knarr, som imorgen ved Daggry sætter Kursen over Havet. Jeg kjender Farmanden, som ejer den, og med ham kan du trygeligen rejse. Længere bør du ikke dvæle her; thi Kong Knuts Flaade skal efter Sigende være ventendes herop!" — „Det ske, som du raader! — sagde hun — Lad Formanden hente mig imorgen, og jeg skal være rede! Men inden du gaar, maa du give mig Tilsagn om selv at føre Søn min til Kongen og være dem Begge til Raad og Støtte!" — „Det lover jeg!" — svarte Bispen med fast Røst, hvorefter de skiltes.

To Uger senere kom Sighvat Skald, ledsaget af Grimkel, tilbage til Tunsberg; men den Første vovede ikke strax at fremstille sig for Kongen og svare paa hans Spørgsmaal om Alfhild. Bispen opsøgte derfor alene Kongen, der gik ham ilsomt imøde og spurgte med Spænding og Uro: „Er du kommen i Følge med Sighvat Skald? Har han forrettet mit Ærende? Hvi kommer

han ikke ind for at fortælle mig om Rejsen?" — „Din Skald og Stallare ræddes for at vække dit Misnøje — svarte Bispen — thi med Hensyn til Gunnars Enke har han ikke kunnet fuldkomme dit Ønske. Hun har for bestandig forladt Landet og er rejst tilbage til Anglen for at søge Ly bag Klostrets Mure." — Olafs Ansigt hvidnede, og han spurgte: „Hvad drev hende til dette?" — „Indrømmelsen af sin Brøde" — svarede Grimkel med streng Ro. — „Du har virket det!" — skreg Olaf og gjorde en Bevægelse, som om han vilde gribe Kirkens Tjener i Struben og kvæle ham. Men Bispens faste Blik og strenge Marmormine tæmmede Olafs Sind; han lod Armene synke og blev staaende stille, medens en smertelig Stønnen, lig en Sjælens Krampe, pressede sig frem fra hans Bringe. — „Herren gav mig Styrke til at vække hendes Samvittighed — sagde Grimkel — og hun drog bort trøstet ved Tanken paa det Offer, hun herved bragte din og eders Søns Lykke." — Olaf svarte endnu Intet. Han stod som lammet af et voldsomt Slag. Men Grimkel fortsatte: „Da Kong David vog Urias og tilvendte sig hans Hustru, hjemsøgtes han af Herrens Vrede. Men da han kastede sig for Guds Aasyn, angrede og gjorde Bod, rejste Gud ham paany. Følg ham efter, Olaf Haraldssøn, gjør Bod for Herrens Aasyn, og kæmp videre for dit herlige Værk! Herren kalder dig, han har selv kaaret dig, svigt ham ikke! — „Gaa Bisp!" — befol Olaf med bydende Røst, og Grimkel maatte lystre.

Mange Dage holdt Kongen sig indestængt, tog knapt Næring til sig og vilde ikke tale med Nogen. Kun hans

femaarige Søn, Magnus, var hos ham og sov i hans Rum. Men Kviden over Alfhild knugede ham mere end Frygten for at tabe hele Noregrs Rige.

Efter nogen Tids Hengang kom atter Spejdere og meldte: „Knut den Mægtige er landet ved Nidaros. Han stævnede 8 Fylkers Thing paa Øren og blev her tagen til Konge over hele Noregr. Thorer Hund og Haarek af Thoto lod sig kaare til Lendermænd og svor ham Troskabsed, og han gav dem store Veisler og derhos Finnefærden. Alle de andre Lendermænd, som vilde tjene ham, gav han ogsaa Gods med rund Haand, saa at de Alle har faaet større Magt end hidtil. Da Knut var bleven hyldet som Noregrs Drot, holdt han et andet Thing i Nidaros baade for Landsens Folk og for de Fremmede. Her gjorde han vitterligt, at han vilde give sin Søsterson, Haakon Jarl, at styre over alt det Land, som han paa denne Færd havde vundet. Iligemaade ledte han sin unge Søn, Hardeknut, i Højsædet ved sin Side og gav ham Kongsnavn tilligemed hele Danevælde. Efterat Kong Knut saalunde har befæstet sit Herredom i det Nordenfjeldske, er han nu atter paa Farten forover. Nu holder han Thing i de Herreder, hvor han ikke har været paa Oprejsen, og tager Gisler af alle Lendermænd og Storbønder, enten deres Sønner, Brødre eller andre nære Frænder.“ — „Saa har Olaf Haraldsson ophørt at raade!“ — sagde Kongen med dump Røst, idet han blev siddende en Stund stille og overvældet. Men derefter vaagnede paany hans fordums Mod og Virketrang. Han kaldte sine Høvdinger og lod Hæren blæse sammen.

Den Dag, da Olaf fik Kundskab om Kong Knuts Færd i Nidaros, kom der til Aasmund Grankelssøn en ond Tidende: „Haarek af Thoto har taget blodig Hævn for de Forhaanelser, han formener at have lidt af dig og Far din. Hans tyvesædede Snekke laa sejlklar udenfor Gaarden, og han foregav at ville til Throndelagen. Men en Kvæld gik han ombord med 80 Huskarle og roede hele Natten. Ud paa Morgenen kom han til din Fars Hus, som han omringede og stak Ild paa. Gamle Grankel brandt inde, og de Faa, som kom ud, blev strax dræbte. Mandeskaden var henved de Tretti. Derefter vendte Haarek tilbage til Thoto, hvor han har siddet i Ro, indtil Kong Knut ankom; saa drog han til Nidaros og svor Danekongen Troskabsed." — Aasmund fôr op fnysende af Harme over at høre om Haareks lumskelige Overfald paa hans Far. „Og ingen Haaleyger har vovet at kræve Ilgjerningsmanden til Regnskab? — spurgte han — En Usseldom uden Lige! Men Hævnen skal ramme den Nidding!" —

Efter moden Overvejelse styrede Olaf opover Viken og ind i Drammensfjorden. Her lagde han sine tolv Skibe under Nost, skaffede sig Heste og red med sit Følge til Oplandene, hvor han vilde dvæle, indtil Knut var faret vester til Anglen. Da Olaf red ind paa sin Mors Gaard, kom hun ham imøde paa Tunet, favnede og kyssede ham. Efter hende fulgte Olafs tre Halvbrødre, Guthorm, Halfdan og Harald, og Modtagelsen var hjærtelig fra alle Sider. Guthorm og Halfdan lignede sin Far, Sigurd Syr, i Lyst paa Agerbrug og fredelige Sysler, medens

den 13aarige Harald kun drømte om Strid og rygtbare Gjerninger og stundede efter at faa kjæmpe ved Kong Olafs Side. Da Aasta havde hilst og gjort nogle Spørgsmaal, tog hun Olaf ved Haanden og førte ham ind til Aastrid Dronning. Ved at se sin Hustrus indfaldne Kinder og blodløse Læber følte Kongen et Sting i Hjærtet; han bøjede sig høvisk og kyssede hendes Haand. Derefter tog han liden Magnus, ledte ham frem til hende og sagde: „Han har mistet Mor sin. Vil du tage ham til dig og værne om ham? — Da blev Aastrid rød som en blussende Rose og havde vanskeligt for at svare. Men i det samme kom Ulfhild springende frem og greb fat i Gutten, henrykt over at finde en Legekammerat. Og saa sagde Dronningen: „Er det dit Ønske, Herre Konge, saa beholder jeg ham.“ — Men om Alfhilds Skjæbne gjorde hun intet Spørgsmaal.

Olaf blev hos Moderen i lang Tid, medens Vinteren stundede til, og hans Hær fordeltes paa Gaardene i Omegnen. Han holdt tit Raad med sine Mænd, men var ellers faamælt og hensunken. En Kvæld sad han og talte med Aasta, og hun sagde: „Din Stiffar var stundom mere fremsynt, end jeg dengang forstod. Jeg mindes hans sidste Ord om dig. „Olaf er for trodsig — mente han — til at tage Hensyn til Forholdenes Krav. Fortiden skal med et Slag synke i Jorden; hvad der har Aarhundreders Hævd, skal uden Indsigelse vige Plads for den nye og fremmede Samfundsskik, som han vil indføre. Men Verden er nu engang langsom af sig, og det er utænkeligt andet, end at store Kræfter engang vil skyde Ryg imod Olaf og

prøve at omstyrte hans Værk." „Du burde efter hans Skjøn have set hen til Kong Knut og lempet dig lidt efter de gamle Vaner og de egenmægtige Høvdinger." — „Nei — svarte Olaf bestemt — jeg kan ikke slaa af paa mine Krav; jeg kan ikke bøjes, kun brydes!"

Imod Aastrid var Kongen stedse høvisk og mild, og hun var venlig, fordi hun bar Angst for hans Fremtid og ynkedes over hans Nedfald. Først kjendte hun Uvilje imod det Barn, som mindedede om hendes Medbejlerske, men saa tænkte hun tilbage paa sin egen Opvæxt, hvor ond hendes Stifmor havde tyktes hende, saa tit hun af Skinsyge mod hendes Mor havde hævnet sig paa dennes Børn, og Astrid overvandt sig selv. Derfor var hun god imod Gutten og behandlede ham som sin egen, indtil den Dag kom, da Kjærligheden til Olafs Søn virkelig havde fæstet Rod i hendes Hjærte.

Da Aasmund Grankelssøn havde faret i Leding med Kongen, var Birgit rejst ned til Dronningen, der havde modtaget hende med stor Kjærlighed, og som blev trøstet og opmuntret af Veninden's lyse Tankesæt og livlige Væsen. Aasmund var ikke lidet glad over at møde sin Hustru og faa tilbringe en Tid sammen med hende. Og ikke var det ham, som snart ønskede sig bort; hans Syssel i Haalogaland var givet til hans Fiende, hans Fars Gaard brændt, og for Øjeblikket var han ligesaa hjemløs som Kongen selv. Endelig kom det Budskab, hvorpaa Olaf havde ventet. Kong Knut havde sejlet over Folden til Sarpsborg, hvor han havde holdt Thing og ladet sig Landet tilsværge. Saalunde var han ogsaa bleven hyldet i Viken og havde

underlagt sig Noregr uden Sværdslag. Derfra var han sejlet til Danmark, hvor han havde indsat Thorkell den Højes Søn, Harald Jarl, til Formynder for Hardeknut, og var nu selv paa Hjemfarten til Anglen.

Kong Olaf lod samle Hæren og holdt Thing. Her stod han op og mælte: „Det er min Agt endnu at gjøre et sidste Forsøg, om det kunde lykkes mig at bringe Vesterlandet og Throndelagen tilbage til Lydighed. De Mænd, der endnu er mig tro, gjøre sig derfor nu rede til Opbrud!„

Olaf Haraldssøn drog nu tilbage til Drammensfjorden, hvor han gjorde sig sejlfærdig med det Mandskab, der vilde følge ham, og han havde da 13 Skibe. Med disse styrede han udefter Viken; men her opdagede han snart, at der kun var liden Bistand at faa baade af Penge og af Folk; thi alene de, der boede paa Øer og Udnæs, sluttede sig til ham, mere af Tvang end af god Vilje. Olaf gik da ikke paa Land, men tog kun de Penge og det Mandskab, som faldt paa hans Vej, og han mærkede grant, at Noregrs Rige var sveget fra ham. Han fôr videre frem, eftersom Vor faldt til. Længe biede han ved Sæløerne strax vesterfor Lindesnæs. Her bragte nogle Farmænd ham Tidender nordfra. Erling Skjalgssøn — fortalte de — havde samlet et stort Mandskab paa Jæderen, og hans Skib laa fuldt tiltaklet udenfor Kysten tilligemed mange andre Skuder, Fiskejagter og store Rorbaade, tilhørende Bønderne. Kongen vovede sig da videre til Eikundasund, hvor han en Tid blev liggende; men da spurgte han og

Erling gjensidig til hinanden, og Erling drog endnu flere Folk sammen.

Thomas Messe for Jul tog Kongen, saasnart det gryede ad Dag, ud af Havnen. Med en god, men noget hvas Vor sejlede de nordefter, Jæderen forbi. Vejret var raakoldt, Himlen fuld af mørke Flyveskyer, og Kongen lagde derfor ud i Haab om at komme ubemærket forbi Erling. Men denne fik imidlertid Nys om Kongens Afrejse og lod strax blæse til Opbrud for sin hele Hær. Dog strøg Kongen forbi Jæderen, inden han var ganske færdig. Det var Olafs Agt at søge til de indre Egne af Bukne Fjord for, om gjørligt, der at faa mere Folk og Penge. Men Erlings Flaade var i Hælene paa ham og nærmede sig mere og mere; thi de Skibe, hvoraf den bestod, var lette og havde intet andet at bære end Folk og Vaaben, medens derimod Kongens Skibe, der havde ligget ude baade Sommer, Høst og Vinter, var vastrukne og tungt ladede. I Spidsen for den fiendtlige Flaade sejlede Erlings store Skejd, der gik langt hurtigere end de Andre, og for ej at skille sig fra de Øvrige bød han sine Mænd tage Rev i Sejlene. Da Olaf mærkede dette og nødigen vilde komme i Kamp med den hele Flaade, der var hans langt overlegen, prøvede han ved List at lokke Erling væk fra hans Følge for at kunne gjøre det af med ham, inden de Andre kom efter. Han lod raabe fra Skib til Skib: „Lad Sejlene sagtelig sige! Tag Sejlstængerne ned! Stik Aarene ud, og lad, som om I af alle Kræfter søger at komme afvejen!" — Befalingen blev udført. Men da Erling saa dette, raabte han strax

til sine Folk: „Giv stærkere paa at sejle! Fiendens Sejl staar lavere! De drager sig undaf!" — Derpaa tog han Revet af Sejlene og halte i Hast fra de andre Skibe, hvorved han snart fik et langt Forspring; thi Erling var meget hidsig paa at forfølge Olaf.

Kong Olaf styrede derpaa ind til Bukne, hvorved de kom hverandre af Sigte. Her befol Kongen at stryge Sejlene og ro ind i et Sund, hvor alle hans Skibe lagde sig i Skjul bagom en Fjeldodde. Det varede heller ikke længe, forend Erlings Skejd kom ind i Sundet, og han mærkede ikke til Noget, forend Olafs Flaade laa lige foran ham. Paa Flugt var der ikke at tænke. Erlings Mandskab lod derpaa Sejlene falde og greb til Vaaben, medens Kongens Skibe omringede dem paa alle Kanter. Da begyndte Slaget, hvori Erling og hans Mænd forsvarede sig med uryggelig Djærvhed; men Overmagten var for stor, og det varede ikke længe, forend Mandefaldet blev hyppigt i Erlings Skare. Tilsidst entrede Kongen og gik haardt frem. Erlings Mænd faldt, hver i sit Rum, og paa begge Sider blev der kjæmpet med den største Forbitrelse. Hverken bad man synderlig om Fred eller fik den, om man bad derom. Nu stod Erling alene tilbage i Loftingen og blev angreben paa alle Kanter. Der var stort Rum paa Skandsen, som ragede højt over de andre Skibe, saa Ingen fik komme ham nær uden med Skud eller Spydstik, dem han alle hug fra sig. Erling værgede sig saa tappert, at Ingen vidste Exempel paa, at en Mand saa længe havde staat for saa Manges Angreb, og dog prøvede han aldrig at undkomme eller bede om Naade. Da Olaf

nærmede sig den bagerste Del af Forrummet, saa han Erlings Færd og tiltalte ham saalunde: „Du vender dig mod mig idag.“ — „Ansigt mod Ansigt skal Ørnene hugges!“ — svarte Erling. — „Det skal vi faa se paa dit Ansigt, inden vi skilles ad“ — gjenmælte Kongen. Og videre spurgte han — „Vil du gaa i min Tjeneste, Erling?“ — „Det vil jeg!“ — svarte denne, idet han tog Staalhuen af Hovedet, lagde Skjold og Sværd ned og tren ind i Forrummet. — Mangehaande Folelser krydsede hverandre i Kongens Bryst. I den hvidhaarede Kjæmpe, som her stod overvunden foran ham, saa han sin bitreste og farligste Avindsmand, hvem et uventet Held havde bragt i hans Hænder. Og Olafs forste Tanke var at lade ham undgjælde for sit Forræderi. Men paa den anden Side kunde en klog Eftergivenhed kanske for Fremtiden sikre ham en mægtig Bundsforvandt, og med Rygerkongen paa sin Side vilde han kunne trodse Knut og med Lethed vinde Noregr tilbage. Han besluttede derfor hellere at lytte til Klogskabens Rost og sagde til Erling; „Du ser nu, at Gud har givet dig i min Vold, og vil du beholde Livet, saa sværg mig den Ed, at du aldrig herefter vil være imod mig!“ — Erling erklærte sig villig dertil. Da bragte en uheldig Indskydelse Kongen til at lofte sin lille Haandøxe og ridse Erling med Spidsen i Kindet, idet han sagde: „Noget bor man dog mærke Drottins-Svigeren.“ — Da Erlings Frænde, men bitre Uven, Aaslak Fitjaskalle, saa dette, lob han frem med hævet Bile, og med det Udraab: „Saaledes mærker man Drottins-Svigeren!“ — klovede han Erlings Hoved, saa Øxen stod fast i Skallen, og han

styrtede om paa Dækket og der lod sit Liv. Da blev Kongen rasende opbragt og sagde: „Gid du times al Ulempe for dette! Nu hug du Noregr af mine Hænder!" — „Det er ilde, om dette vorder dig, Konge, til Men — svarte Aaslak — thi jeg tænkte just hermed at hugge Noregr i dine Hænder. Og skal jeg faa Utak af dig for dette Værk, da er det mig dobbelt haardt; thi jeg ved nok, at jeg herved paadrager mig saa Manges Fiendskab, at jeg langt hellere kunde trænge din Bistand." — Kongen tilsagde ham denne og bød derefter sine Mænd forlade Erlings Skejd uden at plyndre de Faldne, men se til at komme bort saa snart, som gjørligt. Da de var færdige til at drage videre, kom Bondernes Flaade; men da Anføreren var død og ingen af hans Sønner tilstede, gjorde Bonderne intet Anfald, men lod Kongen sejle væk.

Erlings Sønner var paa denne Tid dels i Throndhjem hos Haakon Jarl, dels i Hordaland eller inde i Fjordene, for at samle Folk. Men da de fik deres Faders Død at vide, skyndte de sig hjem, og paa samme Tid samlede der sig ved Efterretningen om Drabet hævnlystne Skarer baade fra Agder, Rogaland og Hordaland. Og eftersom Rygtet løb videre, virkede det strax Folkeopløb, saa at Olaf ingensteds kunde komme iland, fordi han overalt truedes af en hævnlysten Bondehær. Disse Flokke sluttede sig til Olafs Forfølgere, og Erlings Sønner og øvrige Fiender fandt saaledes en vældig Flaade, hvormed de kunde ile efter ham.

Kong Olaf fortsatte sin Færd, indtil han var kommen omkring Stadt. Ved Herøerne lagde han til og spurgte

Side 319. „Det vil jeg!" — svarte denne, idet han tog Staalhuen af Hovedet, lagde Skjold og Sværd ned.

da den Tidende, at Haakon Jarl havde samlet en stor Vaabenmagt i Throndhjem. Kongen lod da blæse sine Folk sammen og sagde til dem: „Mine Hovdinger og Lendermænd bør støtte mig med deres Raad og sige, hvad de finder klogest at gjøre!" — Da traadte Kalf Arnesson frem fra sine Brødre og sagde: „Jeg tror paa din Lykke, Herre Konge; thi raader jeg dig at drage til Nidaros og prøve Sværd imod Jarlen." — „At drage frem imod et saa stort Folkemon vilde have Kongens Fald til Følge," — mente Bjørn Stallare. — Og Fin Arnesson optraadte atter engang paa Thinge imod sin ældre Bror, paa hvis Troskab han mere og mere tvilede. — „Lad os ikke friste det Ugjørlige! — sagde han — Jeg raader, at vi lægger Flaaden op og rejser øster over Landet for at oppebie gunstigere Tider." — Somme talte for og Somme imod Forslaget, og Sagen henskjødes under Kongens Afgjørelse. „Lad os først styre ind til Steinavaag og blive der inat! — sagde Olaf — kommer Tid, kommer Raad!" — Saa blev ogsaa gjort.

Den næste Dag kom en Baad sejlende, og heri saaes en af Kongens Hirdmænd, som havde siddet hjemme under Ledingen. Han steg op paa Olafs Skib og bad om at faa sin Herre i Tale: „Stort var mit Held, at jeg traf dig nu — sagde han — thi jeg bringer dig en vigtig Tidende! Haakon Jarl ankom igaar Kvæld med mange Lendermænd og en stor Hær til Frokasund, paa Grændsen af Nordmøre og Raumsdalen, og intet Dølgsmaal lagdes der paa, at det var hans Agt at angribe og fælde dig, saa saare han kunde komme til det." — „Tak for din

Troskab, at du bragte mig dette Bud! — sagde Olaf: og han raabte derefter paa Fin Arnesson og befol: — „Send strax nogle paalidelige Mænd op paa Fjeldet ovenfor Steinavaag og lad dem speide nordefter, om de ser Noget til den fiendtlige Flaade!" — Fin skyndte sig at fuldkomme Befalingen, og efter nogle Timers Forløb kom Speiderne tilbage og fortalte: „Fra Fjeldet deroppe kunde vi se helt ud til Bjarno, og der kom en Mængde Skibe seilende nordefter." — Vel! — sagde Kongen — Lad blæse til Opbrud! Tag Tjeldingerne af og ro afsted!" — I det samme de kom ud af Havnen, fik de Øie paa Jarlens vældige Flaade, neppe en halv Mil borte. — „Her er kun Et at gjøre — sagde Olaf til sine Nærmeste — Længere nord kan vi umuligt komme, og forfra nærmer Erlingssønnerne sig. Altsaa maa vi søge ind til de indre Fjordegne paa Søndmøre." — Alle var enige heri, og de styrede ind omkring Nyrvo og Hundsvær. Da de kom til Borgund, mødte de en Baad, bemandet med Aaslak Fitjaskalles Folk, og Kongen lagde nu først Mærke til, at Aaslaks Skib savnedes. Han vinkede ad Norskarlene og spurgte efter deres Herre. „Aaslak Fitjaskalle løb igaar Kvæld ind til Borgund for at overnatte — fortalte Styrmanden — Men her laa tilfældigvis en af Erling Skjalgssøns Venner med en Del væbnede Karle. Da han fik høre, at Erlings Banemand var paa Stedet, passede han paa ham, just som han om Morgenen vilde gaa ombord paa sit Skib, og vog ham." — Kongen tog sig denne Efterretning meget nær, men kunde dog ikke nu, paa Grund af Ufreden, udsætte sin Reise og seilede derfor

uden Ophør videre til Skot. Men da han drejede om en Odde, opdagede han, at Halvparten af hans Flaade var siget bagud, saa han kun havde sex Skibe. — „Hvo sveg mig?" — spurgte Olaf. — „Bror min, Kalf, og adskillige andre Lendermænd — svarte Fin Arnesson — Jeg frygter, de Alle drager Jarlen imøde." — „Saa forstaar jeg Hensigten med hint Raad, som Kalf nys gav mig! — udbrød Kongen fortørnet — Nu lærer jeg at skille Ven fra Fiende." — Olaf standsede ikke, førend han kom til Valdalen, hvor han lod sine Skibe trække i Land og forsynte Sejl og Redskab. Derpaa opslog han sit Telt paa en Øre, som hed Sult, hvor der var fagre Sletter, og rejste et Kors der i Nærheden. En Bonde ved Navn Bruse, som boede paa Møre og var Herse i Dalen, kom ned til Kong Olaf tilligemed mange andre Bønder og hilste ham efter hans Værdighed. Kongen spurgte dem: „Er der Farevej op i Landet til Lesje?" — hvorpaa Bruse svarte: „Der findes en Ur i Dalen, som hedder Seffur; men der er ikke færdendes hverken for Folk eller Heste." — Paa dette svarte Olaf: „Det staar til Prøve, Bonde. Det gaar, som Gud vil. Kom nu herned imorgen med Eders Heste, og lad os siden se, om der ikke skulde findes noget Raad til at komme over Uren." —

Den næste Morgen mødte Bønderne frem med deres Heste, hvorpaa Kongen lod kløve al Oppakning og Klæder, medens han selv og hans Mænd fulgte efter til Fods. Da de naaede Krosbrekka, hen oj Bakke omtrent en halv Mil ovenfor Stranden, satte han sig og hvilte, idet han saa udover Fjorden. Da udbrød han: „En mojsommelig

Færd har mine Lendermænd skaffet mig ved at bryde deres Troskabsed, endskjønt de foregav at være mine Venner og havde al min Tillid." — Siden steg han til Hest for at ride det øvrige Stykke opad Dalen. Aarle den følgende Dag bød Olaf sine Mænd at give sig ifærd med Uren og prøve, om det ikke skulde lykkes dem at rydde en Vej derover. Bruse svarte: „Jeg forsikrer dig, Konge, at der ved denne Ur Intet lader sig gjøre!" — „Gaa derhen, og lyd mig!" — svarte Kongen. — Mændene gik, medens Kongen selv bredte sin Kappe paa Jorden, lagde sig paa Knæ og bad. Derefter gik han ned til Folkene, som sad modige efter det faafængte Stræv. Da sagde han: „Gjør endnu et Forsøg! Hvide Krist vil hjælpe Eder!" — Og nu kunde pludselig 20 Mand flytte og regjere de Stene, som forhen 100 Mand ikke kunde faa af Stedet. Midt paa Dagen var Uren ryddet, saa at baade Folk og Heste kunde komme over: „Se her Svaret paa min Bøn!" — sagde Kongen. Senere spurgte han Bruse: „Gives her nogen Sæter, hvor vi kan overnatte?" — „Ja, her findes nok en Sæter, kaldet Grøninge — svarte Bruse med betænkelig Mine — men der kan Ingen være om Natten formedelst Trolde og Mévætter, som har sin Gang der paa Stølen."[1] — „Jeg vil ligefuldt overnatte der", — sagde Olaf og gav sine Mænd Befaling til Opbrud. De naaede Sæteren og tog Natteleje; men den næste Morgen paastod en af Hirden, at han havde hørt en forfærdelig Røst raabe udenfor: „Nu brænder mig Olafs Bønner, saa jeg maa

[1] Støl ɔ: det Sted, hvor Kreaturerne hvilte om Middagen, hvilket gjerne lagdes paa skyggefulde Steder.

fly og aldrig mere vise mig paa denne Stol!" — Derefter fôr Kongen videre over Fjeldet med usigelig Møje, eftersom Rejsen foregik i Hjærtet af Vinteren og gjennem de vildeste og uvejsomste Landskaber. Endelig kom han til Lesje, hvor han fandt en stor Gaard, hvorpaa han overnattede med sit Følge. Den næste Morgen red han videre til Hedemarken, og da viste det sig grant, hvo hans Venner var; thi disse fulgte ham hjem til hans Mor, medens alle de, der havde tjent ham med mindre Troskab, skiltes ved ham paa Vejen. Gjennem Oplandene sporede han megen Uvenlighed, som røbede, at Folket i disse Egne endnu var højligen fortørnede over den unge Thore Olvessøns Aflivelse.

Da Olaf kom hjem til Moderen, blev han modtaget med samme Hjærtelighed som sidst. Han sagde: „Denne Gang kommer Søn din ikke som Drot, men som en jaget Ulv, en hjemløs Flygtning." — „For Gud er Intet umuligt! — svarte hun — Din Livsdag er endnu ikke til Ende." — Hun førte ham til et af Soveskemmene ved Siden af Gildehallen, hvor han skiftede Klæder og vaskede sig. Derefter gik han over til Dyngjen for at hilse paa Aastrid. Hun traadte ham i Møde med Taarer i de dybblaa Øjne og sagde med Mildhed: „Ondt gjør det mig for dig, min Herre og Konge." — Han kyssede hendes Haand og svarte: „Hvad der sker, er Guds Vilje. Jeg erkjender, at jeg i Mangt og Meget har raadet mit Rige med Haardhed og Voldsomhed, thi hjemsøges jeg nu — Og han tilføjede — Imod dig har jeg syndet storligen; neppe tør jeg bede om din Tilgivelse; jeg fortjener den

ikke." — Da bævede hendes blege Læber, og hun sagde stille: „Du voldte mig hin bitre Ve, som intet Ord kan udtrykke; men jeg ved En, imod hvem vi Alle har syndet endnu mere, end du har syndet imod mig, og naar vi engang stedes for hans Throne, vorde Dommen hans!" — „Højsindet er du, Aastrid!" — svarte Olaf, idet han tog hende ved Haanden og ledte hende til Sæde. Da de nu sad ligeoverfor hinanden, mælte han: „Tvende Gange har jeg skikket Bud til Bror din, Kong Aanund, og bedt om hans Hjælp i min Vaande; men han har svaret, at han for Øieblikket er sysselsat med andre Sager i sit eget Rige, og at han ikke havde Styrke nok til at optræde imod Knut den Mægtige. Jeg staar derfor slagen og har Intet at stille op imod mine Fiender. Thi er det min Agt at søge ud af Landet. Men hvis Gud under mig et længere Liv, og Folket paany vender sig til mig, da skal jeg gjøre Bod for, hvad jeg forbrød imod dig som imod mange Andre!" —

Efter nogle Dages Forløb lod Olaf sine Mænd blæse sammen paa Tunet, og han talte til dem: „Jeg vil nu kundgjøre Eder — sagde han — at jeg finder det raadeligst at rejse af Landet og for det første at drage over Kjølen til Svithjod. Derfor giver jeg herved alle de Mænd Orlov, som har Gaard og Børn at forsørge; thi uvist er det, hvad Fred der monne gives de Mænds Frænder og Ejendomme, som nu farer væk. Du Bjørn, min tro Stallare, giver jeg Hjemlov; du har Hustru og Børn. Du, Sighvat Skald, har i flere Aar følt Længsel efter at drage til de hellige Steder i Syden; gjør nu din Pilegrimsfart, og naar du tvætter dig i Jordans hellige Vande,

saa tag min Skyld med dig!" — „Tak, Herre og Konge! — svarte Sighvat — Jeg følger dit Bud; thi jeg ved, at mine Bønner i Jorsal kan virke kraftigere for dig end mit Sværd herhjemme!" — Og paa dette Sæt vedblev Kongen at tage Afsked med flere af sine Mænd. „Kun beder jeg Eder Alle — sluttede han — at I vil lade mig vide, naar der sker Noget i Landet, som vil være af Vigtighed for mig at erfare; thi jeg opgiver ikke Haabet om at faa mit Rige tilbage, hvis Gud under mig et længere Liv. Det tænker jeg, at Haakon Jarl monne kort Stund have Noregr i sin Vold, hvilket ej vil tykkes mange Folk underligt; thi Haakon Jarl har kun havt liden Lykke i Sammenligning med mig. Men kanhænde vil faa Folk tro mit Udsagn, naar jeg forkynder, at Knut den Mægtige efter faa Aars Frist vil dø, og at hans Herredom vil forsvinde, og ej heller vil der være nogen Oprejsning for hans Æt, ifald det gaar efter mit Skjøn." — Da Kongen havde endt sin Tale, sprang han ned af Stenen, og mange traadte nu hen for at kysse hans Hænder og sige farvel.

Om Kvælden holdt Aasta et rigt Afskedsgilde, hvor der blev drukket stærkt, og den næste Morgen gjorde Olaf og hans Venner sig færdige til at fare. Selv red han i Spidsen med sin lille Søn foran paa Sadlen, og paa højre Side Dronningen, indhyllet i Zobelskindskaabe og Hætte over Hovedet. Bag dem kom Birgit med Kongsdatteren Ulfhild samt sin Mand, Aasmund Grankelsson, i graat Pelsværk, dernæst Grimkel Bisp med nogle Klerke, saa fire Brødre Arnesson sammen med den unge Jarlesøn,

Ragnvald Brusesson fra Orkno, Haarek af Thotos ældste Søn, Fin, og de islandske Skalde Gissur, Ottar Svarte og Thormod Kolbrunarskald samt et Par andre af deres Landsmænd. Sidst i Toget fulgte Terner og Trælle.

I bidende Frost og hyppigt Snefald fór Olaf og hans lille Skare over Kjølen og ned paa den anden Side gjennem Eidaskog til Vermland. De overnattede i de Gaarde, de kom forbi, og blev overalt modtagne med Venlighed; men ofte var de nødte til at ligge i en eneste Stue paa haarde Bænke omkring Ildstedet, indhyllede i Pelsværk og Skindfelder. Rejsen gik videre ned gjennem Vatsbu til Vestergoutland og derfra til Nerike, hvor de tog ind hos den mægtige Bonde Sigtryg. Denne var rig, havde en herlig Gaard og var stolt af at skulle huse den navngjætne Olaf Haraldsson. Her dvælte Kongen i flere Maaneder, og Forholdet mellem ham og Aastrid blev lidt efter lidt fortroligt som mellem Bror og Søster. Paa egen Haand sendte hun Bud til Kong Aanund i Upsala, for at bede, om at denne vilde bistaa hendes Husbond med at vinde sit Rige tilbage; men Aanund gav kun et undvigende Svar, og hendes Sendemænd vendte tilbage med uforrettet Sag.

Da Vaaren kom, og Isen smeltede, gjorde Olaf sig færdig til at fare øster over Sjøen. Han kaldte Bispen samt Klerkene ind til sig og sagde: „Det er mit Ønske, at I farer tilbage til Noregr, hvor Eders Nærvær er vigtigere end hos mig. Du, Grimkel, kan fuldbyrde for Kirken meget af det, som jeg endnu ikke rak!" — Hos Aastrid sad han en lang Stund i Enrum. „Du bør drage til

Side 325. Derefter fôr Kongen videre over Fjeldet med usigelig Møje, eftersom Rejsen foregik i Hjærtet af Vinteren og gjennem de vildeste og uvejsomste Landskaber.

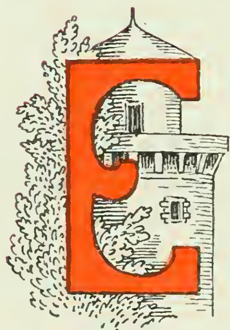

din gamle Fosterfar, Egil, — sagde han — og blive her i Landet med Datter vor. Som Sviakongens Søster er du trygget imod enhver Fare. Og saa faar vi Alle haabe paa bedre Tider!“ — Birgit blev tilbage hos Dronningen, medens Aasmund fulgte Kongen; ligeledes bad Ottar Svarte om at faa være hos Aastrid, hvad ogsaa Kongen tillod. Men da han løftede lille Magnus paa Armen for at gaa bort med ham, skreg Gutten: „Tag ikke Mor fra mig!“ — Da Olaf var borte, sad Aastrid stiv og sanseløs i den høje Stol, hvor hendes Terner fandt hende.

Olaf Haraldsson gik nu ombord, fulgt af sine faa Mænd, og styrede ud i Østersalt for at sejle til Gardarike og opsøge Kong Jaroslav og Dronning Ingegerd.

XXII.

Efter en haard og stormfuld Overfart landede Olaf i Holmgard og trak sit Skib paa Land. Han erfor, at Kong Jaroslav netop havde sluttet Fred med Storfyrst Mstilaw, og at han nu havde delt Riget med Broderen og selv taget Sæde i Kijew. Olaf skaffede sig Heste og red op til Staden, hvor Kongens Borg knejste lig et stærkt befæstet Kastel. Han skikkede to af sine bedste Mænd iforvejen for at melde sin Ankomst, og da Olaf red frem imod Slotsbroen, blev denne strax sænket, og den svære Kobberport slaaet op. Paa den brede Slotstrappe kom Kong Jaroslav ham selv imode, favnede og kyssede ham. „Velkommen være Noregrs Drot i mit Rige!" — sagde han og førte den Rejsende ved Haanden op i den store Hal, hvor Dronning Ingegerd ventede. Hun var endnu ung og fager med det ravnsorte Haar, de kloge Øjne og de blege, fine Ansigtsdrag. „Hil og sæl!" — sagde Olaf, idet hans Læber berørte hendes fremstrakte Haand. Han

havde aldrig set denne Kongsdatter, som engang var ham bestemt til Brud; men da hans Sendebud tilforn havde forsikret ham, hvor gjærne hun vilde have faaret ham til Husbond, tyktes han dog alligevel at kjende hende. Ingegerd paa sin Side havde stedse vedligeholdt sin Velvilje overfor denne berømmelige Helt, og hans uventede Gjæstning glædede hende. Hirden blev staaende i den første Hal, medens Kongen førte Olaf videre til et mindre Kammer for at tale i Enrum med ham. Her fortalte da den Langfarende til Jaroslav og Ingegerd de sidste Tiders Oplevelser og sagde, han var kommen for at søge deres Raad og Bistand. Inderlig ynkedes Ingegerd over hans Skjæbne. „Haardt bebrejder jeg Bror min, Kong Aanund, at han har brudt sit Forbund og svigtet Eder i Farens Stund" — udbrød hun med Harme. — „Men nu beder jeg Eder at blive her i vor Borg som vor Gjæst — sagde hendes Husbond — indtil vi kan lægge Raad op om, hvad der er at gjøre. Midlertidig tilbyder jeg Eder saa meget Land, som kræves, til at bestride Udgifterne ved Jert Folks Underholdning." — Olaf fik sig derefter anvist en Del af den mægtige Borg til Herberge for sig selv og sin Hird, og han blev hos Kong Jaroslav og spiste ved dennes Bord som Ven og Frænde.

Den lille Magnus fik strax Kammerater i Jaroslavs tre Sønner, Waldemar, Wisivald og Holte, og han legte Dagen lang, medens Faderen tyktes mere og mere nedslagen. Forhen havde altid nogle af de fornemste Mænd sovet i samme Rum som Kongen; men dette taalte han ikke længere. Nu vilde han ligge alene med sin Søn, og den

halve Nat gik han op ned paa Gulvet i Grublerier, eller han laa paa Knæ i brændende Bøn. Stundom raabte Gutten i Halvsøvne: „Mor, hvor er du?“ — og da maatte Olaf løfte ham op i sin egen Seng og lade ham ligge ved sin Side, saaledes at Barnet indbildte sig at være hos Moderen, hvorefter det holdt op at græde og sov rolig ind. Men i ensomme Stunder steg Mindet om Alfhild frem i hans Sjæl, og da kjendte han en navnløs Smerte. „Usalig den Dag, da vi mødtes! — tænkte han — Hun var min Vækhed og min Kraft, min dulgte Kvide og største Fryd.“ —

En Dag kom der en fornem Kvinde til Dronning Ingegerd, som sad og sømmede paa en hvid Silkedug, hvori en sort Orm paa en gylden Stang. Det var Olafs Mærke og skulde være en Skjænk til ham. „Min eneste Søn — fortalte Kvinden — er saa syg, at han ikke kan synke nogen Mad, og der er lidet Haab om hans Liv.“ — „Gjerne vilde jeg hjælpe — svarte Ingegerd — men jeg kjender intet Botemiddel. Men gak til den norrøne Drot, der bor her i Borgen! Han er en duelig Læge. Bed ham lægge Hænderne paa din Søn, og bring ham mit Ord, om han ellers ikke vil!“ — Hun gjorde, som Dronningen sagde, tog sin Søn med sig og gik til Kong Olaf. — „Jeg er ingen Læge — svarte denne overrasket — Gaa heller til en kyndig Mand her af Staden!“ — „Dronning Ingegerd viste mig hid — svarte Kvinden — og bad mig tilføie hendes Begjæring om at bruge det Middel, I forstod. Hun sagde derhos, at I var den dueligste Læge her i Staden.“ — Da tog Kongen

fat i Gutten, lagde Hænderne paa hans Hals og strøg langsomt og længe henover Bylden, indtil den Syge aabnede Munden. Derpaa lod Kongen bringe et Stykke Brød, brak det over, lagde det i Kors paa sin flade Haand og stak det derefter i Guttens Mund. Denne svælgede Brødet, og fra nu af gik al Værk af Halsen, og inden faa Dage var han ganske frisk. Herover blev hans Mor og alle hans Frænder saare glade. Men fra hin Dag af fik den norrøne Konge Ord for at gjøre Jertegn. Naar han viste sig udenfor Borgen enten til Fods eller til Hest, stimlede Folket om ham og bad ham om Helsebod for alskens Sott. Denne kraftige Skikkelse med de lange, lysebrune Krøller, der hængte ham ned over Skuldrene, med rødligt, kløftet Skjæg, og det milde, alvorlige Aasyn, øvede en stor Tiltrækning paa den halvvilde Almue. Og da de vidste, han var from og gjorde Undergjerninger, kastede de sig paa Jorden for ham og kaldte ham en Helgen.

Men Olafs Sind var saa fuldt af Bekymringer, at han ikke engang lagde Mærke til, hvorlunde Tiden gled, og saadan traf det sig, at han en Søndag sad ved Spisebordet og tælgede paa et Stykke Træ, medens hans Tanker var langt borte. Madsvenden stod foran ham med et Bæger i Haanden, og da han saa, hvad Kongen gjorde, forstod han, at denne havde glemt, at det var Helligdag. Derfor sagde han: „Det er Mandag imorgen, Herre." — Kongen saa paa ham og forstod strax Meningen, at han havde begaaet et Helgbrud. For at straffe sig selv sopte han sammen de Spaaner, han havde tælget af,

lagde dem i sin Haand, stak Ild paa dem og lod dem brænde, indtil de var fortærede.

Naar Ingegerd var alene med sin Husbond, gjentog hun tit: „Du har lovet at ville hjælpe Olaf, driv ham derfor til Virksomhed! Staalet ruster, naar det ligger ubrugt." — Jaroslav lagde sig dette paa Sinde, og en Dag ved Drikkebordet sagde han til sin Gjæst: „Mellem Volga og Kama ligger der et Land, som er meget frugtbart. Dets Indbyggere er i Besiddelse af den vigtige Handel mellem den nordlige Del af Orienten og de østersjøiske Lande. Hovedstaden Bulghar er en stor og blomstrende By. Mit Folk fik ved Erobringer Ret til Landet; men i de senere Tider har det løsrevet sig paany. Nu er det min Agt at gjøre Krav paa denne min Ejendom. Jeg vil sende en Hær derned og trænger en Høvding med Snille og Duelighed. Om I, Olaf Haraldssøn, vilde paatage Eder at føre mine Hærskarer og ave Oprørerne, skulde I i fuldt Mon faa nyde Sejrens Løn. Jeg vilde da tilbyde Jer at styre det hele Landskab med kongelig Magt og Myndighed." — Nu tog Ingegerd Ordet og tilføjede: „Indbyggerne er Hedninger, og I fandt der faa en vid Mark for Eders Omvendelsestrang." — „Jeg takker Eder Begge! — svarte Olaf — Men den Sag maa jeg først tænke nøjere over." —

Den næste Morgen lod han sine første Hirdmænd kalde ind til sig og forkyndte dem, hvad Kong Jaroslav havde tilbudt ham. Der blev raadslaaet længe; men tilsidst stod Fin Arnesson frimodigen frem og ytrede: „Herre Konge, jeg tror, at alle dine Mænd vil fraraade

dig at befatte dig hermed. Vor Alles Hu staar til at komme hjem snarest gjørligt, og vi tænker stadigen paa, om der ikke skulde gives Raad til at gjenvinde Noregr." — Kongen svarte: „Tro ikke, at min Hjemlængsel i nogen Mon er mindre end Eders! Og den Tanke gjæster mig tit, om der ikke skulde kunne gives nogen Lejlighed til at gjenvinde mit Rige. Dog kan jeg ikke dølge for mig selv, at efterat Alt var gaaet let og lyst for mig i de første ti Aar af mit Herredom, har jeg siden hin Tid kun mødt Vanskeligheder og Ulemper, saa at det nu synes, som om Lykken har slaaet Haanden af mig. Jeg er derfor meget tvilraadig om, hvorlunde det er klogt med en ringe Styrke at vove sig ind blandt mine Fiender. Stundom ønsker jeg mest at nedlægge Kongeværdigheden og fare til Jorsal eller andre hellige Steder for der at ende mine Dage i et Kloster." —

En Vinterdag i Snetykke og Storm kom en Fremmed ridende op gjennem Kijew, fulgt af nogle unge Karle. Han var klædt i en Ræveskinds Kappe og lodden Hue, hvorunder hans skulderbrede Skikkelse tyktes endnu sværere. Haar og Skjæg var langt og stærkt graasprængt. Han spurgte sig for med udenlandsk Tonefald om Vejen til Borgen, hvor den norrøne Konge skulde bo, og snart naaede han Hængebroen og lod Vagten melde sig som en Ven af Olaf Haraldsson. Da Rytteren var stegen af Hesten og havde slængt Kappen til en Skosvend, førtes han ind i en høj Sal, hvor Olaf sad i Højsædet, omringet af sin Hird. Han modtog den Rejsende med glad

Overraskelse og favnede ham: „Bjorn Stallare! Min trofaste Ven! — udbrød Kongen — Hvorlunde fandt du Vejen hid?“ — „Jeg har rejst baade Dag og Nat — gjenmælte Bjorn Digre — til Hest, naar jeg kunde, men til Skibs, naar saa bar til. Jeg bringer dig Tidender af stor Vægt.“ — Hirdmændene stimlede omkring ham, begjærlige efter at faa høre fra Hjemmet.

Bjorn fortalte: „Haakon Jarl er død.“ — „Haakon Jarl død! — gik det fra Mund til Mund — Saa farer vi hjem! Nu er Landet Olafs!“ — Men Kongen paabød Stilhed og spurgte: „Hvorlunde er dette skeet? Er han død af Sott, eller dræbt, og hvo vog ham?“ — Bjorn kom atter til Orde og forkyndte: „Jarlen var faret over til Anglen for at stelle sig færdig til Bryllup, og paa Hjemrejsen er han forsvunden i Havet eller rydbet af Vejen.“ — Der blev en sterk Rørelse blandt Mændene ved at erfare denne Tidende. Olaf satte sig i Høvdingesædet og bad Bjorn tage Plads ligeoverfor. — „Fortæl mig nu, hvordan mine Venner har bevaret sin Troskab imod mig!“ — bad Kongen. — „Det er forskjelligt med det — svarte Bjorn lidt forlegent; men derpaa nærmede han sig pludselig, faldt ned for Kongen, holdt om hans Fod og sagde: — Alt i Guds Vold og i din, Herre! Jeg har taget Penge af Kong Knut og svoret ham Troskabsed. Men nu vil jeg følge dig og ej skilles ved dig, saa længe vi Baade lever.“ —

Olaf blev smertelig overrasket og svarte: „Vide kan jeg, at der nu monne være Faa i Noregr, som holder fast ved deres Troskab imod mig, naar slig Mand, som du

Side 335. En Vinterdag i Snetykke og Storm kom en Fremmed ridende. — —

er, kunde svigte." — Da skriftede Bjørn Alt: „Da du var rejst, blev jeg siddende i Ro paa min Gaard. Men dette spurgte Haakon Jarl og de andre Landshøvdinger; thi sendte de Mænd med Bud til mig. Da Sendemændene kom frem, tog jeg vel imod dem. Siden kaldte jeg dem til mig i Enrum og frittede dem om deres Ærende. Han, som Formanden var, frembar da for mig Kong Knuts, Haakon Jarls og flere Høvdingers Hilsen. — „Kong Knut — sagde han — har hørt meget fortælle om dig, at du længe har fulgt Olaf Digre, men været en stor Uven af Knut, og det tykkes ham ilde; thi han vil være din Ven som alle andre dygtige Mænds, saasnart du vender dit Venskab fra din fordums Herre og vorder dennes Modstander. Det eneste, du nu bør gjøre, er at søge det Forbund, som alle Mænd i denne nordlige Verden anser for hæderligt at modtage." — Da han havde endt sin Tale, sagde jeg: „Jeg vil nu sidde roligen hjemme paa min Gaard og ingen Høvding have." Men Sendingen pressede paa: „Slige Mænd, som du er, burde netop vorde Kongens Tjenere, og nu skal du vide, at der er tvende Kaar for dig, enten at lyses utlæg og forlade dine Ejendomme, saasom nu din Fælle Olaf har maattet gjøre, eller, hvad der aabenbarligen er bedre, modtage Kong Knuts og Haakon Jarls Venskab og give dem Troskabsløfte." — Derpaa styrtede han ud en Mængde anglisk Sølv af en Pung. Jeg taug længe og overtænkte ved mig selv, hvad Raad jeg burde følge. Mig tyktes, det var haardt at forlade mine Ejendele, medens jeg ikke ansaa det for rimeligt, at du, Olaf Konge, vilde faa Oprejsning

i Noregr. De rige Skjænk og fagre Løfter fristede mig, og i min Usseldom lod jeg mig forlede til at tage Pengene, gaa i Kong Knuts og Jarlens Tjeneste og sværge dem Troskabsed. Men Angeren har gnaget mig siden, og nu beder jeg om min Konges Naade og Tilgivelse!" — En Storm af Forbitrelse rejste sig blandt Kongens Mænd, og hadefulde Trusler summede omkring ham: „Drottins-Sviger, Ulykke ramme dig!" — skreg en Røst. — Men Kongen paabød Stilhed. „Stand op, Bjørn! — sagde han — Forligt skal du vorde med mig; men søn din Brøde hos Gud!" — Bjørn rejste sig og blev staaende foran Kongen, som sagde: „Nu vil jeg vide Alt, hvad der er sket i Noregr, siden jeg fôr bort." — „Det skal jeg sige dig, saasom det er kommen mig for Øre — svarte Bjørn — Da du flydde ind i Fjordene, fulgte Haakon Jarl efter, og da han fandt alle dine Skibe, lod han dem trække ud i Vandet og tiltakle og satte Styrmænd ombord. Som du mindes, forlod Kalf Arnesson og flere Lendermænd dig paa Vejen mellem Borgund og Skottet, og senere erfor jeg, at disse Forrædere virkelig var dragne Haakon Jarl i Møde, og at han havde taget godt imod dem. Jarlen tilbød Kalf Arnesson at tage i sin Tjeneste. Derpaa skal Kalf have svaret, at han først vilde fare ind til sin Gaard paa Egge og derefter fatte sin Beslutning. Da Kalf kom hjem, fandt han sin Kone meget fortørnet. Hun opregnede al den Ufærd, som af Kong Olaf var hende voldt, først der han lod dræbe hendes Mand Olve og siden hendes tvende Sønner. Og Kalf var tilstede, da de tog dem af Dage,

hvad hun mindst havde ventet af ham. Kalf lod hende vide, at det var meget imod hans Vilje, at Thore var bleven aflivet, og at han havde budt Pengebod for ham; og ved Grjotgaards Bane havde han mistet sin Bror Arnbjorn. Men hun førte stadigen Harmtaler mod Kongen, indtil hun drev Kalf til at gaa i Jarlens Tjeneste, og ham skjænkedes vældige Forleninger, idet han fik den største Del af Indthrondelagen at raade over. Ejnar Thambarskelver, som efter din Afrejse traadte ud af sit uvirksomme Levesæt, blev ogsaa Jarlens Tjener og fik det ydre af Throndelagen at styre. Da det vaaredes, stak Kalf Arnesson til Sjøs og sejlede vester til Anglen, hvor han blev vel modtagen af Kongen. Nu siges der, at Kong Knut blandt Andet skal have bedt Kalf om at rejse en Vaabenstyrke mod dig, Olaf Konge, ifald du søgte tilbage til Landet. Og for end mere at sikre sig Kalf skal Knut have tilbudt ham, ligesom Ejnar Thambarskelver, Jarletitel og Overstyre over Noregr. Han frygtede nemlig, at hans Søsterson, Haakon Jarl, var altfor samvittighedsfuld til at ville skyde, om det kun var et Spydskaft, imod Kong Olaf, og derfor ansaa han det bedst at kalde Haakon tilbage til Anglen. Kalf lagde Øre til Kongens Tale, og da hans Lyst stod til den høje Værdighed, blev denne Raadslutning befæstet. Kalf beredte sig nu til Hjemfart, og ved Skilsmissen skjænkede Kong Knut ham prægtige Gaver." — Olaf afbrød med et bittert Smil: „Jeg tvivler paa, at Jarlen har havt en saa øm Samvittighed, som hans Morbror troede; thi trods sin Ed til mig lod han sig dog ikke hindre i at deltage i

Knuts Tog til Noregr, hvis Hensigt var at omstyrte mit Herredom." — „Mangehaande Rygter krydser hverandre om denne Sag — fortalte Bjorn — For at lokke Haakon til Anglen skal Kongen have lovet ham sin Sosterdatter, Gunhild, til Egte, og Jarlen fôr da over for at anskaffe sig alle slige sjældne og kostbare Sager, som vanskeligen er at faa kjobt i Noregr. Gunhild selv opholdt sig endnu i Jomsborg, hvor Harald Thorkellsson skal have set hende og være falden i heftig Elskov til hende. Kong Knut havde indsat ham til Formynder for sin Frilleson, Sven, og dette sit fortrolige Forhold til Kongehuset skal Harald Thorkellsson nu have nyttet til at sværte Haakon Jarl i Kong Knuts Ojne. Denne Sidste var begyndt at mistænke Haakon Jarl for at ville skille ham selv ved Liv og Rige eller i det mindste for at ville tænke paa at gjore sig uafhængig i Noregr. For et Syns Skyld gav Knut ham det Ærende at sejle til Orknoerne og bringe Thorfin Jarl til at underkaste sig Danevældet. Nu siger Somme, at hans Skib blev set nordenfor Katanæs ved Afdagstid i en svær Storm, medens Vejret stod ud af Petlandsfjord; Somme mener derimod, at han er dræbt paa Orknoerne paa Kong Knuts Befaling. Da denne Tidende om Haakon Jarls Hengang var bleven bekjendt, syntes Ejnar Thambarskelver og Son hans at være nærmest til de Ejendele, som Jarlen havde havt. Ejnar mindedes ogsaa de Lofter, som Kong Knut ved Skilsmissen havde gjort ham; thi lod han sætte et godt Skib istand og styrede over til Anglen. Han mindede Kong Knut om hans Tilsagn, at Ejnar skulde bære det hojeste Hædersnavn i

Landet, naar Haakon Jarl ikke var mere. Men Kong Knut skal da have kundgjort, at han havde ændret Sindelag og lovet Alfiva, en af Dronningens fornemme Terner, at hendes Søn med Knut skulde arve Noregr. Ejnar skulde faa store Forleninger og vorde ophøjet over alle andre Lendermænd. Men da blev Ejnar Tambarskelver gram og forlod Kongen i Vrede. Siden farer han omkring paa Havet, medens Noregr ligger høvdingeløst. Ilsomt fôr jeg øster for at melde dig alt dette og bede dig samle din Styrke for muligens at gjenvinde Riget." — Her standsede Bjørn sin lange Fortælling, hvortil Olaf og hans Mænd havde lyttet i aandeløs Spænding. Men nu sprang de Alle op og skreg, den Ene højere end den Anden: „Hjem, hjem til Noregr! Olaf Haraldsson vorde Landets Drot!"

De Tidender, som Bjørn havde medbragt, vakte paany det næsten udslukte Haab i Olafs Sjæl. Men dog vilde han tænke nøjere over Sagen, inden han tog sin endelige Beslutning. Denne Nat laa han længe vaagen, og da Tanken omsider var mødig, sænkede Søvnen sig over ham. Men han sov saa let, at han kunde se alt, hvad der foregik i Kammeret. En stor og anseelig Mand i stadselig Dragt traadte pludselig frem til hans Seng, og det randt Kongen i Hu, at dette monne være hans stolte Navne, Olaf Tryggvesson. „Du er meget tankesyg med Hensyn til din Fremtids Beslutninger — sagde Skikkelsen — og sælsomt er det, at din Sjæl kan trykkes i saadant Mon, at du endog ponser paa at nedlægge den Kongsværdighed, som Gud har skjænket dig, eller paa at

modtage et fremmed Rige. Nei, far heller tilbage til det Land, som du har faaet ved Arv og styret med den Kraft, som Gud gav dig, og lad ikke dine Undermænd rane det! Det er en Konges Hæder at sejre over sine Fiender, og det er en ærefuld Død at falde med sin Hær i Slag. Tvil ej paa, at du har Ret i denne Strid, og søg djærveligen til Landet; thi Gud selv vil give aabenbart Vidnesbyrd om, at Riget er dit!" — Da Olaf vaagnede, saa han Mandens Skuldre, der han gik bort. Fra den Dag af hærdedes hans Mod. Han besluttede at vende tilbage til Noregr, hvortil hans Hu mest havde staaet, og hvilket han ogsaa vidste var hans Mænds højeste Ønske. Derhos betænkte han, at Landet nu som høvdingeløst maatte være let at angribe, og at, naar han kom selv, vilde mange flokke sig om ham.

En Dag kom Ragnvald Jarl og hans Hustru Ingeborg fra Aldegjeborg med deres to Sønner, Ulf og Ejlef, for at se Kong Olaf. Han hilste dem med stor Venlighed, og de udtrykte deres Sorg over at skulle gjense ham som Flygtning. Da de om Kvælden sad i fortroligt Ordskifte, forkyndte Olaf, at han havde bestemt sig til Hjemfærd og fremlagde sine Grunde. -- „Dette fraraader jeg Eder — ytrede Jaroslav — Ikke bør I fare i Eders Fienders Vold med saa lidet Mandskab, som I nu har!" — „Ogsaa jeg vil minde Jer om Bror min, Olaf Trygvessøns Vanskjæbne, der han stolende paa sit Held tog Kampen op imod Overmagten — sagde Ingeborg — Svolderslaget være Jer til Advarsel!" — Men da fortalte Olaf om sin Drøm og tilføjede: „Efter min Tanke er det

Side 341. En stor og anseelig Mand i stadselig Dragt traadte pludselig frem — —

Guds Vilje, at dette skal ske." — „Er dette Eders urykkelige Beslutning. — sagde Jaroslav — da tilbyder jeg Eder al den Bistand, som I vil modtage af mig!" — „For din Godhed takker jeg! — svarte Olaf — og mere end gjerne modtager jeg, hvad der kræves til Reisen."

Strax efter Jul gjorde Olaf Haraldsson sig færdig med sine 200 Mand, og Jaroslav skaffede ham efter Løfte alt, hvad der trængtes. — „Et sidste Venskabstegn beder jeg endnu om — sagde Olaf til Ingegerd — Vil I tage vare paa Søn min, indtil min Fremtid er afgjort?" — „Ja, med Glæde! — svarte Dronningen — Jeg knæsætter lille Magnus og skal lade ham fostre op sammen med vore egne Børn!" — Olaf takkede hende hjertelig og tog derefter Afsked med hende selv, hendes Husbond og dernæst med Ragnvald Jarl og Ingeborg samt deres Sønner.

XXIII.

En gunstig Vor førte Olafs Skib til Gotland, hvor han dvælte en kort Tid. Men da Vinden atter blev føjelig, sejlede han videre til Svitbjod og ind i Mælaren, hvor han lagde til Land. Her kaldte han Aasmund Grankelsson til sig og sagde: „Nu skal du, Aasmund, finde nogle gode Heste, tage et Par Mand med dig og ride op til Upsala! Her søger du Kong Aanund i Tale og beder ham om at møde mig til Ordskifte snarest gjørligt paa hvilket Sted, ham selv tykkes bedst. Paa Tilbageveien opsøger du Aastrid Dronning og melder hende, at jeg er kommen fra Gardarike, og at det er min Agt at vinde Noregr tilbage." — „Dit Ærende skal jeg strax forrette" — svarte Aasmund glad ved Tanken om at skulle gjense sin Hustru, som han havde efterladt hos Dronningen.

Faa Dage efter vendte Aasmund tilbage og meldte, at Sviakongen samtykkede i at møde sin Maag og havde

nævnt en Gaard, hvor Stævnet skulde staa. Hid vilde ogsaa Dronningen rejse. Paa fastsat Tid red Olaf Haraldssøn afsted, fulgt af alle sine Mænd. Da han kom frem til Gaarden, var allerede Sviadrotten tilstede med sin Søster samt lille Ulfhild og Birgit. De to Konger favnede hinanden, som om der aldrig havde været nogen Kulde mellem dem, og derefter kyssede Olaf sin Hustru paa Haanden. Saa tog de Alle Plads omkring Ildstedet og raadslog med hverandre. — „Nu vil jeg spørge dig, Aanund Maag — sagde Olaf — hvad Styrke du vil give mig til at vinde mit Land tilbage?“ — Hvorpaa Aanund svarte: „Det bør du vide, at Sviarne ikke har synderlig Lyst paa at drage i Hærfærd til Noregr. Vi ved jo, at Noregsmændene er haarde og stridbare, og farligt er det at hjemsøge dem med Ufred. Paa noget Folkeopbud her i Landet tør du saaledes aldrig haabe. Men nu skal jeg strax sige dig, hvad jeg vil gjøre. Jeg byder dig 400 gjæve og vel rustede Mænd af min Hird. Desuden vil jeg give dig Lov til at fare over mit Rige og tage alt det svenske Mandskab i din Tjeneste, som frivilligen vil slutte sig til dig.“ — „For dette Tilbud takker jeg dig oprigtig! — svarte Olaf — Det er en Frændetjeneste af højeste Værd.“

Olaf blev nu nogen Tid paa Gaarden som Aanunds Gjæst, og Forholdet mellem ham og Dronningen var hjerteligt og tillidsfuldt som mellem Søskende. Men Aasmund fik ikke mange Dage nyde Glæden af at være sammen med Birgit; thi Kongen kaldte ham atter til sig og befol: „Nu gjør du dig rede til en anden Fart! I

Vatsbu paa Grændsen af Værmeland, ligger det Rige, som Olaf Skotkonge fordum skjænkede min Frænde Kong Ring, hvem jeg fordrev fra Oplandene. Nu skal du ride til hans Søn Dag og sige ham, at om han vil understøtte mig med alle de Folk, han formaar at samle, skal han til Løn faa større Land i Noregr, end hans Æt nogensinde har havt!" — Med dette Bud fôr Aasmund af Gaarde. Den følgende Uge kom han tilbage med det Svar, at Dag Ringssøn strax var gaaet ifærd med at samle Folk for at slutte sig til Kong Olaf. Spejderne, som var sendte til Noregr for at ransage, hvad her foregik, kom ogsaa tilbage og meldte: „Da det rygtedes, at Olaf Haraldssøn var paa Hjemreise, var Budstikken løbet omkring og fuld Almenning opbuden, saa at svære Hærskarer samlede sig. Høvdingerne havde fordelt sig for at være rede til at tage imod ham, fra hvilken Kant han end maatte komme. Erling Skjalgssøns Sønner drog i Spidsen for alt Mandskabet fra Jæderen og de østlige Landskaber og passede paa, om Olaf skulde nærme sig Viken eller Oplandene. Men Hæren fra Rogaland, Hordaland og Sogn gik nordefter for at forene sig med Throndhjems og Haalogalands Lendermænd. Alle Hovinger har edeligen lovet Kong Knut at tage dig, Olaf Konge, af Dage, om de kan komme til det. Men der siges ogsaa, at mange Skarer samler sig for at gaa dig imøde og tilbyde dig deres Vaaben, især fra Oplandene." — Efter at have hørt dette holdt Olaf Møde med sine Mænd. Flere fraraadede ham at vove sig over Grændsen og bad ham blive i Svithjod indtil videre. Men Olafs Mod

havde paany loftet Vingerne, og ingen Fare kunde skræmme ham fra at gaa bent imod Maalet. Han tog Afsked med Aastrid, som skiltes fra ham med Taarer i Øjnene, han sagde farvel til sin Maag og steg derefter til Hest i Spidsen for sine Folk samt de 400 Hirdmænd, dem Sviakongen skjænkede ham. Det var langt hen paa Sommeren, og Solen lagde sin trykkende Hede over Toget. Det gik gjennem Nærike og henad Vænneren, hvor Dag Ringssøn stødte til med 1200 Sviar. Det gik videre nordefter gjennem uvejsomme, af halvvilde Folk beboede Trakter. Opad en Bakke i Helsingeland blev det standset af en stor Skare Ryttere, mellem sex og syv Hundrede, der anførtes af en Unggut, i hvilken Olaf til sin Overraskelse gjenkjendte sin Halvbror, den nu 15aarige Harald, som var bleven helt drabelig at se til. De steg Begge af Hesten og favnede hinanden. „Det var uventet — sagde Olaf smilende — Saa, nu skal du endelig ud at prøve dine Kræfter?" — „Jeg bringer dig kjærlig Hilsen fra Mor og mine Brødre — sagde Harald — Nødig saa de mig drage bort; og Mor beder dig blive i Svithjod endnu en Tid; thi hjemme er der ingen Fred for dig at vente." — „Jeg søger heller ikke Fred, men Kamp for ærlig Sag" — svarte Olaf. De talte sammen en Stund om Forholdene i Noregr, hvorefter de steg til Hest og red videre. Men Fartens Møie øgedes stadig. Det gik gjennem Skoge og Ødemarker og stundom over store Vande, mellem hvilke Folkene maatte drage Baadene med sig. Men Hæren drog altid frem i flere Hobe; thi de vidste, at de endnu var sikre for Angreb. Kongen fór fremst med Noregs=

mændene, Dag Ringsson tog en anden Vej, og Sviarne red for sig. Bud fór stedse omkring i Bygderne og forkyndte, at de Mænd, der vilde skaffe sig Gods ved Byttedeling og faa de Eiendomme i Hænde, som Olafs Uvenner sad inde med, skulde slutte sig til hans Hær og følge ham. Og Folk af alle Arter, Rømningsmænd og Stimænd, bed paa Lokkemaden og strømmede til i Skarevis. Men naar de fremstillede sig for Kongen, lod denne dem vide, at de først maatte lade sig døbe, ellers vilde han ikke bruge dem; thi af Hedninger ventede han sig ingen heldig Bistand. Hæren havde vanligen Natteleje i Skure og Telte, som sattes op i en Fart, og en Morgen, efterat Kongen netop havde holdt Bøn og traadte frem i sin Teltaabning, opdagede han nogle højst mærkværdige Skabninger, der kom langsomt frem imod ham. Det var omring 30 Mand, klædte i Skind fra Top til Taa og med ubarkede Sko. De lignede snarere Skogtrold end Mennesker. Anførerne var tvende Kjæmpeskikkelser med filtret Skjæg og strittende, langt Haar. Alle bar de langskaftede Biler, Sværd ved Siden, Buer paa Ryggen samt store Skjolde. Den ene af Anførerne frittede efter Norronadrotten og blev af en Svend ført frem til Teltet. „Hvad er I for Folk?" — spurgte Olaf. — „Vi er her fra Landskabet — svarte han — Jeg heder Gauta Thorer, og dette er min Bror Afarfaste. Da vi hørte Tale om den Hær, som fór over Landet, sagde vi til hinanden, at det vilde være et snilt Raad at gaa til Olaf Konge og følge dig til dit Land og prøve et ordentligt Slag. Vi har aldrig været i et saadant Slag, hvori Mandskabet

Side 348. Jeg heder Gauta Thorer, og dette er min Bror Afarfaste.

stilles i Fylking. Dette Raad vandt ogsaa vore Kammeraters Bifald; thi kommer vi hid for at fare med dig til Noregr. — „Ja, ikke tviler jeg paa — svarte Olaf — at der vilde være god Hjælp i saa stærke Karle som Eder, og jeg har stor Lyst til at bruge Eders Vaaben, men er I kristne Mænd?“ — „Jeg er hverken Kristen eller Hedning — svarte den ældste Bror, der for havde taget Ordet for dem Alle — Vi Fæller har ingen anden Tro end vor egen Kraft og vor Sejrsælhed, hvad der har baaret os oppe gjennem mangen en svær Dyst.“ — Herpaa svarte Kongen: „Stor Skade er det, at saa mandrabelige Folk ikke skal tro paa deres egen Skaber, som heder hvide Krist.“ — „Findes der da — spurgte Gauta Thorer — nogen Mand i dit Følge, som har udrettet mere paa en Dag end vi Brødre?“ — „Derpaa kan jeg Intet svare, da jeg ikke kjender Eders Bedrifter — gjenmælte Olaf — Men vil I tjene mig, da maa I først lade Eder døbe og antage den rette Tro. Følger I mig siden, da skal jeg forfremme Jer til stor Værdighed. Men nægter I at tage Daaben, da maa I helst fare tilbage til Eders forrige Id.“ — Herpaa tog den yngre Bror til Gjensvar med barsk Mine: „Ei lader vi os døbe.“ — Og dermed vendte de Baade om og vandrede bort med deres Følge. Men Gauta Thorer sagde til Broderen: „Det er stor Skam, at Norronadrotten jager os væk. Jeg agter ikke at forlade Hæren for det første.“ — De andre fulgte hans Mening, og de sluttede sig Alle til Romningsmændene bagerst i Toget og fulgte med, uden at Kongen vidste det. Da Hæren nærmede sig Grændsen, mødte den

en ny Skare, der kom for at opsøge den hjemvendende Flygtning. Det var Grimkel Bisp med henved hundrede væbnede Huskarle. Mødet mellem ham og Olaf var hjerteligt fra begge Sider. — „Din Halvbror, Harald, sendte efter Lofte Moderen et Bud om, hvor han havde truffet dig, og hvilken Vej du agtede dig ind i Landet — fortalte Bispen —. Af hende fik jeg min Kundskab, og jeg tog da strax mine Karle med mig og skyndte mig afsted for at træffe dig, inden det var for silde. Jeg beder dig nu om at betænke den fiendtlige Vælde, som venter dig i dit Rige, og at vende tilbage til Svithjod og bie der, indtil du har Styrke nok til at træde dine Avindsmænd under Fødder. At trodse dem med saa faatallig en Hær, vilde være Uforstand." — „Min Beslutning staar fast; jeg frygter Intet!" — svarte Olaf med et Udtryk saa bestemt, at Bispen indsaa, her vilde alle Overtalelser være spildte. Derfor snudde han sin Hest og red tilbage med Kongen, som spurgte med Iver om alle Kirkens Forhold. Da de var over Kjølen, og Udsigten aabnede sig mod vester udover Dalen, blev Kongen meget ordknap og stille. En Del af Hæren var allerede langt forud, en anden Del bagud, kun nogle faa Mænd red lige i Nærheden af Kongen. Da Bispen mærkede hans pludselige og haardnakkede Taushed, der stod i saa stærk Modsætning til hans forrige Væsen, red han hen til ham og spurgte: „Hvad trykker dit Sind, høje Herre? Hvi blev du med Et saa stille?" — Kongen svarte med Vemod: „Underbare Ting har nu en Tid staaet for mig. Da jeg saa fra Fjeldet ud imod vester over mit Rige, randt det mig i Hu, hvor

mangen glad Dag jeg havde havt i dette Land. Da forekom det mig, som om jeg ikke alene skuede udover hele Throndhjem, men og over hele Noregr, og jo længere Synet vedvarede, desto videre saa jeg, indtil jeg ojnede hele Verden med alle dens Lande og Have. Jeg gjenkjendte grant alle de Steder, hvor jeg forhen havde været, og ligesaa grant saa jeg Egne, hvor jeg aldrig har færdes, baade bebyggede og ubebyggede, saa langt som Verden rækker." — Da steg Bispen af Hesten, favnede Kongens Fod og bojede sig for ham, idet han sagde: „Sandelig det er en hellig Mand, vi her folger."

Da Kongen kom ned i Værdalen, gjorde han Holdt paa Stav-Myrene. Her spurgte han som sikkert, at Bonderne nærmede sig, og at han derfor snart vilde staa i fuld Strid. Da monstrede han sin Hær, og ved Optællingen viste det sig, at den var henved 3000 Mand. Nu traadte Brodrene Gauta-Thorer og Afarfaste atter frem og tilbod paany deres Tjeneste. „Er I endnu her? — sagde Olaf — har I da nu ladet Jer dobe?" — „Nej!" — svarte Gauta Thorer. — „Saa maa i enten tage ved Troen eller fare hjem!" — mælte Kongen urygelig. — De gik da afsides for at tale med hinanden, og Afarfaste ytrede: „Skal jeg sige mit Onske, da vil jeg helst ikke fare tilbage, men gaa i Slag og slaa mig paa den ene eller den anden Hærs Side, og lidet ændser jeg, i hvilken Flok jeg er." — Men hans ældre Bror svarte: „Skal jeg kjæmpe, da vil jeg helst staa Kongen bi, efterdi han mest trænger til det. Og skal jeg tro paa Nogen, hvorfor da ikke ligesaavel paa den hvide Gud som paa nogen Anden?

Jeg stemmer for, at vi lader os døbe, naar det er Kongen saa magtpaaliggende, og derefter farer vi med ham i Slaget". — Broderen med deres tretti Kammerater samtykkede heri, og de vendte tilbage til Olaf og meldte ham, at de Alle vilde lade sig døbe. Den hellige Handling blev strax udført af Præsterne og bekræftet af Bispen, hvorefter Kongen optog dem i sin Hird.

Da Olaf havde mønstret sin Hær, steg han op paa en høj Sten og holdt en Tale til Folket: „Jeg har et stort og vakkert Mandskab, og nu vil jeg forkynde, hvorlunde jeg vil have det opstillet. Mit Mærke skal føres frem midt i Hæren, og det skal min Hird og mine Gjæster følge tilligemed den Magt, som er kommen til os fra Oplandene, samt den, der kom til os her i Throndhjem. Paa højre Haand af mit Mærke stander Dag Ringssøn og med ham alle de Sviar, han bragte os til Undsætning. Og han skal have det andet Mærke. Men paa venstre Side af min Fylking skal det Mandskab være, som Kong Aanund gav os, tilligemed alt det Folk, der kom til os i Sviavælde, og disse skal bære det tredje Mærke. Jeg vil og, at Hæren skal deles i Hobe, saa at Frænder og Venner kan holde sammen; thi de, der kjender hverandre, værger hverandre bedst. Alle vore Skjolde og Staalhuer skal bære det hellige Kors i hvid Farve, og naar det kommer til Slag, skal vi Alle have et Løsen: „Fram, fram, Kristmænd, Korsmænd, Kongens Mænd!" Vi maa derhos opstille vore Mandskaber i tyndere Rækker for ikke at kringsættes af Fienden, som er os overvældig i Folkemon. Men Mandskabet bør fra nu af være fuldt rustet Dag og Nat,

indtil vi erfarer, hvor Mødet mellem os og Bønderne skal stande!" — Da Kongen havde talt, fylkedes Hæren og ordnedes efter hans Befaling.

Derefter holdt Kong Olaf Thing med sine Høvdinger og med de Sendebud, som havde faret omkring i Herrederne for at opbyde Vaabenstyrke. Kongen sad paa en høj Sten og Høvdingerne i Ring omkring ham. En ældre Mand traadte nu først frem og sagde: „I alle de Bygder, vi har gjæstet, var der tomt paa stridbare Mænd, da de fleste forlængst var farne til Bondehæren. De Faa, vi mødte, vægrede sig ved at følge med, eftersom de ligesaa lidt vilde stride imod Kongen som imod deres Frænder." — „Hvad skal vi da nu tage os for?" — spurgte Olaf sine Høvdinger. — Da rejste Fin Arnesson sig og mælte: „Sige vil jeg, hvad her skulde gjøres, om jeg maatte raade. Vi skulde da fare med Hærskjold over alle Bygderne, rane alt Gods og brænde hvert Hus, saa der ej stod et Kot tilbage, dels for at gjengjælde Bønderne deres Frafald, dels ogsaa for at lokke dem fra dine Avindsmænd. Thi ikke tviler jeg paa, at mangen En vorder løs i Flokken, hvis han ser Røg eller Lue stige op fra sin Gaard og ikke ved, hvorlunde det gaar hans Kone og Børn eller gamle Forældre og Frænder. Jeg venter og, at om det lykkes os at bryde Bøndernes samlede Fylking, da vil deres Rækker snart tyndes; thi saa er Almuens Sind, at det nyeste Raad stedse tykkes dem det bedste." — Fins Tale vandt lydeligt Bifald, eftersom Mange derved øjnede Udsigt til Bytte, og Alle undte Bønderne Straf, ligesom de og fandt det rimeligt, at det vilde gaa, som

Fin forudsagde. Ja, den heftige Islænding, Thormod Kolbrunarskald, tren endog frem i Ringen og kvad med Ild og Kraft:

Lad os brænde alle Huse,
Som inden Hærbjerg[1] findes!
Enhver med Sværd skal værge
Vort Land til Kongens Gavn.
Indthrønderne skal finde
Kolde alle Husets Kul,
Isens Kval[2] i Tjørn knitre,
Naar jeg her raade maa!

Da Olaf saa den almindelige Ophidselse, gav han Befaling til Stilhed og rejste sig for at tale: „Vel havde Bonderne fortjent — sagde han — at saa blev gjort, som Fin har raadet. Fordum har jeg heller ikke taget i Betænkning at brænde for dem og revse dem haardeligen paa andre Maader; men dette overgik dem, efterdi de forkastede den rette Tro og blotede til Aserne. Dengang gjaldt det at tjene den Herre Krist selv. Men denne Svig mod deres Drot er af ringere Betydning, endskjont det vissseligen ikke er sommeligt for hæderfulde Mænd at bryde deres Troskabsed. Men det staar dog mere i min Magt at skaane dem, som handler ilde imod mig selv, end hine, der hadede Gud. Thi onsker jeg nu, at mine Folk skal fare sagtmodigen frem og intet Hærværk ove. Forst skal vi drage Bonderne imode, og vorder vi da forligte, saa er Alt vel; men vil de selv holde Slag med os, da

[1] Hærbjerg ɔ: Et Stedsnavn. [2] Kval ɔ: Ilden, som smelter Is.n.

er tvende Kaar for Haanden: enten falder vi, og da er det klogest ikke at have noget Ran paa sin Samvittighed, eller og vinder vi Sejr, og da skal I vorde deres Arvtagere, som nu kjæmper imod os. Da vil det være godt at kunne gaa til Fiendens Eiendomme, til store Boer og herlige Gaarde. Men hvad som brændt er, gavner Ingen, og under Rov og Ran spildes mere, end hvad der vorder til Nytte." — Hermed var Hovdingernes Raad endt, og hver gik tilbage til sin Skare.

Da Olaf ordnede sin egen Fylking, valgte han de stærkeste og gjæveste Mænd til at danne en Skjoldborg omkring sig. „Blandt disse Nærmeste skal ogsaa mine Skalde staa — sagde han — I skal se med egne Ojne, hvad der foregaar, for senere at kunne kvæde et Draapa derom!" — Da ytrede Thormod Kolbrunarskald med et haanligt Smil til en af sine Fæller: „Lad os ikke staa saa trangt, Staldbror, at der ikke bliver Plads til Sighvat Skald, naar han kommer! Han vil visstnok staa næst Kongen." — Olaf horte denne Spot og tog til Gjenmæle: „Ikke behover I at snerte Sighvat, fordi han nu er borte. Stedse har han tjent mig med ubrodelig Troskab; men nu beder han for os, og dette monne vi storligen tiltrænge." — Thormod svarte: „Det kan vel hænde, at du nu stærkt trænger til Bonner; men tyndt vilde det være om Mærkesstangen, ifald alle dine Hirdmænd var paa Vejen til Jorsal. Sandt var det og, hvad vi fortalte, at i tidligere Dage kunde Ingen, som onskede at tale med dig, finde Vej for Sighvat." — Olaf taug og gik bort; men da Hæren var ordnet, drog han videre

til det Sted, hvor han havde bestemt at tage Natteleje. Mændene lagde sig paa Marken, indhyllede i deres Kapper af Skind og Pel og med Skjolde over Bryst og Hoved, og snart hørtes neppe en Lyd blandt disse sælsomt blandede Skarer. Olaf selv laa paa en Bjørnepels med Skjoldet over sig; men det var ham umuligt at sove. Han vidste, at nu gjaldt det sidste afgjørende Slag om Noregrs Rige, og at Fienden var ham langt overlegen. Kong Knut havde sat en Pris paa hans Hoved, og Nederlaget vilde være hans sikre Død. Han tænkte tilbage paa den store Sag, som havde ildnet hans Hu, og hvortil han havde viet sin Ungdoms Kraft: Kristendommens Befæstelse og Fædrelandets Uafhængighed. Han var nu 35 Aar gammel, og under sit femtenaarige Styre havde han rejst et vældigt Værk. Men vilde ikke alt dette ramle, hvis han faldt? Og havde han da virkelig ogsaa gjort alt, hvad han evnede, for at udføre sin guddommelige Tanke?" — Saadan laa Kongen og pintes af Tvil, indtil han henimod Morgen faldt i en let Blund.

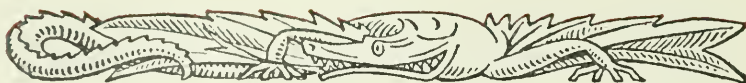
Da Olaf vaagnede, randt Dagen op; men han mente, det var for aarle at vække Hæren og kaldte kun sagte paa Thormod Kolbrunarskald. Denne rejste sig ilsomt og gik hen til sin Herre. „Kvæd mig en Vise! — sagde Olaf — Eller fremsig et Draapa for at faa Tiden til at gaa!" — Thormod kunde ikke modstaa Fristelsen til atter at udtrykke sin Harme over Sighvats Udebliven, og han spurgte: „Hvi skal ikke Sighvat kvæde og dermed lønne det guldhjaltede Sværd, som han engang fik i Juleskjænk?" — „Du ved jo — svarte Kongen — at han er ude paa Pilegrims-

færd." — „Enhver gjør, hvad han bedst duer til — mælte Thormod — Jeg baade kvæder og kjæmper idag, medens Sighvat nøier sig med at folde Hænderne." — Derpaa satte Thormod sig paa en Sten og kvad det gamle Bjarkemaal saa højt, at det kunde høres over hele Hæren. Det var det bedste Kvad, han kunde vælge; thi de Fleste kjendte det eller det Sagn, hvorom det handlede, og det passede nøie til den Stilling, hvori Kongen nu befandt sig. Ligesom Hjalte fordum vakte Bjarke og Rolf Krakes øvrige Kjæmper til at staa deres Herre bi i den sidste Heltefærd, saaledes vilde ogsaa Thormod vække Olafs Kjæmper:

Dagen er oppe,
Alt Hanen galer,
Det travle Yrke
Trællen kalder.
Vaagner, o vaagner,
Venner kjære,
Alle de ypperste
Adils Gjæster!

Haar den haardgrejpe,
Hrolf Bueskytte,
Mænd af ædel Æt,
Der aldrig fly,
Ej til Vin jeg Eder vækker,
Ej til fagre Kvinder,
Nej, til Hildes
Den haarde Leg!

Hæren vaagnede, satte sig op og lyttede. Men Skalden fortsatte med samme Kraft og Flamme, idet han beskrev den ædle Konges Gavmildhed mod sine Mænd og disses Pligt at staa ham bi til det yderste.

Da Thormod havde endt sit Kvad, følte Alle sig styrkede og opmuntrede og takkede ham meget. Kongen gav ham en Guldring af en halv Marks Vægt til Løn, hvorfor Thormod takkede og sagde: „Vi har i Sandhed en god Drot; men uvist er det, hvor længe han lever: Men det er min Bøn, Konge, at du aldrig lader os skilles, hverken i Liv eller Død!“ — Olaf svarte med et Smil: „Vi skal Alle holde sammen, saa længe jeg raader, om I ikke selv ønsker at skilles fra mig.“ — Thormod gjenmælte: „Hvad enten det vorder Fred eller Ufred, skal jeg staa dig nær, hvor saa end Sighvat Skald farer om med sit Guldhjalte.“ „Jeg ved nu ikke — sagde Olaf — om vi To er lige forberedte til at komme paa samme Sted. Hvor gammel er du? Og hvor mange Mand har du fældet?“ — „Jeg er 35 Aar gammel — svarte Thormod — og har ialt nedlagt 14 Mand, hvis jeg mindes ret.“ — „Du er ikke gammel — sagde Kongen — og det vil kanske komme dig til Gode. Jeg haaber, at du derfor slipper med de vanlige syv Dage i Skjærsilden for Begravelsen, saalunde at der kommer to Mand paa hver.“ — „Takket være du for dette Tilsagn!“ — sagde Thormod. Derpaa rejste Kongen sig og gav Befaling til Opbrud. Mange Bønder kom nu farende og sluttede sig til ham, og Alle kunde de melde, at Lendermændene nærmede sig med en vældig Styrke. Da lod Kongen læse Messe og

Side 357. Dagen er oppe, alt Hanen galer —."

sine Mænd gaa til Skrifte og nyde Sakramentet. Gauta Thorer og Afrafaste nægtede at skrifte. „Ikke vil vi hviske med Bispen“ — sagde den ældste Bror. — Men endelig fik Kongen dem overtalt, og de tog Del i den hellige Handling. Siden kaldte Olaf en Bonde hen til sig og gav ham en stor Mængde Sølv, idet han sagde: „Disse Penge skal du gjemme og siden uddele! Noget deraf skal du skjænke til Kirken, noget til Almissemænd for deres Sjæle, der falder i Slaget, naar de kjæmper imod os!“ — „Du mente vel for dine egne Mænd?“ — spurgte Bonden — „Nej — svarte Kongen — Pengene skal bruges til Sjælebod for dem, der er i Bondernes Hær, og som falder for vore Vaaben; thi de, der strider paa min Side, vil alle vorde frelste og trænger ingen Sjælebod.“ — Derpaa gav Kongen Befaling til Opbrud, og Hæren satte sig i Gang. Men Dag Ringsson tog fremdeles en anden Vej med sine 1200 Mand.

Da Olaf kom henimod Stiklestad, saa han Bondernes Skarer nærme sig fra forskjellige Kanter, og Folkene myl- rede frem fra hver en Sti. Han gjorde Holdt, bod sine Mænd at stige af Hestene og holde sig rede til Slag. Mandskabet adlød, og Mærket blev rejst. Men endnu var Dag Ringsson ikke kommen, og Oplændingerne fik Befaling til at indtage hans Plads paa højre Fløj. „Det tykkes mig raadeligst — sagde Olaf videre — at Harald, Bror min, ikke gaar med i Slaget; thi han er endnu i Barne- alderen.“ — Men herimod gjorde Harald bestemt Ind- sigelse. — „Vissselig vil jeg være med i Slaget, — sagde han — Og er jeg saa ustærk, at jeg ikke aarker Vaabnet,

da skal jeg finde paa et godt Raad og binde Sværdgrebet fast til min Haand. Ingen er villigere end jeg til at straffe Bondernes Svig, og jeg folger mine Kammerater!" — Efter dette Svar stod den unge Stridsmand frem og kvad:

Den Floj, som jeg lyt[1] stande paa,
Den vover jeg at værge.
Vi rødne Skjold med Mød,
Det Enken[1] Glæde volder.

Unge, gjæve Helt ej viger
For Spyd. Hvor Vaaben slynges
Til morderisk Færd i Slag,
Ej Helten staar tilbage.

„Saa faar du have din Vilje!" — sagde Olaf smilende og viste ham Plads ved Siden af den unge Jarleson, Ragnvald fra Orknoerne.

Blandt de nye Mænd, der stadigen strommede til for at byde Kongen deres Tjeneste, var der ogsaa En, som vakte særlig Opsigt. Han var nemlig saa hoj, at Ingen naaede ham længere end til Axlen, meget vakker var han af Udseende og havde et langt, fagert Haar. Han var ypperlig væbnet, havde en prægtig Hjelm og Ringbrynje, et rodt Skjold, et stadseligt Sværd i Bæltet og i Haanden et guldbeslaget Spyd med saa tykt et Skaft, at der var Haandfylde deri. Denne Mand gik

[1] Lyt ɔ: som det er min Lod at staa paa. [2] Enken ɔ: min Mor.

Side 360. Efter dette Svar stod den unge Stridsmand frem og kvad: „Den Fløj, som jeg lyt stande paa.“

hen til Olaf, hilste ham og spurgte: „Vil du Herre Konge, modtage min Hjælp?" — „Hvad er dit Navn og din Æt? — spurgte Kongen — Og hvad Landsmand er du?" — „Min Æt — svarte Kjæmpen — har jeg i Jemteland og Helsingeland, og mit Navn lyder Arnljot Gelline. Jeg kom de Mænd til Undsætning, som du fordum skikkede til Jemteland for at kræve Skat, og jeg gav dem ihænde en Sølvdisk, den jeg sendte dig til Jertegn, at jeg vilde vorde din Ven." — „Er du en Kristen?" — spurgte Olaf. — „Min Tro er den — gjenmælte han — at jeg lider paa egen Magt og Styrke, hvilken Tro har gjort mig Fyldest: men nu agter jeg hellere at tro paa dig, Konge." — Olaf svarte: „Vil du tro paa mig, da skal du ogsaa tage ved den Lære, jeg udbreder, at Jesus Krist har skabt Himlen og Jorden og Alt, hvad derpaa lever, og at alle gode og rettroende Mennesker skal komme til ham efter Døden." — „Jeg har nok hørt Tale om den hvide Gud — sagde Arnljot Gelline — men ikke kjender jeg, hvad han foretager sig, eller hvad han raader over. Dog nu vil jeg tro Alt, hvad du siger mig, og lægge mine Kaar i din Haand." — Da blev Arnljot strax døbt, og Kongen lærte ham selv, hvad han fandt at være det allernødvendigste af Troen. Derefter stillede han ham i Spidsen af Fylkingen ved Siden af Gouta Thorer og Afarfaste med deres skindklædte Skogmænd.

Tilsidst kom der en middelaldrende Bonde og kastede sig paa Knæ for Olaf: „Mit Navn er Thorgils Hjalmesson — sagde han — Og nu vil jeg fortælle dig,

Konge, at jeg har modtaget Stikpenge af Anglerdrotten og tilsvoret ham Troskab. Men storligen angrer jeg mit Frafald, og derfor vil jeg nu kjæmpe med dig og staa dig bi, ifald du kan tilgive mig!" — „Ja, jeg forlader dig din Skyld formedelst din Anger! — svarte Olaf — Men du skal ikke være med i Striden. Du skal hellere tage dig af de Saarede i min Hær og flytte dem til din Gaard. Men hænder det, Bonde, at jeg falder i dette Slag, saa sorg for mit Lig saa godt, du kan, om det ej vorder dig forment!" —

Kongen klædte sig i Ringbrynje og omgjordede sig med det skarpe Sværd Bæsing, hvis Hjalte var omvundet med Guldtraad. Paa Hovedet satte han en gylden Hjelm. I venstre Haand tog han et Skjold med forgyldt Kors og i Hojre en Landse. Og nu fik den gamle Mærkesmand, Thord Folesson, Befaling til at udfolde den hvide Silkefane, der var sømmet af Dronning Ingegerd, og at bære den frem paa en Hoj. Her steg Kongen selv op, og staaende under sit Mærke talte ham med rungende Rost udover Hæren. „Skjont Bondernes Mandskab er trefoldigen storre end vort — sagde han — er det derfor ikke sikkert, at Lykken folger den. Jeg erklærer Eder herved, at jeg ikke agter at fly af dette Slag, men enten at sejre eller do. Og jeg beder Gud, at den Lod maa træffe mig, som han ser mig gavner bedst. Vi maa troste os til, at vor Sag er retfærdigere end Bondernes, og at Gud derfor enten vil lade os beholde vor Ejendom i Fred, eller ogsaa lonne os langt bedre for, hvad vi her monne tabe, end vi selv kan æske. Vorder det mit Lod at faa

noget at sige efter Slaget, da skal jeg lønne Enhver efter Fortjeneste og efter den Gjævhed, han i Kampen har vist. Og sejrer vi, da vil der være fuldt op af Land og Løsøre at dele mellem Eder. Lad os gjøre det første Anfald saa voldsomt, som muligt; thi dette er altid bedst, naar man har med Overmagten at bestille. Et braat og djærvt Angreb kan da stundom gjøre Udslaget, idet Fiendens forreste Rækker drives paa Flugt og bringer de Andre i Forvirring, saaat de styrter over hverandre. Derimod er det slemt, naar Striden trækker i Langdrag; thi da kan de, der har størst Folkemon, skiftes til at kjæmpe og hvile sig, medens den mindre Hær, der ej magter dette, tilsidst bukker under af Slid og Modighed.“ —

Denne Tale blev modtagen med lydelige Bifaldsraab, og den Ene opmuntrede den Anden. Da Hæren var fylket, sagde Kongen, at Folket skulde sætte sig ned og hvile. Selv tog han Sæde, og Mandskaberne lejrede sig omkring ham i vidtspredte Hobe. Han ludede sig ned, lagde sit Hoved paa Fin Arnessøns Knæ, og en Søvn faldt paa ham. Pludselig saaes Bønderne rykke frem med oprejste Mærker og i stor Mængde. Da vækkede Fin Kongen og sagde: „Herre, Fienden nærmer sig!“ — Olaf svarte i en bebrejdende Tone: „Hvi vækkede du mig og lod mig ikke nyde min Drøm til Ende?“ — Hvorpaa Fin svarte: „Din Drøm var ikke saa vigtig, at du ikke hellere burde ruste dig imod den Hær, der nu farer imod os. Ser du da ikke Bønderne hist nede?“ — „De er os dog ikke saa nær — sagde Olaf — at det jo havde været bedre, om jeg havde sovet.“ — Da spurgte Fin overrasket: „Hvad

kunde det være for en Drøm, som du saa nødig vilde se afbrudt?" — „Jeg drømte — fortalte Olaf — at Himlen stod aaben, og jeg saa en høj Stige, paa hvilken jeg steg opad gjennem Skyerne. Men da du vækkede mig, var jeg netop kommen paa det øverste Trin mod Himlen." — Fin blev uglad og mælte: „Ej finder jeg denne Drøm saa god, som den tykkes dig. Jeg tænker, det varsler din Død, hvis den ellers er andet end gjængs Søvnørske." —

Henved Klokken 12 kom Bønderne ganske i Nærheden, og Kalf Arnesson samt Haarek af Thoto saaes i Spidsen ved Siden af Hovedmærket. Men de forhalte deres Angreb, saasom alt deres Mandskab endda ikke var kommen frem til Sletten. De biede paa de Bagerste med Thorer Hund som Anfører; thi denne skulde give Agt paa, at Folket ej sprang tilbage, naar Stridsraabet lød, eller Hærene kom hinanden i Sigte. Ogsaa Olaf ventede paa Dag Ringsson, som han endelig saa nærme sig i det Fjærne. Saalunde stod de tvende fiendtlige Magter en Stund ligeoverfor hinanden og saa nær, at de gjensidigen kunde kjende hinanden. Da Kongen fik Øje paa Kalf Arnesson, spurgte han: „Hvi er du i Fiendens Rækker? Vi skiltes jo som gode Venner paa Møre. Ilde sømmer det sig dig at slaas imod mig eller at sende Skræmmeskud i min Hær; thi her findes fire af dine Brødre." — Herpaa gjenmælte Kalf: „Mangt gaar nu en anden Vej, Konge, end rimeligt kunde være. Saalunde skildtes du fra os, at det trængtes at holde Fred med dem, som kom efter. Nu maa Enhver blive der, hvor han staar; men forliges

Side 362. — „Skjønt Bondernes Mandskab er tre-
foldigen større end vort —."

skulde vi, om jeg maatte raade." — Da udbrød Fin Arnesson fortørnet: „Det er et Særkjende hos Kalf, at naar han taler vel, har han i Sinde at gjøre ilde." — Kongen sagde ganske rolig: „Det kan nok være, Kalf, at du vilde forliges! men ikke tykkes mig, at I Bønder lader saa fredelige." — Lendermanden, Thorgejr Kviistad fra Inderøen, der stod næst Kalf, tog da Ordet og raabte: „Nu skal du selv faa slig Fred, som Mange tilforn har nydt af dig, og det skal du nu undgjælde." — Kongen svarte: „Ej burde du stunde saa meget efter at møde os; thi Sejren er dig ikke beskaaren, eftersom jeg har ophøjet dig til Magt og Ære fra en ringe Mand." — Nu kom Thorer Hund, gik frem foran Mærket og raabte: „Fram, fram Bondemænd!" — Strax istemte Bønderne Hærskrig og skjød med Pile og Spyd. Kongens Hær raabte: „Fram, fram Kristmænd, Korsmænd, Kongens Mænd!" — Dermed styrtede de i fuld Fart nedover Bakken imod Bønderne og med en saa ustyrlig Heftighed, at Fiendens Skarer veg tilbage, indtil den forreste Række af Kongens Fylking snart stod der, hvor de Bagerste af Bønderne havde staaet. Kongsmændene trængte videre frem under vilde Hyl: „Knuger, knuger Kongens Karle dygtigt, dygtigt Bøndernes Mænd!" — De Bønder, som stod længere ude paa Fløjen, gjentog dette Raab i den Tanke, at det var deres egne Kammerater; men da de øvrige Bønder hørte dette, antog de hine for at være Kongens Mænd og angreb dem, saa at de paa denne Maade kjæmpede indbyrdes med hverandre, og mange af dem faldt, inden de mærkede Fejltagelsen. Far kjæmpede

mod Søn, Bror mod Bror, en uhyggelig, unaturlig Blodkamp, ustyrlige lig vilde Berserker. Det er den norrøne Selvstændighedstrang i Oprør imod Fremmedvælde, det er Hedenskabets Rester, der rejser sig i en sidste Kraftanstrængelse imod den nye Tro, Thor og Tyr imod hvide Krist, Valkyrieridt imod Engleskarer. Hidtil havde Vejret været fagert, og Solen havde skinnet klart; men efter halvanden Times Hengang, begynder Himlen i Nærheden af Solen at overdrages af et rødt Skjær, Solen taber sit Lys, og det er svart som ved Midjenat. Paa en Høj bag Hæren ligger Grimkel paa Knæ og beder med løftede Arme: „Krist, Mariæ, skjænk Olaf Sejr! Guds Søn, skjærm din Kirke!“ — Og da Solen er borte, raaber Bispen med Tordenrøst: „Se, det er Herrens Vrede over de oprørske Bønder!“ — Men disse selv gribes af Rædsel og vil fly. Dog Lendermændene og deres Huskarle holder ud og gjør haardnakket Modstand. Det lykkes dem ogsaa at standse store Skarer af de Flygtende, og nu søger de paany frem fra alle Kanter. De Nærmeste hugger med Sværd, men de, som er dernæst, stikker med Spyd, og alle de Bagerste skyder med Spyd eller Pile eller kaster Stene, Haandøxer og kløvede Træstumper. Nederlaget er stort paa begge Sider; men først falder Arnljot Gelline, Gauta Thorer, Afarfaste og deres hele Skare, dog ikke forend enhver af dem har fældet en Mand eller to og Somme endog flere. Da tyndes Rækken foran Kongen; men Thord Folesson faar Befaling til at bære Mærket længere frem; selv følger Olaf efter tilligemed dem, han har kaaret til at staa nærmest ved sin Side,

og dette er de vaabendueligste og bedst rustede Mænd. Da Olaf træder frem af Skjoldborgen i Spidsen for sin Fylking, og Bonderne ser ham i Ansigtet, ræddes de og lader Hænderne falde. Nu bliver Striden skarpest, og Kongen selv farer haardt frem. Han hugger til Lendermanden, Thorgejr Kvistad, tværs over Ansigtet, saa Næsestykket paa Hjælmen brister og Hovedet kloves nedenfor Øjnene. Idet Thorgejr styrter, siger Kongen: „Er det ikke sandt, hvad jeg sagde dig, Thorgejr, at du ikke skulde sejre i vort Møde?" — I samme Øjeblik støder Thord Folesson Mærkestangen saa haardt i Jorden, at den bliver staaende; thi nu har den trofaste Thord faaet sit Banesaar og falder. Arne Arnesson griber Mærket og bærer det, indtil ogsaa han synker i Knæ; ved hans Side ligger de islandske Skalde Gissur og Thorfin.

I det sælsomme Nattemørke er Kongen kommen helt hen til Fiendens Hovedmærke, hvor Thorer Hund kjæmper ved Kalf Arnessons Side. Thorer er klædt i en Renskindskofte, der er hærdet ved Runer, som Volven Hejde har indridset paa den under Galdrekvad, da Thorer sidste Vinter mødte hende paa sin Finnefærd. Kongen hugger til Thorer Hund tvers over Axelen, men Sværdet trænger ikke gjennem; der ryger kun Stov af Rensdyrpelsen. Thorer slaar igjen, og de skifter ramme Hug; men Kongens Sværd klover ikke Koften, og Thorer saares kun i Haanden. Da raaber Olaf til Bjørn Stallare: „Slaa du Hunden, som Jern ikke bider paa!" — Bjørn springer frem, snur Øxehammeren til og giver Thorer et saa vældigt Slag i Hovedet, at han raver. Derpaa stik-

fer Thorer Hund Spydet midt igjennem Bjorn Stallare og giver ham Banesaar, idet han siger: „Saalunde jager vi Bjorne!“ — Men frem foran Thorer trænger sig en svær Karl; det er en Haaleyger ved Navn Thorstejn Knarrarsmed, saa kaldet formedelst sin Duelighed i alskens Haandværk, især Skibsbyggeri. Han plejede at fare paa Kjobmandsfærd, men var meget voldsom og en stor Ilgjerningsmand, som ikke tog i Betænkning at fælde Enhver, med hvem han rog uklar. Kong Olaf havde engang til Straf for hans Voldsgjerninger og til Thegngilde for et Drab frataget ham et nyt Skib. Dette kunde Thorstejn aldrig glemme og torstede efter Hævn. Nu trænger han sig frem i Fylkingen, hugger til Kongen med sin Bile og rammer hans venstre Ben overfor Knæet. Fin Arnesson dræber strax Thorstejn; men efter det Saar, Olaf har faaet, helder han sig til en Sten, slipper Bæsing og stonner: „Nu er mit Dagværk endt. Gud tag min Sjæl til dig!“ — Derpaa stikker Thorer Hund til ham med sit Sværd, der gaar ind under Brynjen og ned i Underlivet. Endelig hugger Kalf til ham paa venstre Side af Halsen. Disse trende Saar vorder Olafs Bane; men efter hans Dod falder ogsaa Storsteparten af den gjæve Skare, som har stridt omkring ham. Mange af de Overlevende flyr, deriblandt Grimkel Bisp med alle de unge Hirdpræster og Klerke, som tager Vejen osterud til Oplandene. Aasmund Grankelsson stævner lige til Fjelds, over Kjolen til Svithjod for at opsoge Dronningen og sin Hustru. Andre er for modige til at kunne folge og maa derfor soge Ly paa den nærmeste Gaard.

Side 365. Slaget ved Stiklestad.

Blandt disse er ogsaa Islændingen, Thormod Kolbrunarskald, som fremkommen til Huset dør af et Spydsaar i Siden.

Kort iforvejen er Dag Ringssøn endelig kommen med sit Mandskab; men formedelst Mørket kan han ikke saa godt skjelne Fiende fra Ven, og derfor varer det en Stund, inden han begynder Angrebet. Men da anfalder han ogsaa Bondernes venstre Fløj med en slig Kraft, at de maa vige, og mange tager Flugten. Nu vender Kalf Arnessøn, Haarek af Thjøtø og Thorer Hund sig imod Dag med den Fylking, som dem havde fulgt, og efter en haard Kamp bliver Dag overvundet, saa han giver sig paa Flugten med Resten af sit Mandskab. Kong Olafs Halvbror, Harald Sigurdssøn, og Ragnvald Brusessøn bjerger sig sidst op gjennem Dalen. Bonderne forfolger dem kun kort; thi Høvdingerne vil tilbage for at finde deres Frænder og Venner.

XXIV.

alen bugner af Lig og damper af Blod. Døde og Halvdøde, Saarede og Lemlæstede om hverandre, Vaaben og afhugne Lemmer, og gjennem det Hele en dump Jamren fra alle Kanter, samt hist og her en lang Dødsrallen!

En høj, hvidhaaret Gubbe vandrede omkring og ransagede de Faldne. Han saa mødig ud og maatte støtte sig til en af sine Karle. Det var Haarek af Thjotø, der ledte efter sin Søn, Fin, som havde fulgt Kongen til Gardarike og nu kjæmpet i hans Række. Haarek vidste ikke, om han var død eller levende, og han ledte og spurgte saafængt.

Heldigere var Kalf Arneson, der søgte sine Brødre og endte med at finde dem. Kolbjørn var falden, derimod var Fin, Arne og Thorberg endnu i Live, skjønt saa saarede og mødige, et de ikke kunde rejse sig. Da Fin kjendte Kalfs Røst, sagde han til Thorberg: „Se der er Kalf, den Nidding! Var jeg nu ved fulde Kræfter, vilde jeg dræbe ham.“ — Herpaa svarte Thorberg, den Ældste, saa højt, at Kalf hørte det: „Det sømmer sig

ej at gjøre saa imod vor Bror." — Men Fin hadede nu Broderen med ligesaa flammende Lidenskab, som han havde elsket sin Konge, og idet han raabte: „Troløse Forræder!" — kastede han sit Saxsværd, der rammede og saarede Kalf over Knæet. — „Nu har du ladet mig undgjælde nok for, hvad jeg har forbrudt!" — svarte Kalf. — Men Fin sagde: „Du ved altfor godt, at jeg gjerne vilde gjøre dig end mere ondt." — Kalf ændsede det ikke, men lod sine Brødes Saar ransage, og da det befandtes, at Intet var dødeligt, og at de kun var faldne af Mødighed og under Vaabentyngde, lod han dem bære ned til sit Skib og sejlede hjem med dem til sin Gaard paa Egge.

Saasnart Kalf var borte, søgte Mandskaberne ogsaa hver til Sit, medens kun de blev tilbage, der havde Venner at sysle med eller de Faldnes Lig at tage vare paa. De Saarede flyttedes op til Gaarden Stiklestad, hvor hvert Rum opfyldtes, saa at derhos Telte maatte opslaaes ude paa Tunet.

Nogle Bønder, som havde hjemme i Værdalen, opsøgte Haarek af Thjotø samt Thorer Hund og klagede dem sin Vaande: „De Flygtninge, der er undkomne af Slaget — sagde de — farer nu opefter Dalen og handler ilde med vore Gaarde, og for os er der ingen Trygd, saalænge de færdes deroppe. Gjør os nu efter Ønske, og far efter dem med Vaabenfolk, og lad intet Mandebarn slippe bort med Livet; thi slige Kaar havde de agtet os, om de havde faaet Overtag i vor Strid. Naar de Intet har at frygte, dvæler de i Dalen og gaar ikke lempeligen frem i Bygderne." — Bønderne gjorde mange Ord om dette, hvilket

eggede Høvdingerne til at drage afsted for at dræbe de Folk, som var undkomne. I samlet Raad besluttedes, at Thorer Hund skulde paatage sig denne Færd med hans egen Skare og 600 Mand. Han fôr afsted ved Afdagstid og fortsatte uafbrudt Rejsen, indtil han om Natten kom til Sul. Her spurgte han, at Dag Ringsson var kommen der om Kvælden med mange andre Flokke af Kong Olafs Mænd. De havde holdt Natverd og var senere faret videre opad Fjeldene. Da sagde Thorer, at han ikke skjøttede om at forfølge dem længere, og han vendte tilbage til Stiklestad.

Det var aarle paa Morgenen, og Thorer gik strax hen paa Valen for at se efter Kongens Lig; men det var ingensteds at finde. En Del Bønder syslede paa Sletten og bortbar Dræbte og Saarede. — „Ved nogen af Jer, hvad der er bleven af Kongens Lig?“ — spurgte Thorer Hund. — Men Ingen kunde give ham nogen Oplysning. Da vandrede han fremad til Gaarden Stiklestad og bad om at faa Ejeren i Tale. Men Thorgills svarte: „Ikke var jeg med i Slaget og ved derfor kun lidet om, hvad der er hændt. Der siges Mangt og Meget, og blandt Andet heder det, at man skal have set Kongen med en Skare Folk oppe ved Stav. Men er han falden, da har vel nogle af hans Mænd dulgt hans Lig i en Stenros eller et lignende Sted.“ — Skjønt Thorer Hund var vis paa, at Kongen var falden, fandt dog mange Andre det rimeligt, at han var undkommen, og at man snart kunde vente et nyt Angreb af ham. Men imidlertid maatte Thorer tilsidst gaa bort uden at faa vide Noget,

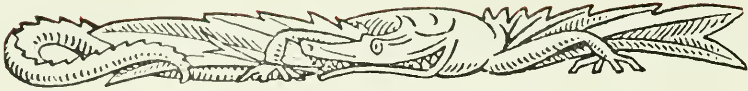
og han steg ombord paa sit Skib og styrede ud efter Fjorden. —

Ingen af alle de Saarede, som laa paa Gaarden Stiklestad, havde nogen Anelse om, at Kongens Lig fandtes i deres Nærhed. Sit Løfte tro havde Thorgills Holmessøn Kvælden forud været ude paa Valen. Han havde fundet Liget og sammen med sin Søn baaret det hjem til et lidet Skur, der stod bagom Gaarden. De havde forsynet sig med Lys og Vand, og de trak Rustningen og Klæderne af ham, svøbte ham i en Linduq og tildækkede ham med Ved, saa at Ingen kunde se, hvad der laa under. Derefter lukkede de Døren og gik tilbage til Gaarden. Med begge Hære havde der fulgt en Mængde Tiggere, hvilke bad om Mad, og da Natten faldt paa, søgte de Herberge rundt om i Husene. Blandt disse Løsfolk var der en ældre, blind Mand, som blev ledet frem af en liden Gut. De vovede sig ikke ind paa Gaarden, men gik udenom, indtil de standsede ved det usle Skur, hvis Doraabning var saa lav, at de næsten maatte krybe igjennem den. Da den Blinde var kommen ind, famlede han for sig paa Jordgulvet og søgte efter et Sted, hvor han kunde lægge sig. Paa hans Hoved sad en bredbremmet Hat, som faldt ned i Ansigtet, saa snare han bøjede sig fremover. Han følte, at der var noget Vaadt paa Gulvet, skubbede derefter Hatten tilbage med den vaade Haand og kom til at stikke Fingeren i Øjet. Strax kjendte han en heftig Kløen i Øienlaaget, og han begyndte nu at gnide begge sine Øjne med de vaade Hænder. Derefter famlede han sig ud af Huset: „I alt dette Vand kan Ingen ligge!“ — mum-

lede han. Da han kom ud, blev han højligen overrasket ved i Nattens Skumring at kunne skjælne alt, hvad der var ham nær. Var der sket et Jertegn? Var den Blinde pludselig bleven seende? Uden at ledes kunde han gaa op til Gaarden og ind i Stuen, hvor mange Mænd sad samlede. — „Jeg har faaet mit Syn igjen! — mælte han glad — Nu kan jeg grant se Jer Alle.“ — Da mange af de Tilstedeværende kjendte ham og vidste, at han havde vandret omkring som Blind i flere Aar, blev der en stor Forbauselse, og de stimlede omkring ham for at høre, hvorlunde dette var gaaet til. — „Jeg sneg mig ind i et Skur her lige bag Gaarden for at finde Natteherberge — fortalte han — Der var meget Vand paa Gulvet, og med vaade Fingre gned jeg mine Øje.“ — Mændene undredes saare og talte mellem sig om, hvad der vel kunde være i dette Hus. Men da Thorgills og hans Søn, Grim, var rædde for, at Kongens Uvenner skulde ville randsage det nøjere, smøg de sig ud om Natten, hentede Liget og dulgte det i Haven. Men de var fremdeles bekymrede for, hvorlunde de skulde bevare det. De gjorde derfor en Kiste, som de pyntede paa det bedste og lagde deri Kongens Lig; men siden gjorde de en anden Kiste, som de fyldte med Halm og Sten, omtrent af en Mands Tyngde, og lukkede omhyggeligen til. Saasnart nu hele Bondehæren havde forladt Stiklestad, gjorde Thorgills og hans Søn sig rejsefærdige, fik en stor Baad og tog med sig otte gode Venner og Frænder. Derpaa bar de i Løndom Kongens Lig ned til Fartøjet og satte det under Tiljerne, medens de stillede en anden Kiste ovenpaa,

Side 374. — gjorde Thorgills og hans Søn sig rejsefærdige, fik en stor Baad og tog med sig otte gode Venner og Frænder.

for at Alle kunde se den. Derefter roede de afsted og kom om Kvælden til Nidaros, hvor de lagde til ved Kongens Brygge. Thorgills sendte sin Søn op til Danebispen Sigurd, der paa Kong Knuts Befaling var rejst til Noregr og havde ophidset Bønderne end mere imod Kong Olaf. Grim meldte, at de var komne med Olafs Lig, og da Bispen spurgte denne Tidende, skikkede han strax nogle Karle ned til Bryggen for at begjære Liget udleveret. Thorgills og hans Mænd tog da den Kiste, der stod paa Dækket, og løftede den over i Bispens Fartøj, hvorefter dennes Karle roede ud paa Fjorden og sænkede den dyre Last i Sjøen. Da Bispen paa dette Sæt var bleven ført bag Lyset, og ingen Fare truede, roede Thorgills i Mørket opefter Elven, indtil han kom forbi Byen og lagde til ved et Sted, som hed Saurlid. Her lod han Kisten bringe i Land og ind i en øde Bygning, der stod for sig selv ovenfor de andre Huse. Thorgills bad sine Venner om at vaage over Liget, medens han selv gik ned i Byen for at opsøge nogle af de Mænd, som havde været Kong Olafs bedste Venner; men da han spurgte dem, om de vilde tage vare paa hans Lig, vovede Ingen at gjøre det. Da gik Thorgills tilbage, roede med Kisten videre opefter Elven og grov den ned i en Sandbanke ved Stranden. Senere jævnede de omhyggelig Sanden, for at Ingen skulde se, at her muligens var gravet. Med alt dette var de færdige, inden det dagedes, hvorpaa de gik tilbage til deres Fartøj, lagde ud gjennem Aaen og fortsatte, indtil de naaede Stiklestad.

XXV.

Elleve Maaneder efter Kong Olafs Død, en Sommerdag Anno 1031, kom Grimkel Bisp vandrende paa Bryggen i Nidaros. I Havnen laa talrige Skibe og mindre Baade, og paa Land vrimlede der af Fiskere, Sjømænd, Farmænd og væbnede Karle, som mundhuggedes paa Norronamaal og Danemaal. I Agterenden af en Knarr stod en Styrmand og talte med en af de gamle Fiskehandlere, som holdt Bod paa Stranden. „Saa du agter dig til Færøerne? — sagde Fiskehandleren — Bliv da ikke for længe væk; thi du mindes vel, at Ingen maa fare af Landet uden Kongens Lov; gjør han det, falder hans Ejendele under Kongen." — „Ja, gridsk er Kong Knuts Frille, den haardsindede Alfiva, der raader Noregr for sin Søn! — svarte Sjømanden — Morfar tog Bod af sin Grande, der vog hans Frænde, thi blev han lyst Udlæg, og nu har Kongsmoderen lagt Haanden paa hans Arv." — Nogle Kvinder stod lidt længere borte og talte om Tidernes Tryk. — „Under

Kong Olaf faldt det stundom svært at udrede Afgiften — sagde den Ene — men nu er det mangefold være. Til Julen skal Alle give Kongen en Mæle Malt af hvert Arnested, et Laar af hver 3-Aars Oxe og et Spand Smør. Derhos skal hver Husfrue yde ham en Rokketot af samsængt Lin, saa stort, som man kan spænde om med de længste Fingre." — „Ja, uhørt er Danedrottens Udpresninger! — istemte den anden Kvinde — Naar Manden min farer paa Havet for at fiske, maa han betale Kongen fem Fiske i Landværnstold." — Nogle unge Mænd kom til. De blandede sig i Ordskiftet, og snart knyttede den Ene Næven med en truende Mine: „En Danemands Vidnesbyrd gjør ti Noregrsmænds Vidnesbyrd ugyldigt! — mælte han — Slig Skjændsel har aldrig tilforn vederfares os. Nu kan I Throndere — raabte han — tage Venskab og Løn af Knytlingerne, fordi I sloges med Olaf Haraldssøn og rante hans Rige! Eder var lovet Fred og Rettebod; men nu har I høstet Trængsel og Trældom for Jeres sorte Udaad og Niddingskab!"

Bispen gik langsomt opover Bryggen og standsede sommetider lange Stunder for at lytte til Folkets Tale og granske dets Sindelag overfor det nye Styre. Men da han bøiede ind i Hovedgaden, paaskyndede han sin Gang og gik bent frem til Klemenskirken. Bag denne laa en større Gaard, som tjente til Bo for Præsterne. Her havde ogsaa Grimkel slaaet sig ned, da han igaar var ankommen fra Oplandene, hvor han havde havt Vintersæde. Han traadte ind i en mindre, lavloftet Stue, hvis Bohave kun bestod af nogle lange Bænke med et smalt

Bord, hvorpaa et grønt Tæppe. Her stod et Elfenbens Krusifix, og foran dette laa en opslaaet, latinsk Bibel. Paa en Hylde ved den ene Tværvæg saaes mange Bøger og Pergamentruller. „Nu begynder Sandheden om Kong Olaf at komme for en Dag!" — tænkte Bispen, idet han lagde Hatten fra sig og gav sig til at gjennemblade nogle Dokumenter. Medens han sad med dette, bankede det paa Døren, og ind traadte tvende Mænd, hvis rige Silkekjortler og pragtfulde Sværdhjalter røbede, at de var Høvdinger. — „Hil og sæl, ærværdige Bisp! — sagde den høieste, der saa ud til at være omkring de femti Aar, med lyst, graasprængt Skjæg, ædelt Aasyn og stolt Holdning — Godt at vi fandt dig! Dine Raad trænges paa disse Kanter." — „Vel mødt igjen, Einar Thambarskelver! — svarte Grimkel, idet han rakte ham Haanden, hvorefter han hilste den Anden — Kalf Arnesson er ogsaa kommen til Nidaros? Og gjæster mig? — tilføiede han lidt forbauset." — „Du mener, det sømmer sig lidet for en af Kong Olafs Drabsmænd at gjæste hans Ven? — svarte Kalf med et mørkt Udtryk. Han haltede paa Foden fra den Dag af, da hans Bror, Fin, havde kastet Sværdet efter ham paa Valen. Skjønt han kun var 36 Aar, var hans Ansigt furet og hans Skjæg graat. — Men Ens Sindelag ændres — vedblev Kalf — Og naar jeg gaar til Olafs bedste Ven og Sjælesørger, bør dette røbe dig, at saa er Tilfælde med mig." — Bispen bad dem om at sætte sig, og derefter havde de en lang Samtale. — „Jeg skikkede dig Bud — sagde Ejnar Thambarskelver til Grimkel — og bad dig komme nordover til Nidaros for at høre dine

Raad om, hvad der helst burde være at gjøre. Kong Knut har ikke undset sig ved at bryde sine Eder og haane os Alle. Da jeg strax efter Haakon Jarls Død fôr vester til Anglen og mindede Kongen om hans Tilsagn at skjænke mig Jarleværdigheden, svarte han, at han havde besluttet at give sin Søn, Sven, Noregrs Rige. Bud var alt afsendt til Jomsborg, hvor Gutten opholdt sig med sin Mor og sin Værge, Harald Thorkelssøn. Jeg havde engang svoret Kong Olaf aldrig at bruge Vaaben imod ham, og jeg følte mig saa meget mere opfordret til ikke at bryde min Ed, som nu Kong Knut havde sveget mig. Derfor holdt jeg mig ude, saa længe Kampen imod Kong Olaf stod paa herhjemme. Men senere fôr jeg hjem til mine Gaarde, hvorfra jeg dette Aar har set Misnøjet stige lig en Stormflod omkring mig." — „Overfor mig har Kong Knut ogsaa brudt sine Løfter — istemte Kalf Arnessøn — Derhos kommer, at de Love, han har forkyndt os gjennem sin umyndige Søn, bare er en Gjentagelse af Harald Haarfagers Tanke, at Kongen bør være den eneste Grundejer i Landet. Vi fribaarne Høvdinger er blevne kongelige Trælle, der skylder ham samme Lydighed, som vore haandgangne Mænd skylder os!" — „Bønderne er atter fornedrede fra Odelsmænd til Lejlændinger — udbrød Ejnar Thambarskælver — Og enhver føler Trykket af dette fremmede Herredøm." — Bispen havde i Taushed lyttet til de to Mænds Klager. Nu svarte han: „Ja, paa Oplandene og i Viken er Misnøjet ikke mindre! Enhver gjennemskuer grant, at det er Knuts Agt at gjøre Noregr til et Lydrige under Dane-

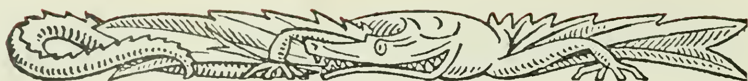
vældet. Derfor dømmes I ogsaa strengt, alle I Høvdinger, som har hjulpet til at styrte Olaf Haraldssøn, han hvis høieste Attraa netop var Fædrelandets Selvstændighed. Men muligens er denne Ydmygelse en nødvendig Tugt, for at Fylkesaristokraterne kan helbredes for deres Uvillighed til at tjene norrøne Konger. Og jo haardere de vorder straffede for deres Opror imod ham, desto mere uforskyldt vil hans Død forekomme Folket. Olaf staar alt nu efter kun et Aars Forløb, næsten som en Troens Martyr." — Kalf Arnessøn var bleven stum under Trykket af Bispens Bebrejdelser. Men Ejnar Thambarskelver sagde: „I Vinterens Løb har jeg tit hørt ytre, at Kong Olaf var i Sandhed en hellig Mand; ja, man har endog betegnet hans Helligdom ved Jertegn. Flere har gjort Bønner til Olaf i de Ting, hvori de troede at trænge Bistand, og der siges, at Mange har høstet Nytte af disse Paakaldelser, Somme Helsebod, Somme Rejse-Held. Men Danerne og deres Bisp, den snedige Sigurd, har forstaaet, hvor farligt det vilde være, om denne Kong Olafs Helligdom blev anerkjendt af hele Folket. Troen paa den vilde jo være det virksomste Middel til at give Hadet imod Fremmed-Aaget Enhed og Styrke. Derfor har ogsaa Sigurd benægtet den med Haardnakkethed." — „Det forstaar jeg!" — sagde Bispen med et Hovednik. — Ejnar fortsatte: „Danerne vilde nu skynde sig at sætte en anden Helgen op imod Kong Olaf og rejse et større gejstligt Magtsæde til Støtte for deres Herredom. Herude paa Nidarholmen skal det være Kong Knuts Mening at bygge et Benedictinerkloster som Planteskole for en dansk-

findet Gejstlighed, og her skulde Bisp Sigurd være øverste Leder. Men Tanken er endnu ikke kommen til Udførelse; thi, som jeg skikkede dig Bud om, blev denne Danebisp tilsidst saa forhadt, at han ikke længere vovede at opholde sig indenfor vore Landegrænser, men flygtede over til Anglen. Nu spørger jeg dig, Bisp, om du tviler paa, at Forkyndelsen af Olafs Helligdom ikke vilde være det virksomste Middel til at undergrave dette forhadte Dane-Vælde?" — „Snild er din Tanke, djærv er din Tale! — udbrød Grimkel — De Fremmedes Overmod egger Sindene; men endnu frygter man Kong Knuts Styrke, og de Høvdinger, hvis Sønner og Frænder er i hans Vold som Gisler, vover endnu ikke at bryde med ham. Men Kjærligheden til Kong Olaf nærer Hadet til Kong Sven, saa er ogsaa min Overbevisning!" — Bispen talte endnu i flere Timer med de tvende Høvdinger, og de enedes i Alt.

Samme Kvæld gjorde Grimkel Ordsending til Stiklestad og stævnede Bonden Thorgils med hans Søn ind til Byen. De undslog sig ikke, men sejlede afsted og kom nogle Dage efter til Præstegaarden i Nidaros. Her fortalte de Grimkel Alt, hvad de vidste om Sagen, og hvorlunde de havde baaret sig ad med Kongens Lig.

Derefter fulgtes Bispen og Ejnar Thambarskelver op til Kongsgaarden, hvor de fik Indtrædelse hos Alfiva. Hun modtog dem siddende paa Høvdingesædet i Kong Olafs fordums Maalstue. Det blege, haarde Ansigt var indrammet af kruset, sort Haar, og hun var klædt med stor Pragt, i Skarlagenskjortel af Silke med Guldbelte

og gyldne Spænder. Hun hilste de to Mænd uden et Smil over de smalle Læber og lod dem staaende fremføre deres Ærende, medens hun selv blev siddende. Næst hende sad hendes 15aarige Søn med guldhjaltet Sværd ved Siden og Guldkrone paa Hovedet. — „Vi kommer med Begjæring om at faa Kongens Tilladelse til at lade Kong Olafs Lig optage fra dets nuværende Plads og begrave det i vigslet Jord“ — sagde Ejnar Tambarskælver. — Alfiva betænkte sig en Stund; thi denne Bøn var hende lidet kjærkommen. I hendes Øjne var Kong Olaf kun en Oprører imod sin Herre, Kong Knut; men paa den anden Side var det vanskeligt at sige nej til denne mægtige Lendermand. Efter Sigurds Bortrejse var ogsaa Grimkel den eneste Bisp i Landet, hvis Ønske altsaa heller ikke kunde bortvejres med Ligegyldighed. „Skjønt jeg ikke kan indse, hvi saa megen Hæder skyldes en Ugjerningsmand, vil jeg dog ikke nægte Eder Tilladelse dertil — svarte hun — I min Søn, Kong Svens Navn, opfylder jeg Eders Begjæring!“ — De to Høvdinger bøjede sig og gik.

Da Folket netop i disse Dage var stævnet sammen til Thing, var der en stor Mængde Mennesker i Byen, og da Bispen med flere Høvdinger, Præster og Huskarle drog afsted for at opgrave Olafs Lig, fulgtes de af en talrig Skare. Somme roede i Baade, Somme gik til Fods; men Thorgills og hans Søn var forud for dem Alle. Stedet gjenfandtes uden Vanskelighed; thi Kisten var næsten kommen op af Jorden, dels fordi Graven ikke havde været synderlig dyb, og dels fordi Sanden ved

Snesmeltningen og ved stærke Regnfald var bleven bortskyllet. — „Se Kisten har hævet sig af sig selv! — raabtes der fra Mund til Mund — Det er et Jertegn!" — Og alle stimlede nu sammen om Stedet. Da traadte en Præst frem og sagde: „Dette maa være sket, efterdi Kisten er bleven nedsat i uvigslet Jord. Jeg raader til at nedgrave den paa Klemens Kirkegaard, saa skal vi se, om den anden Gang hæver sig op." — „Lad os prøve!" svarte Grimkel, og Præsterne løftede nu Kisten og bar den ned til Baaden, hvorefter de roede afsted med den til Nidaros. Fulgt af en stor Folkemængde blev den baaret gjennem Byen til Kirkegaarden. Her laa Gravene efter de Dødes Rang, som Skik og Brug var: Trællene nederst ved Indgangen, dernæst Leilændinger, saa Bønder og endelig øverst oppe under Tagdryppet, ofte for Kirken, de høibyrdige Lendermænd. Mellem disse blev der gravet et stort Hul, og Kisten sænkedes ned under Salmesang og Bøn, medens hele Følget knælte omkring. Bispen forkyndte dernæst: „Niende Døgn fra idag af, og paa samme Tid, skal denne Grav paany ransages, for at vi monne se, om Kisten stander stille efterat være kommen i vigslet Jord!"

Ni Dage senere strømmede Folket paany til Kirkegaarden og mødtes med Bispen og alle Præsterne. Se, der stod Kisten atter skudt op, og Træet var splinternyt, som om det netop var bleven høvlet! — „Dette maa visseligen være et Tegn paa, at Kong Olafs dyrebare Levninger ikke bør hvile i Jorden, men faa en mere ærefuld Plads!" — mente Grimkel, og han gav sine

Svende Befaling til at aabne Laaget. Da dette var gjort, udstrømmede der en liflig Vellugt. Bispen blottede Kongens Hoved, og det viste sig, at hans Ansigt var uforandret, og Kinderne saa røde, som om han nys var sovnet ind. Folket trængte sig frem, og en Vaabenkarl raabte: „Jeg saa Kongen, da han faldt, og jeg sværger, at hans Haar og Skjæg og Negle har voxet, som om han havde været levende den hele Tid!“ Flere Andre tren frem og bekræftede det samme, og Mængden skreg: „Olaf Haraldssøn er en Helgen!“

„Dette er i Sandhed et Jertegn!“ — istemte Bispen med højtidelig Mine. Han gav nu Befaling til, at Kisten skulde bæres ind i Kirken og sættes paa en Skammel i Koret, indtil Kongen var bleven underrettet om disse sælsomme Foreteelser og havde taget en Beslutning angaaende det Sted, hvor den burde bevares. Men fra nu af talte hele Byen om disse Undere, og Tidende derom spredtes viden om Landet.

Den næste Formiddag meldte Alfiva, at hun sammen med Kongen vilde se Liget for at overbevise sig om Sandheden af de mange Udsagn. Da hun traadte ind i Klemenskirken med sin Søn og den talrige Hird, hvoraf Hælvten bestod af Daner og Angler i glimrende Vaaben og Kjortler af Silke og Pel, samt de unge Terner, Alle i pralende Dragter, stod Bispen øverst ved Kisten, som var kringsat af en Vagt af høje, brændende Kjærter. Han var i fuldt Skrud, iført Korkaabe og den kløvede Mitra paa Hovedet. Bag ham saaes alle Præsterne samt en talrig Skare af Olafs Venner, hvoriblandt de Trende,

der havde anført Bondehæren og virket mest til hans Fald, nemlig Haarek af Thjotø, Thorer Hund af Bjarkø og Kalf Arnesson. Ved Siden af den Sidste stod hans trende Brødre og næst Haarek hans Sønner, hvoraf den Ældste, Fin, var bleven saaret i Olafs Fylking, men senere fuldt læget. Nu var de Alle samlede i fælles Kvide og Sømme i fælles Anger og bidende Samvittighedsnag. Alle var de overbeviste om hans Helligdom. Saa mange Jertegn var der sket ved hans Grav, og saa underfulde Begivenheder var der i de sidste Dage bleven fremdragne fra tidligere Tider. Man mindedes hans Bønners vidunderlige Kraft, hans Vredes Forbandelse, den kongelige Værdighed i hans Fremtræden og hans klare Syner. Her laa han slagen af sit eget Folk, han som havde stridt for dets Lykke, og Alle følte de, at hans Navn for evigt vilde vorde knyttet til Fædrelandets Frihed, til Noregrs Ære. Thorer Hund, der havde boret Sværdet i hans Legem, fornam dette stærkere end alle de Andre, og han stod der skjælvende og forpint lig en Dødsdømt.

Alfiva nærmede sig bleg og kold, som vanligt, og saa ned i den aabne Kiste. Derefter sagde hun med isnende Ro: „Sent raadner Lig i Sand; men saa monne det ej have været, ifald han havde ligget i Muldjord!" — Der løb en dump Mumlen af Harme gjennem den norrøne Høvdingeskare. Men Bispen tog en Sax, hvormed han afklippede noget af Ligets Hovedhaar og af det røde Skjæg. „Saa langt — sagde han til Kongen og Alfiva — bar Olaf Haraldsson sit Haar og Skjæg, da

han faldt. Hvad I her ser afklippet er voxet efter hans Død." — Alfiva svarte med samme kolde Ro: „Tit saaes Haaret helt og uskadt paa Folk, som havde ligget endnu længer i Jorden end denne Mand. Men dersom det heller ikke brænder i Ilden, skal jeg erkjende det som Hellighedstegn." — Bispen lod en af Klerkene bringe et Kar med Gløder. Han slog Korsets Tegn derpaa, strøede Røgelse over og lagde saa Olafs Haar paa Gløderne. Da alt Røgelset var fortæret, tog han Haaret op og viste, at det var ubrændt. — „Jeg kræver, at Prøven skal gjøres om med uvigslet Ild — sagde Alfiva — thi kyndige Mænd kan stundom vigsle Ilden saaledes, at den ingen Skade gjør." — Da tren Ejnar Tambarskælver frem. Harmen rødnede hans Pande, og hans blaagraa Øjne skjød Ild: „Ti, Kvinde! — skreg han — Jeg ved nok, hvo der bedst fortjente at lægges i Ilden, det er du selv!" — Hun rystede af Vrede og svarte med knejsende Holdning: „Diger er din Hals, Ejnar; men jeg har nok ogsaa set Folk som dig løbe i Nættet." — „Min Hals er just ikke saa diger — svarte Ejnar i samme Tone — men dersom mange som jeg løber i Nættet, da vil nok ikke dine Masker taale det!" — Hun vendte ham Ryggen og gik bort, ledsaget af Kongen og hele sit Følge.

I det samme, de var ude af Døren, kom en ung Kvinde, klædt i sid, mørkeblaa Kappe, frem fra den fjerneste Krog i Kirken. Hende fulgte en høj, sorthaaret Mand. Da hun naaede Kisten, kastede hun sig ned foran Haarek af Thjotø og omslyngede hans Knæ. — „Far, tilgiv! Tilgiv os, for Hellig Olafs Skyld." — I denne fagre Skik-

Side 386. Da tren Ejnar Thambarskelver frem. —
— „Ti Kvinde! skreg han — — —".

kelse med de rene Ansigtsdrag og det lange, gyldne Haar drog Haarek strax Kjendsel paa sin Datter. Men da han opdagede Thorodd Snorresson bag hendes Ryg, hvidnede den gamle Hovding af Raseri. — „Kvinderaner! Skoggangsmand!“ — tordnede han og greb til Sværdet. Men i det samme stod Bispen imellem dem med sin loftede Stav og sagde i en streng Tone: „Banlyst er Enhver, som vanhelliger Kirkens Hus ved Kiv eller Drab!“ — Haarek af Thjoto lod Sværdet synke; men Ingeborg slæbte sig paa Knæ hen til ham og bad endnu en Gang: „For Hellig Olafs Skyld, som forente os, gjor du det samme!“ — Haarek betænkte sig. Men Bispen foldede sine Hænder i Andagt og bad hojt: „Fader i Himlen, forlad os vor Skyld, som og vi forlader vore Skyldnere!“ — Da gav Gubben sin Datter et Tegn til at rejse sig, og han tog hendes Haand og lagde den i den vakre Islændings: „Med Vold og Sned rante du Datter min — sagde han — men mig er sagt, at du ellers er bold og brav, og for Hellig Olafs Skyld være din Ugjerning nu tilgivet!“ — Derpaa fulgtes de ud af Kirken og var sammen i flere Timer paa Haarek af Thjotos prægtige Snekke, som laa i Havnen.

Samme Formiddag modte Lendermænd og Hovdinger frem paa Althinget, hvor det efter Bispens Kjendelse, med Kongens Bifald og Thingets Dom blev fastslaaet, at Olaf Haraldsson skulde hyldes som Helgen. Hans Lig skulde skrinlægges, Skrinet svobes i Gudvæv[1] og sættes op over Hojalteret i Klemenskirken.

[1] Gudvæv ɔ: Purpurlærred.

Da Thinget var forbi, fôr Haarek af Thjoto nord-efter, ledsaget af sine Sonner samt Ingeborg og dennes Husbond. Thorer Hund fra Bjarko styrede derimod forpaa for dreven af Samvittighedskval at gjore en Pilegrimsfart til Kristi Grav. Men i Bispens Stue sad samme Kvæld Brodrene Arnesson og Ejnar Thambarskælver og talte om Dagens Begivenheder. Grimkels blege, aandige Aasyn tindrede, idet han sagde:

„Blodvidnet paa Stiklestad har ved sin Dod fuldbragt mere for Kirken end ved alle sine foregaaende Sejre; den har sat Kronen paa hans Storværk: Kristendommens Reisning over Hedenskabets Ruiner!"

„Ja, — istemte Fin Arnesson med Ild — og Olaf Haraldssons Kongstanke, at Norronafolkets Lykke beror paa dets Ening indad og dets urnggelige Selvstændighed udad, vil leve, saa længe der findes Mænd af Ære mellem Noregrs stolte Fjelde!"

